

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

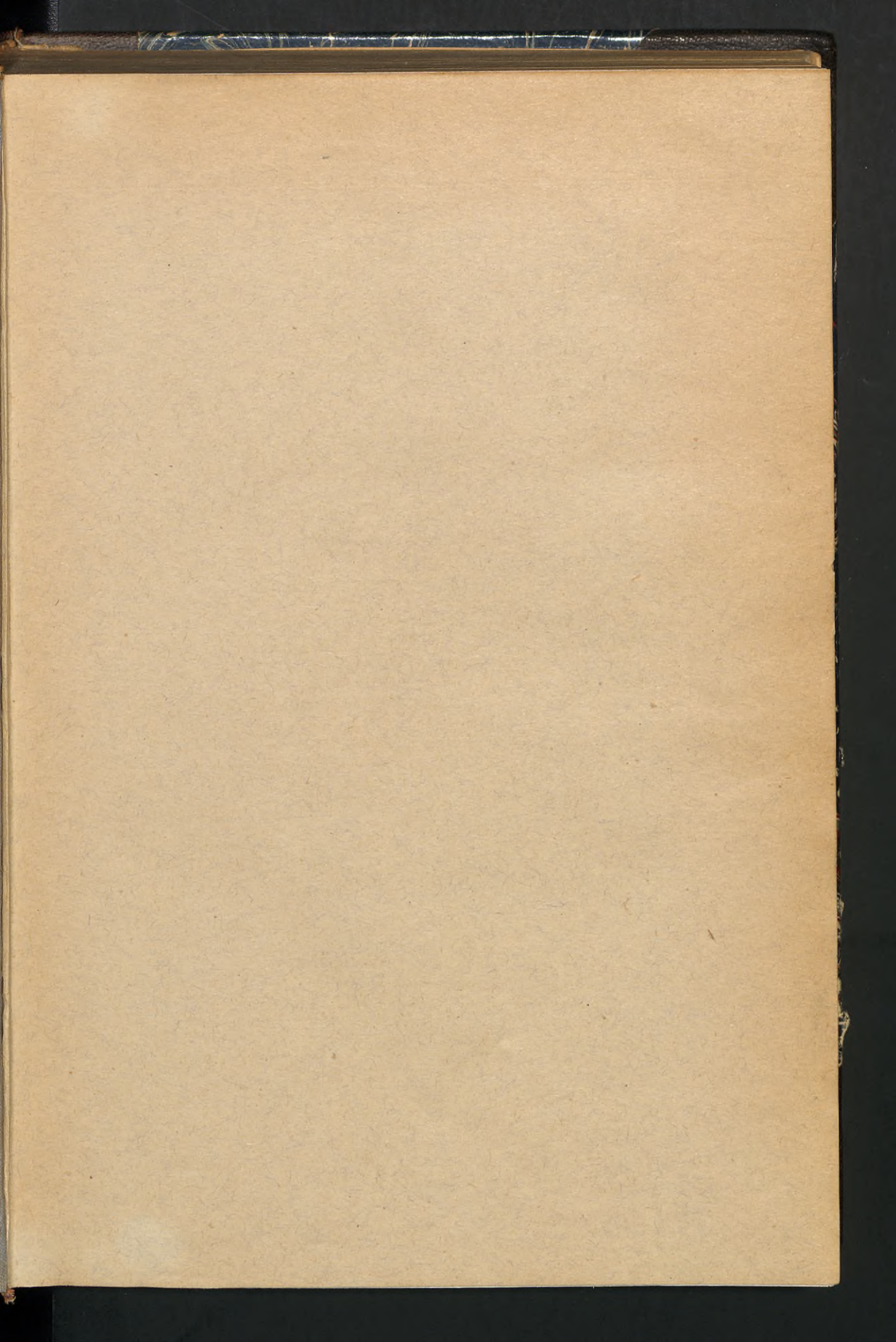

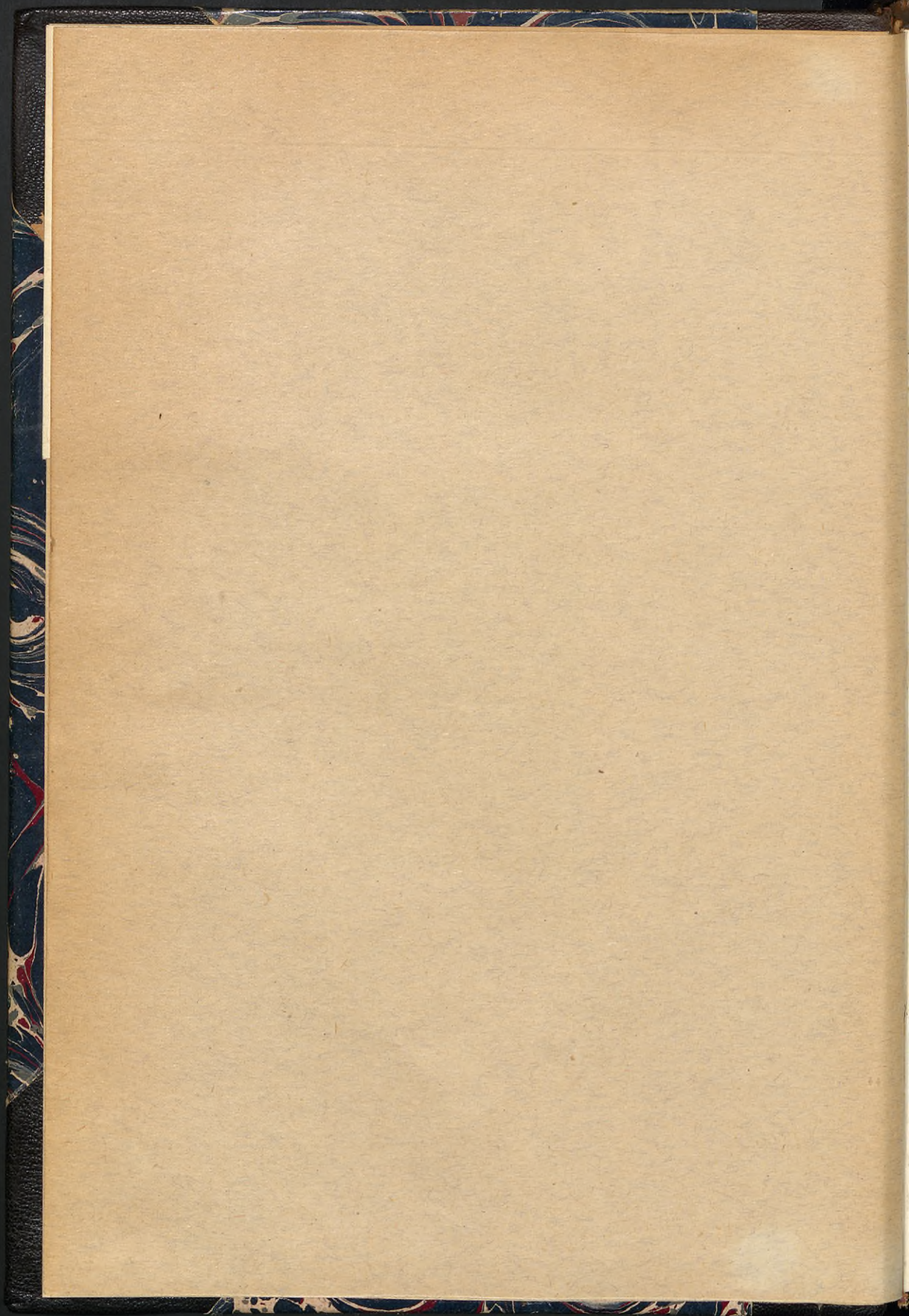

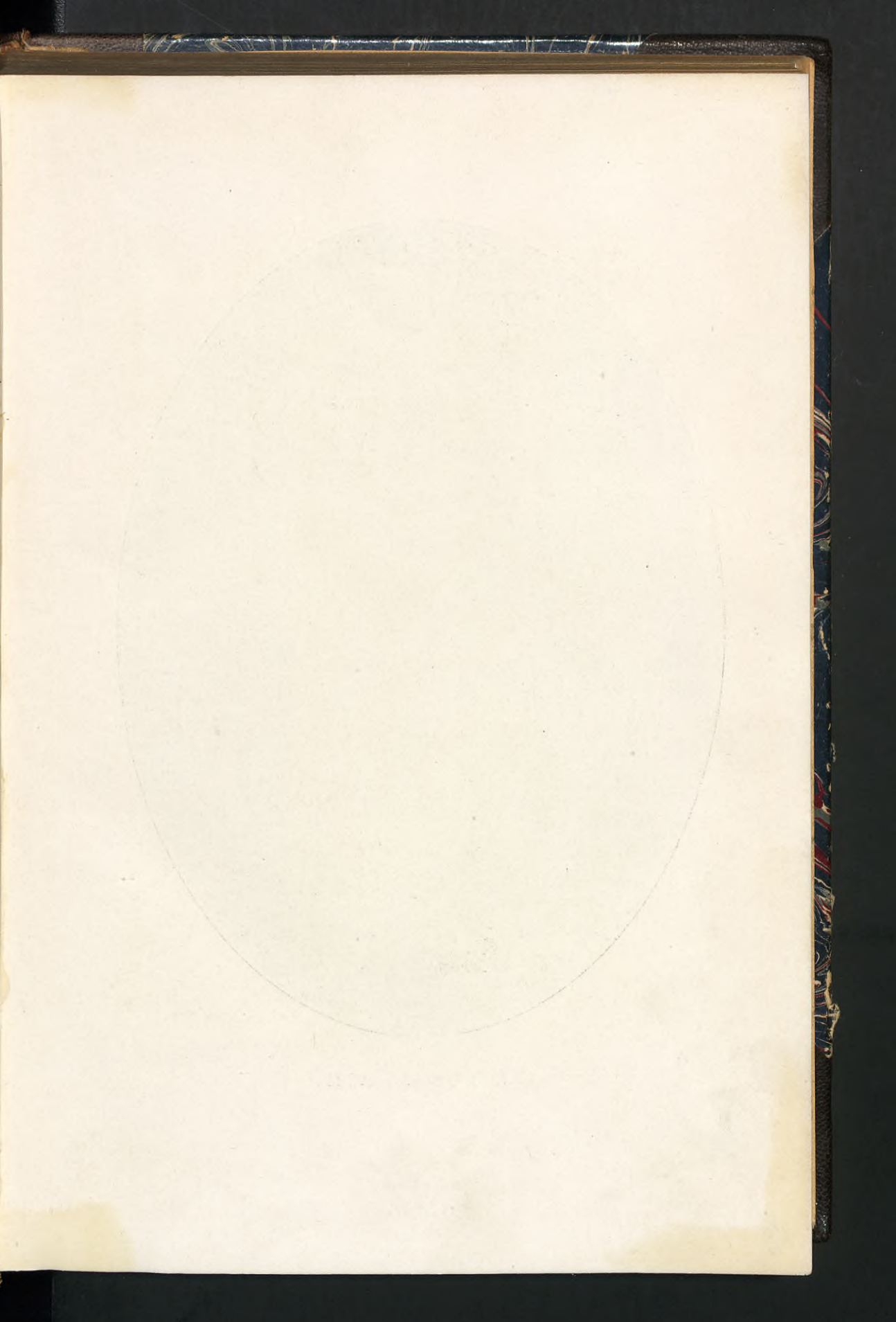
Allmänna Sektionen

Hist.
Sv.
Saml.
Ex. A

CARL GUSTAF SKYTTE.

KAROLINSKA KRIGARES
DAGBÖCKER

JÄMTE

ANDRA SAMTIDA SKRIFTER

XI

DISTRIBUENT
GLEERUPSKA UNIV.-BOKHANDELN I LUND

CARL GUSTAF SKYTTE.

KAROLINSKA KRIGARES
DAGBÖCKER

JÄMTE

ANDRA SAMTIDA SKRIFTER

XI

DISTRIBUENT
GLEERUPSKA UNIV.-BOKHANDELN I LUND

KAROLINSKA KRIGARENS
DAGBÖCKER

JAMTE

200 exemplar.

LUND
BERLINGSKA BOKTRYCKERIET
1916

INNEHÅLL.

Förord	I—XXXI
C. G. Rehnskölds bref till Carl XII	1
N. Strombergs berättelse	123
Journal från Kexholms belägring	131
E. D. v. Krassows bref till Carl XII.....	171
C. G. Skyttes berättelse om Dorpats belägring 1704	217
Personregister	327

INNEHALT

Einleitung 1

C. G. Reibschütz und W. C. M. M. 1

N. Stenbock-Borsch 1

Journal für Kryptologie 1

E. D. v. Krieger und W. C. M. M. 1

C. G. Reibschütz und W. C. M. M. 1

Verzeichniss 1

FÖRORD.

Då utg. för två år sedan skref förordet till delen X, så tänkte han föga att han skulle få tillfälle att skriva ett nytt. Det var också menadt att innehålla, jämte ett uttaladt tack för all den hjälp, han haft att glädja sig åt, äfven ett underförstådt sådant till den lilla men trofasta läsekretsen.

Men, som bekant, hinner man äfven efter ett formligt farväl säga en hel hop i själfva förstugan medan man skickar sig till nedgående. Det är detta jag tycks göra med denna nya del, den XI:te. Det betänkliga är att ettan på högersidan af »grundtalet» tyckes kräva ännu en till heder för det dubbla C med sin XII. Ty efter bäraren af detta historiska symbolum nämndes ju »krigarne», som skrefvo dagböcker eller bref. Och det eftertänkeliga är att sedan han gått bort, tyckas de ej mera sig riktigt lika. Åtminstone ej de ibland dem, som uppträdde och gjorde i riksdagspolitik, hvilket, äfven efter långt senare tiders vittnesbörd måtte vara en ovanligt demoraliserande eller åtminstone försimplande sysselsättning.

Men hvad den antydd, liksom i luften sväfvande siffran beträffar, så är det bäst att inte tala vidare om den. Jag bör blott tillägga, att bland orsakerna till det tvååriga uppskofvet med föreliggande del ej skall åberopas häpnaden öfver hvad som nu för tiden sker ute i världen. Detta må ju vara förskräckande nog att bevittna, hälst för dem, som i naiv öferskattning af en del mer eller mindre grumliga begrepps eller abstrakta ideals betydelse invaggat sig i tron på den eviga fredens snart grundade herravälde på jorden. Till dem hör inte utg., men han vill gerna räknas

bland dem, som föreställa sig att ingen häpenhet öfver någonting bör utgöra ett hinder för att verka så länge oss dagen förunnas.

I del IX offentliggjordes *Carl Gustaf Rehnskölds* journaler öfver hans fälttåg i Polen Dec. 1702—Aug. 1706. De utgöra en historisk källskrift af ganska stor betydelse, men utg. hade i alla fall en liflig känsla af att härmed icke skett tillfyllest, utan att äfven Rehnskölds *brief* till Carl XII borde offentliggöras. Det är dessa som nu föreligga (såvidt de blifvit bevarade) för åren 1703—1707. Härjämte finnes ett *brief* från fångenskapstiden i Ryssland.

Originalbrefven förvaras i Riksarkivet och äro sammanbundna dels i ett kvartband med ryggtitel: Serien II C. G. Rehnschiölds *Bref till Karl XII 1702* *)—1715, dels i en folio: C. G. Rehnschiöld till Kungl. Maj:t saml. skrivelser till Konungen Serien I. — Den förra samlingen innehåller de egentliga *briefven*, hvilka *alla* här äro återgifna; den senare innefattar s. k. tjänstebref eller skrivelser i ett särskildt ärende. Flertalet af dessa har intet egentligt intresse för krigshistorien och af detta skäl ha blott ett par dylika medtagits. De skiljas lätt från de andra genom därå tecknade resolutioner.

Jag ber att här få framföra min tacksamhet till Hr Riksarkivariern Dr E. Hildebrand för tillåtelsen att å Universitetsbiblioteket härstädes få disponera dessa samlingar under tryckningen. Detta gäller för öfrigt hela denna del, hvars samtliga original tillhöra Riksarkivet.

*) I verkligheten finnes intet *brief* från 1702 och Rehnsköld hade knappt någon anledning att då skriva till konungen, emedan han mesta dels uppehöll han sig i hans närhet och hade lätt att träffa honom. Att årtalet likväl kommit att figurera i titeln beror på en illa skriven 4 i ett *brief*, som ganska förlåtligt kommit att tolkas som 2. Så lästes den också strax af utg., men ett närmare aktgifvande på innehållet gjorde tolkningen omöjlig.

Det är 80 bref och skrivelser från Rehnsköld som här offentliggöras. Hvad själfva *brefsamlingen* beträffar, är den, som nämndt, komplett; n. b. såvidt som den bevarats, ty ett närmare studium visar att icke så få gått förlorade, vare sig att de uppsnappats af fienden, eller eljest kommit bort. Af de förefintliga äro några få ofullständiga: början eller slutet saknas. Chiffer har endast undantagsvis användts.

Det är tydligt att ingen, som studerar det polsk-saxiska krigets historia, underlåter att taga kännedom om dessa bref. Studerar han dem, såsom rimligt är, vid sidan af journalerna, så hemtar han visserligen ej ur dem så mycket faktiskt nytt, men han får så mycket mera klarhet i Rehnskölds egen uppfattning af föreliggande förhållanden och de åtgärder han på grund häraf vidtager, på samma gång som de belysa förhållandet mellan öfverste krigsherren och hans högt betrodde underbefälhafvare samt — hvad som också har sin betydelse att veta — huru pass noga Carl XII var underrättad om Rehnskölds företag och hvad han i detalj visste om dem. På allt detta kastar brefväxlingen en koncentrerad belysning.

De bibehållna brefven börja vid den tidpunkt — Januari 1703 — då Carl XII ännu stod kvar i sina vinterkvarter nära Lublin, men Rehnsköld med några regementen marscherat norrut mot Warschau till skydd för ett af kardinal Radziejowski till d. 5 Februari n. st. utlyst senatsmöte för öfverläggning om landets politiska läge. Slaget vid Kliszow och Carls intagande af Krakau hade gett en oöfvetlig stöt åt den polska själf tillräckligheten och pockandet på republikens okränkbarhet. Det var visserligen ännu ett godt stycke väg kvar till det slutmål hvarpå Carl pekat, men August betraktade i alla fall Warschaumötet som en fientlig handling och utlyste i sin ordning ett möte i Marienburg till d. 6 Mars sedan han, mot borgerskapets protester, inlaggt sitt från Kliszow räddade infanteri i staden Thorn.

Rehnsköld har fattat stånd i Blonie o. 25 km. V. om Warschau. Platsen har valts, väl hufvudsakligen af strategiska grunder, men naturligtvis äfven med afseende på möjligheterna för truppernas inkvartering och underhåll *). Här blef Rehnsköld stående närmare tre månader (9 Jan.—26 Mars) och härifrån äro två bref bevarade; R. säger sig emellertid ha skrivit ytterligare tre och som samtliga dessa bref affärdats i Januari månad, men intet finnes kvar härifrån för Febr.—Mars, kunde man gissa att några för denna tid gått förlorade, äfven om ej journalen i ett par fall talat om affärdandet af dylika. Nu har Carl själf satt sig i rörelse norrut och efter ett möte med honom i Warschau, vänder Rehnsköld sig till Rava (ett bref) och sedan mot NV. till Klodava, där han i trakten kvarstår öfver en månad, men hvarifrån intet bref finnes, oaktadt Carls seger vid Pultusk d. 21 April, och hvarom R. fick nderrättelse d. 26, väl kunde gifvit anledning till en lyckönskningsskrivelse, som säkert också aflåtits. När R. härnäst skrifver är det från Zoravice (d. 14 Maj) ett tillfälligt ståndkvarter, hvarifrån han fortsätter till Konary, där han stod några dagar och hvarifrån han skrifvit ett bref d. 29 Maj och dessutom gjort ett besök i det kungl. lägret vid Thorn, hvars inneslutning Carl XII redan påbörjat. Sedan tågar R. åter söderut och hans två nästa bref (frånsedt ett kort sådant från Rusky) äro daterade Kolo vid Warta d. 22 och 27 Juni. På denna ort kvarstod han två veckor. Ha Rehnskölds föregående marscher haft till ett särskildt syfte skyddandet af provianttillförseln till det kungliga lägret (magasinet i Wloslawsk och indrivandet af förråd), så blir hans uppgift för den följande tiden att skydda den storpoliska konfederationen för öfverfall af konung Augusts ströfpartier samt i allmänhet i Storpolen upprätthålla respekten för de svenska

*) I Blonie hade Carl XII själf sitt ståndkvarter ett par veckor sommaren 1704 samt vidare 7 Aug.—29 Dec. 1705, således i så nära 5 månader.

vapnen. Den hade i början af Juli sammanträd i staden Schroda (SO om Posen). Från Zerkow, i grannskapet här af, där R. stod 16 Juli—13 Aug. finnas 5 bref; så närmar han sig ännu mera konfederationsplatsen; från Wresnice finnes 3 bref, och från Kurnik likaledes 3. Det var från sistnämnda stånd R. hade i början af September genom ett plötsligt anfall bemäktigat sig den tredskande staden och fästningen Posen, som i framtiden kom att utgöra ett icke oviktigt stöd för de svenska vapnen. Konfederationen förflyttades senare till Stavizin (närmare Kalisz) och till Unejow, men R. följer nu ej efter, utan uppehåller sig i Posens grannskap (bref från Kostrzin, Lecnou, Gorky, Strzelce) — 6 bref — tills han d. 12 Dec. går öfver Warta vid Zrin och sedan fortsätter till grannskapet af Sjerads, (1 bref). — Det är väl närmast hänsynen till förplägningen, som bestämt hans marscher.

Dock till sist icke blott detta. Efter Thorns intagande hade Carl XII förlagt sina vinterkvarter i Westpreussen. Han behärskade här de rika kustprovinserna och den fria förbindelsen med Sverige och Östersjöprovinserna. August hade långt före Thorns belägring lemnat dessa trakter och befann sig, efter flere med sina anhängare afhållna möten i södra delarna af riket, och efter ett besök i sitt kurfurstendöme efter ingången af det nya året i Kraukau. Det är på honom och hans där samlade anhang Rehnskölds företag nu syfta. Det blir liksom en parallellaktion till den i Warschau sig församlade generalkonfederationen med sitt af-sättningsbeslut och utlysning af en valriksdag. Men August aktade sig väl att afbida Rehnskölds anfall, utan drog sig i största skyndsamhet undan till Sandomir.

Det skulle leda till för stor vidlyftighet att i detalj redogöra för Rehnskölds vidare rörelser, och som antagligen ingen studerar breiven utom vid sidan af journalen, blefve det också en öfverflödsgerning. För förra delen af 1704 och tills Rehnsköld d. 18 Juli åter i Zawichost sammanträffar

med konungen föreligga 23 bref. Så inträder, då härarna nu förenas, ett kortare uppehåll i brevväxlingen, men denna återknytes snart, då Carl XII d. 22 Augusti bröt upp med rytteriet mot Lemberg och lemnade Rehnsköld kvar vid Jaroslau. Det var under denna tid konung August gjorde sin kupp mot Warschau och den nyvalde konungen, Stanislaus, som ej vågat möta honom med kronarmén, tog sin tillflykt med ett ringa följe till Rehnskölds läger. Den 13 Sept. bröt Carl upp från Lemberg och tågar norrut; Rehnsköld åter, som 1 Sept. brutit upp från Jaroslau mot Cieszanow — det är här i nejden som han sammanträffar med den flyktige Stanislaus och får kännedom om Warschaus och Arvid Horns öde — ändrar nu sin marschriktning till NV. mot Warschau; men de båda arméerna, ehuru tidtals (d. 26—27 Sept.) hvarandra ganska nära, förenas icke förrän d. 14 Oktober i Warschaus förstad Praga. Från denna tid, under hvilken Rehnsköld varit skild från konungen, finnas 10 bref kvar.

Rehnsköld har deltagit i förföljandet af saxarna och drabbningen vid Punitz d. 28 Oktober. Från denna höst finnes ännu ett bref, dateradt Bojanowa (6—7 kmt. SV. om Punitz) d. 25 Nov. Den följande vintern och våren har han uppehållit sig vid eller i närheten af högkvarteret i Ravicz och brevväxlingen är således för denna tid afstannad. En inlaga eller en skrifvelse, daterad här d. 27 April 1705 har införts. Men då konungen den 27 Juli bröt upp härifrån mot Blonie, hvarifrån han vid årets slut företog sitt tåg mot Grodno, kvarlemnades Rehnsköld med 13 regementen till bevakning af schlesiska gränsen och Storpols skyddande. Det är denna gränsbevakning som d. 3 Febr. 1706 kulminerar i slaget vid Fraustadt. Från denna tid ha 12 bref blifvit bevarade, minst lika många ha gått förlorade.

Så kommer efter föreningen med konungens armé i förra hälften af Augusti 1706 — »journalens» sista datum

är d. 13 — intåget i Saxen. Brevväxlingen är emellertid härmed ej alldeles slutad. Fyra bref finnas från uppehållet i Saxen, dagtecknade Lüben, Grossenhain och Dippelswald och samtliga skrifna under mönstringsresor Juni 1707 före uppbrottet. Att detta sedan kom att försenas genom tvisten med kejsaren var en sak för sig. Vidare finnes ännu två skrivelser efter uttåget, af Oktober och December 1707. De gälla också mönstringsangelägenheter, denna gång vid öfverste H. W. v. Görtz' regemente. Chwalkowo, hvarifrån det ena är dagtecknad — det andra saknar datering — ligger i Posen, n. om Ravicz, alltså i en för Rehnsköld välbekant nejd.

Så gå åren och det sista brevet är dateradt Moskva 1715 samt innehåller en lyckönskan till konungens återkomst till sina länder. Carl XII har alltså fått det i Stralsund. Uppmärksamheten fästes i detta bref på den meddelade uppgiften att R. under fångenskapen varit sysselsatt med ett litet arbete, — en skrift — som han hoppas en gång få nedlägga vid konungens fötter. Nyfiket kastar man blicken på den följande, serien I tillhörande uppsatsen, på hvilken Ulrika Eleonora med blyerts gjort anteckningen att den var ett memorial af Rehnsköld från 1718. Det heter ej att det lemnats direkt i hennes hand, fast det möjligen kan förstås under. Carl XII kunde i hvarje fall ej ha minsta glädje däraf, ty man behöfver ej läsa långt för att finna att det alls inte passar för det numera rådande krigsläget, utan snarast utgör ett program för allmän krigsberedskap före det stora nordiska krigets utbrott.

Men då frågar man sig: har Rehnsköld haft detta med sig i Ryssland och hvad menade han med att under krigets risker föra med sig ett sådant papper, som alltid kunde ge Sveriges fiender välkomna vinkar? Eller har det skrivits i Ryssland? Man vill inte gerna föreställa sig den fångne Rehnsköld sysselsatt med en sådan »generalstabskria», ty ett bättre namn kunde man i så fall knappast ge

papperet *), så förnuftiga än de tankar mände vara, som här framställas. Det är ju tidsomständigheterna, som afgöra öfver värdet af dylika saker — inga förslag duga längre än förutsättningarna förefinnas —, och hvad än R. må hafva hoppats af Carls lycka, när han skref sitt bref 1715, så kunde han, när han lemnade fram sitt papper, svårligen tänka på en *restitutio in integrum*. Han kom ju nu hem öfver Åland, där han träffat de ryska fredsunderhandlarna, och var dessutom på förhand af Cederhielm underrättad om tsarens intentioner och enligt de förras uppgift »für die hiesigen Angelegenheiten sehr gut gesinnt», ja enligt rapporten till tsaren: »er versicherte uns oft mit grossen Eidschwüren, dass er nach seiner Ankunft in Schweden alles mögliche thun wolle um dieser so sehr gewünschte Werk zur Endschaft zu bringen **).

Det var Görtz som hade gifvit stöten till Rehnskölds frigifvande, hvilket till befordrande af fredsunderhandlingarna af tsaren slutligen beviljades i utbyte mot Narva-fångarna Ivan Trubetskoj och Avtomon Golovin. Den 3 Okt. kom han till Åland, d. 20 lemnade han med gynnande vind ögruppen och befann sig väl snart därefter i Stockholm ***). Så begaf han sig på väg till konungen i Norge. Han lär ha kommit fram till Tistedalen d. 21 eller 22 November och har alltså öfver en vecka varit tillsammans med konungen. Hvad intryck Carl numera fått af sin gamle förtroendeman veta vi ej †). Han hade nog förändrat sig

*) Utg. har i noten sid. 115 ej velat vidkänna sig den tanken. För öfrigt säges R. under fångenskapen ha meddelat svenska officerare undervisning i krigskonstens särskilda delar.

**) Bacmeister, Beilagen zu dem Tagebuch Peters d. grossen. Riga 1784.

***) Uppgiften att R. blef fri i Augusti och stälde sin kosa till Skåne (där Carl XII *icke* fanns den tiden) har Henning Hamilton (Sv. Akad. Handl. LIII) förmodl. hemtat ur Lebensgeschichte derer vier berühmten Schwed. Feldmarschalle. Leipzig 1753.

†) Fryxell påstår (rubriken Rehnsköld) att det var först efter konungens död han hann fram. — Enl. C. G. Malmström har R. un-

åtskilligt under de nio fångenskapsåren. Knappast till sin fördel, skulle man vara frestad att säga, om man skulle döma af hans handlingssätt under den närmaste tiden. Men han hade nu hunnit bli 67 år, var här hemma liksom kommen i en ny värld och rörde sig bland till större delen främmande människor. Mycket hade händt — och minsta delen vidare uppmuntrande — sedan C. Piper d. 28 Juni 1709 på Poltavas fält fick det svaret af honom: es ist alles verlohren! Det hörde inte kung Carl och om han också hade hört det aldrig så mycket, så hade han inte trott det — förstår sig såsom sluträkning. Och så länge *han* inte trodde det, så var det inte heller så.

Men för att återkomma till Rehnskölds bref, så äro de skrifna med en rätt vacker och läslig handstil, fast svenskan är ganska egendomlig och olik annan, som den karolinska tiden bjuder på. R. var född i svenska Pommern af en tyskfödd fader, sin skolbildning hade han fått i Tyskland. Visserligen hade han varit student i Lund, men där var det den tiden nog tvifvelaktigt med svenskans renhet. Här följa några prof af hans stafning till läsarens orientering:

foor — får	förmådar — förmodar
förlåhra — förlora	gådh — god
hoor — hår	moor — mår
obo — åbo	skåla — skola
sloo — slå	so — så
stoor — står	ståår — stor
tumm — tom	wåre — vore.

Den följande korta redogörelsen för Skaraborgs Infanteris deltagande i fälttåget 1704 är undertecknad af dess dåvarande chef, generallöjtnanten, frih. *Nils Stromberg*, se-

der-tecknat den d. $\frac{1}{12}$ daterade skrifvelse till rådet om konungens död och generalernas beslut att upphäiva belägringen af Fredrikssten.

nare kongl. råd, guvernör, president och grefve. Född år 1646 i Jönköping hade han i yngre år varit i utländsk krigstjänst och sedan vunnit sina befordringar under Carl XI:s tid.

I dagböckerna kallas de båda bröderna Nils och Alexander S. alltid *Strömberg*. Så kallade sig nämligen bröderna Brattman vid adlandet 1674 och det hjälpte dem numera ej, att, vid baroniserandet 1699, de två prickarna öfver O föllo bort, ty i det allmänna talet sutto de fast. Som dagboks- och brefskrifvare sällan besvära sig med förnamn, men oftare anföra titlar, och båda bröderna vid krigets början voro gen.majorer — den ene vid infanteriet, sås. chef för Skaraborgs reg., den andre vid kavalleriet och S. Skånska rytt. — och sedan ung. samtidigt blefvo gen.löjtnanter, så vet man ej alltid hvilcendera det handlar om, såvida man ej ur berättelsen kan utläsa vapenslaget eller har reda på regementsförläggningen under ifrågavarande tidpunkt.

Men här föreligger ett klart dokument. — Skaraborgs reg. låg med sin chef vid krigets utbrott garnisoneradt i Wismar, och har 1700 ryckt in i Holstein och deltagit i affären vid Reinbek. Men efter freden i Traventhal återfördes det till Wismar. I Carl XII:s första segervinningar har Nils Stromberg icke deltagit *), ty hans regemente var bland dem, som Sept. 1702, under gen.guvernören N. Gyllenstierna, stötte till den kungliga armén i Krakau. Sedan har han följt denna till Thorns belägring o. s. v., under det brodern Alexander nu hörde till Rehnskölds armé. För regementets rörelser efter uppbrottet ur vinterkvarteren i Westpreussen 1704 redogör nu den föreliggande berättelsen. Men innan vi för några ögonblick stanna vid denna, bör det sägas något om Nils Strombergs vidare

*) Hans broder Alexander hade bättre tur, enär S. Skånska kavalleriet hösten 1701 öfverfördes till Kurland och om han således icke fick vara med vid Düna, fick han det i stället vid Kliszow.

deltagande i kriget. Under det den yngre brodern våren 1704, såsom utnämnd landshöfding i Westerbotten återvände till hemlandet, följde Nils fortfarande den kungliga armén, dock beordrades han våren 1705, medan Carl XII ännu stod kvar i vinterkvarteret vid Ravicz, med 4 regementen (där ibland naturligtvis Skaraborgs) till Krakau för att hålla styr på den landsändan och söka förena sinnena där. Nordberg berömmar hans goda lämpor med polackarne och hur han förstod att göra sig »lustig» med dem, så att de gladeligen svuro honom trohet till. Men i Nov. 1705 hade konungen dragit hans afdelning till sig i Blonie och han är således med på tåget mot Grodno 1706 och intåget i Saxen samma höst. På det bekanta kopparsticket i S. F. »Lebensbeschreibung Carls d. XII» öfver festmåltiden i Alt-ranstädt för konung August ser man också N. Stromberg sitta mellan grefvarna O. Vellingk och K. Posse. Säkert har kon. August vid tillfället riktat några förbindliga ord till honom, under det Carl själf satt tyst som muren, till lydnad af en gammal svensk regel. Att glasen äro i rörelse ser man på bilden, men äfven det är något som går förbi kung Carl. Men från Saxen återvände nu S. till hemmet. Dock alls icke därmed till fredligare förhållanden ty 1707 satte han sig, såsom generalguvernör i Reval, i spetsen för en styrka för att stäfja ryssarnas ströftåg i Estland. År 1710 förde han befälet i Riga, som nu belägrades *) och nödgades efter några månaders tappert försvar kapitulera mot betingadt fritt aftåg för besättningen, ehuru han själf mot villkoren blef kvarhållen som krigsfånge. Senare blef han likväl utväxlad mot Narvafången general Weide. N. Stromberg dog 1723, 77 år gammal. Brodern Alexander dog redan 1718.

Vi återvända nu till det föreliggande korta aktstycket. Ingen som läser det utan att hafva den allmänna historiska

*) En journal öfver Rigas belägring finnes tryckt hos Floderus Handl. hör. till Kon. Carl XII:s hist. 3 del. 1824.

bakgrunden klar för sig, skall hemta någon upplysning om hvad som i det hela sker eller åsyftas, hvilket ej heller kan väntas i en rapport eller redogörelse, ingifven till högsta krigsledningen, som ju själf satt inne med den nödiga insikten. Icke desto mindre skulle utg. önskat att han haft vida flere dylika regementsrapporter att befordra till trycket, då det ligger i öppen dag huru mycket en sådan samling skulle underlätta arbetet för en generalstab, som väl någon gång skall företaga sig att skildra polsk-saxiska krigets historia mera ingående än hvad professorer hittills presterat.

Så betydelsefullt året 1704 var i politiskt afseende genom Augusts afsättning och det nya konungavalet, så kan man dock ej säga att kampanjen detta år (i motsättning till åren 1702 och 1703) utmärker sig genom några mera betydelsefulla krigiska händelser, ty som sådana böra väl ej Lembergs intagande eller Augusts kupp mot Warschau betraktas. Men den fick icke desto mindre ett högst afgörande förlopp: Augusts utjagande ur Polen för så nära år och dag — ja man kan säga att det militäriskt numera är helt och hållet slut med honom där. För framtiden är det på ryssarne det hänger. Efter den hetsiga affären vid Punitz lägger Carl XII sig i Ravicz på vakt vid landets tröskel. Om Punitz har begripligtvis Stromberg ingenting att förmåla, eftersom han ej var med där; det var en kavalleristrid, som infanteri ej kunde hinna fram till.

Följer så: journal från Kexholms belägring 1710 under kommandanten, öfverste *Johan Stjernschantz* med bilagor. (R. A. Handl. rör. Nord. Kriget vol. IV 1700—1718.)

Johan Wessman-Stjernschantz var född 1670 i Nyenskans i Ingermanland. Han inträdde i krigstjänst 1692 samt var vid krigets utbrott fältväbel. Som löjtnant (enl. Anrep) 1702 antagen till lifdrabant *); adlad 1705 och s. å. öfv.

*) Ej upptagen hos O. Kuylenstierna.

löjtnant vid Wiborgs fördubblingsbataljon. Men före dessa befordringar, som ju hänvisa på tapperhet, ådagalagd på annan krigsskådeplats än den finska, uppgifves han ha utmärkt sig vid Düna (fången vid Dünaborg 1702, utväxlad s. å.) och Pultusk 1703. År 1710 blef han öfverste vid Savolax och Nyslotts regemente samt kommandant på Kexholm. Afsked 1724, död 1728 som gen.major i rysk tjänst. Ättlingarna, åtminstone tidtals i svensk tjänst, ha dock öfvervägande följt ryska dragningar. Kanske låter det bättre om man säger att de dragits af fädernejorden.

Till kompletterande af de torftiga biografiska notiserna kan anföras att öfversten och kommandanten S. d. 2 Nov. 1710 af C. Nieroth transporteras från Nyslotts läns fördubbling till Nyslotts läns ordinarie infanteriregemente *). D. 3 Aug. 1711 får han i uppdrag att hindra tillförseln till det af ryssarna föregående år intagna Wiborg och isolera fästningen. Men som gen.major Bruce ankommit dit med betydande förstärkning, må de svenska trupperna, som opererat här, draga sig öfver Wuoksen till Petters kyrka och postera sig där. Gen.major Armfelt öfvertager befälet öfver samtliga styrkan. — D. 23 Aug. 1713 hade S., i spetsen för 1000 man infanteri och 150 kavalleri, en träffning med ryssarna vid Karis bro, ett par mil från Åbo (Kagg, Nordberg). Sept. 1713 kommenderades S. med två regementen att anlägga linjer i passet vid Pälkäne mellan sjöarna Malasvesi och Pälkänevesi (Nordberg). — I slaget vid Storkyro d. 19 Febr. 1714, deltog han ej utan uppehåll sig, under påstående af sjukdom i Wörö prästgård. Armfelt själf rapporterar till konungen: öfv. Stiernschantz gick två dagar för aktion bort, föregifvandes anstöter af frässan, som man likväl intet särdeles tillförene märkt af (Y. K—n). Att han ej höll sig undan af feighet är klart, men de voro hetsiga de där fin-

*) Yrjö Koskinen: Lähteitä Ison-Vihan Historiaan. Handl. till upplysning af Finlands öden under nordiska kriget. I. Helsingissä. 1865.

narna och fattade lätt humör. Stjernschantz var emellertid med som öfverste för Savolax och Nyslotts infanteri på tåget mot Trondhjem 1718 under Armfelts befäl. Därunder hade han ett äfventyr på Ytterön, där han med en trupp af 200 man lät öfverraska sig och med knapp nöd lyckades slå sig igenom — en affär, hvaröfver Carl XII lär ha uttryckt sitt misshag *). Och detta är allt som jag lyckats finna om S. i den mig tillgängliga litteraturen. Läsaren hänvisas nu till den föreliggande redogörelsen med sina bilagor.

Efter omskiftande öden under äldre tid blef Kexholm svenskt 1617 genom freden i Stolbova. Belägrades af rysarna 1656. Under det stora nordiska kriget hade redan så tidigt som 1704 vissa förberedelser vidtagits för en belägring af »Korela» — så eller Korelogorod skrefs Kexholms namn på ryska — men snart inställts för belägringen af det viktigare Narva. Genom sitt läge på öar i Wuoksen strax vid dess utlopp i Ladoga syntes fästningen väl skyddad, men befästningarna voro gamla och kunde ej motstå kraftigare artilleri. — Kexholms belägring 1710 affärdas hos Nordberg med några få rader utöfver ackordspunkterna och sättet för deras hållande. Utg. har således ansett denna utförliga redogörelse väl fylla sin plats i samlingen. Fästningen försvarade sig 2 månader (8 Juli—9 Sept.) och att belägringen kunde draga så lång tid, berodde på orsaker hvarom strax mera. Kommendanten synes ha utmärkt sig för vaksamhet och drift, men garnisonen var svag och delvis ganska opålitlig, hvilket bevisades både af de rätt talrika rymningarna och af det stora antal (102 man) som efter kapitulationen erbjöd sig att taga rysk tjänst. Ej underligt alltså att man ansåg det orådligt att afvakta en stormning, utan slutligen skred till ackord.

Enligt tsar Peters journal utgjordes den ryska beläg-

*) F. Schenström, Armfeltska karolinernas sista tåg.

ringshären af 3 dragonregementen, 2 infanteriregementen och 2 grenadjerkompanier. D. 20 Juli tillkom ytterligare en infanteribataljon. Men den samlade styrkan känner man ej härmed. Öfverbefälet fördes af gen. majoren R. Bruce. Då själfva läget af fästningen var starkt och ingen undsättning från svensk sida att befara, så erhöll han order att hufvudsakligen oroa fästningen med bomber, men ej våga folk med ett direkt angrepp. Först d. 3 Aug. ankom enl. samma journal det gröfre artilleriet sjövägen ifrån Schlüsselburg.

Bytet blef ett större antal metall- och järnkanoner och mörsare af olika kaliber (84) samt krut, kulor o. s. v. Vidare 2 fanor med kungl. namnchiffer och vapen. I Petersburg firades intagandet med en tacksägelsefest d. 10 Sept. Vidare reste tsaren själf d. 17 Okt. till »Korelen» för att »bese detta gamla ryska fäste» och uppehöll sig där till d. 23.

Viborg, hvars belägring inledts redan i slutet af Mars, hade nödgats kapitulera d. 10 Juni, och det är tydligt att förlusten af denna hufvudfästning skulle inverka nedslående på försvararne af Kexholm. Man skulle ha väntat att turen nu kommit till Nyslott, som ej låg så långt borta uppe vid en af Saimasjöns fjärdar, men därmed dröjde det ända till 1714. Visserligen härjades Åbo och Helsingfors redan 1713, men det har i alla fall inträdt ett uppskof och stillastående, och förhållandet är det att med Kexholms intagande var det för tillfället slut med angreppet på Finland. På en omväg hade nämligen Carl XII kommit sina betryckta länder till hjälp genom Turkiets krigsförklaring 1710, som han och krimske kanen lyckats genomdrifva. Tsar Peter marscherade visserligen nu djärft och med högt spända förhoppningar ned till Prut, men att han, låt vara slokörad, alls kunde få tåga därifrån hem, lönar det sig ej mera att beklaga.

Den karta öfver Kexholm, som här bifogats, tillhör alldeles ej (som den Dorpatska) själfva aktstycket, utan har

reproducerats efter en i Krigsarkivet förvarad karta. Den är ej af svensk hand, utan har tecknats af eröfrarne: »unsere approschen» heter det i teckenförklaringen och som denna är på tyska, är det tydligen en tysk fortifikationsofficer — ryssarna hade denna tid inga infödda sådana — som uppgjort den. Utg. vill för sin del endast anmärka att de intecknade strandkonturerna icke just stämma med moderna framställningar, sådana han sett dem återgifna i uppslagsböcker, som dock naturligtvis begagna en mycket mindre skala.

Härpå en ny samling bref till Carl XII, af generalmajoren *Ernst Detlov v. Krassow*, skrifna under konungens uppehåll i Saxen 1706—1707. Afskrifterna af dessa jämte bilagor ha benäget öfverlåtit på utg. af Hr Löjtnant R. Antoni. Vid tryckningen ha originalen jemförts. Samlingen som förvaras i Riksarkivet (bland Brehmiska dragonernas öfverstars und. skrivelser) utgöres af ett häftadt folioband. Detta innehåller emellertid äfven en del tidigare bref — de äldsta daterade Stade 1701, som ej här medtagits.

Frih. Krassows födelseår är okänt (början af 1660-talet) likaså tiden för hans inträde i krigstjänst samt hans första befordringar. Men han var vid krigets utbrott öfverste vid ett nyvärfvad dragonregemente, med hvilket han jämte en svensk-lyneburgsk kår 1700 har inryckt i Delmenhorst. Till Polen kom han först 1702 med gen.guvernören Nils Gyllenstiernas armé. De följande åren 1703—1704 samt Juli 1705—Aug. 1706 har han tillhört Rehnskölds armé och han omtalas mycket ofta på journalernas blad. Emellertid var han Carl XII följaktig vid stormningen af Lemberg 1704 och likaså vid förföljandet af saxarne mot Punitz, antagligen också vid själfva drabbningen. Vid intåget i Saxen kvarlemnades han vid Marderfelts armé. År 1706 blef han gen.major, 1707 friherre. Vid tåget mot Ryssland fick han, såsom befälhafvare för en svensk armé,

kvarblifva i Polen till stöd för Stanislaus. Efter Poltava återvände han, jämte denne, till Pommern och »Krassows kår» blef under den följande tiden ett föremål för fiendernas — Danmarks och Augusts i främsta rummet — oro. Den skulle »neutraliseras» eller ock användas i sjömakternas tjänst. En tid har Krassow varit v. guvernör och kommandant i Wismar. År 1713 blef han gen.löjtnant. Dog 1714. Hos Carl XII stod Krassow tydligen ganska högt och ättartaflorna uppgifva att han vid återkomsten från Turkiet låtit föra hans lik från Hamburg till Rügen och där högtidligen begrafva det. Förmodligen då vid hans arfgods Pantsewitz N. V. om Bergen.

Då Carl XII i Aug. 1706 intågade i Saxen, kvarlemnades, som ofvan nämndes, general Marderfelt i Polen med en kår af hufvudsakligen tyska regementen, och bland dessas öfverstar var Krassow en. Han synes ha varit den som ifrigast tillrådt att våga en kamp mot den anryckande fienden under August och Mensjikov vid Kalisz i förlitande på tappert understöd af polackarne under J. Potocki. Men detta bistånd sviktade i afgörandets stund och efter det tappreste motstånd tvangs den svenska lilla hären att nedlägga vapen och gifva sig fången d. 19 Okt. 1706. *) Endast Krassow lyckades med o. 500 man — flyktingar från slaget ökade sedan under vägen denna styrka — slå sig igenom till Posen. Värdet af denna fasta plats visade sig alltså fortfarande. Det är naturligtvis ej blott som befälhafvare för denna lilla trupp han håller sig kvar här och i kringliggande trakt. Ett af brefven upplyser att han har o. 5000 man under sitt befäl. Hur siffran kunnat stiga så, känner utg. ej. Visserligen voro alla fångarna från Kalisz frigifna. Det var ett af villkoren för att Carl XII skulle låta udda vara jämnt och Altranstädtfreden bestående.

Brefven äro alla daterade Posen. Med sina talrika

*) Se A. A. Marderfels berättelse, Kar. Krig. Dagb. del VIII.

bilagor äro de upplysande för tillståndet i Polen under Carls uppehåll i Saxen. Hvad bilagorna beträffar, så har man icke tilltrött sig att hänföra dem till vissa bestämda bref, såsom skett vid dessas inhäftande, utan förenat dem i en samling efteråt. Dateringarna äro ju i alla fall tillräckligt upplysande för sammanhanget.

Ett af brefven i samlingen har förmodligen ansetts stäldt till Carl XII, ehuru den franska affattningen borde göra saken misstänkt. Denna tillika med saknaden af ordet *sujet* i underskriften visar tillräckligt att det är stäldt till konung Stanislaus. Möjligen är det en till den egne konungen insänd kopia af brefvet till den främmande monarken. Dess datering är något osäker på grund af papperskada.

Under en tid af spänning och otrygghet har Krassow sedan fått kampera tillsammans med konung Stanislaus, ty såsom i förbigående redan anförts kvarlemnades han vid taget mot Ryssland med o. 8000 man i Polen. Det var ett maktpåliggande uppdrag han fått, som vittnade om icke ringa förtroende. Visserligen går det alldeles öfver de föreliggande aktstyckena att här inlåta sig på detta, men utg. kan ej alldeles motstå frestelsen att för några ögonblick dröja vid det. De, som icke just vilja förneka att Carl XII anfallsplan mot Ryssland hade sin storslagenhet, bruka dock eftertryckligt framhålla, att här litades för mycket på lyckan och att konungen saknade både fast operationsbas och tillgång till ersättning för den oundvikliga afgang. Det öfverlättes billigtvis åt bättre strateger än de, som skriva historieböcker, vanligen äro, att diskutera den saken. Hvad de nämnda 8000 man beträffar, så bildade de enl. Adlerfelt 6 regementen: pommerska (stettinska) infanteriet under frih. Carl Gabriel Horn af Åminne, tre tyska dragonregementen under befäl af Krassow själf samt under frih. Carl Gustaf Marskalk och Wilhelm Burchard Müller v. d. Lühnen, vidare det s. k. fransyska dragonrege-

mentet (fångar från Fraustadt) under Gustaf v. Zülich. För en tjänstgöring i Polen torde dessa chefer varit synnerligen väl egnade, ty de hade alla kamperat där under flere år och kände alltså landet och folket väl. Genom besittningen af en fast punkt vid kusten möjliggjordes en lättare förbindelse med hemlandet, ty i Elbing stod som garnison ett värfvadts tyskt fotregemente under öfversten frih. Claes Ekeblad.

Men härmed är icke den svenska styrkan i Polen fulltalig, nämligen för en något senare tidpunkt, ty under våren 1709 hade — i stället för den af Carl XII beordrade generallöjtnanten frih. H. I. Ridderhielm — öfversten, frih. Martin Schultz v. Ascheraden med 4 infanteriregementen ryckt in i Polen för att förstärka Krassow, hvars kår hufvudsakligen bestod af kavalleri. Efter föreningen skulle denne då förfogat öfver o. 14,000 man, en rätt aktningvärd reservarmé efter den tidens anspråk. Det var på den och kung Stanislaus polska hjälptrupper Carl XII väntade under Poltavas belägring, enligt hvad Rehnsköld har svarat de frågvisa.

Det kom, som vi veta, helt annorlunda. Men det vore dock i hög grad önskvärdt, om någon ville egna sig åt klargörandet af det militära läget i Polen vid denna tidpunkt. N. Herlitz' uppsats om den polska frågan 1708—1709 (Karol. Förb. Årsbok 1914) är ju hufvudsakligen egnad åt det allmänna politiska läget och berör endast mera i förbigående de militära förhållandena. Den är i alla fall ett mycket tacknämligt uppslag till klargörande af hvad som sker i Carl XII:s rygg. Vi veta att H. Goltz*) — eg.

*) Om dennes kapacitet såsom krigare känner utg. föga. Han har deltagit i ryska gränsförsvaret 1708. Juel berömmar honom; Cederhielm kallar honom »den lumpne» och turkiske storvisiren afvisade honom en gång med orden: gå ut din lort! Mera än detta betyder nog att tsar Peter efter en tid lagade att han blef af med honom. Han hade visserligen innan dess stigit till fältmarskalk(-löjtnants)gra-

v. Golcze af böhmisk släkt, f. 1648 — ryckt in i Polen med en rysk armékår (huru stor och huru beskaffad?) att Sieniavski, som ju var verksam på sitt vanliga vis, råkat i ett visst trångmål och anropade hans hjälp. Vidare att förhållandet mellan Krassow och Stanislaus — hvilken senare var mest fallen för kompromisser — ej lär ha varit särdeles intimt. Men detta, och åtskilligt annat dessutom, är egentligen blott ett dunkel, man försöker att se in i. Nog af: vid tidningen om Poltava — Perevolotjna stod Krassow vid Opatowiec vid öfre Weichsel N. O. om Krakau under det Schultz, som vid sommarens början ryckt in i Storpolen, stod vid Sandomir (?). Förenade och beledsagade af Stanislaus ha de därefter öfver Weljun, Kalisz och Driesen genom brandenburgskt område marscherat på Stettin. Endast Züllich — som trots den diminutivform, »Zylchen», hvarunder han vanligen omtalas, tydligen var en dugtig karl — tog en annan kosa, dref undan ryssarna, som ville spärra honom vägen vid Warta, gick in i Ungern och kom senare till Bender.

Innan svenskarna lemnade Polen hade August d. 14 Aug. brutit in där i spetsen för en styrka sådan han nu kunde uppbringa den. Det lönar sig ej att fråga hvad som skulle inträffat, om Krassow beslutat sig för att »störa riksfreden» och i stället för att gå till Pommern ryckt in i Saxen. Tanken erbjöd sig ju otvunget själf och låg så nära för föreställningen, att kejsaren hotande låtit förstå att han skulle betrakta det som ett angrepp på egna länder. Hvad han sade när August på nytt tågade genom Schlesien, vet man ej. Skälet till att Krassow icke heller angrep den underlägsne August vid dennes inbrott blef, påstår Nordberg, »gilladt af alla förståndiga». Förmodligen var det detta, att då en armé så nyss förlorats, den återstående borde spa-

den, »men det har ju hos oss också W. M. Klingspor gjort. Hans bild och meritförteckning (icke alldeles att vidimera) finnes i Europ. Fama. 98 del.

ras; men frestelsen bör likväl ha varit stor. Allmänna reflexioner har man gratis, ehuru det nog är sant att i krig bör man göra, just hvad motståndarne frukta för och som de n. b. ej förmå förekomma. Men Stanislaus var säkert mycket obekvämt att ha med sig på fälttåg, såsom Magnus Stenbock längre fram fick erfaras.

Före inbrytandet hade konung August utgifvit ett manifest, dateradt Dresden d. 8 Aug. (n. st.), som hos Nordberg i öfversättning fyller 7 foliosidor och som kan läsas på tyska i »Die Europäische Fama», del. 90, 1709. Det är så fullt af gudsfruktan, djup plikt känsla och ett godt samvetes vittnesbörd, att det är uppbyggligt att läsa för dem nämligen, som ej likt v. Sarauw tycka att det »fast in jeder Zeile eine Lüge enthält». Vi skola likväl vara så opartiska att vi medgifva, att hvarje människa, äfven om hon är så dålig som August, alltid har något fog att klaga öfver medmänniskor. Melankoliskt anmärker Nordberg att allt detta måste kung Carl höra och tåla. Det var nere i Bender, han hade den läsningen, och vi veta ej om bland hans tankar härunder möjligen ingått en känsla af att, om man har en orms hufvud under stöfvelklacken, så bör man ej försumma att trampa ordentligt till. Det enda vi veta är att gränser tydligen äro satta för allt handlande, både sådana, som ligga i de allmänna förhållandenas natur och hvilka man ej kan egenvilligt afskaka — alltså af objektiv art — liksom också subjektiva sådana, personliga, på sitt sätt väl så bindande, eftersom ingen förmår gå utanför sig själf. Men så kommer i sinom tid, påpassligast förstås i olyckans stund, det där tillbaka, som låg eller troddes ligga utanför handlandets gränser, nu med sitt sällskap af följder, oväntade och ovälkomna.

Till sist följer öfversten och kommandanten *Carl Gustaf Skyttes* berättelse om Dorpats belägring 1704. Inbunden

foliovolym i Riksarkivet med påskrift på pärmen: C. G. Skyttes Relation om staden Dorpats belägring och intagande. På pärmens insida: Handl. ang. Nordiska kriget XIII a.

Friherre (sed. 1715) C. G. Skytte (af samma ätt som Sättra-släkten *) var född på säteriet Hofmantorp vid sjön Rottnen i Kronobergs län. Födelseåret okänt, men som han blef fänrik vid Kronobergs reg. 1660, har han väl blifvit född i början af 40-talet. I yngre åren hade han tjänat utomlands (Holland) och sedan deltagit i danska kriget.**) Kommendant i Dorpat blef han 1697. Denna senare befattnings gjorde att han ej kom att deltaga i det rörliga kriget under Carl XII första krigsåret och öfverhufvud uppträder han under sin senare krigarebana hufvudsakligen i egenskap af fästningskommendant. Det är också helt sällan han förekommer i »Dagböckernas» personregister. Men hans krigareegenskaper voro därför ingalunda af rent »defensiv» natur. Åtminstone gjorde han under Dorpattiden, året före fästningens belägring, ett parti därifrån på egen hand mot Petschory, hvilket lär ädragit honom bittert tadel af Schlippenbach. Någon samverkan brukades ju föga i Östersjöprovinserna. Efter Dorpats kapitulation, närmare bestämdt Aug. 1705, finna vi Skytte i Polen, medförande ett antal »volontärer» (Rehnskölds journal). Men det synes emellertid ha varit ett tillfälligt, kortare besök på denna krigsteater, ty Skytte omtalas ej vidare härute. År 1706 blef han gen.major af infanteriet. Vid danskarnas

*) C. G. S. stammade från Bengt Nilssons äldste son Nils, öfver hvars börd ingen sådan förnäm, men för Anna Andersdotter sårande misstanke hvilar, som öfver de båda yngre, Lars och Johan. Alla Skyttar (utom förstas S. i Finland) förde lika vapen: mannen i blått fält med pilknippet i högra handen och bågen i vänstra.

**) Om hans öden före 1698 se hans meritförteckning tryckt i K. Kronobergs Reg. officerskår af G. Hylten-Cavallius 1897. Från Kronobergs reg. afgick han 1677 som öfv. löjtnant, då han värfvade ett reg. dragoner.

landstigning i Skåne har Skytte (som nu bör ha nalkats 70-talet) erbjudit sig att åter träda i tjänst och blef utsedd till kommandant i Malmö samt befordrad till gen.löjtnant. Först d. 7 Dec. hann Sk. från Småland, där han vistades, *) ned till Malmö och han har här med kraft sökt råda bot på de i många hänseenden otillfredställande förhållandena. Till någon verklig belägring kom det ej, i följd af den kvarlemnade danska cerneringsstyrkans svaghet; genom ett l. annat utfall har Skytte försökt oroa densamma. Blockaden af Malmö upphäfdes fullständigt vid danska arméns marsch mot Helsingborg, då cerneringskåren förenade sig med hufvudhären.

Vid Skyttes verksamhet såsom v. guvernör i Skåne (1711) är här ej plats att dröja; den stod naturligtvis väsentligen i krigets tjänst, och vi få nöja oss med att hänvisa till det stora danska generalstabsverkets omdöme att han i angifna fall presterat ett dugande arbete. Naturligtvis har han varit med bland dem, som i Ystad uppvaktade sin i Dec. 1715 återkomne konung. År 1716 befordrades han till guvernör i Skåne och till general. Sedan Carl bosatt sig i Lund, hade han ofta nog tillfälle att sammanträffa med sin öfverste krigsherre. Men nu voro hans dagar räknade, ty han afled i Malmö 1717, **) efter att för kallbrand ha låtit afsåga ena benet. Han stades till hvila i Råbelöfs kyrka och fördes ej till Skyttegravnen i ena sidoskeppet af Wexjö domkyrka. Om hans eftermäle råder ej full enstämmighet utom i punkterna tapperhet och duglig-

*) Förmodligen ägde han alltjämt Hofmantorp där han var född. Hans moder var Magdalena Oliveblad af en ätt, som fordom hette Salvieblad, hvilket gamla småländska söndagskryddblad antagligen ansågs för bondaktigt att mera föras i vapnet. Skytte var emellertid genom sitt gifte med Anna Catarina Ulfelt blifven skånsk godsägare och skref sig till Sinclairsholm, Skeinge och Björkeberg, m. m.

**) Nils Skytte uppger att det var natten 11—12 Juni nämnda år; Rhyzelius, som säger sig ha beredt honom till döden, uppger d. 26 Maj 1718.

het. I »Skånska Herregårdar» af G. Ljunggren (under Råbelöf) är det just ingen vacker orlofsedel, som enligt folkpratet tilldelas honom. Det gäller egennytta och bråkighet och hans kusin Nils Skytte tycks (enl. sin af O. Bergström 1901 utgifna dagbok) ha hyst liknande tankar. Han påstår sig ha lidit orätt i ett arfskifte genom hans »vrångvisa berättelse». Men beskyllningar äro inte alltid bevisade med detsamma, och vi få lämna det där att med rätt eller orätt tynga på den gamle karolinens minne.

Det viktigaste återstår för oss, näml. att i ett kortare sammanhang återkalla de omständigheter, som förde till Dorpats belägring och fall, en tilldragelse, vid hvilken Carl Gustaf Skyttes namn blifvit fästadt och hvarigenom det intagit en plats i svensk krigshistoria. För så vidt en man uppjudit all sin förmåga att möta och afvända en olycka, så kan denna ej förhindra att det likafullt blir en hedersplats.

Under de tre år, som följde på Narvaslaget, hade tsar Peter satt sig fast i Ingermanland genom intagande af där belägna fästen. Estland och Liffland hade ingalunda blifvit förskonade, ty vilda härjningståg hade företagits dit. I Sept. 1703 framträngde ryssarne ända till Wesenberg och halfva Estland blef sköfladt. Utanför Dorpat hade de för öfrigt visadt sig redan i Juli 1702 efter Schlippenbachs nederlag vid Hummelshof, men på någon belägring kunde de ännu ej tänka. De kommo igen 1703 och Skytte var ingalunda någon passiv åskådare ifrån Dorpats vallar af deras framfart, ty i Maj 1703 kommenderade han ut en styrka, som vid Rappin slog ett ryskt ströfparti och tog ifrån det bytet, och i Juli öfverskred han själf ryska gränsen med 1500 man och 4 kanoner. Men som den vid hans antågande flyktande fienden ej kunde förmås att hålla stånd förrän under Petschorys kanoner, där Skytte fann orådligt att angripa den, blef den direkta vinsten ringa. — Den i Estland inbrutna ryska styrkan hade emellertid norrifrån trängt ned i Liffland, brännt och härjat rundtomkring sjön

Wirzjärw och gått hem igen med stort byte. Det fanns olyckligtvis ej mer någon behärskande vilja eller myndighet, som kunde samla de motståndskrafter som funnos och använda dem där de kunde gjort bästa nytta. Det saknades ej tapperhet vid sina tillfällen, men det saknades planmässighet och förutseende, och alltför ofta lät man sig förskräcka af de från fiendehåll utspridda ryktena om den väldiga öfvermakt, som fördes i fält. Det värsta var att det brast i vaksamhet och att krigstukten förföll. Kronisten Kelch har åtskilligt att berätta om dryckeslag och andra utsväfningar t. o. m. midt i farans stunder.

Med 1704 upprann Narvas och Dorpats olycksår. I April började inneslutningen af Narva och i Juni företogs Dorpats belägring under Sjeremetievs öfverbefäl. Den verkliga eröfraren af Narva hette Ogilvi och inte tsar Peter; hvad Dorpats hette ha vi ej fått veta, men naturligtvis funnos äfven här tyska ingeniörofficerare. Belägringen föregicks, såsom journalen skildrar det, af den svenska Peipusflottiljens förstöring, som åter föregicks af ett larmande dryckeslag. Befälhafvaren, Löschern v. Herzfeld, som till sist sprängde sig i luften med skeppet Carolus, fick enl. Adlerfelt af Carl XII det eftermälet, »att han dött som en matros och inte som en kristen».

Härmed voro ryssarne oinskränkta herrar på den stora Peipussjön och med förlusten af detta operationsområde kunde de båda fästningarnas öde anses såsom så tämligen besegladt, såvidt ej undsättning kunde beredas.

Dorpat ligger o. 30 km. från Peipus, vid strömmen Embach. Sedan denna strömmat igenom Wirzjärw, vänder den sig mot öster, och Dorpat ligger ung. halfvägs mellan båda sjöarna. Såsom den bifogade kartan (som i Skyttes berättelse utgör *bilagan Q*) visar, beskriver Embach här en stark krökning, nästan helt och hållet flankerande den dåtida stadens *östra* sida. Här fanns, utom floden, intet annat skydd än den gamla, rätt förfallna stadsmuren, jämte

palissader och et par vattengrafvar samt en bastion midt emot »Tyska porten»; mot väster var staden däremot skyddad af nyare jordverk med 5 bastioner utanför muren. Stjernhöök (Kar. Förb. Årsbok 1912) uppräknar namnen på dem: Ulrica Eleonora, Carl IX, Carolus Gustavus, Gustavus Adolphus, Carl XI (= Jakobsbastion). Om de voro anlagda efter Skyttes tillträdande af kommandantskapet känner jag ej; i hvarje fall funnos de ej 1688, då J. Hastfer fann Dorpats befästning i så eländigt skick att det ville stora kostnader till att få den försvarsmässig. Det stora tornet vid »Ryska porten» blef under belägringen så skadadt att Skytte måste uppkasta en halfmåne (h. kartan) utanför denna port för att stärka försvaret. Det s. k. Pintornet på norra frontmuren finnes ej särskildt betecknad; det har legat nära Ryska porten och är förmodligen samma torn, som Stjernhöök kallar Teuffels Thurm, »där ingen skiltvakt kan stå, utan blir om natten nedkastad».

I västra delen af staden höjde sig domberget, en utlöpare af en söderifrån kommande höjdplatå, från hvilken det skiljes genom en konstgjord fördjupning, »der Domgraben». Vid foten af domberget låg den egentliga staden (med sina o. 200 hus) och på detsamma reste sig — och står än i dag — den väldiga domen, eller rättare ruinerna däraf, såsom de stodo på det stora krigets tid. De äro ett vittne om Dorpats stolta biskopstid — och om rysk förstörelselusta under det förra kriget. Utom den gamla domen funnos af medeltidens många kyrkor ännu två kvar; Maria eller svenska och St. Johannes eller tyska kyrkan. Nära tyskporten stod rådhuset med sitt torn. Academia Gustaviana — eller som den efter förnyelsen 1690 hette: Gustaviana-Carolina — var visserligen flyttad till Pernau sedan kort tid tillbaka (1699), men dess under Kristina nyuppförda byggnad stod naturligtvis kvar. Vid den första invigningen d. 15 Okt. 1632, hade en annan bärare af Skyttenamnet, den förste friherren af Duderhoff, i sin

egenskap af gen.-guvernör och förste universitetskanslär fungerat. Det gamla slottet med ett högt torn, som i likhet med Revels och Narvas kallades »långe Herman», var enl. Stjernhööks vittnesbörd ruineradt. Det låg på domberget gent emot domruinen. Utanför stadsmurarna fanns en vidsträckt förstad, det s. k. Hakelverket med träd- och humlegårdar, där en del af borgerskapet bodde. Där hade också Skytte ett hus. När han vid belägringen satte eld på förstaden, började han, som billigt var, med detta.

Af drabanten O. Stjernhööks ett par gånger åberopade dagbok — han vistades i Dorpat Febr.—Maj 1701 — finner man att Skytte äfven ägde en krog, $\frac{1}{2}$ mil utanför staden, som hette Qvistendahl, samt en gård, Rathshoff, där klappjakt efter harar stundom anställdes. Båda namnen äro välbekanta för nutida Dorpatsbor. Drabanten har antecknat att på tillställningar hos Skytte dracks det »starkt» och dansades; vidare har han inte glömt att anteckna flickornas namn och utseende, det sista i gradationerna »rätt en liten vacker flicka» och »intet fula», hvilket sista förmodligen kan omsättas i en tilltalande positiv form. Man hoppas att dessa stackars flickor hunnit rädda sig någonstädes undan krigets fador. Ryssar ha ju i våra dagar i Ostpreussen visat att de äro precis desamme nu som de voro i början på 1700-talet, trots tsar Peters »öppnade fönster». Men det är väl »ångvältens» oundvikliga gnisslande.

Och härmed hänvisas läsaren till kommandantens egen vidlyftiga redogörelse för belägringen med dess talrika bilagor.

I bihanget till del. 2 af Adlerfelt (tyska uppl.) finnes visserligen tryckt en s. k. Ausführlicher Bericht — — von Belagerung der Stadt Dorpt, undertecknad af Skytte, men den upptar blott 9 oktavsidor och om den har något slags officiell betydelse, så kan den blott vara sammandragen ur den här offentliggjorda journalen. — Hos Nordberg redogöres för belägringen i tämlig korthet och utan hänsyft-

ning på ursprungliga orsaken till flottiljens förstöring. Denna förtiges däremot ingalunda i Chr. Kelchs Liefländische Historia, Continuation, hvarest för öfrigt utförligt berättas om stadens lidanden under belägringen. Han har tydligen haft berättelser ur första hand, och man finner det naturligt att han dröjer vid saker, som kommandanten med fog öfverhoppar: mödrars förtviflan och vettskrämda barns jämmer.

Tsar Peter, som reste emellan båda belägringarna vid Narva och Dorpat — han uppehöll sig på sistnämnda ställe d. 3—17 Juli g. st. och var alltså närvarande vid själfva kapitulationen — har också egnat den ett par sidor i sin journal.

Kelch berättar, och kommandanten bestyrker det i annan form, hurusom en dag under belägringen, då kanonaden och bombkastningen hvilade och en viss rörelse märktes i ryska lägret, man trodde sig ha hört i fjärran svensk lösen skjutas, liksom vid Narvas undsättning 1700. Men det var en hörselvilla och det kom ingen hjälp. Man finner det visserligen naturligt nog att balter, som efteråt påminna sig landets tunga lidanden, med en viss bitterhet — just vid tanken på Narvabragden — tala om hvad de kalla »Carl XII:s jagande efter Augusts krona» därefter i Polen. Hvarför skola de ej skriva så, som svenskar långa tider brukat skriva? Men de, som säga så, visa endast därmed att de mycket ofullständigt uppfattat det läge, hvori Sverige och dess konung nu voro stadda, och att de alls icke förstått Carls afsikter och hvad som hindrade honom att komma sina betryckta provinser till hjälp. Skulle han kanske, uppträdande som ett slags permanent Narvahjälte eller Deus ex machina, börja alltihop på nytt under betydligt försämrade omständigheter och med släppande af det tag, han dock vunnit därefter? Äfven fälttågen ha sin utveckling, rätt oberoende af den enskildes vilja och som icke tillåter ett återvändande till tidigare stadier.

Kelch, den nyss åberopade kronisten, som såg allt eländet på närmaste håll, har dock icke, såvidt jag kan erinra mig, ett enda sådant bittert ord mot konungen, vare sig nu att han påverkats af sina lojala känslor eller att en aning af det stora sammanhanget i den väldiga kampen verkligen har lyst upp för honom. Han sparar annars just inte på tadel och särskildt riktar han rätt tunga anmärkningar för bristande förutseende mot H. R. Horn vid Narvas sista belägring, men öfver hvilkas berättigande jag ej tillåter mig att här döma. På Skytte i Dorpat har han däremot i den vägen ingenting att klaga. Med tydligt gillande talar han om en episod — som för öfrigt Skytte själf omtalar i sin berättelse — nämligen repliken till tsar Peter vid middagen i ryska lägret vid Narva, dit Skytte fördes efter kapitulationen. Öfversten anhåller att inga kosacker måtte skickas efter honom på vägen till Reval, dit han skulle färdas. Nej, nej, lofvade tsaren, det skall inte ske, på god tysk paroll! Svensk paroll vore bättre, svarade Skytte. Det var ett djärfv ord, låt vara att det sades »med tillbörlig reverence», i betraktande däraf att ryssarna ju sedan funnit på, att svenskarna på denna plats för fyra år sedan brutit parollen, och när man vidare tänker på hur illa det höll på att gå en gammal borgare i Dorpat, som vid ett tillfälle fälde ett ursäktande ord om E. Dahlberg, som Peter, alltifrån ambassadtiden 1697 och förmodligen genom hela sitt lif, var särskildt arg på. Men det hedrar ju Peter att han i viss mån lät imponera på sig af dugtigt och oförfäradt folk och han har känt att han i Skytte hade en *man* framför sig. Derpå utbrakte han kung Carls skål, och som vi hört från annat håll, kunde Skytte göra besked för sig i sådant med. Så kramade han till afsked Skyttes hand så hårdt han nånsin kunde, men det skulle illa anstått öfversten att skifta färg och efteråt blåsa på fingrarna.

Urkunderna äro, som på senare tider vanligen varit händelsen, utgifna diplomatariskt, utan någon sorts normalisering af bokstäfver eller tecken, blott att j användt som vokal (t. ex. *jn-*) ersatts med i. I den långa Dorpat-redogörelsen, där en skrifvares hand i fart lupit öfver papperet, förekomma ej sällan felskrifna ord, som inte alltid utmärkts med ett [!]. Det har dock skett här och där för att befria läsaren från misstanke om tryckfel. Korrekturläsningen har efter originalen besörjts af min bepröfvade medhjälpare, t. f. bibliotekarien B. Möller, som jag här uppriktigt tackar för omsorg och möda.

Beträffande bilderna till denna del bör följande meddelas. Carl Gustaf Skyttes porträtt finnes på Råbelöf, som en gång tillhört honom, och jag har att tacka Herr Gilbert Kennedy's tillmötesgående för att jag kommit i tillfälle att här återgifva karolinens bild. När den målats och af hvem vet jag ej. Kartan öfver Kexholms fäste tillhör, såsom redan s. XVI anförts, Krigsarkivet och jag bör här endast tillägga, att den på grund af sin storlek, som skulle tvungit till betydligare förminskning än för de båda andra (återgifna i o. $\frac{1}{2}$ storlek), ej blifvit i sin helhet här återgifven: förstaden med omgifningar har utelemnats. Teckenförklaringen till venster är tillskrifven af utg. efter den fullständigare på originalet. Kartan öfver Dorpat tillhör däremot själfva aktstycket och utgör Lit. Q, i bilagorna, fast den för bekvämlighetens skull inhäftats i slutet jämte de båda andra kartorna. I Krigsarkivet finnes en detaljrikare karta öfver belägringen, som man emellertid ej haft rätt att här insätta i stället. Däremot har, som ett tillskott till Skyttes originalkarta, här meddelats en likaledes i Krigsarkivet befintlig »perspektivisk» framställning af belägringen. Man orienterar sig lätt på denna vid jämförelse med grundplanen. Hvad de många ryssarna beträffar, som föreställas simmande (?) eller drunknande i Embach, så ger själfva relationen ingen hjälp till tolkningen af denna framställning.

Som en alldeles fristående led i illustrationsmaterialet har dessutom fogats en vy af det ställe i Embach där olycksödet träffade den svenska Peipusflottiljen. Utg. lät 1902 en fotograf från Dorpat taga den jämte en del andra.

Till namnteckningarna (s. 130, 170 och 272) anmärkes att Rehnskölds redan återgifvits i del IX, hvarför den här ej medtagits.

Noten s. 260 har råkat bli fördelad på två sidor. Den syftar naturligtvis på båda herrarna Wrangel.

Till del IX, afdeln. *Varia* IV, bör här en rättelse göras. Utg. har nämligen, vilseledd af adressen på brefvet »du regiment de Comte de Stenbock» antagit att adressaten tjänade vid Magnus Stenbocks dragoner, som 1707 af den hemmavarande makan ännu kunde kallas så, fastän de 1706 fått ny chef. Men genom de i årg. XVIII (1916) af Personhist. Tidsk. tryckta personhistorna till vissa regementen, framgår att Mr de Salliet tjänade vid *Erik* Stenbocks dragoner, som sedan 1702 kallades Wennerstedts dragoner eller Uplands ståndsdragoner. Det dåtida postverket har tydligen varit stadt i samma villfarelse som utg. och förgäfvets sökt adressaten bland de nyss s. k. M. Stenbocks, nu mera Hjelms dragoner. Hade brefvet verkligen kommit i hans händer, hade det säkert (till föga förlust, det medgifves) varit förloradt för eftervärlden. För misstaget att Salliet kunde varit med vid Fraustadt har utg. däremot ingen ursäkt att anföra. I förordet till del. X försummade jag att i de korta biografiska notiserna till G. W. Coyet nämna att han under några månader (slutet af Okt. 1711—början af Juni 1712) tjänstgjort som v. landshöfding på Gottland och därunder varit verksam med åtgärder till öns försvar mot befarade ryska anfall. Härom kan ses Kar. Förb. Årsbok 1910.

Lund d. 3 Juli 1916.

Aug. Quennerstedt.

Das ist ein sehr wichtiger Punkt, den ich hier
mitteilen möchte. Ich habe die Gelegenheit
genommen, die Angelegenheiten zu klären,
die Sie mir geschrieben haben. Ich hoffe,
dass Sie damit zufrieden sein werden.
Die Sache ist nun erledigt, und ich
hoffe, dass Sie keine weiteren
Anfragen haben werden. Ich werde
weiterhin bemüht sein, Ihre Anliegen
zu befriedigen. Mit freundlichen
Grüßen,
Ihr ergebener
Diener,
Herrn von ...

BREF OCH SKRIFVELSER
FRÅN
C. G. REHNSKÖLD

TILL
KONUNG CARL XII

1703—1707
(1715)

WEST OCEANIC TRADING CO.

NEW YORK

C. O. RENNYSKÖLD

NEW YORK

KONRAD CARL XII

1875-1876

NEW YORK

Stormächtigste allernådigste Konungh

Trenne gånger tillförrendhe har jagh Ederss Kongl. Maj:tt här i från underdhänigst opwachtat ock all nödigh berättelse uthi underdhänighet gifwett*). I går hadde jagh trenne mina kundskapare i från Thorn, hwilka berättadhe att Konungen Sigh dersammastädess oppehålle, män skulle dagen dereffter som war monday begifwa Sigh till Marienbourgh, Enteligen har Konungen disponerat borgmästare ock rådih till, att the bewilliat taga in Gvarnizon, uthi Thorn ock har inthe kunnat hielpa wadh borgerskap ther emoth protesterat, stoor confusion skall wara widh alt therass wesende, som man ock så märcker widh Regementernas inlogerandhe, Gen. Lieut: Tramp ligger medh twenne Regementer uthi Peterkow, män weth inthe hwart han Sigh skall wenda, uthi Högh Pohlen draga Sigh dhe Sachsесkee tillsammanss män wetha ej heller hwart marchen går, kring

*) Dessa bref, om hvilka ingen anteckning finnes i Rehnskölds journal (Kar. Krig. Dagb. IX), synas icke ha bliifvit bevarade. I Blonie, där R. fattat stånd till skydd för det af Kardinalprimas utlysta senatsmötet i Warschau, kvarstod han ända till den 26 mars, då han efter att dagarna förut ha sammanträffat med Carl XII i Warschau, bröt upp västerut. Carl XII hade uppehållit sig på slottet Jacobovice, nära Lublin, ^{19/1}—^{28/2}, hvarpå han uppbröt mot Warschau, men stannade ^{17/3}—^{7/4} i Okunew, öster om hufvudstaden. Härpå tog han sitt ståndkvarter i Praga, men uppbröt d. 18 april mot Pultusk och gick efter drabningen där d. 21 i början af maj mot Thorn.

Thorn är stoor consternation, hwarförrer ock på 9 mijll när bönderna medh all derass egendomb i från huusen Sigh begifwett hafwa, 8000 brandenbourgske trouppar ähro langss grentzen verlagdhe, Starosten Gembitsky om hwilken jagh tillförrendhe nämbt, then ther har hwarett uthi Warschau ock giordt aftahl medh Cardinalen ock nu på resen tillbakarss åth höghPohlen är, att samman kalla adelen ock giöra ett sluth emoth Konungen uthi Pohlen, har anhållet hooss migh om 60 Dragoner han har Sielf till 1000 man ock foor af Feldtherren Saphia 7 fahnar till att giöra Sachsenerna brodt medh, ock skaffa Sigh anseendhe i blandt Sina Cammerather, jagh har bewilliat honom the samma jagh har förment thet nödigh wara effter han är en ferm ock kiäck man, ock redan åthskillige prof af Sin intention gifwet, så att ock Konungen uthi Pohlen biudett på honom, att antingen lefwandess eller dödan honom lefwerera, ock troor säcker hans förtagandhe inthe uthan effect lærer wara. Cardinalen håller inständigt an om Gvarnizon uthi Warschau, ock som jagh wentar Mardefeldt *) i dagh uthi Sina assigneradhe quarter 2 mijll här i från, will jagh honom beordra öfwer morgon att marchera dijt in ock intaga Slättet sambt the andra nödige poster. Elliest som jagh förmercker ock förnimmer skicka Sackerne sigh wäll uthi Warschau. Om Rothlieb **) som jagh medh 200 hästar skickat moth Torhn har jagh den kundskapen att som han bekommet säcker kundskap om 80 st: Sach[s]er som liggia uthi en Stadh stragst öfwer Weichselen att indrifwa contribution, har han i förgår om natten welatt begifwa Sigh dijt att anfalla dem huru thett har lyckass wentar jagh stundeligen att förnimma. I går afftonss kom Printzen af Sachsen ***) medh Gen: Lieut: Spens †) till Warschau, jagh

*) Arvid Axel Marderfelt, öfverste vid Södermanlands infanteri.

**) Filip Fredrik Rothlieb, öfv.-löjtnant vid Lifdragonerna.

***) Johan Wilhelm af Sachsen-Gotha.

†) Frih. Jakob Spens, chef för Lifregementet till häst.

skickadhe stragst till them ock lätt them förnimma att Drabanten Ehrenschöldt *) war här ock skulle i dagh gå till Ederss Kongl: Maj:tt på thett the kunne af samma tillfälle Sigh betiäna män som jagh märcker, lära the Sigh någon tijdh uthi Warschau oppehålla. Elliest stoor gudhi låf medh troupperna wäll till på fouragie ock Proviandt är ingen brist, män penningar willia inthe stoort inflyta, effter Cardinalens ock biskoppens **) gådss här ikring belegne ock för contribution frije ähro, ther till medh thenne tracten medh qvitencer bewijsar, att hafwa redan tillförrendhe till Armeen contribuerat, som jagh låter them komma till gädo, män så lærer jagh gripa något långt kringh migh, ock förmenar en dock att sambla något till Regementernas undsättning. Så frambt jagh skulle höra att Gen: Lieut: Tramp tager sin marche något här i neigden åth Thorn lærer jagh söckia att helsa på honom, jagh är medh all underdhånigst wörndnat

Ederss Kongl. Maj:tt

min allernådigste Konungss

allerunderdhånigste ock trognaste

undersåthe ock tjänare

Carl G. Rehnschiöldt.

Blonnie d. 21

Jan. 1703

Stormächtigste allernådigste Konungh

I går kom öfwerstLieutnant Rothlieb medh Sidt partij tillbackarss, sedan han på 6 mijll när Thorn hwarett ock ther i neigden attraperat 1 Capitain ock 2 Lieutnanter af Sachserna, hwilka sedan Regementet som the tillförrendhe under tient understuckett blifwen ähro antagne under Konungen uthi Pohlenss nya Gvarde, dess uthan har han ock öfwerrumplatt ock ruinerat ett Compagnie Pancerner Konungen i Pohlen tillhörigt, en dhell dher af neder giördt,

*) Johan Ehrensköld.

**) Biskopen af Posen Nicolaus Swiecicki.

Fahnan Puqveranna ock 19 fångnar till backa bracht. Adelen kring Thorn hafwer Sigh samman rothat ock therass huuss tillijcka medh bönderne förlåtet, så att icke thett ringaste till subsistence finness. Så snart Rothlieb thetta förrättat hafwa the uthur Thorn honom effter sadt, män ingen kommet till honom mehra, än the öfriege 4 Compagnier pan-cerner, medh hwilka han på marchen hafft små rencontres. Sedan jagh måst bruka någon alfwar medh contributions indrifwandhe hafwer jagh fådt lijte medell i händerna att bestella the nödigste ock fehlandhe monternings sorter widh Regementerne till thess något mehra inkommer, hwar af the bethalass kunna förnembligast har jagh Feldtkistorne medh medicamenter försedt, uthi then underdhånigste tillförsichten Ederss Maj:tt sådant i nåder aggreerandes warder. I går hwar en uthskickat ifrån Högh pohlen som gåf förhopningh att den tracten icke lærer bijträda Konungen uthi Pohlen, män af den för detta nembdhe Gembitzky har jagh inthe förnummet. I går hwar den Keijserlige Envoyen *) hooss migh han begaf Sigh här i från på wägen åth Thorn förregifwandess Sigh hafwa sadt möte medh den Keijserlige hooss Konungen uthi Pohlen wistandhe ministren. Elliest stoor gudhi låf medh Regementerne wäll till, Princen af Sachsen Gotha har ännu inthe lust att qvitera Warschau uthan diverterar Sigh dageligen på Balerne som ther anstelles. Jagh är medh all underdhånigst wördnatt till döden

Ederss Kongl. Maj:tt

min allernådigste Konungss

aller underdhånigste ock troognaste

undersåthe ock tjänare

Blonnie
d. 29 Jan. 1703.

[namnet saknas]

*) Grefve Filip Ludvig v. Sinzendorff.

Stormächtigste allernådigste Konungh

Ederss Majj:tt berättass allerunderdhånigst att marchen medh Regementerne hijtt till Rava tillbackarss lagt är, ock fattass allenast öfwersten Lilliehöck *) som jagh i dagh wentar. I går skickadhe jagh Majoren Kreutz **) medh 300 hästar ock Capitain Funck ***) medh alla Qvarthermestare åth Staden Lencisca dherest att uthsee ett beqwembt cantonement för Regementerne, ock så snart jagh erhåller budh om dherass förrättningh bryter jagh op ock marcherar genom diverse wegar, för bättre beqwämmeligheett skull, i från Thorn har jagh den effterrettelsen att 3 Regementer Infanterie dijtt ankomne ähro att aflösa den förra gvarnizonen, hwilken uthi the närmaste byar kring Thorn igen inqvarterat worden, begge så brehmiske ock Pommerske Regementerne till häst, erkenna medh all underdhånigst wördnatt ock tacksamhet, den nådige Resolutionen Ederss Majj:tt dem gifwett angående dherass tractamente so att een ogemeen glädie hooss dem förspörriass, Öfwerste Krassau †) Regemente niuter ingen förplägningh af landett uthan af FeldtCassan, hwilket jagh på Ederss Majj:ttz nådigste befahningh underdhånigst berätta skålatt. Här måste jagh medh alla handa konster söckia att föda migh, effter hela tracten bekommett Ederss Majj:ttz nådige frijbref, så för inqvarterningh som all annan uthgiff, dock skåla Regementerne ingen brist lijda, ock förhoppass jagh att uthi nästa Ståndett skåla finna bättre subsistence, så frambt icke annat hinder

*) Gabriel Lilliehöök, öfwerste vid Kronobergs regemente.

**) Friherre Lorentz Creutz, major vid Lifdragonerna.

***) Thomas Funck vid Lifdragonerna.

†) Frih. Ernst Detlev v. Krassow var öfwerste vid ett dragonregemente.

i wegen kommer jagh är medh underdhånigst wördnatt
till döden

Ederss Kongl: Majj:tt
min allernådigste Konungss
aller underdhånigste ock trognaste
undersåthe ock tjänare
Carl G. Rehnschiöldt.

Rava d. 31
Mart: 1703.

Stormächtigste allernådigste Konungh

Ederss Kongl: Majj:ttz nådigste bref *) medh Sylken **) öfverskickatt har jagh medh underdhånigst wördnatt undfångett, då jagh redan medh alla Regementerne opbrudet, att settia migh något närmare Thorn, ock som jagh ther af seer Ederss Majj:ttz nådigste willia wara att postera migh uthi Palatinatu Kalicienssi, på thett jagh inthe måtte förtaga subsistencen för Ederss Majj:ttz armee Så har jagh sådant migh till underdhånig hörsahm effterlefnatt stella welat ock i stellet jagh skickatt öfwerstLieutenant Wrangell ***) medh 300 hästar jempte Capitain Funck medh alla RegementsQvartermestare till Sluzowa, lærer jagh beordra them att draga Sigh ther i från ock giöra för desse Regementerne kvarter kring Inowroflaw så att jagh ther igenom inthe stoor föör när Ederss Majj:ttz armee till incommoditet, eij heller för långt separerat är, ock will jagh hålla then ordningen att jagh ingen subsistence tager af tracten som ligger backom uthan then som ligger fram för migh, ock ther jagh något för Ederss Majj:ttz armee kan bespara

*) N:o 146, E. Carlson: Kon. Karl XII:s egenhändiga bref, felaktigt dat. d. 13 Maj 1702.

**) Gustaf Zulich, öfv.-löjtnant vid Nylands infanteri.

***) Georg Johan Wrangel vid Lifdragonerna? Den felaktiga hänvisningen till Henrik Wilh. W. i noten till journalen (IX, 40) rättad i d. X.

lärer jagh ther widh af min underdhånigste skyldighet ingen ting tillbackarss settia, I morgon effter aflagt march till Bresce tencker jagh att resa till Wratislaw att öfwersee om något är att ordonera om magazineth. I afwachtandhe af Ederss Maij:ttz nådigste befahning är jagh till dödsstunden

Ederss Kongl. Maij:tt

min allernådigste Konungss

aller underdhånigste ock troognaste

Zorawice d. 14

undersåthe ock tjänare

Maij 1703.

Carl G. Rehnschiöldt.

Stormächtigste allernådigste Konungh

Ederss Maij:ttz nådigste bref *) har jagh i dagh medh underdhånigst wördnatt undfångett, skålandess jagh migh till underdhånigst rättelse stella wadh Ederss Maij:tt i nåder behagar migh ther uthi att befalla, ock ther Ederss Maij:ttz nådigste willia så är tencker jagh att wenda migh tillbackarss igen på then wägen jagh är kommenn på thett hela thenne tracten kring Thorn måtte lembnass till underhålandhe för then armeen som är widh Thorn, williandess jagh här effter migh lembna 3 a 400 Ryttare som kunna drifwa in effter then opsatzen som them medgifwess. jagh sänder altså här hooss Tariffen af twenne districter nembl.: Juniuladislaw ock Bigost jempte en appart opsatz på alla Sochnar ock ther uthi befindtelige Röcker, medh utthräckning huru myckett afgifften Sigh bestigar uthi penningar, ock wadh proviants perzedlar i stelle för penningar enär allenast brödh drecka ock miöll emothagess uthi en Summa uthgiöra, will ock för min afresa låta publicera i alla Soch-

*) N:r 158? Carlson. Man ser att åtskilliga bref förkommit. I brefvet N:o 157 (April 1703) talar konungen om ett bref med chiffer från Rehnsköld, som han måst tolka ur minnet eftersom klaven fanns i det efterlämnade bagaget.

nar placater inbyggare till effterrettelse, stält effter then mening som Ederss Maj:tt uthi thess nådige bref behagatt migh befalla, Thenne öfriege tracten dherest jagh medh desse Regementer stådt måste ock bethala thett the inthe tillfylliest uthlagt sambt öfwerskättet, så att jagh förmåder något ansehnligt lærer inkomma, Här hooss föllier ock Taxan*) hwar effter uthräckningen är giördt, män skulle then vara different medh then som Ederss Maj:tt nyligen låtet författa, beder jagh underdhånigst Ederss Maj:tt i nåder wille befalla att migh måtte gifwass communication ther af. Nu lærer allenast vara nödigt att widh Commissariatet, effter then här bijgåendhe Tariffen hålless en någa contra räckningh om af hwart Rock altsammans så inkommer som tariffen röketahlett uthwijsar, ock att wederböhrandhe öfwer lefwerantzen richtige qvitencer medheless, på thett executorerne måtte ther af see hwilka bethalt, eller medh lefwerantzen tillbaka stoor, Som jagh nu åter måste wenda migh till Brestische Districten så lærer jagh contributionens indrifwandhe i från Wradislaw kunna facilitera, män på alt sådant sätt lærer blifwa lijte öfrigt till subsistence för thesse Regementer, dock måste jagh till see huru jagh behielpar migh att the inthe lijda någon nödh, thett swåraste för migh är att Feldtherren**) wistar så när migh medh Sina trouppar, så att jagh temmeligen inskränckter är. Här höress nu ingen ting af Waloscherne eller thett Littauske anhang, män Feldtherren får en hoop nya tijender om Sachsar som förwentass uthi högh Pählen, än stoor här gudhi låf wäll till, om hwilket alt Gen: Maj: Mörner***) lærer giöra un-

*) Tariffen och taxan saknas.

**) Kasimir Sapieha.

***) Frih. Carl Gustaf Mörner. Han reste denna dag till högkvarteret och återkom den 2 Juni. Hans regemente, Östgöta kavalleri, drogs emellertid d. 4 Juni till Thorn.

Stormächtigste allernådigste Konungh

Ederess Kongl: Maj:tt berättass allerunderdhånigst, att sedan jagh medh dhe hooss migh hafwende Regementer i från Rusky opbrutet har jagh marcheratt hijtt ock satt migh när widh Staden Kohlo 12 mijll i från Thorn belägen nästan på samma stelle, hwarest högst Sahl: Konungh Carl Gustaff anno 1655 medh armeen camperat, jagh har hwarken här eller hwarest jagh migh här i från wänder, thett bästa ståndett, för skågarnass ock morasen myckenhett, så att jagh har all möda att skaffa subsistence för Regementerne, dock lærer jagh laga att them inthet fattass, Feldtherren Saphia stoor när hooss migh allenast $\frac{1}{2}$ mijll, så att jagh inthe weth hwaden den klagan kommer som Skatmästaren *) på hanss wängnar giördt, som af Ederess Maj:tt till migh ankomne nådige bref jagh medh all underdhånigheet läsett, jagh är så öm om Feldtherrenss säckerheett att jagh alt här tillss satt migh fram om honom att beteckia honom ther igenom, ock lærer häreffter inthe underlåta i föllie af Ederess Maj:ttz nådigste befahlning att postera honom så att honom inthet åkommer, Här lærer jagh inthe länge kunna fördröija, uthan tencker att draga migh alt mehr ock mehr till Posnaniske ock Gnesniske districten, på thett jagh som the närmaste widh Thorn belegne må kunna uthdrifwa något till Ederess Maj:ttz arrees underhållandhe, så frambt icke Ederess Maj:tt i nåder behagar migh annarledess att befalla. Af några Littauiske, Polniske eller Brantens **) trouppars wistandhe här i neigden har jagh ingen kundskap, eij heller kan troo något wist ther om, fastom som oftast tijdningar spargerass om the rass nalkandhe The femb Swenska officerernas förarrestrendhe hooss en Polnisk adelssman, har jagh ingen kund-

*) Benedikt Sapieha. Något bref från konungen, som omtalar en sådan klagan, finnes ej i Carlsons samling.

**) Brandt, polsk-saxisk general.

skap om bekommet, om hwilkett Ederss Maij:tt migh i nåder befaller att låta effter spana ock adelsmannen fast taga, hwarföre jagh i dagh sender kundskapare ther om att uthforska, effter jagh på owiss en så lång wägh nembl: 18 mijll inthe will wåga några af Ederss Maij:ttz folck, begge så bremiske som Pommerske Cavallerie Regementerne har jagh munstert, ock lærer jagh medh näste till Ederss Maij:tt uthi underdhånigheet öfwersenda Rullorne medh underdhånigst berättelse huru jagh them befunnet, Så tencker jagh ock uthi nästa campementet att depeschera the officerrare af begge Regimenterne som skåla afhempta penningarne, förblifwandess medh underdhånigst wördnatt till dödsstunden

Ederss Kongl. Maij:tt
min allernådigste Konungss
 aller underdhånigste ock troognaste
Lägrett widh Kollo undersåthe ock tjänare
d. 22 Junij 1703. *Carl G. Rehnschiöldt.*

Stormächtigste allernådigste Konungh *)

Sedan jagh nu här en tijdh stådt ock all then fouragie här i kring finss consumerat, tencker jagh nästkommandhe Onssdagh här i från att opbryta ock till Staden Kunin tree mijll närmare Kalisch att marchera, att ther kunna något fördröija, adelen ock the öfriege thenne tractens inbyggare, beråpa Sigh på then af Ederss Maij:ttz nådigste låfwan att wara frij för contribution ock inqvarteringh, emedan ock the nuncij, som nyss i från Lublin till bakarss komne ähro hooss migh i thetta fallet ansöckningh giördt, icke thess mindre gifwa the willigt uth, thett som till underhållandhe af troupperne behöfwess, Jagh har therföre af Ederss Maij:tt underdhånigst förnimma bordt, huru wijda

*) Brevet omtalas i journalen.

jagh thenne tracten medh contribution beleggia böör, ock medh wadh quantum på hwar Röck, ock om någon åthskilnatt emillan the adelige ock Kongl: gådsen observeras böör. Feldtherren Saphia badh migh för några dagar jagh wille göra honom ock hanss trouppar visite, jagh war altså i för går hooss honom, sedan jagh i wägen af honom medh een stoor Svite blef emothtagen ock fandt hanss lilla armee i ordningh opstält, beständhe af 17 Estandarer ock Fahnor, män till nummeren ogefehr[!] 900 man, i blandt hwilka wåre Ryttare ock Dragoner som kunna passera, twenne compagnier af samma slagh som till Ederss Maj:tt sende ähro, såge wäll uth, the öfriege bestådhe af Tartare ock annan i hoop samblatt Folck, nu på en tijdh har thett gådt något knapt för Feldtherren hwar förre ock några af thess Folck deserterat, jagh har altså till delt honom rumligare qvarter, till att så myckett bättre uthkomma. I går hende Sigh igen att ett skreck, inthe wetandess af wadh orsack, kom i blandt hästerna så att the alla på en gång, begynte att kolra, ock förloppe Sigh på 2 a 3 mijll här i från, som dock alla på 7 när delss redan igen funne delss af adelen optagne ock inskickadhe ähro, jagh tackar gudh att siuckdohmen åter wender, serdeless widh the Regementer, ther then samma sigh till förrendhe starck inrätatt hadde. Jagh är medh all underdhånigst wördnatt till dödssstunden

Ederss Kongl: Maj:tt

min allernådigste Konungss

allerunderdhånigste ock troognaste

Lägrett widh Kollo

undersåthe ock tjänare

d. 27 Junij 1703.

Carl G. Rehnschiöldt.

[Påtecknad:] Lägret wed Thorn d. 27 Julii 1703.

Stormächtigste allernädigste Konungh

Vtur Ederess Majj:ttz nu på stunden uthi underdhånigheett undfångne nådige breff *) seer jagh medh underdhånigst wördnatt, huru såsom H: Feldtherren Saphia Sigh beswäratt, öfwer den ringheett af the honom anslagne quarter, ock att Ederess Majj:tt i nåder befaller ändring ther uthi att giöra. Ederess Kongl. Majj:tt kan jagh uthi underdhånigheett försäckra att jagh söcker uthi all giörligh måtte honom att hielpa ock will jagh klarligen wijsa att han bekommer halfparten uthi Röckethalett så myckett som alla the Ederess Majj:tt här hooss migh ståendhe Regementer, ock bordhe Feldtherrenss trouppar som inthe fylliest 1000 man uthi thalett uthgiöra rijckeligh thermedh uthkomma, om een tilbörligh huusshåldningh fördess, män som ingen af hanss Folck will taga Proviant uthan alt uthi penningar, då ock den första som kommer först tagar så kan omöjliggen tracten tillrekia ehuru stort man then assignera wille, ther till medh är ock Feldtherren altför gådih, att enär någon adelssman, hwilkenss wenskap han menar att moste menageras honom söker, så gifwer han dess gådss fridt, här i kring är ock tämmeligh knapt att till gå efter Cardinalens biskoppen af Posens, ock Woigwoden af Posens gådss på thenna tracten belägne ähro, hwilka jagh weth Ederess Majj:tt för contribution will hafwa förskändt. Nu stoor jagh uthi Generalen af StoorPåhlens **) gådss, ock lærer medh Regementernes commoditet kunna något fördröija, män Gembitsky har hwarett några gånger hooss migh, ock förme[n]dt för conjuncturen skull rådeligst wara att wenda migh till någon annan orth, hwar om Ederess Majj:ttz nådigste

*) Ej i E. Carlsons samling.

**) Radomiski.

befahningh underdhånigst afwacktar*), På thenne nyss öfwerståndhene Conventen uthi Skroda har en håper Sigh förswurett män att sådan conjugaration[!] skulle wara directe emoth konungen uthi Pählen kan jagh inthe förwisso berätta uthan mehra för therass frijhetss beskyddandhe, innan 14 dagar, lärer hålles ny försambling då man om therass entelige utlåthandhe lärer hafwa att förnimma, Emedlertijdh söckess underhanden att bekomma Cardinalen ock biskoppen uthaf Posen uthi thesse Palatinater genom hwilkass ankombst the wacklandhe tordhe komma till raison, Om Ederss Maj:tt i nåder skulle behaga att låta författa för H. Feldtherren Saphia en wiss Statt så kundhe tiäna sådant till stoor richtigheett, ock måste han låta Sigh åthnöija enär han effter thensamma finge Sin fulla assignation jagh är medh underdhånigst wördnatt till dödssstunden

Ederss Kongl. Maj:tt
min allernådigste Konungss

Zerkow 4 mijll i
från Skroda d.
17 Julii 1703.

allerunderdhånigste ock trognaste
undersåthe ock tiänare
Carl G. Rehnschiöldt.

Stormächtigste allernådighste Konungh

Vtur mina twenne underdhånige i från thenna orten lärer Ederss Maj:tt i nåder hafwa sedt, att Regementerne begå Sigh wäll ock wadh jagh elliest om thenna tractens wäsende kunnatt berätta, d. 13 Augusti effter nya Stijlen håller adelen af the begge Palatinater Posnaniensis ock Caliciensis Sin sammankombst uthi Skroda, hwarest the förmena att församblass till 20 Compagnier a 200 man The hafwa af-

*) R. fick af konungen order att blifwa stående ännu någon tid (Nr 161). Ur antyddas bref framgår, att ett bref från R. ej blifvit bevaradt, hvilket för öfrigt framgår äfven ur nästföljande R:s bref, som omnämner två föregående bref från Zerkow.

färdatt till Konungen uthi Pählen Sina Nuncij om therass frijhetss erhållandhe, till andra Palatinater om bijträdett ock till Chronen armeen om Conjungerandhe, en dhell ähro gâda män en dhell arga, jagh winlegger migh så myckett jagh kan att bekomma kundskap om therass rätta intention, ock lærer inthe försumma att gifwa Ederess Majj:tt underrättelse ther om sambt att taga mina mesures ther effter, effter min underdhånigste plicht, jagh camperar nu för tijden inthe mehra än 7 mijll i från Släsiske grentzen, lagar ock så myckett jagh kan at medlanna wille tillräckia om Regementerne, Öfwerste Kruses *) Regemente förhoppass jagh att kunna försee medh nya Rockar ock LijfDragonerne medh Stöflor, effter jagh begge sorter kan bekomma i från Breslow. I morgon wentar jagh Öfwersten Lilliehöck ock Majoren Creutz til migh, förblifwandess medh all underdhånigst wördnatt till dödssstunden

Ederess Kongl: Majj:tt
min allernådigste Konungss
aller underdhånigste ock troognaste
undersåthe ock tianare
Carl G. Rehnschiöldt.

Zierkow d. 24
Julij 1703.

Stormächtigste allernådigste Konungh

Wadh Ederess Kongl: Majj:tt uthi thess till migh ankomne nådige bref **) som jagh medh underdhånigst wördnatt undfångett, i nåder behagatt anbefalla, sådant alt lærer jagh uthi all underdhånigheett effterlefwa. Uthi thenna tracten ähro för tijden stoorä dissensioner dock troo the wällmente att gå medh Sin dessein igenom. Nästkommandhe Tissdagh skall adelen uthi Skroda sambla Sigh, då man

*) Frih. Carl Gustaf Kruse af Kajbala var chef för ett tremänningssregemente till häst, uppsatt 1700.

**) N:r 161? E. C.

lärer förnimma om dherass fermite till hwilken tijdh the wänta Sina Nuncij tillbackarss i från Konungen uthi Pählen Cardinalen Chrono armeen ock andra Palatinater. Om the sittia op ock icke låta migh weta om therass sluuth, lärer jagh ther om, them allwarligen tilltala ock ther på till Ederss Majj:ttz dienst mina messures taga. Öfwersten Lagerkrona *) har på Ederss Majj:ttz nådigste befahlning skrifwett migh till om öfwersendandhe af Mörsare Granater ock Kuhlör them Gembitsky Ederss Kongl: Majj:tt försäckratt om, jagh hadde gifwett Öfwerste Lilliehöck ordres på Sin marche hijtt åth therom att inqvirera, män som min uthskickadhe honom i marchen fehlatt, har jagh affärdatt ett partij här om att undersöckia. Gembisky berättelse om Mörsare ock granater har såledess hwarett, att hanss Fader har haftt en provision ther af, ock the samma blifwett honom fräntagen af Capitaneo Kollinensi, nu förmehnar han, att bemeldte sorter antingen, lära wara nedersenckte eller grafne på någon orth, uthan att kunna (att kunna) nembna hwar then är, eller hwem som säker kundskap ther om hafwer, huru här om är, så skall medh all flijtt ther effter söckiass, ock ther the dugelige finnass, Ederss Kongl: Majj:tt uthi underdhånigheett tillsende blifwa. För några dagar fick jagh kundskap att igenom en Furstenbergh under Svite af en hoop Sachser dock Polnisk klädde Konungen uthi Pählen låtet hijtt förbringa 130000 Rdhr, hwar på jagh stragst commenderadhe twenne partier som erhållet kundskap att förbenembdhe Sigh åth Warschau begifwett, ock fastom the blefwå effter fölgdhe kundhe partierne them dock icke ophinna, effter the förlångt försprångh hadde. Medh thesse Ederss Majj:ttz trouppar stoor gudhi låf wäll till, ock begynna hästarna att komma Sigh wäll, så flyta ock så penningar uthi Cassan att ther igenom kunna anskaffa thett nödigaste till Regementernas behåf, alla Feldtkijstor ähro på

*) Anders Lagercrona vid Västerbottens regemente.

nyo opfylte, Feldtherren Saphia är ock wäll accommoderat, så han inthe wijdare lærer klaga, jagh är medh underdhänigst wördnatt till dödssstunden

Ederss Kongl: Majj:tt
min allernådigste Konungss

Lägrett widh Zierkow d. 29 Julij 1703.	aller underdhänigste ock troognaste undersåthe ock tjänare <i>Carl G. Rehnschiöldt.</i>

Stormächtigste allernådigste Konungh

Sedan ÖfwersteLieutnant Zylich blefwen commenderat att opleta the af Gembitzky uthläfwadhe Mörsare ock Styc-ken, for jagh nu på stunden berättelse af honom, att ther af något ock thett otienligt funnett är, hwaröfwer Ederss Kongl: Majj:tt Zylchens opsatz underdhänigst öfwersender, kunnandess jagh inthe afsee, att thett skulle löna att under Convoje af berördhe Sorter något blefwe öfwerskickatt. Generalen af StoorPählen skickadhe i går*) 12 stycken adelsmän till migh som effter giördh höfligh complement, haddhe ett bref af Generalen till migh, jagh refuseradhe thett samma att emothtaga, effter jagh medh honom ingen correspon-dence eller commerce hafwa wille. Thenne Generalen har låtett uthgå ett Placat hwar uthi han söckt att öfwerthala adelen att sittaa op emoth Ederss Majj:ttz trouppar jagh har tillfrågatt adelen om förberördhe placat wåre skrefwen medh therass consens, hwar emoth the Sigh alla excuserat ock ther jagh någon funne som Sigh ther af dhelachtig giör så lærer han hafwa förwenta samma medhfahrandhe som medh Generalens gådss. Medh Regementerne stoor alt wäll till, wentar ock i andra weckan i från Breslaw Stöflor Skoor klädhe ock andra nödige sacker sambt kruuth, hwar af Regementerne hafwa mangell emedan thett owanlige reng-

*) Journalen förelägger denna sändning till d. 25.

wädrett sijst om natten, nästan öfwerswembdhe alla Tälten,
jagh är medh underdhånigst wördnatt till dödsstunden

Ederess Kongl: Maj:tt
min allernådigste Konungss

aller underdhånigste ock troognaste

Zerkow d. 31

undersåthe ock tjänare

Julij 1703.

Carl G. Rehnschiöldt.

Stormächtigste allernådigste Konungh

Ederess Kongl: Maj:ttz allernådigste bref ock befah-
ning, angäendhe Konungen uthi Pählenss sackerss förpas-
sandhe, ock wadh ther widh böör observeras, har jagh
medh underdhånigst wördnatt undfångett, ock lærer medh
all underdhånigheett thett anbefalte effterkomma *). Här
uthi höghPählen kommer adelen ännu inthe till wist sluuth,
i för går wår therass sammankombst fyra mijll här ifrån
uthi Skroda, män som therass uthskickadhe till Konungen
uthi Pählen Cardinalen ock Chronen armeen då inthe Sigh
infunnet kundhe inthe något wist afhandlass, uthan blef en
ny sammankombst till then 24 hujus effter therass stijll
berammatt, åthskillige af adelen hafwa giördt inkast emoth
opsittningen, serdeless uthi sädess bärgningss tijden, hwilka
Woigwoden Lessinsky **) alwarligen till talt att icke gå af
then engång fattadhe resolutionen, uthan wijsa Sigh alla
constante, i dagh hwar en af Nuncierne till Loublin, ock
then ther är af the förnembste af Conjurationen, ock af-
hållen af Woigwoden ock Marschalken, hooss migh, som
förgaf han icke talte i commission uthan som af Sigh Sielf,
refereradhe thett han wäll wiste, therass skyldighet wara, att
berätta migh om alt wadh som på therass sammankombst
passeradhe genom Marschalken, effter them nogh bekindt att

*) Något bref med detta innehåll ej bevaradt.

**) Stanislaus Leszczyński.

uthom Ederss Majj:ttz trouppars tillhielp för them eij ståde något att uthrätta. Ock som jagh uthom Ederss Majj:ttz befahning inthe wille engagera eller förbinda migh medh them till något wist swaradhe jagh att jagh inthe wåre ther om så courieuse emedan jagh wåre wäll försäckratt att på therass sammankombst inthe annatt förhafwedess än thett som concerneradhe therass frijhet, emoth thett them hende intrång, elliest jagh eij heller kunnatt till städia them, i neigden af Ederss Majj:ttz trouppar att hålla någon sammankombst, jagh låter emedlertijdh någa observera them, ock kan få weta alt wadh som förrehafwess, hwar om jagh medh min underdhånigste berättelse hooss Ederss Majj:tt wijdare lærer inkomma. Regementerne begå Sigh gudhi låf wäll, ock som penningar beginna inkomma, wentar jagh dageligen thett bestelte i från Breslaw att kunna försee Regementerne medh thett the behöfwa. I desse dagar kom en af Marqvetenterne i från Breslow som är 14 mijll här i från till backarss, hwilken på resan hijtt åth kom på gref Elses[?] gådss fandt twenne för arresteradhe Dragoner af Öfwerste Buchwalts Regemente *) för Sigh som rymbt i från lägret widh Thorn, then ena en Vice Corporall ock dansker ock then andra een Skåning af hwilka begge Marqvetentaren Vice Corporalen medh Sigh bracht ock här uthi arrest hålless, ock som jagh nu skickar till Schlesien att låta kiöpa 30 Centener Kruuth hwar af Regementerne hafwa mangell, så will jagh widh samma lägenhett Dragonen låta afhempta ock them begge till wijdare Ederss Majj:ttz nådigste befahningh hooss migh behålla. En Soldatt af Sörmmanlandss ock twenne Dragoner af Crassau Regementerne ähro i thesse dagar rymbdhe, jagh har låtet them efftersettia ock biudett penningar på them, män ännu icke kunnatt them igen bekomma, ännu stoor jagh här på Generalen af Stoor Pählenss gådss ock lærer till andra

*) Skånska Ståndsdragonerna.

weckan kunna behielpa migh, då ock alt wadh som af subsistence till thetta gådsett hörigt är, lærer wara consumerat, ock thess uthan måst bethala Sin fulla contribution wadh Ederss Maij:ttz nådigste wijdare befahlning är ther om wentar jagh medh thenna uthskic[k]adhen uthi underdhånigste Ederss Maij:ttz nådige ordres ock är till dödssstunden

Ederss Kongl. Maij:tt
min allernådigste Konungss

aller underdhånigste ock trognaste
undersåthe ock tjänare

Zierkow d. 6
Aug. 1703.

Carl G. Rehnschiöldt.

Stormächtigste allernådigste Konungh

Medh confoederations werckett syness thett willia lijda, en stoor dehl ähro ijfriege, en dhell loss thett wara medh, ock en dhell hålla Sigh aldeless ther i från, i morgon willia the ryckia op i från Skroda ock settia Sigh widh Skrim, i går skicka(da)dhe confoederation Prince Jacobs Secreterare till migh frågandess om jagh wille gå medh them till Warschau såledess att jagh altidh ginge En mijll framförre, om jagh icke wille lembna något manskap qwar i höghPählen till een försäkran att icke the illwillie måtte få hemma öfwerhandh ock ruina therass gådss som uthi conjurationen wåre, ther hooss anhöldt han om penningar för them, som Rottmestare ähro, tillfrågandess therjempte om jagh förmente att kunna medh Ederss Maij:ttz trouppar emothstoo then Fiendtelige hoopen, serdeless om Chronen armeen skulle willia beqwemmia Sigh effter Konungen uthi Pählenss willia, emedan the ännu ej rätt säckre wåre om then sammess antingen bijträdhe eller neutralitet. Jagh swaradhe honom att wadh thett första ock andra widh komme hadde jagh nödigt Ederss Maij:tt underdhånigst ther

om att berätta, som stragst skie skulle, angäendhe penningars utbethalandhe till Rottmestare, så wille jagh så snart något af Contributionen inkomme ther af medhela. Ederss Maij:ttz trouppar wåre ock uthi thett ståndh att the then Fiendtelige hoopen ej fruchtadhe. Konungen uthi Pählen har swaratt confoederationen, ock gratulerat them till therass förretagandhe låfwandhess medh alt thett som nödigt är att understödia thett samma, excuserar therjempte wadh per errorem therass nuncier uthi Lublin händt, ock låfwer genom Kongl: ock Faderligh nådh thett samma att ersettia. Cardinalen, har thess lijckess skrifwett Confoederationen till ock gratulerat them till therass förretagandhe excuserar Sigh dock att han för påliggiandhe sysslor Sigh ej Sielf infinna kan. Om Prince Jacob eller detronisationen ähr ännu hela confoederationen ingen ting förrestelt uthan sådant blifwer allenast hooss the förnämste män therass tancka är, att så snart the komma till Warschau närmare willia the Sigh ther om uthlåta ock thå roopa Prince Jacob till Sigh. Jagh har altså genom thenne underdhånige berättelse, Ederss Kongl: Maij:tt thetta wäsende förrestella welatt medh underdhånigst afwachtandhe om Ederss Maij:ttz nådigste befahlningh. Skulle hela anhangett Sigh samman rota, så skulle thesse trouppar ännu något infanterie behöfwa som jagh Ederss Maij:ttz nådigste disposition underdhånigst underkastar ock till dödssstunden framhårdar

Ederss Kongl: Maij:tt

min allernådigste Konungss

aller underdhånigste ock troognaste

undersåthe ock tjänare

Carl G. Rehnschiöldt.

Wresnice d. 19
aug: 1703.

Stormächtigste allernädigste Konungh

Ederss Kongl: Maj:tt har jagh genom mina åthskillige bref underhånigst berättatt tillståndett af thenne orthen män befructar att the alla ej ähro framkomne, emedan en min uthskickadher, i går aldeless uthplundratt tillbackarss kommer. Sedan sidsta rencontren medh Fienden under Sahl: Königshem *) commendo är ingen ting förluppen. Fienden nembl: Littauerne medh Sachserne, hafwa dragett Sigh tillsammans widh en Stadh Kleczow 6 mijll här i från belägen medh förregifwandhe att willia attaqvera thesse Ederss Maj:ttz trouppar, thenne hotelsen tager jagh gierna än, ock hadde jagh wäll skälatt förrekomma them, om the inthe hadde posterat Sigh så att för Skauger morast ock defileer ingen kan komma till them, män allernädigste herre, som för wisso berättess att Chrones armeen jempte Brandten ähro uthi full anmarch ock altså när the sammankomma, serdeless effter ock adelen af the andra Palatiner sittia op ock föllia medh them, lära giöra en ansehnligh myckenheett så hemstelless Ederss Maj:tt aller underhånigst att betrachta huru wijda medh thenne lilla hoopen som bestoor af så ringa anthall som inthe kan wäll swara emoth så stoort anthall. Tenne kundskapen om Chrones armeens annalkandhe lærer settia the confoedereradhe uthi större fruchtan som the redan ähro ock på hwilken ingen Statt är till att giöra, wadh möjligt är att uthrätta lära wij alla medh underhånigst Sinne som tappere ock trognaste tjänare giöra. Provisionen för troupparne blifwer här myckett knapt effter adelen genom Littauernas ströfandhe, så skrembder är, att han icke

*) Här antages det, att öfv.-löjtnant Julius Henrik Königsheim vid ett öfverfall af ett polskt ströfparti stupat; i verkligheten hade han blifwit tillfångatagen och blef efter några månader utvexlad. — Konungens svar på brefvet, N:r 162 af d. 25 aug.

otwungen bringer något till lägrett, jagh afwachtar altså
Ederss Majj:ttz nådigste ordres ock förblifwer till dödss-
stunden

Ederss Kongl: Majj:tt
min allernådigste Konungss
aller underhånigste ock trognaste
undersåthe ock tjänare
Carl G. Rehnschiöldt.

Wresnice d. 22
Aug. 1703.

Stormächtigste allernådigste Konungh

Fienden som en tijdh uthi Skaugar ock moras Sigh
oppehållet, kom för några dagar ock posteradhe Sigh tree
mijll här i från widh Slupze ock som jagh genom twenne
fångar them Feldtherren Saphias Folck inbracht förnummet,
then säkerhett som jag ostundatt, resolveradhe jagh stragst
att opbryta om natten ock attackera Fienden, hwar ock
uthi march begrepen enär twenne ock flera kundskapare
inkom medh berättelse att Fienden dråge Sigh åth Bisdry
måste jagh alt så anhålla ock säkerheett afbijda på thett
the confoedereradhe ej måtte blifwa öfwer rumpladhe.
Enteligen kom en deserteur som hwarett Fendrick af Wis-
nowisky Dragoner berättandess att Fienden bekommett
kundskap om thesse Ederss Majj:ttz trouppars opbrodt ock
begifwett Sigh stragst på raitraitten then the föruth måste
hafwa Sigh förrestelt emedan the dagen tillförrendhe har
skickatt Sidt Bagagie ock Infanterie i från Sigh. Nu låter
jagh genom partier informera migh om therass ståndh ock
så framt jagh foor kundskap att jagh kan komma till them
tencker jagh i herranss namn att gå på them. Thenne Fänd-
ricken berättar att Konigshem ock Funck ähro begge fångne
ock blifwa af Wisnowisky för therass tappare förrehållandhe
wäll holdne, en Lieutenant Bressentin af Horns Regiment
Bressentin är illa blesserat ock ähro 40 man gemene fångne.

Fienden som hwarett 4000 man starck har mist en Öfwerst-Lieutenant 2 Capitainer 4 Cornetter 125 döda ock blesseradhe gemiene. The Confoedereradhe stoor 5 mijll här i från widh Novamiesta en medh watten kring fluten orth. The hafwa begiärt Feldtherren Saphias trouppar till Sigh som jagh wäll är till fredss medh. Elliest stoor gudhi låf alt wäll till ock är jagh medh underdhånigst respect till döden

Ederss Kongl: Majj:tt

min allernådigste Konungss

allerunderdhånigste ock troognaste

Wresnice d. 26

undersåthe ock tjänare

Aug. 1703.

Carl G. Rehnschiöldt.

Stormächtigste allernådigste Konungh

Ederss Kongl. Majj:tt har jagh uthi midt förra underdhånigst berättatt, huru jagh på erhållen kundskap att Wisnowitzky skulle campera widh Staden Slupzie resolverat dijt åth att marchera ock honom angriipa, män funnett att Fienden, på första mouvement af Ederss Majj:ttz trouppar har begifwett Sigh på flychten, har jagh altså ther på dragett migh till backarss först till Meleslaff ock som jagh icke funnett ther nöigachtig subsistence har jagh beslutet att settia migh widh thenne orthen, therest jagh förmådar troupperna wäll kunna subsistera. I förgår förren jagh låtett ecclattera om marchen, Skickadhe Marschalken af Confoederationen *) till migh then unge Saphia **) Feldtherrenss bror Sohn ock lätt migh antyda att Confoederationen wåre sinnatt som i dagh att opbryta ock marchera till Stawisin Elfwa mijll här i från belägen begiährandess jagh wille wara them fölgachtig. Som jagh nu inga ordres hafwer af Ederss

*) Petrus Jacobus Bronisz, capitaneus pisdrensis.

**) Johannes Sapieha, starost af Bobruisk.

Maij:tt att föllia them som the förre gifwa till Warschau ej heller trouperne then ringaste Provisionen af Proviant att betiäna Sigh af på wägen, jagh ock andra resoner hafwer hwarförre jagh till een sådan hastigh march ej resolvera kundhe insynnerheett ther jagh så nyligen wåre af en lång march fatigerat, Swaradhe jagh them att migh uthan Ederess Maij:ttz nådigste ordres ej tillståde till thenne marchen att resolvera, ock att jagh then förren jagh migh något re-fricherat ock Provision af Proviant samblatt ej anträda kundhe. Ther till medh wåre betenkeligett att qvitera thenne orthen ther Fienden Sigh i neigden oppehålle ock störste dhelen af adelen wåre af Contraire partiet, uthan måste man Sigh försäckra af stoore adelenss sammankombst som kundhe skie för fruchtan af Ederess Maij:ttz trouppar, Ty elliest tordhe then samma blifwandhe adelen, medh Fiendenss tillhielp snart skremma them som wåre af Confoederationen att sadla om, thenne Saphia berättadhe wijdare thett jagh inthe wille taga någon misstancka ther af att Woigwoiden af Posnien H. Lessinki, wåre förrest till Wisnowitzky effter thess inständiga anhållan, förmenandess att bringa Wisnowitzky på therass sijda, ock att the uthi therass sammankombst hadde beslutet inthe tillstädia Konungen uthi Pählen af thenne tracten som genom Loublinske slutet låfwatt worden, jagh swaradhe att jagh promitteradhe migh af them som klock Folck att the ej något Sigh förre tåge än thett som lendadhe till therass bästa. I dagh enär jagh marcheradhe rockte jagh på the Confoedereradhes campement, thet jagh emoth all förmådan lijtet funnet jagh har fuller effter inhemptatt kundskap erfahrett att Confoederationen icke öfwer 400 af adelen skulle bestoo, män som jagh i dagh sedt therass lägre, har jagh förmärckt allenast Siu Fahnar, hwar i blandt 2 Compagnier then unga Saphias tillhörige. Dragoner resten kundhe jagh inthe högre räckna än knapt till 400 man, jagh marcheradhe i stillhett förbij ock Marchalken hadde absenterat Sigh, aller nådigste

herre jagh beder underdhånigst Ederss Maj:tt wille medhela migh thess nådige ordres huru jagh migh här uthinnan förhålla skall, på thett jagh migh icke moth Ederss Maj:ttz nådigste willia försee måtte. Effter then kundskapen som jagh hafwer om Wisnowisky så stoor han ännu emillan Kollo ock Konin på sijdan i blandt the gemienaste Skaugar ock morast, i afwachtandhe af Ederss Maj:ttz nådigste befahning är jagh till dödssstunden

Ederss Kongl. Maj:tt

min allernådigste Konungss

aller underdhånigste ock troognaste

Kurnick 2 mijll ifrån

undersåthe ock tjänare

Posen d. 2 Sept: 1703.

Carl G. Rehnschiöldt.

Stormächtigste allernådigste Konungh

Rätt som jagh slutet midt andra underdhånige bref, skrifwer migh Gembitzky thett han jempte Secreteraren af Confoederationen wåre uthwald att afskickass till migh, begiährandess weta tijden, then samma berammadhe jagh till i dagh klockan nije. Enär the komma förbrachte the, att måste beklaga thett jagh wåre hijtt gången till Palatinaten af Posnanien att logera migh uthi thensamma, ock att sådant skulle förorsacka att the mästa af Confoederationen skulle draga Sigh ther i från begiährandess wijdare jagh wille draga migh igen tillbackarss, ock sedan marchera medh them till Stawisin, hwarest the förmente en dhell af Kaliske adelen samman komma skulle, jagh swaradhe att then geensträfwigheett som adelen af then tracten wijst therest jagh nu på en tijdh stådt medh Proviantes tillföhrandhe, hadde förorsackett migh att söckia thetta ståndett ock att sambla migh en Provision af Proviant hwar medh troupperna kundhe fortsettia marchen, ock att jagh ännu behöfdhe Ederss Maj:ttz nådigste befahning till midt op-

ryckiandhe, eller i mangell ther af wille jagh hafwa försäckran af Confoederation, att therass intention på inthe annatt syffte än thett som wåre enss medh Ederss Maij:ttz nådigste tanka thenne förrättning angäendhe. Om ock så Confoederationen*) icke constantare uthi therass opsåth wåre, än att the medh en march ther i från wåre att afbringa, så skulle om en gådh effect af hela verkett wara lijten förhopning. Ther the ock ginge borta medh then lijlla hoopen som nu församblatt är, uthan att försambla Sigh flera, kundhe man Sigh göra samma räckning, emedan jagh ock förwisso kan berätta att hela confoederationen inthe fyllest bestoor af 400 af adelen ock skulle altså lijte löhna för omackett att Ederss Maij:ttz trouppar Sigh på så owiss grund fatigeradhe ock fahran exponeradhe, jagh gör emedlertijdh all flijtt att sambla migh provision ock wentar Ederss Maij:ttz nådigste ordres huru jagh migh medh opbråttet ock marchen förhålla skall, jagh mercker hela wessendhe goor ther på uth att the willia draga migh i från thenne orthen fast än jagh ännu inthe stoor uthi Bosnanske uthan Kaliske districten, för the nya ock unga recruter för Ederss Maij:ttz LijfRegements conservation gör jagh min underdhånigste förböhn ock är till dödssstunden

Ederss Kongl: Maij:tt

min allernådigste Konungss

aller underdhånigste ock troognaste

Kurnick d. 3

undersåthe ock tjänare

Sept. 1703.

Carl G. Rehnschiöldt.

*) Carl XII:s svar (Nr 164 Carlson) på detta (och följ.) bref blef: Jag ser uth[af] edert brefv, hvad tanka I hafver om confederation. Och är dhett väl, at I intet tror dem för väl; ty man måste här tro ingen längre än man kan holla tummen på öga på dhem. Man måste ingalunda uti något retta sig efter deras propositioner eller polska fördrag vidare än man sielf tycker och got finner.

Stormächtigste allernådigste Konungh

Ederss Kongl: Majj:tt har jagh genom mina underdhånigste åthskillige bref berättatt tillståndett af thenna orthen ock nu nyligen huru jagh blefwen förorsackatt att genom Ederss Majj:ttz trouppar låta intaga Staden Posen *) af orsack att thensamma inthett welatt tillstädia Ederss Majj:ttz trouppar en ingon till Staden uthan stenck igen Portar ock att jagh i erfarenheett kommett, att the begiährt Wisnowisky Folck till Stadens besettiandhe medh andra raisoner, som jagh för widlyfftigheeten till inthe anföhrer. Såsom ock huru confoederationen begiffwett Sigh i från thenna tracten till Stawisin 2 mijll i från Staden Kalisch ock 14 mijll här i från belegen, confoederationen therjempte åstundatt jagh wille wara them fölachtig dijt ock så wijdare till Warschau. Jagh har här uppå gifwett them till swarss, att jagh till thenna långa resan, måste afwenta Ederss Majj:ttz befahning, försambla migh provision af Proviant effter jagh på wägen hadde swårt i hast then att sammanbringa, ock ther medh behöfdhe tijdh thett af Ederss Majj:tt uthgångne ock migh i nåder till skickadhe manifest, låta publicera, hwilkett manifest jempte Staden Posen eröfrandhe ock Ederss Majj:ttz trouppars wistandhe på thenne orthen, har hafft then effect att all adell ock the förnåmbste af Konungen uthi Påhlens adhærenter slagett Sigh till confoederationen, så att genom thetta medlett ock Ederss Majj:ttz strenga befahningh adelen uthi myckenhett Sigh lærer sambla. Allernådigste thetta allenast har kommett migh betenckligett förre att jagh uthan Ederss Majj:ttz wijdare nådigste befahning inthe har tordt understo migh att begifwa migh på thenna långa marchen

c o n f o d e r a t i o n e

effter 57, 58, 31, 56, 58, 29, 40, 52, 45, 59, 53, 58, 31, 40,

*) Ett bref från R. till konungen af d. 9 Sept. om Posens intagande d. 7 har icke blifvit bevaradt.

n c o r r e s p
 31, 73, 65; plägett en förtroligh 57, 58, 52, 52, 40, 39, 34,
 o n d e n c e w i s n o w
 58, 31, 29, 40, 41, 57, 40, medh 20, 43, 53, 39, 31, 58, 43,
 i s k y o c k s a c k s e r
 53, 39, 32, 31, 25; 58, 57, 32, 39, 45, 57, 32, 39, 40, 52,
 n e Cro[n]Armen m a r s o c
 31, 45, 124 ock uthi 41, 45, 52, 39, 28 begrepen att 57,
 o n i u n g e r a
 58, 31, 53, 35, 31, 60, 40, 52, 45 Sigh medh the andra, ock
 migh altså så swår hwarett att kunna begå migh wäll,
 w e n n e r o
 emillan the förmente, 43, 40, 31, 31, 40, 52, ock rätta, 58,
 w e n n e r
 43, 40, 31, 31, 40, 53, serdeless effter the som landssmen
 snart kunnatt giöra ett, Så har jagh funnett nödigt först
 sådant Ederss Majj:tt uthi underdhänigheett att berättatt ock
 sedan Ederss Majj:ttz nådigste befahlning att afwacha, i
 synnerheett ock effter Ederss Majj:ttz trouppar behöfft nå-
 gon hwijla effter then giördhe marchen emoth Wisnowisky.
 Fördenskull jagh underdhänigst beder om Ederss Majj:ttz
 nådigste ordres på thett jagh inthe måtte förgriipa migh
 emoth Ederss Majj:ttz nådigste willia. Staden Posen har jagh
 låtet besettia *) ock är öfwersten Lilliehöck Commendant. I
 dagh bittida har jagh giört ett ryckiandhe dijt, ock funnett
 fuller thensamma medh Sina förstäder wijdhlyftigh, män
 Sielfwa Fästningsswerkett af ingen stoor wicht, fastom Sta-
 den medh dubbla muhrar ock Thorn kringgifwen är, jagh
 låter taga op the stellen som swagaste ähro, så att then
 samma någorlunda skall komma uthi defension, män huru
 Ederss Majj:ttz nådigste willia är, att thensamma skall lemb-

*) Härom yttrar Carl (bref N:r 164): Dhen entreprice I giort på staden Posen är mycket braff; och är väl, att I hafver dhen inne. Och dhe borde billigt blifwa knipta effter dheras förtjänst, för dhet at dhe underståt sikh at stängia portarna.

nass besatt, ther om afwachtar jagh Ederess Maij:ttz nådigste befahning. Som ock här berättass att Ederess Maij:tt hafwer gjördt begynnelse medh attaqven för Thorn, så önskier jagh af underdhånigst hierta, thett then aldrahögste wille wällsingna, thetta Ederess Maij:ttz förrehafwandhe ock hielpa thett till en önskeligh ock skyndesahm sluuth, på thett wij alla widh these trouppar, må till Ederess Maij:ttz fötter nederleggia en underdhånig ock undersåthlig lyckönskian, sambt ther effter försäkra oss att see Ederess Maij:ttz nådigste ögon en gång hooss oss igen hwilkett wij alla för vår endaste wälfärth räckna, uthi thenne lyckosahlige förhopningen är jagh till dödssstunden

Ederess Kongl: Maij:tt
min allernådigste Konungss

aller underdhånigste ock trognaste

Kurnick d. 14

undersåthe ock tjänare

Sept: 1703.

Carl G. Rehnschiöldt.

Stormächtigste allernådigste Konungh

Såsom Ståndett Kurnick inthe förmådt längre att fournera Ederess Maij:ttz trouppar medh fouragie altså har jagh blefwen förorsackatt att settia migh här widh Kostrzin som är 2 mijll på sijdan af Posen emillan Gnessen ock Posen. Jagh har ännu inlagt uthi Posen till the förra 400 knechtar ock 100 Ryttare 200 Musqveterare, ock låter optaga orthen så att han nogerlunda lærer komma uthi defension *), ock betiänar jagh migh af thenne tracten till Regementernes opklädandhe effter för billigt wadh som nödigt, är att bekomma. Confoederationen stoor 18 mijll här i från ock afwentar Sina till alla orther uthskickadhe till backarss, effter sidsta kundskapen jagh hadde om Fiendenss ståndh so

*) Hvaraf nyttan visade sig vid Posens belägring okt. 1704.

oppehålla Sigh Littauerne emil[lan] Kollo ock Lencice, Sachserne uthi tracten af Lencisce ock Chrono armeen emillan Zochazoff ock Gostin, om therass dessein talass åthskilligt jagh gör migh på alt påkommandhe färdigh, ock lära wij alla ingen ting underlåta af then underdhånigste plicht Ederss Kongl: Maj:tt wij ähro för bundne medh. Wår underdhånigste önskan är att bekomma gåda tijender om Ederss Maj:ttz wapn lycklige fortgång widh Thorn, ock är migh en hiertanss Sorgh att jagh widh thetta tillfälle inthe kan giöra min underdhånigste opwachtningh, som till yttersta dödsstunden framherdar

Ederss Kongl: Maj:tt
min allernådigste Konungss

Kostrzin d. 20
Sept: 1703.

aller underdhånigste ock trognaste
undersåthe ock tjänare
Carl G. Rehnschiöldt.

[Enligt journalen har Rehnsköld d. 4 Okt. från staden Leknow skrivit ett bref till konungen, som ej finnes bevaradt.]

Stormächtigste allernådigste Konungh

Ederss Maj:tt gratul[er]ar jagh af underdhånigst hierta öfwer Thorns lyckelige eröfwrändhe ock att then afluppett uthan afsacknatt af Ederss Maj:ttz trognaste undersåthare ock Soldater, then högste gudhen hware terförre ewinnerligen låfwatt, han wälsingne wijdare alt Ederss Maj:ttz förretagandhe. The wällsinnadhe af adelen, hungna Sigh ther öfwer, ock the contraire måste nu här effter giöra medh the förra ett, så att om en lyckeligh uthgång af Ederss Maj:ttz intentions fullbordan, inthe är att twiefla. Jagh wentar nu Ederss Maj:ttz nådigste ordres wadh för these trouppar är att giöra, ock om jagh kan giöra någon anstalt, för Ederss Maj:ttz armee underhållandhe. Emedlertijdh camperar

jagh här, ock låtett Regementerne wäll byggia om Sigh, så att the någorlunda kunna beskydda Sigh så för Rengh som Kyldan, män ther jagh wiste Ederss Maij:ttz nådigste willia wara att jagh på thenne tracten ännu något fördröija skulle, so kundhe jagh för Regementernas bättre commoditet här i neigden på en beqwäm orth cantonera. Chronen armeen har i går på 3 mijll när haftt ett partij af 300 hästar. Om nu Sielfwa Corps lærer föllia effter, thett lærer Sigh snart wijsa. Jagh gör migh nu snart thett underdhånige hoppett att kunna giöra min underdhånigste opwachtning hooss Ederss Kongl: Maij:tt*) att kunna mundteligen betyga huru jagh medh underdhånigst hierta till döden framhårdar

Ederss Kongl: Maij:tt
 min allernådigste Konungss
 allerunderdhånigste ock troognaste.
 undersåthe ock tjänare
Carl G. Rehnschiöldt.

Leckno d. 7
 Octobr. 1703.

Stormächtigste allernådigste Konungh

Effter then af Ederss Maij:tt undfångne nådige befahning**), har jagh låtett Ederss Maij:ttz Regementer cantonera här kring Gorky Dombky, som är 12 mijll i från Thorn ock fyra ifrån Labisin, ock förmenar att kunna hafwa provision på åtta dagar, innom hwilken tijdh jagh thett ännu återståendhe af monternings sorterne för Regementerne jagh förmenar att bekomma till migh. Ederss Kongl: Maij:tt måste jagh herjempte uthi underdhånigheett berätta, huru som widh alla Regementer fingess en dhell odugligh manskap så af blessurer, brecklighett ock ålderdohm, som ej för

*) Med denna fick R. dröja till d. 4 Nov., då han afreste till det kungliga högkvarteret på ett par dagar.

**) Såvida denna befallning innehållits i ett bref från konungen, har detta ej blifvit bevaradt.

moor giöra någon tjenst uthan ähro för fortbringandhe ock underhållandhe skull beswärlige, underdhånigst försländess om icke slicke kundhe här i från dimittires, effter ännu lägenhett är, att bringa them säcker öfwer grentzen. I från Confoederationen har jagh effterrättelse att thensamma begår Sigh wäll att Konungen uthi Pählen är i Warschau ock Cardinalen i från Lowitz rest till honom ock att confoederation skickatt partier moth Sachserne, hwilka sådant förmärckandhe, hafwa raitirerat Sigh, män hwar the stannatt har jagh ingen underrättelse. Chronen armeen stoor under Novamiasto, ock har begge Feldherrar, skrifwett Feldtherren Saphia till ock försäkratt honom om therass wänskap, jagh är medh underdhånigst wördnatt till döden

Ederss Kongl: Majj:tt

min allernådigste Konungss

allerunderdhånigste ock troognaste

Gorky Dombky
d. 23 Octobr: 1703.

undersåthe ock tjänare
Carl G. Rehnschiöldt.

Stormächtigste allernådigste Konungh

Medh the Posniske Stycken affärdar jagh nu Capitain Hårdh*) önskiandess af underdhånigst hierta thesamma måtte behaga Ederss Majj:tt. Elliest föllia ock medh honom the officerare som recruterne i från Swerrie öfwerbracht hafwa, hwilka om Ederss Majj:ttz nådigste ordres underdhånigst anhålla, antingen the till Sina tienster skåla begifwa Sigh hem igen, eller ock här qwar förblifwa. Ederss Majj:ttz Drabanter under hwilkass anföhrandhe recruterne hijtt komne ähro oppehålle Sigh här hooss migh, för then owissa berättelsen skull man om Ederss Majj:ttz wahrelse

*) Hvilken Hård som afses kan ej bestämmas efter tillgängliga källor. Af såväl Segerstad- som Thorestorp-ätterna stodo många under Carl XII:s fanor.

nu förtijden hafft, ock lära the therförre afwenta Ederess Maij:ttz nådigste befahlning. Jagh gör ännu en underhånig påminnelse, om min förra underhånige förfrågan, huru Ederess Maij:tt i nåder behagar befalla, om the aldeless odugelige, så Ryttare Dragoner ock Knechtar, här widh Regementerne befindtelige förhållass skall. Siorter förmenar jagh effter Ederess Maij:ttz nådigste befahlning att kunna bringa i hoopa. Capitain Funck *) skickadhe migh i går en recrute af 10000 Rdhr, them han uthi Nakliske districten samblatt ock wentar jagh nu mehra effter jagh har af thenne summan till then som Ederess Maij:tt i från Thorn hijtt skickatt, så myckett tillagt att Regementerne bekommett twenne Månaderss tractamente öfwer hwilken af Ederess Maij:tt Regementerne ertedde nåden stoor glädie är, serdelless effter the här kunna få kiöpa thet the åstunda, ock employerar jagh resten till monterningars ock the fehladhe hästarss anskaffandhe, så att widh the Swenska Regementerne ingen man obereden wara skall. Wadh Ederess Maij:ttz nådigste tancka medh these trouppar är, ther om afwachtar jagh Ederess Maij:ttz nådigste befahlning, ock är till dödssstunden

Ederess Kongl: Maij:tt
 min allernådigste Konungss
 aller underhånigste ock troognaste
 undersåthe ock tjänare
Carl G. Rehnschiöldt.

Gorky Domb sky
 d. 27 Octobr 1703.

[Till detta bref saknas början.]

alla tree Regementer af the nyss wärfwadhe Regimenten ock låta them gå genaste wägen åth Posen så kunna af förbenembdhe besparning andra i stellet anskaffass. Wadh afgång widh alla tree Regementer är, ther om

*) Thomas Funck.

will jagh uthi underdhånigheett Ederss Maij:tt i morgon förslaget tillsenda. Aller nådigste herre, nu komma köpmännen medh en quantitet klädhe, Stöflor skoor, skiortor ock annan nödwendigheett, uthi så stoor quantum att thenna Cassan inthe kan fournera bethalningen, ock som inthe sådan lägenheett tordhe præsentera Sigh på andra stellen om sliche wahrors anskaffandhe, Så har Ederss Kongl. Maij:ttz nådigste wälbehagh underdhånigst hemstella welatt om icke Ederss Maij:tt i nåder skulle behaga att ordonera hijtt några medell till sliche monternings sorters ophandlandhe, effter jagh ther af wentar större quantitet än these Regementer behöfwa, ock thett öfriege på Ederss Maij:ttz nådigste befallning kan transporteras till andra Regimenten, jagh afwachtar här om Ederss Maij:ttz nådigste uthlátelse *) uthi underdhånigheett ock är till dödssstunden

Ederss Kongl: Maij:tt

min allernådigste Konungss

aller underdhånigste ock troognaste

Strzelce d. 9

undersåthe ock tiänare

Nov: 1703

Carl G. Rehnschiöldt.

Stormächtigste allernådigste Konungh

Ederss Maij:tt har jagh underdhånigst berätta bordt, thett jagh medh troupperne ännu på thenne tracten stoor att afwachta Ederss Maij:ttz nådigste befallning, förmenar ock att kunna ännu åtta dagar här subsistera ock ther Ederss Maij:ttz nådigste willia wåre att jagh migh här i kring än längre skulle oppehålla, så har jagh uthseett ett Cantonement när widh Gnisen som troupparne äfwen wäll in emoth 14 dagar kunna finna underhåldh. Rittmester Fer-

*) Svaret härpå är icke känt. Men kanske erhöill konungen före det eventuella svarets afgifvande det följ. brefvet, som åtskilligt mildrar anspråken på den kungliga fältkassan.

sen *) är ankommen medh penningar för Horns Regemente ock Rittmester Brunner har gådt öfwer Stettin till Posen, hwarest han nu förtijden är medh Sigh hafwandess penningar för Mellinscke sambt några monterings sorter för Horniske Regementerne, så att nu stoor glädie är i blandt Tyskarne, män bedröfwelse hooss Krassaus Regemente, till att trösta them begynner jagh nu att försee them medh the nödigste beklädningss sorter, ock förmenar att innan åtta dagar, alla Regementer skåla medh nytt Liverie wara försedde, fastom alt i mangell af Skreddare i en hast eij förfärdigass kan. Capitain Funck har jagh på nytt förwärf uthskickatt, ock om thet lyckass så behöfwer jagh inthe att beswära Ederess Maj:ttz FeldtCassa medh medlannans assignerandhe. Starosten Rogozinsky som begädt mordh på then Stetinske kiöpmannen ock thess Sohn, blef effter mina ordres eftersöckt ock af ett partij uthur Posen på thess gådss attraperat, män kom på wägen genom Sin gåda ock flycktiga häst undan, ock oppehåller han Sigh nu uthi Brandbourgiske Preusen uthi Drisen, ther på jagh stragst befalt, att gådsett skulle uthplundrass ock alt wadh som funnetss till Posen föhrass, till Gvarnizonens förnödenheett, ock sedan häfwen opbrännass. The uthskickadhe af Chronen armeen är här rundt i kring ock willia gierna bära op hyberner, ähro dock myckett försichtige ock wakandhe, jagh har inthe än welatt settia skreck uthi them, effter the allenast ähro få på hwart stelle uthan tencker att giöra them säkre ock att the kunna sambla Sigh starckare, eller jagh finge höra att the begynna bähra op penningar, då jagh tencker på åthskillige stellen att angriipa them. Resten af Chronen armeen stoor 18 mijll här i från uthi Syradiske gebietet ock lefwa medh the uthskickadhe af Feldtherrenss trouppar som Stolnicken commenderar, som wenner. Här har jagh spanatt op een hoop adelssmän, som slagett en

*) Frih. Joakim Fredrik v. Fersen vid Bremiska (Carl Gustaf Horn af Rantzien) kavalleriet.

hoop i hiel af Konigshems partij, som söckt Sigh att salvera, några har jagh fast ock flera menar jagh att bekomma, jagh låter taga bordt all therass egendohm, uthfouragera byerna, ock sedan thesamma opbrenna, jagh är medh underdhånigst wördnatt till dödsstunden

Ederss Kongl: Maj:tt
min allernådigste Konungss
aller underdhånigste ock trognaste

Strzelce d. 16

undersåthe ock tjänare

Nov: 1703.

Carl G. Rehnschiöldt.

[D. 21 Nov. (se journalen) skref R. ett bref till konungen, som ej blifvit bevaradt. Icke heller ett senare bref af d. 28 Dec. (se nr 165 E. C.)]

Stormächtigste allernådigste Konungh

Wadh Ederss Maj:tt i nåder behagar migh befalla angående H. Feldtherren Saphias trouppars tillstötandhe till thesse Ederss Maj:ttz trouppar, sampt therass förplägandhe, sådant alt skall underdhånigst effterkommass, för thesse trouppar hadde hwarett önskeligt om the för thetta Selskappett blifwett förskånte *) så wäll för therass bättre förplägandhe, som ock monteringars afbethalandhe, som bestälte ähro, så ock för säkerheten skull, emedan Qvartianerne kunna under prætext af Feldtherren[s] trouppar betiäna Sigh af en ock annan fördhell emoth Ederss Maj:ttz trouppar. För richtigheten skull wåre högst nödigh att en wiss statt wåre formerat hwareffter Feltherrenss Folck skulle blifwa aflöhnte, elliest wender inthe igen klagan, jagh lährer emedler tijdh all giörligh flijtt använda att alt må hafwa Sin richtigheett. Medh capitulationen för begge tyska Regementerne till häst har jagh ännu inthe kommet till sluuth, effter Rittmestaren Brunner

*) I bref af d. 19 Jan. (Nr 166 E. C.) underrättar Carl XII R-d att det ställts annorlunda med fältherrns trupper.

ännu eij hindt att liqvidera medh Regemente för the öfverbrachte penningar ock Rittmester Fersen af Horns Regiment Siuck blefwen, dock menar jagh uthi nästa ständett att kunna depeschera them. Till kommandhe Mondagh bryter jagh op här i från ock setter migh uthi thett Viellunische districtet, hwar i från jagh lærer medh all underdhånighett söckia att effterkomma thett migh i nåder anbefalte, Såsom ock att settia een dhell af thett Syradiske ock Krakowiske gebietet uthi contribution. Nuncierne uthaf Syradische, Lenciske ock Vielunische Palatina(tina)ten har hwarett till migh afskickadhe, medh all trohetss försäckran moth Ederss Maj:tt them jagh allenast munteligt swar widh therass audience gifwett fastom the skriffteligt hooss migh in lagt. Folckett uthi landett skicka Sigh myckett annorledess nu än till förrendhe ock har uthi thenne tracten som hålless för then wärsta af hela Pählen, hwarett största säkerheten. En min uthskickadhe till Sachsen är till backarss kommen medh berättelse att Konungen uthi Pählen, är ännu uthi Sachsen. Hanss anmädan har hwarett att fembte mannen af landett skulle uthrustass, som Ständerna eij welatt bewillia, Så finss allenast twenne Regementer uthi Sachsen, thett Ste-nausiske ock Baretiske, män för 6 nya ähro patenter uth-gifne, ock förwentass ock danske trouppar på gräntzen män om the ähro för Keijsarens eller för Konungen uthi Pählenss tienst thett wiste han inthe att berätta. För några dager fick jagh kundskap att ett Compagnie Qvartianer skulle liggia uth medh Schläsiske grentzen, hwar förre jagh 1 Lieutnant medh trettio man af Lijf Dragonerne dijt com-menderat som ock qvartianerne attaqverat åtta jempte 30 hästar ock Puqvarne tillbaka bracht. Fahnan hafwa the rif-wett jempte knappen af Stocken ock dhelss Sigh medh flyckten salverat dhelss Sigh undan gömbt, thetta Com-pagniet har Castellanen af Kalisch Lipsky oprättatt män effter hanss dödh har Konungen uti Pählen skiänckt thett samma ock [c: åt] Sin Printz ock kallandess Chron Prinzenss

Lijf Compagnie. The håta i från alla stellen, man måste nu af wenta therass tapperheet. Troupperna begå Sigh Gudhi låf wäll ock jagh är medh underdhånigst wördnatt till döden

Ederss Kongl: Majj:tt
min aller nådigste Konungss
aller underdhånigste ock troognaste

Siradh d. 8
Jan. 1704.

undersåthe ock tjänare
Carl G. Rehnschiöldt.

[Början saknas].

— — — draga migh på sijdan åt thett Krakowiske gebietet, ock om menskeligett ock giörligett är, lærer jagh ingen ting af min underdhånigste plicht tillbackarss settia till fulgiörandhe af Ederss Majj:ttz nådigste befahlning. Vthi Krakau församblar Sigh stoor myckenhett af the förnämbsste, så the uthi nummeren tordhe disputerar Warsawiske sammankombsten, män om Konungen uthi Pählenss tillbaka kombst höress ännu inthe. Aller nådigste herre som jagh allenast capitulerat medh begge Rittmestare om thett fehandhe manskap ock then ther till hörige hela monterningen, så hafwer Ederss Majj:ttz nådigste wälbehagh underdhånigst hemstella welatt, på wadh sätt thett fehandhe af hästar ock monterningar, för thett ännu behåldne manskapett ersettiass böör, öfwer hwilkett alt en undherdhånig opsatz här jempte föllier. I dagh fick jagh bref som migh genom en Rittmestare af Tawarserne blef till stält, af Woigwoden af Posen, hwar uthi han berättar att Ederss Majj:tt i nåder skulle hafwa resolverat, att thee fångna af Qvar-tianerne skulle löössgifwass ock the hereffter skulle hafwa säckerhett för Ederss Majj:ttz trouppar män som migh en sådan Ederss Majj:ttz nådige befahlning eij tillhanda kommen är, så rättar jagh migh effter min förra undfången nådige befahlning, så har ock therass anföhrare Biernatzky

genom ett Submis bref söckt säkerheeten uthläfwandess att stragst willia bijträdha confoederationen så frambt the then erhålla kunna. The hafwa nu dragett Sigh under Sendorirs, ock måste i mangell af subsistence förleggja Sigh på adelige gådss, som är emoth wahnligheten. Ederss Majj:tt har jagh underhånigst påminna bordt om the resterandhe 42 man recruter af Ederss Majj:ttz LijfRegement Dragoner, om icke ÖfwersteLieutnanten Rothlieb medh någon der till giördt anstalt, them öfwerbringa kundhe. Elliest tackar jagh Gudhi, att thesse Ederss Majj:ttz trouppar ännu begå Sigh wäll. Feldtherrn Saphia har begiährt till Sidt Ståndh Palatinatet Rava, hwar på jagh honom assignerat, ock till slagett ännu en dhell af Lencice ock Siradh Palatinater, so han lærer wara nöigder, ock är han således till 20 mijll i från thesse trouppar separerat, jagh är medh underhånigst wördnatt till dödsstunden

Ederss Kongl: Majj:tt

min aller nådigste Konungss

aller underhånigste ock troognaste

Viellun d. 15

undersåthe ock tjänare

Jan. 1704.

Carl G. Rehnschiöldt.

Stormächtigste aller nådigste Konungh

Nu på stunden blifwer migh tillskickatt i från Woigwoden Lessinsky Moder, Ederss Majj:ttz nådigste bref af d. 24 D[e]cembri, sampt en Copia af Ederss Majj:ttz gifne nådige resolution af d. 30 Dec: gifwen till Wisofsky Woigwodens afskickadhe, af thett förra seer jagh aller underhånigst huru för Ederss Majj:tt berättatt blefwen som skulle Sachserna förklädde uthi Polniske kläder begifwa Sigh genom Schlesien hijtt in till Pählen ock Sachsiske armeen. Om thetta skeer, så måste the taga wegen uth medh böhmiske grentzen ock så till Krakau, allernådigste herre jagh har trenne mina Spioner uthi Sachsen, ÖfwersteLieutnant

Hagen *) jempte een annan Frankenbergh ligger uthi Bresslau ock cornetten Petersohn är redan afsändt till bömiske grentzen, så ock ähro åthskillige här ock ther uthi Slesien om kundskap fördhelte, så jagh migh såledess ock icke medh ringa depence beflijtt att erhålla om alt kundskap, ock skall ännu wijdare all meniskeligh flijtt använda till Ederss Maij:ttz nådigste befahlning werckstellandhe. Wadh Ederss Maij:tt i nåder wijdare befaller om correspondence medh Prince Jacob ock thess ostundan, samt libertationers uthgifwandhe till the som ähro porteradhe för thett allmänne bästa, sådant lærer jagh medh all underdhånig hörsamheett effterkomma. Thett senare angäendhe Qvartianers lössgifwandhe så måste jagh äfwen wäll ther effter migh underdhånigst rätta, enär Ederss Maij:ttz wijdare nådige befallning, jagh underdhånigst lærer undfånga, män huru jagh all therass eqvipagie kan igen sammanbringa thett lærer wara swårt för migh effter jagh stragst alt till partiet låtet uthdehla, ock redan förskingratt lærer wara, så frambt icke Ederss Maij:tt i nåder will att sådant uthur Cassan gådt giörass skall. Allernådigste Herre jagh beder underdhånigst Ederss Maij:tt inthe ånådigt optager att jagh underdhånigst beder Ederss Maij:tt wille medhela migh thess nådige befahlning hwareffter jagh kundhe stella ock rätta midt wäsandhe, ty the åthskillige ordres som jagh bekommett giöra migh twifelhafftig om jagh medh midt wäsende lærer kunna fulgiöra eller råka på Ederss Maij:ttz nådigste willia **), som thet endaste är som jagh uthi thenna werden

*) Albrecht Otto v. der Hagen. Senare öfverste för ett wärfvad kavallerireg. och ihjälstucken i Wilna d. 17/11 1706 af generaladjutanten Frans v. Knorring (Kagg).

**) Rehnskölds misslynthet öfver motsägande order söker Carl XII häfva i svaret af d. 29 Jan. (N:r 167, E. C.) — Hvad återställandet af förloradt gods beträffar, behöfver R. ej göra sig bekymmer, ty borta är borta och böra »partierna behålla dhet. Och om Polakarna skulle giöra sikh wärdiga at få igen'et någensin, dhet iagh lell intet tror lærer skie, så kunna dhe då få pänning[ar] för dhet dhe miste».

efftertrachtar, och att göra migh wärdig att wara till dödss-
stunden

Ederss Kongl: Maj:tt
min allernådigste Konungss

aller underdhånigste ock troognaste

Viellun d. 17
Jan. 1704.

undersåthe ock tjänare
Carl G. Rehnschiöldt.

[Förre delen af breivet saknas].

(G. M. Strömber[g] måst hälle sigh mäst inne för sin Passion uti) *) armenn Gen: Maj: Mardefeldt blifwer så hårdt angripen af Sin passion, att jagh nästan befructhar han inthe lärer gjöratt länge, Öfwerst Krassau håller Sigh ock in för passion uthi hufwedett, Kruus kan af jicht ingen handh röra ock Horn är plågatt medh Sten, ock Sin gamla passion uthi ögonen bahraste Hammilthon är ännu qwicker, ock ähr jagh rätt illa uthstelter **), migh skall dock

*) Orden inom parentes med annan stil.

**) Det tyvärr defekta breivets affärdande omtalas i journalen. Det är en rätt invalidartad samling R. har omkring sig. Gen.-major Alexander Stromberg (chef för S. Skånska Kavall.) torde haft reumatism i armarna; han blef också kort därpå hemsänd som landshöfding; A. A. Marderfelt (chef för Södermanlands Inf.) höll ut längre än R. trodde, ty han dog först på tåget mot Ryssland 1707, och hade förut tagit emot chocken vid Kalisz; äfven E. D. Krassow hade mycket oupplevadt, som när det kom kunde slå sig på hufvudet. Hos R. funnos två med namnet Kruse, nämligen C. G. Kruse af Kajbala (chef för ett dragonregemente) sedan fången i Ryssland † 1732, och H. A. Kruse af Verchou, som i Hummerhjelmns frånvaro förde adelsfanan, † 1712 i hemmet; möjligen är det närmast fråga om honom. C. G. Horn af Rantzien (chef för Bremiska drag.) † 1707 i Stade. Tur var det emellertid att R-s egen souschef Hugo Johan Hamilton af Hageby var alldeles kry; han dog också först 1748 och öfverlefde således länge den ryska fångenskapen.

ingen ting för swårt falla att giöra min underdhånigste
skyldighet, ock till döden wijsa att jagh är

Ederss Kongl: Majj:tt
min allernådigste Konungss
aller underdhånigste ock trognaste

Viellun
d. 18 Jan. 1704

undersåthe ock tjänare
Carl G. Rehnschiöldt.

Stormechtigste Allernådigste Kånungh!

Till underdånigst föllie af Eders Kongl. Majj:tz allernådigste willia och Befallning d. 2 sistl. Januarij *), haer Jag ofördröjeligen låtit tillstella dhe här hoos migh stående Regementer, hwad Extracter som Eders Kongl. Majj:t af den författade Staten för ett hwart Regemente i Nåder behagat öfwersända, iämwäl ställt dhe ordres, samma Eders Kongl. Majj:tz allernådigst författade Stat noga att effterlefwa. Jag skall aller nådigste herre till lijka underdånigst föllie af Eders Kongl. Majj:tz nådigste Behag hwad migh angåår, på allt giörligt sätt, der hän med all flijt arbeta att den samma må i alla sina Clausuler wijd desse mig nådigst anförtrodde trouppar blifwa obseruerat — doch beklagar att det för detta intet så kunnat skeedt, eller ännu så till pricka kan skee, så länge att marchen nu en tijdh Continuerat och Continuerandes warder, hälst som och wijd desse Trouppar inga sådane Betienter underhollas, som till ett accurat fullgiörande af denne Eders Kongl. Majj:tz allernådigste willia och Befallning requireras, warandes derhoos Eders Kongl. Majj:t i nåder nogsampt bekant, huru som Jag wijdh det här warande Commissariatet i mangel af andra Betienter måst betiena migh af en öfwer- och några under officerare, så till Contributions indrifwande

*) Något bref af denna datum finnes ej hos E. C. — Rehnskölds svar beträffande öfwersända förordningar saknar ej sin udd.

som medlens uthgifwande. Och som jag för någon tindh sedan uppå General KrigzCommissariatetz begieran ingifwit förslag på RegementzCommissarierne, som effter Eders Kongl. Majj:tz allernådigste Förordning wijd Regementerne böra wara; Så hade nu varit så mycket önskeligare, att samma RegementzCommissarier iu förr iu heller blifwit constituerade, som dhe högnödige skattas wijd Liqvidationerne som med officerarne och dhe gemena wijd ett hwart regemente lijkmatigt Eders Kongl. Majj:tz nådigste willia och Befallning skola oprättas. I öfrigt med outhörlig zele i grafwen framhårdar,

Allernådigste Kånungh

Eders Kongl. Majj:tz

aller underdhånigste ock troognaste

undersåthe ock tjänare

Carl G. Rehnschiöldt.

Redziny

d. 2 Febr. 1704

[Påtecknadt:] Heilsberg d. 24 febr. 1704.

Stormächtigste allernådigste Konungh

Ederss Majj:ttz nådigste bref af d. 10 Febr: *) har jagh medh underdhånigst wördnatt undfångett och af thess bilage sedt, huru the af sammankombsten i Warschau förment att jagh medh marchen till Krakau förlänge dröigt. Om jagh medh förrestellandhe af alle the raisoner som jagh hafft ock tienligare hållet att stanna medh Ederss Majj:ttz trouppar uthi medell puncten, hwar i från jagh alla stellen observera kundhe, inthe skulle falla Ederss Majj:tt beswärligh, så har jagh mångfällige att anföhra, att Churfursten af Sachsen inthe welatt hazardera emoth Ederss Majj:ttz trouppar har jagh af alt hanss wäsende ock mina uthskickadess berättelse kunna förmärckt, ock hwar [o: war]

*) Ej hos E. C.

för honom then fördhelen att han kundhe draga Sina trouppar så uthi Staden som the näst Staden belägne byar ock hafwa bryggian öfwer Weichseln till communication. Ther emoth skulle Ederss Maij:ttz trouppar cantonera uthi the byar therest ej allenast oseckert, för therass kringleggiandhe ock skilliandhe, uthan ock provisionen af Fienden consumerat worden, ock wåre så wäll Warschau som hela stoor Pählen*) för Fiendenss invasion exponerat, jagh will förtijga andra raisoner, till min underdhånigste opwachtning, män migh skulle ofergripeligen ock underdhånigst tyckia nödigh wara, om Ederss Maij:tt i nåder wille resolvera att ett paar Infanterie Regementen kunde nalka Sigh these trouppar. Jagh stoor medh Ederss Maij:ttz trouppar 18 mijll i från Krakau ock hafwer äthskilligt försöckt att attrapera några af Sachserna, män the hålla Sigh myckett inne, ock som inga Sachser mehra contonera på thenna sijdan Krakau, uthan en dhell på andra sijdan Weichselen ock the öfriege så i Staden som förStaden för uthan några Starcka wachtposter af 3 a 400 man på 3 a 4 mijll i från Krakau, så att jagh ingen ting moth them kunnatt uthrätta. Chronen armeen hafwer dragett Sigh mestedhelss öfwer Weichselen, ock begge Palatinater så Sedomiriske som Krakauiske hafwa hwarett på wägen att willia sittia op för Churförsten af Sachsen män jagh förmådar att the lära blifwa af annatt sinne, sedan the om thenne förändringen som Ederss Maij:tt så länge föruthsedt att then effter Ederss Maij:ttz willia ock befallning måste werckstellass. Jagh önskie therförre af underdhånigst hierta att then aldra högste wille alt framgendt medh lijka Succes secondera Ederss Maij:ttz desseiner till förstörandhe ock skam af Ederss Maij:ttz Fiender. Så länge jagh kan, lærer jagh migh ännu oppehålla här att observera thett som nödigt är, medh aller underdhånigst försäkran att

*) Här får detta för en gångs skull sin rätta benämning och ej den vanliga oriktiga: Högpolen, som naturligtvis låg närmast Tatra och Beskiderna.

till betygandhe af min underdhånigste plicht jagh alt möigeligett i werden giöra lärer. Siuckdhomen som nu på en tijdh innehållet, begynner igen att wijsa Sigh uthi Regementerne, ock ähro hästerna medh myckett anfächtadhe af en serdeless accident, som wijsar Sigh att ögonen swulnar uthur hufwedett, ock effter några dagarss förloop crepera, ock som såledess en hoop hästar om kommett är, så skulle jagh underdhånigst önskia om Ederss Maj:tt i nåder wille befalla att på thenne orthen therest Ederss Maj:tt medh armeen nu stoor, till 2 a 300 hästar kundhe opkiöpass, effter på thenne orthen är ondt them att bekomma. Om Marderfeldt hafwer jagh slätt förhopningh, män öfwersterna begynna krypa op igen, wadh elliest angår monterningar för these trouppar så liggia the mäst för alla Regementer uthi Posen färdige, så att jagh önskier the måtte hafwa then nåden att ställa Sigh en gång för Ederss Maj:ttz nådigste ögon, ock att jagh till dödsstunden måtte hafwa tillfälle att bewiisa huru jagh är

Ederss Kongl: Maj:tt
min allernådigste Konungss

aller underdhånigste ock troognaste

Goslavice

undersåthe ock tjänare

d. 16 Febr: 1704

Carl G. Rehnschiöldt.

Stormächtigste allernådigste Konungh

Som Gen: Lieutnanten Horn *) migh i dagh öfwer Warsau berättar att han förmenar then orthen hafwa Sin fulla säkerheett, ock han gifwett ordres till the commenderadhe widh Pultusk att draga Sigh till honom, Så är jagh nu utan sorgh för then orthen, på hwilken jagh här tilss

*) Arvid Bernhard Horn. — I detta liksom i ett par föregående bref heter det ej längre »konungen i Polen» utan »kurfusten», ty d. 6 Febr. d. å. blef k. August afsatt af riksdagen i Warschau. Rehnsköld återfaller emellertid snart i sin gamla vana.

reflecterat, tencker för then skull uthi Herranss namn till kommandhe Mondagh att bryta op ock draga migh närmare Krakau, att see Churförstenss contenance. Then Högste gifwe att jagh ther igenom måtte giöra effter Ederess Maij:ttz nådigste behagh sambt uthrätta thett som länder till Ederess Maij:ttz dienst ock nådigste nöije, jagh lærer på wägen uthwellia någon orth therest jagh uthi säkerheett kan lembna the siucka ock Bagagien att hafwa så myckett lättare march förblifwandess jagh medh underdhånigst wördnatt till döden

Ederss Kongl: Maij:tt
min allernådigste Konungss
aller underdhånigste ock troognaste
undersåthe ock tjänare
Goslavice
d. 19 Febr: 1704.

Carl G. Rehnschiöldt.

Stormächtigste allernådigste Konungh

Ederss Maij:tt täcktess i nåder ersee af bijgåendhe then olyckelige händelsen Sigh tilldragett, medh Princerne Jacob ock Constantin, ock som Princen Alexander söckt midt råd om Sin säkerheett, så hafwer jagh gifwett honom widh handen att begifwa Sigh till Posen ock såledess under Ederess Maij:ttz nådige beskydh. I dagh kom midt Partij som jagh af Starosten Saphias Folck skickatt under Krakau till backarss medh Sigh bringandess en Cornett ock 4 Dragoner af Gen: Maj: Brauses Regemente, thetta Regementet jempte två andra wåre dagen tillförrendhe komme i från Städerna Zipse *) widh Ungerska grentzen, therest the haftt Sina winter qvarter, ock som jagh såledess seer att Churfursten Sigh förstärker, ock genom längre tijdh mehra folck till Sigh draga kan, så rättar jagh migh effter Ederess

*) Staden och slottet Lublovia i det ungerska landskapet Zips (Szepe) innehades som pant af kronan Polen.

Maj:ttz nådigste befallning, ock håller för bäst att spela prævenire, ock will stanna widh then fasta resolution att bryta op öfwormogon, ock söckia Churfursten att bringa till ståndh. Gudh låta migh widh thetta tillfälle wara lyckeligh, att uträtta thett som Ederss Maj:tt till tienst ock nådige nöije länder, medh hwilken intention jagh till grafwen framherdar

Ederss Kongl: Maj:tt
 min allernådigste Konungss
 aller underhånigste ock troognaste
 undersåthe ock tjänare
Carl G. Rehnschiöldt.

Goslavice
 d. 20 febr: 1704.

Relation wegen Entführung der beiden Polnischen Printzen.

Obzwar der ausgebreitete Ruf von der Entführung der beiden Polnischen Printzen meiner Feder zuvor kommen seyn möchte; So befinde Ich mich doch verpflichtet, die eingezogenen Umstände hiemit zu berichten. Alss den 28. Febr: *) die beiden Königl. Polnischen Printzen Jacob und Constantin aus Bresslau gegen Abend nach Ohlau gefahren, werden Sie 1. kleiner Meile von hier beym rothen Kretschäm auf der Strasse von etl. 30 Reutern, lauter Sächschl. Officier überfallen, angehalten, und den Pferden die Strenge zerhauen. Der Obriste Wrangel aber, so das Commando geführet, redet mit aussgereckter Pistol in den Wagen zu den Printzen: Ihr Durchl: Ich kündige Ihnen hier im Nahmen meines Königs von Pohlen den Arrest an, und frage ob Sie solchen respectiren, und sich geben wollen? Ich habe ordre Sie höflich zu tractiren, aber auch ordre, wenn Sie sich widersetzen, Sie todt zu schiessen. Printz Constantin giebt auf Ihn Feuer, fehlet aber; Einer von den Officirern (den man vor den König selbst in einem falschen Barthe angesehen) fraget: Wer hat geschossen, den muss Ich wieder schissen. Da sagt des Printz Jacobs Cammerdiener. Ich habe geschossen, worauf der Officier Ihn in der Achsel doch ohne Gefahr geschossen, also dass Er sich hier in die Cur begeben müssen. Hierauf werden die beiden Printzen aus dem Wagen mit

*) Nya stilen.

gewalt genommen, auf Pferde gesetzt, und unter Lösung etl. Pistolen vielleicht zum Zeichen der andern Cameraden mit weggeführt, auch der Printzen Leuten gesagt, es solle sich keiner unterstehen, nach zu kommen, sonst würde Er auf den Peltz gebrennet werden. Alssnun in dieser Stadt das lermen erschollen hat der H: Deutschmeister als bald 4 von seiner Gvarde auf die Strassen aussgeschickt: Aber wie man Nachricht hat, haben die Officirer allenthalben bestellte Pferde gehalten, und überall die gebrauchten Wegweiser zurücke gejagt. Man glaubt, dass diese Printzen (welche nur seidene Strümpffe angehabt, und Printz Jacob des Reitens ungewohnt ist) in Sachsen nach Königsstein sind geführt worden. Von solchen Officirern sind einige (darunter der Obriste Lieutenand Millenfeld) noch in der Gesellschaft bey dem Pfaltz Grafen gewesen, umb 2 Uhr aber zum Schweidnitzischen Thore auf den Rossmarkt Ihrem Vorgeben nachgeritten, zu welchen sich bald mehr gefunden, daselbst ein Duell simuliret, und hernach auf Dürrgahn geritten, allwo die andern den gantzen Tag die Leute aufgehalten dass Niemand auss dem Dorffe weder fahren noch gehen dörrfen, zerstreuet geritten, und da aufgepasst. Der Obriste Koffot hat gesagt: Er sey nicht schuldig zu sagen: Ob Er von dieser Entreprise gewust; aber es sey Ihm lieb, dass sein König Ihn nicht dazu gebraucht hätte. H. Graf Güldenstolp *) ist mit nach Ohlau invitiret worden, hat aber sich bedanckt, Er wolle Morgen nachkommen; dieser sol die Printzen gewarniget, und der Deutschmeister Ihnen seine Gvarde angebothen, aber Printz Jacob hat gesagt: Er möchte gern sehen, wer Ihm was thun würde. Die hier befindl. Sachsen haben sich alle in weniger Zeit über Halss über Kopff davon gemacht. Gestern hat der Deutschmeister seine Gvarde nach Ohlau geschickt, den Printz Alexander anher in Sicherheit zu bringen.

[Pätecknad:] Heilsberg d. 7 Martij 1704.

Stormächtigste allernädigste Konungh

Ederss Kongl: Maj:tt mände jagh i går genom min underdhänigste skrifwelse berätta, huru jagh så oförmåde-

*) Edvard Gyldenstolpe kornett vid Meijerfelts dragoner, sedan kapten vid D'Albedyhills stupade vid Weprik.

ligen medh Ederss Maij:ttz trouppar kommet i neigden af Krakau ock ther igenom Churfursten af Sachsen förorsackatt en mycket confuse raitrette. Alt wadh som till thess armee hörer, hafwer dragett Sigh öfwer Weichsell Strömen, ock har Churfursten första natten cantonerat widh Bocknia, hwart han wijdare rättatt Sin marche, ther om hafwer jagh ingen säcker kundskap *), uthan till then ändan mina spioner effter skickatt. Nu söcker jagh allenast att sambla migh någon Proviant som jagh mäst uthi Krakau låter samman bringa, ock tencker stragst ther effter begifwa migh till Sedomirs hwarest Churfursten tordhe willia försöckia Sin lyckia medh till hielpande af Qvartianerne ock Sedomiriske adelen, som Sigh till honom förswurett, jagh beklagar att jagh inthe har hafft then lyckan ock tillfälle tillijka medh Ederss Maij:ttz trouppar något reelt att uthrätta, hwartill jagh dock en hwar af these trouppar funnett willigt ock wäll disponerat jagh har på min underdhånigste skyldigheet ingen ting som jagh funnet nödigt, underlåtet ock är lyckeligh ther uthi att troupperna alla moo wäll ock ingen man bort mist är, fastom några hästar creperat. Om nu widh Sedomirs ingen ting wåre att giöra så måste jagh uthi underdhånigheet till midt wijdare förretagandhe Ederss Maij:ttz nådigste ordres afwachta. I dagh bekohtm jagh bref i från ÖfwerstL: Hagen uthur Crepice ett fast Schlott 4 mijll i från Czenstokow belägen att som han uthi Breslau bekommet kundskap att trenne Ryske kiöpmän medh waror till 8000 Rdhr wärdhe begifwett Sigh till Polniske grentzen han them medh några officerare ock drengiar effter satt ock attraperat altså skickar jagh honom i morgon escorte af 50 hästar, medh hwilken han Sigh till Posen begifwa skall effter han inthe lærer kunna hinna op min

*) Det befanns vara mot Sandomir. — August hade i Krakau sammankallat ett möte, hufvudsakligen af adel från Lillpolen, men vid Rehnskölds annalkande lämnade han hals öfwer hufvud staden d 26 Febr.

marche, ock effter låtet honom tredie dhelen af bytet, thett öfriege skall beräknass Ederss Majj:tt, medh then underdhånige förmådan, Ederss Majj:tt sådant uthi nåder aggreerandes warder. Om nu Cardinalen medh the af Confoederationen drifwa på adelen här uthi Sendomiriske ock Krakoviske Palatinaten om bijträdandhe, så will jagh på min sijda alla nödige medell bruka, them till raison att bringa. Thett swåraste för migh är, att jagh för continuerlige trouppernas marcherandhe, inthe kan giöra någon anstalt till contributions indrifwandhe, till officerernas aflöhnandhe som Sigh slättare begåå än the gemene som sidt underhåldh rijkeligen bekomma, uthan måste lembna till Ederss Majj:ttz nådige omsorgh, hwarigenom officerarne medh tijden bekomma en nådigh undsättning, hwarom the Sigh underdhånigst förtrösta. I dagh erhöit jagh uthi underdhånighet Ederss Majj:ttz nådige bref af then 19 Februarij *) hwar uthi Ederss Majj:tt uthi nåder anföhrer om the beswär, hwarmedh Cardinalen ock Woigwoden af Posen inkommett, jagh weth migh inthe att påminna, någon ting återstoo af alt thett, som Ederss Majj:tt uthi nåder migh ther om befalt, ock iagh om thess werckstellandhe erhållet öfwersten Lilliehocks **) swar, ock wåre för migh önskeliget att jagh finge beggess uthlåtandhe hwar uthi therass förmente klagan bestoor, på thett jagh så myckett tydeligare öfwersten Lilliehock ther om remonstrera, ock ordres gifwa kundhe, förblifwandess jagh medh all underdhånigh troohett till dödsstunden

Ederss Kongl: Majj:tt
 min allernådigste Konungss
 aller underdhånigste ock troognaste
 Biscopice 2 mijll i från undersåthe ock tiänare
 Krakau d. 1 Mart: 1704. *Carl G. Rehnschiöldt.*

*) Ej hos E. C.

**) Lilliehök stod sedan Sept. 1703 i Posen.

Stormächtigste allernådigste Konungh

Sedan min uthskickadhe kundskapare på andra sijdan Weichselen, tillbaka kom medh berättelse att Fiendens intention wåre att antingen gå till Warsau så snart conjunctionen wore skedt medh Littauerne eller ock att postera Sigh på andra sijdan Kasemirs widh Strömmen Vieprz, jagh ock erfahrett att Fienden afsändt några Wittiner till Kasemirs lastadhe medh spanmåhl ther att förbackess jempte fyra olastadhe Wittiner dijt ock afgå låtet, har jagh inthe annat kunnatt dömma än Fienden måtte hafwa dessein på Warsau. Som jagh nu moth honom inthe kunnatt uträtta, uthan redan medh största incommoditet af troupperna migh förgäfwess ther oppehållet, har jagh resolverat att bryta op i dagh ock contonerar medh troupperna på thenne orthen, ock tencker att fortsettia marchen öfwer morgon till Warka att settia i från then orthen Warsau uthi säckerheett, som nödigt lærer wara effter Generall Lieutnant Horn migh skrifwer, att the af congressen hafwa dragett redhogan åth Sigh. För några dagar kom thett Polniske gvardet till 500 man starck till Churfursten, the komme om effter middagen an marcherandes dhelte uthi tree dhelar i från åthskillige stellen, i then mehning att hwar hoop skulle hållass för ett Regemente, män jagh kunde nästan räckna hwar man, ock wåre the röda ock grönt klädde, förren jagh marcheradhe af, hwar hela bryggian borttagen, som mehra än halfwa dhelen stode qwar så länge jagh medh Ederss Majj:ttz trouppar moth them stådt. Kunde jagh finna widh Warka gådh subsistence wåre thet önskeligett, effter nu på then hastige marchen ock wahrendhe tijdh jagh medh troupperna moth Sachserne stådt knapt tillgångett effter alla byer tumme ock ledige ock af Sine oboer förlåtne hwarett. Medh all

underdhånigst respect ock troohett förblifwer jagh till dödss-
stunden

Ederss Kongl: Maj:tt
min aller nådigste Konungss
aller underdhånigste ock troognaste
undersåthe ock tjänare
Kazanow d. 31
Mart. 1704. *Carl G. Rehnschiöldt.*

Stormächtigste allernådigste Konungh

Ederss Kongl: Maj:tt har jagh genom mina under-
dhånige bref tidh i från tijdh berättatt, wadh emillan Ederss
Maj:ttz trouppar ock fienden passerat, jagh har nu satt migh
här widh Jedlinska, ock bekommer genom mina uthskicka-
dhe af hwilka then ena hafwer hwarett uthi Churfurstenss
quarter ock then andra uthi Janowitz, then effterrettelsen
att Fienden låtet gå Sin bryggia uthförre till Kasemirs om
nu hanss tancka är sloo bryggian ther öfwer, weth jagh
icke för wist, eller om han will flyttia henne längre, Mar-
schalken af the confoede[re]radhe quartianer Chomiontofsky
är gången medh 20 Fahnar på wägen åth Warsau, på wadh
dessein är obekandt, kan skie att ophäfwä några Compag-
nier af Feldtherren Loubomirsky trouppar som skåla liggia
kring Pragh, jagh har stragst berättatt ther om till Gen:
Lieutenant Horn, på thet han kan warna wederböhrandhe.
Then uthskickadhe berättadhe migh huru han om Torssdagh
natten hafwer sedt en stoor lada råka uthi brandh, hwar
uthi han segger Churfurstenss hela equipage medh Cassan
hafwer hwaret stält; uthan thett ringaste som kunnatt
reddass, medh en hoop Folck förlåhratt gången. Om jagh
bryter op här i från lærer jagh settia migh widh Warka,
ther igenom att förhindra att Fienden eij må få tillfälle att
tentera något moth Warsau, som jagh säcker troor hanss
tancka hwarett, om jagh icke förrekommett honom, män

thesse marscher löpa inthe af uthan största incommoditet effter jagh aldrih funnett sådanna elacka wägar, som thesse hwaret jagh marcherat uthi, inthe fouragie finness ock ingen menniska uthi huusen, Så jagh önskier jagh måtte een gång råka på gådt ståndh att förfriska både Folck ock hästar, medh alt thetta så gifwa the Sigh wäll till fredss ock ähro widh gådt moodh, ock lærer snart wara glömbd, om wij snart kunna hafwa then lyckian att komma för Ederss Majj:ttz nådigste ögon, jagh är till yttersta dödssstunden

Ederss Kongl: Majj:tt
 min aller nådigste Konungss
 aller underdhänigste ock troognaste
 undersåthe ock tjänare
Carl G. Rehnschiöldt.

Jedlinska d. 4
 April 1704.

Aller underdhänigst P. S. Gen: Lieut: Horn hafwer skickatt migh ett Paqvett bref som uthan twiefell måtte wara opfangett, om några ordres ifrån Ederss Majj:tt ther uthi hwarett, så är jagh olyckeligh att the migh ej tillhanda komne ähro, ock wenter uthi Vnderdhänigheet Ederss Majj:ttz widare nådige befahling.

[Påtecknadt:] Heilsberg d. 8 Maj 1704.

Stormechtigste Allernådigste Kånungh!

Sedan Eders Kongl. Majj:t benådat för detta General Maioren Alexander Strömbergh med General Lieut: och Landzhöfdinge chargen uthi Gefle, haar han som offttast åstundat att kunna komma här ifrån till Eders Kongl. Majj:t att fåå afleggia sin underdåniga tachsäjijelse för en så Stoor Eders Kongl. Majj:tz Nåadh, för än han den samma wärckel. tillträdandes warder, Men som tillfället uppå den stadige marchen en tijdh bortåth intet kunnat så med-

gifwas, för ännu han finner sig med någon större säkerhet kunna gåå öfwer Warschau; Så haar Jagh och sådan hans för händer hafwande reesa intet kunnat hindra, utan lemna honom som förb:t sin åstundans fullgiörande att reesa här ifrån*), afleggia sin underdånigste tachsamheet hoos Eders Kongl. Maij:t, och så wijdare att betiena sigh af Eders Kongl. Maij:tz förundte Nåadh. Förblifwer i diupesta submission till dödzstunden

Allernådigste Kånungh

Eders Kongl. Maij:tz

aller underdhånigste ock troognaste

undersåthe ock tjänare

Carl G. Rehnschiöldt.

Mikalow
d. 17 April 1704.

Stormächtigste aller nådigste Konungh

Som jagh uthi thett förra ståndett kringh Warka inthe hafft längre subsistence ock för långt uthur hwar annan cantoneratt, Så har jagh i går marcherat hijtt till Novamiasto ock cantonerat tätare tillsammans medh troupperna. Fienden har hela thenna tijden söckt att alarmera migh medh Sina uthskickadhe partien af Polackar ock Sachsar sammanblandadhe, män jagh har icke welatt låta opsittia en man moth them eij heller har the giördt skada på een man eller häst, för några dagar förluppå the Sigh på Infanteriet, då 3 man af Polnische adeln ock 4 hästar, blefwe i hiäll skutne, män jagh menar uthi these dagar att raska effter them. Ederss Maij:ttz nådigste bref af then 19 hujus**) erhöjdt jagh i dagh medh underdhånigst wördnatt, ock tacker aller underdhånigst för then nådige anstalten Ederss Maij:tt till these trouppars försterkiandhe giördt, som torde

*) Han reste just brevets datum och har förmodl. medfört detta.

**) N:r 172 E. C. Gissningen om datum nära riktig.

behöfwess, effter Konungh August plockar i hoopa alt wadh han kan, effter then sidsta kundskapen jagh hadde, så lærer han draga Sigh till Sendomirs, ock sloo bryggia öfwer Sana ock öfwer Weichsell Strömmen, män jagh förmenar så snart något thera Infanterie Regemente ankommer, att gå honom närmare, emedan jagh ock afsender ett starck partie till Posen, att afhempta Telten ock en dhell monterningar för troupparne, jagh är rätt illa ther an medh öfwerstarne, som altidh ähro siuckelige, öfwersten Hammilthon har jagh måst låta bringa till Warsau som har en starck twinsiucka ock lærer löpa hazardh om lijfwett. Horn ock Kruus, sambt Patkull måste hålla Sigh mäst inne, jagh skall arbeta alt wadh jagh kan, uthi then hungnelige förhopningen, som Ederess Majj:ttz nådige bref i dagh gifwett, att snart kunna komma för Ederess Majj:ttz nådigste ögon, jagh är medh underdhänigst wördnatt till dödssstunden

Ederess Kongl: Majj:tt
 min aller nådigste Konungss
 aller underdhänigste ock troognaste
 undersåthe ock tjänare
Carl G. Rehnschiöldt.

Novamiasto d. 23
 april 1704.

Stormechtigste Allernådigste Känung!

Notificeras Mellin att desse 83 par Stöfflor behöfwes intet uphandlas, sedan hwadh recruterne och hästarne wedkomer dher dhe gå siöledes att dhe afsändes till Dantzig dij dhen andra transporten anländer, men dher dhe gå landwägen att dhe ställe dheras marche till dhen orth hwarth dhe fine K. M:tz troupper närmast ware förlagde

Heilsberg d. 6 Majj 1704.
 exped.

Effter det Jag för någon tijdh sedan uppå mitt aller underdånigste ingifne Förslagh angående Recreuteringen för Mellinska regementet, Jämwäl hwad MunteringSorter öfwer allt wijd Regementet tilltränges, ehrhöllt Eders Kongl. Majj:tz aller nådigste ordres att låta effter see om intet af dhe öfwer allt opgifne odugel. persedlarne ännu några kunde finnas som brukbahra woro, Så haar Jag här om låtit noga efftersee, och wäl funnit en och annan Persedel af Sadlar och annat kunna äntl. oplagas och stå än något att brukas, men som sådane försletne Munteringzsorter ändå intet kunna wahra länge emot dhe andra Nya som reqvireras och Bestellte äro, Så synnes oförgriipel. intet kunna skada och lemnas till Eders Kongl. Majj:tz nådigste wälbehagh, Om allt sammans effter förb:te Förslag af nyo förfärdigat blifwer och på den händelsen är alenast derwijd att observera, det Jag (jag) eij lengesedan lätt till Regementet uthdeela 83 par nya Stöflar som nu intet äro nödige att Bestellas effter förslaget. I öfrigt som H. Fälltmarskalken och General Gouverneuren Mellin mig berättar att recreuteringen lærer snart wara fullkommen, som tijden och dertill expirerar åstundandes fördenskull att weta på hwad ohrt, Recruterne med dhe dessutan effter förslaget opköpte hästar kunna komma till Regementet, Så haar Jag och sådant Eders Kongl. Majj:tz allernådigste wälbehag hemstella bort och hwarest som Eders Kongl. Majj:t i nåder för gått finner dhe till Regementet skola kunna stöta. Hwarmed Jag i diupesta wördnad till dödztunden framhårdar

Allernådigste Kånung

Eders Kongl. Majj:tz

aller underdhånigste ock troognaste

undersåthe ock tiänare

Carl G. Rehnschiöldt.

Gostomin d. 2

Maij 1704.

Stormechtigste Allernådigste Kånungh!

afgår sådant bref till Frölich.

Heilsberg d. 6 Maj 1704.

exped:

Det monde Eders Kongl. Maj:t A:o 1701 stella dhe ordres till nu afledne H:r Fälltmarskalken och Gen. Gouverneuren Gref Dahlbergh i Riga, att om ett partie munderingzSorters förfärdigande för Eders Kongl. Maj:t Lijfregemente Dragouner draga försorg och anordna medell der till, För hwilken orsaak och dåwarande Lieutnanten nu Capiteinen Ehrenpreutz *) blef Commenderat att pådrifwa samme munderingars förfärdigande och dem emottaga för Regementet, hwilken effter det han hoos en deel handwärcare allt riktigt giort, men med en deel intet kunnat komma till Richtigheet i mangel af fulla Betalningen, måst effter ordres förfoga sig till regementet då Armeen marcherade in i Lithoen, och således lemna effter sigh en deel färdigt, en deel oförfärdigat arbete, som hans här hoosgående Relation wijdare förklarar iämwäl hoos hwilken som alla Contracter qvittencer och sloutråchningar i förwahr liggia; Nu som Jag sedermer en och annan gångh, icke alenast uti Sahl. H:r fällt marskalkens och General Gouverneurens Lijftijd, utan och dereffter till H:r Generalen och Gouverneuren Frölich skrifwit och Begiert, att handwärcarne måtte blifwa om sin fulla Betallning försäkrade, och der emot tillhollne effter Contracterne fullgiöra Lefwerantzen, sampt någon förordnat, som sådant efftersoge, munteringzsorterne emottogo och tillwijdare ordres i förwahr hade, såssom en heel nöwendig saak, för Eders Kongl. Maj:t här under verserande dienst, men intet någåt swar här på bekommit, att Jag kan weta huru här med förewetter; Alltså är Jag här medelst föranlåten i underdånigheet att anholla,

*) Niclas Ehrenpreus vid Lifdragonerna. Skjuten på parti mot saxarne ²⁸/₈ 1706.

Eders Kongl. M:t teches wara så nådigh och befalla Generalen och Gouvernören Frölich inkomma med sin Berättelse huru här med förewetter, och der någre munteringsorter ännu intet af handtwärkarne woro lefwererade dhe då måtte tillhollas lijmätigt sine ingågne Contracter dem ofördröijel. att anskaffa emot dess fulla Betalningz åthniutande, och sedan alla i gått förwahr tagas, till dess någon lägenheet medgifwes att fåå dem till Regementet; Förblifwer med all underdånig wördnat

Allernådigste Kånungh

Eders Kongl. Majj:tz

allerunderdhånigste ock troognaste

undersåthe ock tjänare

Carl G. Rehnschiöldt.

Gostomin d. 2

Majj 1704.

Stormächtigste allernådigste Konungh

Medh Ederss Majj:ttz trouppar cantonerar jagh ännu här under Skrinno ock wentar öfwer morgon Öfwersten Ungern *) till migh, af Öfwerste Lieutnanten Reuter **) har jagh then effterrättelsen att han är på Sin backreesa ock stoor under Klodawa, therest Fienden hafwer hwarett i hoop medh ett uthskickatt hanss partij effter siuss ock Proviant ock i hiäll slagett 12 man ock 1 Lieutnant ock 11 till fånga tagett, Så hände Sigh ock för några dagar att då Regements Quartermestaren af Öwersten Krassau war medh 30 man commenderat effter proviant blef han 1 1/2 mijll här i från af 21 Compagnien Littauer angreepen, ock effter tree tijmarss fächtandhe öfwermannatt, han höldt Sigh öfwer

*) Frih. Nils Alexander v. Ungern-Sternberg chef för Östg. infanteri.

**) Henrik Reuter af Skälboö vid C. G. Kruses kavalleri.

Löjtnanten, som omtalas, hette Erik Axel Ekehjelm; blef snart fri och fick tillfälle att visa sin tapperhet 4/7 1705 vid Warschau. Den behjärtade reg.-kvartermästaren hette Korf.

mättan wäll, så att thet Fienteligett partiet kunde ingen ting winna moth honom förren the tende eldh uthi huu. sett, då han raite[re]radhe Sigh uthi ett annat, ock som thet ock blef opbrändt raitereradhe han Sigh i från then ena giärdss gården till then andra uthi continuerligt fyrandhe till thess inthe skådt war öfrigh ock sedan måste förswara Sigh medh werrian, så att femb af hanss folck blefwå på platzen ock han Sielf medh femb andra hwarett blesserat ock till fånga tagen. Fienden har lembnatt en Major ock åtta döda på platzen ock haft till 60 blesseradhe, seggian- dess öfwer alt, the Swenska wåre inga menskior uthan fächtadhe som dieuflar ock lejjon, jagh hafwer dageligen att nappass medh thette Sälskap af hwilka alla buskior ähro fulla, ty Konungh August samblar i hoop alt wadh han kan, jagh har therförre funnett nödigt ock till att twinga thenne orthenss inbyggare att tillföhra provianten, att giöra twenne posterningar af Infanterie ock Cavallerie, som uthi Radom ock Opotzno, ock seer redan then effecten att the komma fljigtigare in medh provianten än för. Af Ungerns Regemente har jagh beordrat 200 man att conjungera Sigh medh öfwerste Lieutnant Reuter uthi Lencice, effter jagh weth starcka partier af Fienden till högh Pählen wara uthgångne, så snart Reuter ankommer förmenar jagh att ryckia Sendomirs närmare. Konungh August stoor ännu på andra sijdan Weichselen widh Sendomirs ock söckier medh all macht att fortificera Staden, ock ruinerar kring Sendomirs så myckett han kan, i dagh blef migh förwisso berättatt att Kammerherrn Loubomirsky har opfångatt en post penningar som Zaren Konungh August skickatt. Aller nådigste Herre som widh these trouppar är mangell på ammunition effter jagh inthe Posen ther af welatt blåtta, så beder jagh aller underdhänigst om lägenhett skulle gifwass Ederss Majj:tt genom thess nådige försorgh wille försee these trouppar ther medh, ock ther jempte uthi nåder påminna Sigh om midt förra underdhänige ansöckiandhe. Majoren

Schröder har bedt migh uthi underdhånigheett att insinuera hooss Ederss Kongl: Maj:tt, hanss underdhånige här bijgåendhe Supliqve *), han är 64 åhr gammall ock therförre hinner så inthe medh som han gierna will att giöra Ederss Maj:ttz tienst, hwaröfwer jagh afwachtar Ederss Maj:ttz nådigste resolution ock är till yttersta dödssstunden

Ederss Kongl: Maj:tt
 min allernådigste Konungss
 aller underdhånigste ock troognaste
 undersåthe ock tjänare
Carl G. Rehnschiöldt.

Skrinno d. 17
 Maj 1704

Stormächtigste allernådigste Konungh

I dagh har medh Ederss Maj:ttz trouppar jagh till thenne orthen marcherat ock camperar troupperna uthi Sina Telten rätt wäll, här är ett stoort roop om en starck soucurs uthur Sachsen, wadh Generall Major Marderfeldt som till Posen ankommen är, migh therom berättar ock öfwersten Lilliehocks uthskickadhe relaterat, thett behagadhe Eders Maj:tt uthi nåder af bijgåendhe ersee, i morgon continuerar jagh marchen till Ilza fyra mijll här i från therest jagh för Proviantes insamblandhe några dagar lærer fördröija, ock sedan effter then kundskapen jagh om fiendenss cont[en]ence kan bekomma min marche wijdare rätta. Jagh måste häär hooss uthi underdhånighet Ederss Maj:tt berätta, huru i thesse dagar 15 man af öfwerste Krassau Regemente bortrymbdhe ähro, förregifwandes the bekomma inga penningar män therass kammerater ther emoth hafwa att hungna Sigh ther af, jagh söcker alla medell att bringa them till raison ock måste förmåda endring, öfwerste Lieutnant Müller är i från Posen tillbaka kommen män är att

*) Bilagan saknas och därför kan ingenting upplysas om supplikanten.

twifla att han Sigh nonsin rätt förrekommer, medh Öfwersten Hammilthon torde wara lijten förhopning till bättring som jagh mycket beklagar för Ederess Majj:ttz dienst skull, jagh är medh underdhånigst wördnatt till dödsstunden

Ederess Kongl: Majj:tt

min allernådigste Konungss

aller underdhånigste ock troognaste

Schedlowitz
d. 27 M: 1704

undersåthe ock tjänare
Carl G. Rehnschiöldt.

Stormächtigste allernådigste Konungh

I dagh åtta dagar kummo Ederess Majj:ttz trouppar till thenne orthen, hwarpå jagh stragst uthskickadhe ett partie under Sendomirs, som finge till fånga femb Sachsiske så musqveterare som drengiar medh åtta hästar. Thesse fångar berättadhe enhelligen att så snart Konungen August förnummet om Ederess Majj:ttz trouppars annalkandhe, hafwer han Sigh medh stycken ock alt raitirerat Sigh uthur Staden, ock effter Sigh ruineratt bryggian, lembnandess dock 300 man qwar uthi Sendomirs, jagh hadde fuller ärnatt migh therpå att gå närmare under Sendomirs, män som kring Staden finss lite fouragie ock thet som hwarett af Fienden consumerat worden, jagh ock inthe then ringaste förrådth af Provianten hafft har jagh måst stanna här, serdeless effter jag funnet beqwäm platz till Camperningh, ock ther på skickatt back effter migh, Öfwerste Lieutenant Reuter medh 300 hästar ock på andra wägen Öfwerste Lieutenant Wolfrath *) medh 300 hästar att indrifwa provianten. Fienden har ther på till någon desseins uthföhrandhe satt medh alt Sidt Cavallerie öfwer Weichselen, ock kom om affton klockan tijo i mening att anfalla then här hooss migh ståendhe Regimentarien Grudzinsky, som

*) Carl Gustaf Wulfrath.

har Sidt quarter fram för fronten uthi en by, ock rockte på våra wachter, som tåge emoth honom män Capitain Lieutnant Moritz af Mellinske Regemente, som commenderadhe then attaqveradhe wachten, wågadhe Sigh för långt ock satte lijfwett till, som ock war hela förlusten. Piqveten ryckte ther på fram ock charcheradhe Fienden till backars ock blefwå några af Fienden så i hielskutne som blesseradhe, sambt en Ryttmästare ock een gemen tillfånga tagen, sedan fienden icke såg Sigh här att kunna något uthrätta ock bekommet kundskap om the begge uthskickadhe partien, har han om natten dragett Sigh emoth öfwerstLieutnant Wolfrath ock i första morgonstunden begynt att träffa medh honom, män funnett thett mothståndh att han kunnat förswara Sigh moth en så stoor myckenhett halfannan tijma. Wolfrath medh en Rittmestare af Skåningar Ehrenmarck *) hafwa enteligen medh fyrtijo hästar slagett Sigh igenom dock begge blesserat ock ähro samma dagh ännu tillbaka komne af partiet friska fembtijo tree, blesseradhe hwar under en Cornett af Kruusens fembtijo een, huru många fångna ähro ther om hafwer jagh ännu inthe bekommet kundskap, män begge Lovisinerne **) ock twenne andra officerare funnetss på platzen. Effter alless uthsagu hafwa af Fienderne många blifwett så ock en ÖfwerstLieutnant af Sachserna, ock på thett Ederss Majj:tt i nåder om sammanhanget må wara informerats, hafwer herjempte uthi underdhånigheet relationen ock then fångnass uthsagu wellatt bijfåga uthi underdhånigheet. Jagh har en temmeligh hoop att dragass medh Sachserna, Chron armeen, Littau-

*) Philip Ehrenmark.

**) De båda bröderna, frih. Olof och Nils Lovisin, den förre kapten vid lifdragonerna, den senare ryttmästare vid Kruses kavalleri. Journalen för d. 8 Juni nämner blott den sistnämnde och ättartafornas uppgift om hans regemente är oriktig, men den »sammanblandning», hvaröfver noten s. 113 K. Kr. D. del IX klagar, är enl. ofvanstående lätt utredd.

erne adelen ock bönderne, som incommodera ock hindra all tillförsell dock har migh then lyckan händt, att jagh uthi thetta Ståndett funnet otrusken Sädh ock några qwarnar kring Campementet, hwaraf wij än här tillss subsisterat, elliest är landett så gådt här som öde adelen ock bönderne ähro alla bort flytte ock förjagass uthaf the

a f K r u t e o
ströfwandhe parten 45, 56, 24, 32, 52, 35, 59, 42, 58,
c k K u h l o r ä r s t o r b
57 32, 32 35, 42, 55, 58, 52, 45, 52, 39, 59, 58 52 33,
r i s t

52, 53, 39, 59, Effter then kundskapen jagh hafwer är Fiendens dessein att draga Sigh op åth Jaroslaw. Emedlertijdh håter Fienden medh infahl som jagh måste förwenta ock

o m m o n
genom gudhss bijståndh mothtaga, 58, 41, 61, 41, 58, 31,
d a g e n ä r n a r i a g h o p
29, 45, 60, 40, 31, 45, 52 31, 45, 52, 53, 45, 60, 42, 58 34

b r y t a o c k s e t i a p
63 33 52, 53 59, 45, 58, 57, 32, 39, 40 59 25 53, 45, 34,
a h o g r a s i d a n o m Sandomirs
45, 42, 58, 60, 52 45, 39 53, 29, 45 31 58 41 136,

Generall Majoren Hummerhielm kom medh Sin lilla Escort i förgåår lyckeligen an, ock brackte migh the hungnelige tijender, att Ederss Maij:tt är uthi full march hijtt åth Gudh gifwe Ederss Maij:tt lyckia ock en commode marche, emedlertijdh skall jagh effter min yttersta förmåga alt giöra effter min underhånigste skyldigheett. Om Ederss Maij:tt uthi nåder skulle behaga att (att) försee these trouppar medh nödige medicamenter wære thett önskeligett, dock enär these trouppar en gång fåå hafwa then nåden ock lyckian att see Ederss Maij:tt hooss Sigh, så lærer them ingen ting mehra fattass än lägenhett att kunna wijsa för Ederss Maij:ttz nådigste ögon att the ähro brafwa ock underhånige trogne

Ederss Majj:ttz tjänare medh hwilken underdhänig intention
jagh till döden framhärdar

Ederss Kongl: Majj:tt
min aller nådigste Konungss
aller underdhänigste ock troognaste

Legrett emillan undersåthe ock tjänare
Ostrowice ock Smelof *Carl G. Rehnschiöldt.*
d. 10 Junij 1704.

Stormächtigste allernådigste Konungh

Ederss Majj:tt mände jagh genom midt förra underdhänige här i från berätta, huru jagh medh troupperna sadt migh här på orten, ock att jagh wåre sinnatt bryta op ock settia migh på sijdan om Sendomirs, jagh har måst ändra min dessein, ock här qwar förblifwa, effter jagh kan bättre här Subsistera, fast om thett skier medh beswär, i ty alt wadh som troupperna behöfwa till underhåld, hafwer tenne orten kunnatt fournera effter här hwarett en myckenheett af otrussken sädh. Adelen ock bönderne ähro alla i från huusen ock oppehålla Sigh i Skaugerna ock the ströfwandhe wallosche partier hindra all tillförsell ock giöra wägerna så osäckre, att man medh correspondencen ock kundskap har stoor swårheett, en hoop bönder som partierne hwilka hwarett uthsände effter bodskap attraperat hafwa blifwett i hiällskutne, dock beginna qwinfolcken att komma till lägrett medh allahanda mathwahrer. Konung Augustus stoor änna på andra sijdan Weichselen under Sendomirs ock har ånyo låtet reparera bryggian under Sendomirs. Fångerna ock mina kundskapare berätta enhelleligen, att then Muscowitiske Souccursen ähr i neigden ock skall wara ett läger fyra mijll i från Sendomirs för them wara uthstucken, skulle så wara som jagh dock inthe wäll troo kan, så lemnass aller underdhänigst uthi Ederss

Maij:ttz nådigste behagh wadh disposition Ederss Maij:tt ther emoth behagar att giöra. Vthaf then sidsta re[n]contren som Fienden sidst hadde medh ett partie af Ederss Maij:ttz trouppar under Wolfraths anföhrandhe hafwer Fienden alls inthe Sigh af att berömma, effter jagh hafwer säcker underrättelse att Fienden haft öfwer femhundredhe döda ock blesseradhe ock ther iblandt många officerare ock förnämna Pålackar, så att ock partiet medh stoort åthlöije tillbaka kommen är, effter therass dessein hwarett att anfalla thetta lägrett, ock sedan medh therass skada slagetss medh ett partij af 300 hästar. Aller nådigste Herre på thett jagh måtte uthräta thett, som Ederss Maij:tt kan lenda till nådigst behagh, så beder jagh aller underdhånigst om uthlåtandhe af Ederss Maij:ttz nådigste willia, ock att Ederss Maij:tt i nåder wille Sigh påminna om mina förra underdhånige ansöckningar ock påminnelser. Här hooss öfwersender jagh underdhånigst Capitain Rudebecks *) bref hwilkass innehåld torde tiäna Ederss Maij:tt till effterrettelse. Wij sucka alla effter nåden ock lyckan att see Ederss Maij:tt snart hooss oss, ock jagh är till döden

Ederss Kungl: Maij:tt
min allernådigste Konungh

aller underdhånigste ock troognaste
Lägrett emillan Smelof undersåthe ock tiänare
ock Ostrovice d. 20 *Carl G. Rehnschiöldt.*
Junij 1704

*) B[engt] Rudebeck blef slutligen gen.-major i utländsk tjänst, död i Stockholm 1724, upplysa ättartaflorna. (N:o 872 tab. 5). En hans äldre broder var major och kommandant på Neumünde skans.

[Bilaga].

Högwälborne her baron General och guwernör
höggunstige herre

Jagh hafwer nu i långl. tider intett opwaktatt Eders Exelens, men som sikh nu nogot presenterar som jagh werdigt håller att raportera, så hafwer jagh och eij min sköldighet wellat manquera att aflegga och såssom jagh förnummit att Hans Exelens dij truppar commenderar, som stå wid slesiska gräntzen, att observera dij sexescha, så finner iagh denna min raport så myket mera nödigh och låter iagh Eders Exelentz härmäd weta att samima truppar som wella gå till pålen, commen[er]derar feltmarechal Stenau, och komma d. 15 hu:s widh Guben i Saxen tilsamman, och äro 19000 man, warunder ungefär à 9000 gambla, dij andra nya och alla öfwermåttan wäl muntera, och mäd gott gewär försett, utan ett regemente under commando Öfwerst Eikstett, wilket eij ännu fått sin munition därtill. deras nya garde Corps under commando Öfwerst Costbot, består af 160 man, och alla cavailer, som warit Ryt-mestare eller Capitener tilförene, och hafwa 40 Rex wardera Corant om månaden, men äro illa beredna, och utan Cyrast — desse truppar föra mäd sikh koppar och trä pontons, att slå en brögga 4 a 5 mil öfwer stora gloga öfwer oderströmmen, dij skola och hafwa ordre, att i fall af en belägringh emot Dansik sådan ort att secundera dät kosta wad dät will. den bekanta Patkul hafwer warit nyligh hos sin konungh, och är för nogra dagar sedan, i Dresden tilbakers kommen, nu på stunden kommer här tidender, att dij keiserligha hafwa hafft en stor bataille mäd dij fransöske och beijerske, och skola dij beijerske förlorat à 8000 man, men behållit victorien och dij keiserlige förlorat a 9000, warunder och feltmarchallen von Düngen, om dätta så är, och particouillarerna wäntas stundligh, iagh hafwer för en tider sedan skrifwit hr Silneus till, huru skambligh iagh denna wentern är blifwen här i Pragh bestulin och intett allena förlorat a 2000 Rex. men dät migh mest okärt är, att alla mina afskedder och resepas äro därhos bortkompna, wilka och låge i samma skatull. Warunder och dät sidsta af wår nådigste Konungh, så wäl som Eders Exelense gunstiga atestatum, och hafwer iagh budit hr Silneus, för migh hos Eders Exelens att intersidera, att iagh desse begge sidste a novo kunne återbe-

komma, men intett bekommit nogot swar. altså supliserar iagh i största ödmiukhet till Eders Exelens, och beder att Eder Exelens, denne nåden för migh hafwa wille och ett resepass af wår nådigste konungh för migh att förskaffa, och ett atestatum som dat forriga af Eders Exelens så kan iagh säkert allestäns Passera, och i alla Armeerna, emot wilken stora nådh iagh intett för tiden betre kan weta att aftiena, än ifrån alla orter, och wadh wärdigt är att raportera, skall iagh stedze Eders Exelens mäd opwakta. dätta bref Recommederar iagh till fru Waxlagerschan i breslau till Cito befordran. och recommederar migh stedz i Eders Exelens höga nådh, förblifwer

Eders Exelenss
underdån ödmiuka tienare
B. Rudebeck.

Prag d. 12 Juni 1704.

[Om detta breffragments rätta plats (orig. har vid inbindningen råkat få en oriktig under 1703) är utg. något osäker, men sannolikt hör det under Juni 1704. Jämför brevet af d. 20 Juni (kon. August — bryggan — den muskovit. souccursen)]

Stormächtigste allernådigste Konungh

Thett wåre att önskia om mina underdhånige bref Ederss Majj:tt till nådige händer komne ähro, hwar uthi jagh thenne orthenss tillständh underdhånigst berättatt, män jagh måste nästan befruchta att medh them så gångett, som them så som öfwer Warsau hijttskickadhe ock opfangne ähro ock therförre till thett högsta beklagar att jagh om Ederss Majj:ttz nådigste willia ej är informerats. Konungh August är ännu posterat på andra sijdan Weixseln stragst widh Sandomirs, ock stoor Polackerne ock Littauerne på åthskillige stellen 3 a 4 mijll i från thett Sachsiske läger, har ock rest i går till Baranow att gifwa then Turkiske afgesandten audience, infanteriet ligger ännu uthi Sandomirs ock är bryggan igen reparerat. Then Moscovitische

Souccursen wentass ännu ock är ett läger för them uthstuckett. Midt uthskickadhe partie till Sedomirs kom rätt nu hem, ock hadde medh Sigh Elfwa fångar ock 50 hästar som ähro tagne under Staden Sedomirs. The berättat thett samma wadh mina spioner refererat, ock att thett sidsta partiet har haft then werkan att Konungen August, eij will wåga Sina Sachsar medh Pålackerne att gå på partij, twenne Rittmestare ock Capitainer en af Krassau en af Ny-länningar, en Cornett af LijfDragonerne ock 13 gemene ähro af sidsta partiet fångna infördhe till Konungh August. Ther emoth ähr af Sachsarna en ÖfwersteLieutnant ock en Major dödiligen blesserat några andra officerare döda sambt af the gemena thesslijckest många — — — —

Stormächtigste allernådigste Konungh

Medh hiertanss hungnatt har these trouppar the angenehme tijender om Ederss Maij:ttz anmarch förnummett *), then högste gifwe att thet måtte snart komma till alles wår önskian att see Ederss Maij:tt här hooss oss. Midt wistandhe är ännu på thenne orthen effter jagh för substencen skull, hwar medh dock alt beswär är, ingen beqwämmeligare orth kunnatt finna. Konung August stoor ännu på sidt gamla ställe under Sedomirs ock har förhopning om Souccursen, för några dagar war ett ryckte att Kammerherren Loubomirsky wåre uthi an march moth Konungh August, hwarförre alt begynte att movera Sigh, män komme i går till backarss som detacheradhe hwarett. Allernådigste herre som jagh inthe kan weta om Ederss Maij:ttz dessein, så wentar jagh om Ederss Maij:ttz nådigste befahlning huru (huru) jagh migh wijdare för hålla skall, jagh har att tacka gudhi att troupperna moor wäll ock att än förtijden finss fåå siucka. Män om Ederss Maij:tt wille

*) Genom brevet N:r 174 E. C. Häri berättar Carl XII äfven, att han fått brevet af d. 20 Juni.

uthi nåder i hoghkomma hwar om jagh tillförne underdhånig ansöckningh giordt, gör jagh härigenom een aller underdhånig påminnelse ock önskier snart att fåå kyssa Ederss Majj:ttz nådige hender medh betygan att jagh är till dödssstunden

Ederss Kongl: Majj:tt
min aller nådigste Konungss

Legrett emillan
Ostrowice ock Smeloff
d. 1 Julij 1704

aller underdhånigste ock trognaste
undersåthe ock tiänare
Carl G. Rehnschiöldt.

Stormächtigste allernådigste Konungh

Ederss Majj:tt berättess allerunderdhånigst att Konungen Augustus i förgår brutet op medh dess armee, ruinerat Sina wärck under Sendomirs, begge bryggorna öfwer Weichselen ock Sana Strömmerne ock ther på marcherat, på wägen åth Jaroslaw, hwar om jagh wijdare lærer inhempta kundskap, han har förregifwett att orsacken till hanss opbrodt hwarett att Ederss Majj:tt wåre uthi an march, han inthe wille afwenta then 19 Julij *) som wåre för honom fatall, att ingen fouragie wåre att till gå ock att han lättare medh Rysserna kundhe conjungera Sigh under Lembergh. Thett kan ock hafwa hielpt till att jagh förskaffatt migh ankare Togh ther till ock låtet giöra en quantitet giern klammar till bryggian dess slændhe öfwer Weichselen. Som nu thetta Palatinatet seer Sigh af Konungh August förlåten så förmenar att inbiggare lära wijsa Sigh willigare her effter medh Proviants anskaffandhe som till dato skiedt är, så att jagh medh alla konster ock stoort beswär, kunnatt i hoopskaffa then nödige provisionen. Jagh stoor ännu qwar uthi midt förra ståndh ock afwacktar Ederss Majj:ttz

*) Enligt n. st. (Düna, Kliszow).

nådigste befahning, ock om jagh skulle ändra thett samma, så går jagh något närmare Sendomirs, män tror dock knapt att jagh finner större beqwemmeligheett som trouppar på thetta stelle haft. Huru medh the Fientelige trouppar är beskaffatt behagadhe Ederss Majj:tt af bijgåendhe opsatz *) i nåder ersee, för Konungh Augustus Guarde Corps är nya monterningar ankomne, the öfriege Regementer ähro så gådt som oklädde. Gudh låte oss alla här på orten, snart hafwa then nåden ock lyckian att see Ederss Majj:tt hooss oss hwareffter jagh innerligen suckar ock till döden förblifwer

Ederss Kongl: Majj:tt
 min allernådigste Konungss
 allerunderdhånigste ock trognaste
 undersåthe ock tjänare
Carl G. Rehnschiöldt.

Gen: Maj: Hummerhielm gör Sin underdhånigste recommendation

Lägre emillan Ostrovice
 ock Smeloff d. 9 Julij 1704.

Stormächtigste allernådigste Konungh

Ederss Majj:tt månde jagh i för går underdhånigst berätta om Konungh Augustus opbrodt ifrån Sendomirs ock march till Jaroslaw, i dagh får jagh bref uthaf GeneralLieutnant Strömbergh **) hwar uthi han migh notificerar Sin marche hijtt åth medh then hungnelige förtröstan att Ederss Majj:tt snart lærer föllia effter. Om onssdagen bryter jagh medh thesse Ederss Majj:ttz trouppar op ock setter migh widh Sawikost skickar ock i morgon ÖfwerstLieutnant Sylchen till Sendomirs, till en Magazins formerandhe så

*) Ej bevarad.

**) Nils Stromberg.

myckett giörligett är, sambt skickar ordres öfwer hela landett att hålla Provianten färdigh. Gudh gifwe jagh kundhe ther medh reussera ock skaffa något i förrådth till then ankommandhe armeen. Widh Sawikost, lærer jagh migh beflijta att skaffa wircke till en bryggiass förfärdigandhe, så frambt Ederss Maij:tt uthi nåder ther om befalla skulle. Konungen August, har ock alla Sina fahrtygen, sambt then under Sedomirs slagne bryggian låtet föhra Weichseln uthförre in uthi Sana Strömmen, ock så wijdare opförre. Gudh låte Ederss Maij:ttz march lyckeligen gå, ock att Ederss Maij:tt måtte finna these trouppar effter nådigt nöije, jagh är medh all underdhänigst wördnatt till dödssstunden

Ederss Kongl: Maij:tt

min aller nådigste Konungss

allerunderdhänigste ock troognaste

Lägrett emillan

undersåthe ock tjänare

Ostrowice ock Smeloff

Carl G. Rehnschiöldt.

d. 11 Julij 1704

Stormächtigste aller nådigste Konungh

Nu på stunden kommer ÖfwerstLieutnant Reuter medh Sidt partij till backarss ock som jagh befalt hästerna att låta hwila ock gifwett folckett brennewijn ock dricka, så begifwa the Sigh nu på marchen att komma till Sina Regimenten igen. Af Rittmestaren Kanifer *) har jagh ingen ting förnummet, hwarförre jagh genom expresser migh om hans tillståndh låter erkunna, att ther effter kunna disponera som nödigt är, förblifwandess medh underdhänigst wördnatt till dödssstunden

Ederss Kongl: Maij:tt

min aller nådigste Konungss

aller underdhänigste ock trognaste

Lägrett under Jaroslaw

undersåthe ock tjänare

d. 23 Aug. 1704.

Carl G. Rehnschiöldt.

*) Martin Fredrik Kanefehr?

Stormächtigste aller nådigste Konungh

Nu på stunden kom posten i från Warsau öfwer Samos, hwilcken hwarett opbruuten af Sachserna ock en hoop bref uthagne, i blandt the befindtelige brefwen, fandss thetta bijgåendhe till Woigwoden af Wollinien hwaraf sees huru Konungen Augustus rättatt Sin marche på Warsau,*) hwilkett ock Postbähraren confirmerat, ock berättar ther jempte att en Ederess Majj:ttz post här i från afskickatt skall wara af Fienden opsnappatt. Effer här ännu finss Subsistence ock jagh ännu ingen kundskap af Kanifer bekommet, stoor jagh ännu stilla medh Ederess Majj:ttz trouppar, jagh är till dödssstunden

Ederess Kongl: Majj:tt
min allernådigste Konungss
aller underdhånigste ock troognaste

Lägrret under Jaroslaw undersåthe ock tiänare
d. 23 Aug. 1704. *Carl G. Rehnschiöldt.*

Stormächtigste aller nådigste Konungh

I går kom Rittmestaren Kanifer medh Sidt partij lyckeligen tillbackarss ock lærer han Eder Majj:tt uthi underdhånigheett kunna berätta wadh på hanss commenderningh passerat han hadde medh Sigh twenne Metall Stycken en punnige, 3 Klockar ock en Koffert medh Skriffter them jagh hooss migh behållet för säkerheten skull. Woigwoden har söckt att lösa Skriffterna, hwarförre Ederess Majj:ttz nådigste befahlning afwacktar om han Sigh ther om angifwa skulle, huru wijda jagh medh honom therom inlåta böör. Öfwer-

*) K. August hade låtsats ställa sin marsch från Jaroslaw mot Brest Litowsk. Men med en del af sin styrka hade han själf vändt sig mot Warschau, där Arvid Horn d. 26 Augusti måste kapitulera.

sten Horn *) sedan han har förnummet af Kanifers af march, har wendt Sigh medh Sidt partij till Sanock att indrifwa contribution. The här ståendhe troupperna moor gudhi låf wäll, ock förmenar jagh till kommandhe Torssdagh att bryta op, ock settia migh fyra a femb mijll här i från, emillan Sokal ock Samos wägen, bijgåendhe bref fick jagh i dagh i från Meijerfeldt medh en expres, han har då enär expressen gådt i från honom stådt under Lencice Stadh, af wadh orsack han Sigh så långt i från Posen raitererat kan jagh inthe weta. Thenne expressen berättar att Konungh Stanislaus stoor widh Kotzk åtta mijll på andra sijdan Loublin ock Siu i från Kasemirs, ock att Konungh Stanislaus genom ett detaschement under Potkomorsi anföhrandhe låtett till fånga taga 14 Compagnier pancerner ock Husarer då the welatt Weichselen passera. Meijerfelds expresse håller jagh hooss migh ock afwachtar uthi underdhånigheet om Ederss Majj:tt will gifwa några ordres medh honom till backarss, jagh är medh underdhånigst wördnatt till dödssstunden

Ederss Kongl: Majj:tt
min allernådigste Konungss

aller underdhånigste ock troognaste

Lägrett under Jaroslaw
d. 29 Aug. 1704.

undersåthe ock tjänare
Carl G. Rehnschiöldt.

Stormächtigste allernådigste Konungh

Nu på stunden ock sedan jagh redan een mijll i från Jaroslaw medh troupperna marcherat erhåller jagh Ederss Majj:ttz nådigste bref medh ordres att begifwa migh på wägen åth Warsau som jagh underdhånigst lærer effterkomma, att stragst sloo migh på wägen dijt åth, så snart jagh i morgon hindt till Cieszanow dijt jagh för uth sändt

*) Carl Gustaf Horn af Rantzien.

ÖfwersteL: Zylchen att i hoop sambla provianten, ock till then endan ock nu stragst gifwer ordres till Öfwersten Horn som ännu är medh 400 hästar tillbackarss att draga Sigh till migh, medh Meijerfeldt lærer jagh ock correspondera, ock wåre att önskia att han ock wåre uthi säkerhett, effter man har kundskap att the uthi Stoor Pählen till 12000 man Sachsiske trouppar, dragett Sigh till Warsau ock han altså emillan begge armeerne hwarett, skulle ock thenne conjunctionen af Fiendenss troupparne wara skiedt, blifwer en ansehnlich armee samblatt, som lærer biuda till att giöra sidt bästa. Ederess Maij:tt gratul[er]ar jagh af ijnnersta underdhånigst hierta öfwer then lyckelige entreprisen Ederess Maij:tt giördt moth Staden Lembergh, ock att Eders Maij:tt åter på nytt manner wijst huru Fästningarne ähro att eröfwra. Then högste låte alt Eders Maij:ttz desseiner wijdare lyckeligen gå, ock gifwe migh then nåden ock tillfälle till dödsstunden att kunna betyga huru jagh är

Ederess Kongl: Maij:tt

min aller nådigste Konungss

aller underdhånigste ock troognaste

På marchen emillan
Jaroslow ock Novegroble
d. 1 sept: om middagen
klockan 11.

undersåthe ock tjänare
Carl G. Rehnschiöldt.

Stormächtigste allernådigste Konungh

Så snart jagh i dagh erhåldt Ederess Maij:ttz nådigste bref på marchen hijtt åth har jagh så fort ther på midt underdhånigste swar afgå låtet, ock berättatt huru min dessein hwarett att settia migh widh Cieszanow, till Ederess Maij:ttz nådigste wijdare ordres, nu måste jagh fuller rätta min marche dijtt, ock ther i från sloo migh på Loublinsche wägen, har ock skrifwett till Öfwersten Horn att skynde-

sambst förfåga Sigh till migh, Ederss Majj:ttz nådigste ordres lærer jagh migh ombeflijta så myckett giörligt är, uthi underdhånigheet att effterkomma. Gudh gifwe, att then fientelige hoopen icke altför myckett försterckar Sigh, dock skall icke anthalett skremma migh i från min underdhånigste plichtss fulgiörandhe medh hwilken jagh till döden är

Ederss Kongl: Majj:tt

min aller nådigste Konungss

aller underdhånigste ock troognaste

Lägrrett widh

undersåthe ock tiänare

Nowegroble d. 1 sept: 1704. *Carl G. Rehnschiöldt.*

Stormächtigste allernådigste Konungh

I dagh kom jagh hijtt medh Ederss Majj:ttz trouppar, ock affärdadhe stragst medh ett partij ÖfwersteLieutnant Zylchen att gå åtta mijll på Loublinske vägen ock giöra ett ryckte att these trouppar fölgdhe honom på footen. Nu på stunden skrifwer migh Konung Stanislaus till ock berättar att Warsau wåre intagen ock GeneralLieutnant Horn medh Sidt föllie kommen uthi Fiendenss hender, han Sielf blef förfölgder ock måste raiterera Sigh till Jaroslaw, jagh har inthe bordt underlåta Ederss Kongl: Majj:tt sådant uthi diupaste underdhånigheett att berätta, medh underdhånigst förfrågan att som jagh inthe seer widh så beskaffatt saack att kunna fulgiöra the migh tillförrendhe nådigst gifne ordres, huru Ederss Majj:tt i nåder behagar migh om wijdare förhållan beordra. Emedler tijdh har jagh effter skickatt ÖfwersteLieutnant Zylchen att stöta till migh igen will ock här fördröija, till thess jagh kan inhempta Ederss Majj:ttz nådigste befahlning, then Högste låte thenne för-

lusten medh dubbell winning blifwa ersatt, jagh är medh underdhånigst wördnatt till dödsstunden

Ederss Kongl: Maj:tt

min aller nådigste Konungss

aller underdhånigste ock trognaste

Cieszanow d. 2

undersåthe ock tjänare

sept: 1704.

Carl G. Rehnschiöldt.

Stormächtigste aller nådigste Konungh

I går månde Ederss Maj:tt jagh underdhånigst berättta, huru jagh medh troupperna wåre hijtt ankommen ock stragst ther på detacherat, ÖfwerstL. Zylchen medh ett partij åth Loblinsche wegen, att giöra anstalt om vivers, ock kunnigt att thesse trouppar fölgdhe på footen. Som jagh några tijmar ther effter erhåldt Konungh Stanislaus bref att Warsau ware öfwer gången ock GeneralLieutnant Horn råckt medh Sidt föllie uthi Fiendenss händer, ock jagh altså sedt jagh inthe kunnat uthrätta thett som migh af Eders Maj:tt i nåder anbefalt är, Så har jagh låtet komma Zylchen till backarss, ock lærer fördröija här att afwenta Ederss Maj:ttz nådigste ordres, om midt wijdare förhållandhe, Konung Stanislaus har öfwer Ulanow rättat Sin marche på Jaroslaw, dijt han i dagh är wentandess. Elliest stoo Eders Maj:tt trouppar här wäll, män recruterna siucka temmeligh starckt, jagh skall laga om them thett bästa jagh kan. Om uthi Lembergh funness förrådth af Medicamenter wåre oförgriipeligen nödigth att giöra provision ther af, jagh är medh underdhånigst wördnatt till dödstunden

Ederss Kongl: Maj:tt

min aller nådigste Konungss

aller underdhånigste ock troognaste

Cieszanow d. 3

undersåthe ock tjänare

Sept: 1704.

Carl G. Rehnschiöldt.

Stormächtigste aller nådigste Konungh

I dagh bittida skickadhe Konung Stanislaus till migh ock begiähradhe af migh jagh wille komme honom till mötess en mijll här i från widh middagss tijden, jagh giördhe hooss honom min ödmiucke opwachtning ock fandt honom ock hanss medh föllie myckett bedröfwatt öfwer then olyckelige hendelsen medh Warsau, hwar om Ederss Maij:tt i dagh genom Gen:Lieutenant Horns bref lærer hafwa fådt all nödig underrättelse. Han har lembnat Feldtherren Loubomirsky medh the Polniske trouppar kring Keschow ock Konungen allenast medh the 150 man af Skåningar begifwett Sigh hijtt, jagh förnahm hanss intention wara att gå till Ederss Maij:tt att berätta om hanss tillståndh, som så slätt wåre att han för mangell af penningar inthe kunnatt fördröija hoos troupperna jagh söckte att afböija thenne resan förstellandess att Ederss Maij:tt tordhe redan wara från Lembergh ock att jagh wille assignera ståndh för Polniske troupperna, män nöden måste wara så stoor, att han promitterar Sigh hielp hooss Ederss Maij:tt, ock therförre lembnadhe effter Sigh the 150 man commenderadhe, ock begiährte jagh wille till hanss säckerheett skicka honom på Jaworow etthundradhe man, som i natt dijtt marchera. These commenderadhe af Skåningar ähro myckett dismonteradhe ock wåre att önskia om Ederss Maij:tt i nåder befalla wille, thett the uthi Lembergh medh nya Rockar kunna blifwa försedde. Nu på stunden erhålt jagh uthi underdhånighet medh Puniatofsky, Ederss Maij:ttz nådigste bref*), medh befahlning att fortsettia min marche på Warsau hwilkett jagh medh underdhånigst wördnatt lærer effterkomma, ock nu skickar effter wangnar till the siuckass fortbringandhe, så att jagh öfwer morgon tencker att opbryta. Gudh låte migh hafwa tillfälle att kunna till Ederss Maij:ttz nådigste

*) N:r 179 E. C.

nöije något gått utbrätta, som medh all underdhänigst trogen zele till dödsstunden är

Ederss Kongl: Maj:tt
 min aller nådigste Konungss
 aller underdhänigste ock troognaste
 undersåthe ock tjänare
Carl G. Rehnschiöldt.

Cieszanow d. 4
 Sept. 1704

Stormächtigste aller nådigste Konungh

Vppå Ederss Maj:ttz nådigste befahlning har jagh bruutet op medh troupperna ock lärer i morgon marcherar till Tarnogrod ock ther till Ederss Maj:ttz nådigste ordres fördröija, i föllie af then nådige befahlning jagh unfångett att innehålla medh marchen så frambt om Warsaus öfwergång skulle continuera, hwarom numehra ingen twiefell är. Nu på stunden wentar jagh Öfwersten Horn tillbackarss effter han i natt stådt 3 mijll här i från, wadh hanss förätning hwarett, lärer jagh medh nästa underdhänigst berättta. I morgon så snart jagh till Tarnogrod framkommer lärer jagh uthsenda ett partij Wolloscher under Loublin om kundskapss inhemptandhe. The hafwa blifwitt försterckte till 20 man ock menar Grudzinsky innan kort att draga flera till Sigh. Om Ederss Maj:tt wille i nåder låta draga försorgh för the 150 man af Skåningar ock Öfwersten Horns Regemente opklädandhe, så tränga the högst till, jagh har låtet till them uthdhela hattar ock skiortar medh mehra weth jagh inthe att undsettia them, jagh är medh underdhänigst wördnatt till dödsstunden

Ederss Kongl: Maj:tt
 min aller nådigste Konungss
 aller underdhänigste ock troognaste
 undersåthe ock tjänare
Carl G. Rehnschiöldt.

Zamch d. 7
 Sept: 1704.

Stormächtigste aller nådigste Konungh

Nu på stunden kommer thett uthskickadhe partij af Wolloscherne tillbackarss the hafwa hwarett under Kasimirs ock therest om Fiendenss march fådt kundskap sambt opfångett Warsowische påsten till Loublin, jagh har min underdhånigste plicht erachtatt att gifwa Ederss Maij:tt een underdhånig här bijgåendhe berättelse om partiets uthsågu, sambt en extract af the undfångne bref, hwar af Ederss Maij:tt uthi nåder behagar see, att fienden Sigh Ederss Maij:ttz trouppar nalkar ock att Loubomirskierne beginna igen att wackla, jagh har therförre skrifwet Niroth ock Örnstedt *) till att the see Sigh något förre, i morgon marcherar jagh medh these Ederss Maij:ttz trouppar till Biskopice dijt jagh redan föruth sändt att sammanbringa provianten Konungen Stanislaus som gör Sin hörsamme recommendation är gladh att han icke begifwett Sigh till Loubomirsky sedan han thenne ostadigheeten af them förnummet, huru Ederss Maij:tt i nåder behagar beordra migh om min wijdare marche ther öfwer afwachtar jagh uthi underdhånigheet Eders Maij:ttz nådigste befahlning ock är till dödssstunden

Ederss Kongl: Maij:tt

min aller nådigste Konungss

aller underdhånigste ock troognaste

undersåthe ock tjänare

Carl G. Rehnschiöldt.

Gurry den 25
Sept. 1704.

Stormächtigste aller nådigste Konungh

Then uthskickadhe kundskaparen är igen kommen, han har hwarett Sex mijll här i från hwarest partiet till 103 hästar Sigh öfwer Oder Strömmen låtet settia ock Sin march

*) Carl Nieroth, gen.-löjtnant och chef för Smål. kavalleri. Carl Gustaf Örnstedt, öfverste vid S. Skånska kavalleriet.

wijdare längst Strömmen rättatt, berättar ther hooss the alla hwarett blooklädde medh hwita snören på hattarna ock smo opslagen, ther hooss inthe inlätet Sigh uthi thall medh inbyggare, hwarförrer the ock then tancken behållet thett ett Svensk partij hwarett. Therass march har kommett uthur then Skaugen som ligger närmast Rawitz, hwarförrer är att sluuta att the haftt dessein på några i från Rawitz resandhe, effter ock migh tillförrendhe bewust är att Konungen Augustus låtet förfärdige en hoop effter Swenska maneret monterningar, jagh har nu på åthskillige stellen uthsendt spioner som på then första kundskapen af Fiendtelige trouppar skåla giöra berättelse förblifwandess medh underdhånigst wördnatt till dödstunden

Ederss Kongl: Majj:tt
 min allernådigste Konungss
 allerunderdhånigste ock troognaste
 undersåthe ock tjänare
Carl G. Rehnschiöldt.

Bojanowa d. 25
 Nov: 1704.

Allerunderdånigst Memorial!

App: och afgår herom bref till wederbörande öfwerster kunandes samme förslag afflewereras till Generalen att sedan tillställes Gen. Commisariatet Ravitz d. 4 Maj. 1705.
 exped:

Såssom under den tijden effter Eders Kongl. Majj:tz allernådigste behagh, iag för detta warit med någre Eders Kongl. Majj:tz trouppar commenderat här i högpåhlen, nödwändigheeten ehfodrat att låta bestella och anskaffa till regementerne, såssom södra Skånska, Crusens, adelsphanan och Nylenska Cavallerie, samt Södermanlandz och Cronobergz Lähns Infanterie, hwad dhe af hwariehanda Munteringz sorter iämwäl tällt, kunnat till deras conservation

tillträngia, hwilka Jag och gifwit order att fördeelas på regementerne effter en hwars nödtorfft, men största deelen sedermer intet inkommit med pertinent Förslagh huru och på hwad sätt en sådan fördeelning wärckel. skedt och hwad persedlar samt till hwad qwantum ett hwart regemente för sikh åthniutit; Alltså och på det Eders Kongl. Maj:t så mycket bättre må kunna finna hwad förb:de regementer i så måtto undfångit och åthniutit, haar Jag iämpte min underdåniga skyldigheet att gifwa Eders Kongl. Maj:t här om wijdh handen, iämwäl bordt understella Eders Kongl. Maj:t:z allernådigste behagh, huru wijda Eders Kongl. Maj:t så i nåder gått finner att anbefalla förb:de regementer, som dels fuller förslagh ingifwit, men intet så fullkombl. dels alldeles dermed utheblifwit, att inkomma med pertinente och riktiga förslager på alla sådane åthniutne munderingz Persedlar, på hwilken händelse dem och nödigt woro att weta, hwarest dhe inlewereras böra; Hwarmed Jag i största submission till dödzstunden framhårdar

Aller nådigste Kånungh

Eders Kongl. Maj:t:z

aller underdhånigste ock troognaste

Ravitz d. 27 April
1705.

undersåthe ock tjänare
Carl G. Rehnschiöldt.

Stormächtigste allernådigste Konungh

Sedan hooss Ederss Kongl: Maj:t:z jagh midt underdhånigste afskedh tagett har jagh thett fortaste jagh kun-
natt stält min resa hijtt åth ock funnet här för migh
Öfwersterne Buchwaldt *) Marschall ock Müller, Nylenninger
wentass i dagh ock Öfwersten Lilliehock medh Posens

*) Frih. Kristian Albrekt v. Buchwaldt vid Sk. ståndsdragonerna;
Carl Gustaf Marschalk vid Bremiska dragonerna. Frih. Wilhelm Bur-
chard Müller v. d. Lühnen vid ett värfvad pommerskt dragonregementé.

Gvarnizon ock Recruiterne af Smålandss infanterie Regementerne äro komne femb mijll här i från uthi Unruh-Stadh, af the öfriege Regementerne höress ännu inthe, män förmådar dock dherass ankombst effter handen, här lærer jagh finna swårheett för migh effter subsistencen so för folkett som hästar, för then magra orthen skuldh, dock skall jagh inthe låta min omsorgh spara att skaffa alla ersinneliga medell till Regementernas conservation. Om Fiendenss wesende hafwer jagh then effterrettelsen, att han dragett Sigh icke långt i från Oder Strömmen närmare sammans, Gudh låte Regementerne uthi tijdh komma sammans, så lærer vår herre wijsa medell att effter underdhånigste skyldigheeten stoo emoth them *). Huru jagh rätt skall träffa in medh Ederess Maij:ttz nådigste willia ock behagh angående the här ankomne ock ännu wäntandhe monternings packar, therom är jagh rätt bekymratt, Ty att föhra them medh migh, ther jagh icke kan weta huru min marche effter Fiendenss contenance kan falla, lærer nästan wara omöigeligen, effter till therass fortbringandhe lærer 600 wangnar behöfwess, altså som jagh uthi underdhånigheet Ederess Kongl: Maij:ttz nådigste uthlåtelse migh påminner att bettere wåre att låta gå them tillbackarss igen hwarom ock så Ederess Maij:tt förmente att skrifwa Feldtmarschalken Mellin till lærer jagh måste resolvera att senda them Siöledess till Stettin ock behålla the packor qwar hwar uthi finness monternings sorter för the hoos migh ståendhe Regimenten ock låta uthdhela them. Then högste wälsingne och bewara Ederess Maij:tt och bekröna Ederess Maij:tt medh all lycka ock fortgång moth thess trolöse Fiender, gifwe ock så Ederess Maij:ttz trouppar på thenne orthen then frambgång, som må kunna lända Ederess Maij:tt till nådigh behagh ock till bijbehållandhe af Ederess Maij:ttz nådh för

*) Ur journalen framgår, att k. August varit betänkt på en kupp mot Rehnsköld, medan han ännu hade så lite folk omkring sig.

oss alla som här ähro, uthi undherdhånigste trognaste fortlifwandhe till dödssstunden är jagh

Ederss Kongl: Majj:tt

min allernådigste Konungss

aller underdhånigste ock troognaste

Swerin *)

undersåthe ock tjänare

d. 1 Aug. 1705.

Carl G. Rehnschiöldt.

Stormächtigste allernådigste Konungh,

Sedan midt sidste underdhånigste är här på orthen eij något förreluppet. Fienden dragar Sigh i från then ena orthen till then andra, dock så att han håller Sigh emillan Guben ock Gerlif, effter then sidsta kundskapen jagh haft har han skickatt Sidt mesta artillerie till Dressen igen, så ock een dhell af thess Bagagie, Så att jagh måste sluuta han antingen innan kort lærer (lärer) resolvera Sigh att gå öfwer Oder Strömmen, eller ock draga Sigh uthi Sidt landh igen. Ty som han all subsistence måste för penningar ophandla, så lærer han medh Ederss Majj:ttz trouppar näppeligen kunna uthålla som betiäna Sigh af landetz tillförsell, ock som af then orsak förplägningen hooss honom är ringa, så rymma folckett uthi myckenheet, ock thett uthi Brandenbourgh ock Schlesien. Så måste ock inthe lijte efftertenckiandhe hooss Fienden gifwa att konungen uthi Preusen en dhell af thess trouppar lätet marchera, till the widh Sachsen gräntzandhe orther af thess landh. Vthi thenne posterningen jagh nu medh Ederss Majj:ttz trouppar stoor, har jagh eij allenast wäll att lefwa uthan kan ock alla movements af Fienden observera, honom möta ock förrebyggia, ehwart han Sigh wenda will, jagh har nu många mina kundskapare så uthi Fiendens läger som ock längst

*) Stad vid Warthe, ett stycke N. om Meseritz.

tractamenten, emedan the allenast 1 S^{te} brödh om dagen bekomma uthan thett ringaste ther till män Moscowiterne *) blifwa wäll underhåldne, hwilket alt the här ifrån uthskickadhe kundskapare confirmera, jagh tackar gudh att för Ederess Maij:ttz här ståendhe trouppar ingen ting bristar, män om fouragien beginner thett blifwa något knapt, dock måste man see huru man medh Sachserna kan uthärda som på 15 mijll måste låta komma Sidt fouragie. I går komme twenne adelssmän som gåfwa till kiänna, att the af therass bönder en fast tagett som i wintrass mördatt Mineur-Capitainen Decker **) ock att ännu twenne dehlachtige uthi thetta mordett Sigh unnan hölle jagh hafwer tillsagt them att låta lefwerera honom jempte the andra begge så fram the ertappass hijtt, på thett the måge stoo Sidt straf hwar widh ingen skånsamheett lærer brukass. Som i går Churfursten af Hannovers courier anlände altså hafwer jagh honom i dagh under escorte af Walloscherne af färdatt, jagh är till dödsstunden

Ederess Kongl: Maij:tt

min allernådigste Konungss

aller underhånigste ock troognaste

Zbonzin

undersåthe ock tjänare

d. 4 Sept. 1705.

Carl G. Rehnschiöldt

allerunderhånigst P. S:

jagh har allom them som jagh wetatt så Senateurer, deputeradhe ock en dhell af adelen, som skulle wara widh congressen uthi Warsau ***) försambladhe serdeless af thenne

*) De ryska hjälptrupper, som sedan voro med i slaget vid Frau-stadt.

**) Elias Decker, som sprängde en del af fästningsverken vid Thorn efter kapitulationen.

***) Riksdagen i Warschau (vid hvilken k. Stanislaus skulle krönas) var egentligen utlyst till d. 1 Juli. Men åtskilliga hinder mötte — bland annat det sprängningsförsök, som motades genom den äro-

tracten är[?]warligen till skrifwet ock förmahnt att uthan oppehåldh förfåga Sigh dijt, män som jagh icke kan weta om the Sigh ther infinna eller på andra orther begifwa, så skulle oförgriipeligen nödigh wara att jagh öfwer the som Sigh undenhålla finge opsatz på thett jagh igenom tienlige medell kundhe befodra therass skyldighett uthi thetta måhlett.

Stormächtigste allernädigste Konungh

Af all then kundskap jagh af Fiendenss wäsendhe erhållet, måste jagh sluuta thett hanss dessein inthe lærer wara att giöra ock försöckia något inbrodt här i Påhlen så snart, uthan kanskie wentar effter Ederss Majj:tz afmarch uthur Påhlen *), då han thett ofehlb Barth lærer wärckstelligh giöra ty honom swårt lærer falla att kunna medh sådan starck armee subsistera uthi Sidt eget landh. Han har nu gifwett ordres att Armeen ännu på fyra weckor skall provianteras, hytter och Stall byggiess ock giöress tillförsell af landett, hwaraf the gemena allena bekomma brödet, ock stundenom något i penningar så att the myckett knapt blifwa höldne ock ther öfwer lamentera ock desertera, på hästen gifwess om dygnett 2 kannor hafwra och 8 Sk^o höö, hwar medh hästerna någorlunna kunna uthkomma effter the inthe fouragera, ock som landett bewilliet Konungen en stoor contribution, så begynness nya wärfningar igen, ock försäkrass Regementerne om therass bethalning. Thett draga Sigh

fulla drabbningen vid Warschau d. 21 Juli. Ännu var således egentligen tiden ej försutten och Stanislaus' kröning ägde rum först d. 24 September.

*) Rehnköld har haft sina gissningar. Om sammankomsten i Grodno mellan k. August och tsar Peter (30 Okt.—5 Dec. g. st.) kunde han förstas ej ha någon aning, men han förstod, att Carls uppmärksamhet i alla händelser måste vara riktad österut. Först i Decemberbrefvet N:o 186 (E. C.) ger konungen en antydan om sin afsikt.

ock af the uthi Pählen ståendhe Regementer alt effterhanden till 20 a 30 man genom Preusen Brandenbourgh in uthi Sachsen ock taga Sin marche på Stargardt Küstrin ock Franckfourth, jagh har ock min underdhånigste skyldigheett erachtatt att öfwersenda till Ederess Majj:tt en pertinent opsatz på alla the Generaler, Regementer ock stycken, som nu för tijden widh Fiendenss armee kringh Guben Sigh befinna, dess uthan har Konung Augustus under General Major Wackerbarts commendo afsändt uthi Ryckett som ett contingent 5 Regementer. Här widh Ederess Majj:ttz trouppar görss all möjlig anstalt att kunna på aldra längsta här subsistera, Stall ock hytter ähro bygdhe, ock är på provianten ingen brist, hwilken Regementerne till fullo bekomma, män fouragien blifwer så knapt att jagh änteligen blifwer twungen att ändra thetta avantagieuse ståndett, som är allenast 2 mijll ifrån Brandebourgske ock 1 1/2 mijll ifrån Schlesiske grentzen, dock lærer jagh thermedh till längsta uthdraga. Drabanterne Palmbach ock Albedyhl *) ähro här hooss migh som ock widh första säcker lägenhett Sigh till Choron[?] begifwa lära. Elliest har jagh kundskap att Konungh August Sigh ännu mäst uthi Dressen oppehåller ock diverter Sigh effter hwanligheeten, jagh är medh underdhånigst wördnatt till dödsstunden

Ederess Kongl: Majj:tt

min aller nådigste Konungss

aller underdhånigste ock troognaste

undersåthe ock tjänare

Carl G. Rehnschiöldt.

Zbonzin

d. 20 Sept: 1705.

*) Otto v. Palmenbach stupade vid Holowczyn 1708; Krister d'Albedyhl, sen. öfverste och gen.-major.

Stormechtigste Allernådigste Kånungh!

som han kan tiäna till uthwäxling så är bäst att han blir så länge der han är kunnandes honom detta intet accorderas.

Blonie d. 9 Nov. 1705.
exped:

Eders Kongl. Maj:t haar iagh i underdånigheet bordt föredraga, huru som wijd punitska Slaget förledet åhr, en Lieutnant af Saxiska Guardiet blifwit fången, och sedermer med dhe andra fångar öfwer till Swerie bracht hwilken Lieutnant wijd namn Hans Sigismund Schamer född i March Brandeburgh nu igenom dess fader, en March Brandeburgz adelsman, söker i underdånigheet att fåå komma uti Eders Kongl. Maj:tz tjenst; Och som denne Lieutnant haar en Broder, hwilken är Lieutnant under Öfwerste Müllers Dragoune Regemente; Så haar iagh uppå Fadrens trägna anholdande intet undgåå kunnat att i underdånigheet hembställa Eders Kongl. Maj:tz nåadh och nådiga wälbehagh, huruwijda denne fågne Lieutnanten må blifwa löösgifwen och effter dess åstundan utj Eders Kongl. Maj:tz tjenst antagen efftersom han på förb:de sätt, finnes wara utur March Brandeburgh, och hafwa sin Broder tillförne utj Eders Kongl. Maj:tz tjenst. Hwarmed iagh i diupesta submission till dödztunden framhårdar

Allernådigste Kånungh
Ederss Kongl. Maj:tz

aller underdhånigste ock troognaste

undersåthe ock tiänare

Carl G. Rehnschiöldt.

Zbonzin
d. 30 Octobr: 1705.

Stormächtigste allernådigste Konungh

Sedan Ederss Maj:tt genom midt underdhånige förra *) om thenne orthenss tillståndh uthi underdhånigheett opwach-tadt är ingen ting passerat. Fienden stoor ännu uthi Sina förra lägren begynnandeess nytt Skantze arbett på andra sijdan Oder Strömmen, när widh Schedlow ock byen Kuschern. The hafwa åthskillige gånger hafft i sinnett att gåå uthi winter qvartiren, män ännu är thet inthe kommett att werckstelliass emedlertijdh lijder therass armee stoor afsacknadtt så till manskap som hästar, emedan the alt här-till stådt uthi Telter, som något medh ruskior hafwa hwa-rett öfwerdeckte, thett är fuller ingen annan uthwäg för them, antingen att gå hijtt öfwer ock försöckia Sin lyckia eller ock draga Sigh uthi Sidt landh ock ruina thett samma. Then effterrettelsen hafwer jagh, att alt infanterie lærer blifwa förlagt uthi the närmast widh grentzen belegne Städer jempte ett Regemente Dragouner, hwar om öfwersterna måste spela, thett öfriege Cavalleriet lærer ryckia längre op i lan-dett. Konungen i Preusen har ock nyligen förbudett att giöra wijdare tillförsell af all spanmähl ock fouragie till Fienden, män brödh ock drickass tillföhrandhe är effterlåtet. Thett måste innan kort wijsa Sigh hwart til the resolvera. The skryta stort om Konungh Augustus expedition **), hwar effter the ock wänta, män jagh hoppass att gudh then aldra högsta lærer genom Ederss Maj:tt giöra thensamma till inthett. Thesse Ederss Maj:ttz trouppar begåå Sigh alt wäll fastom fouragien blifwer effterhanden mycket knapt dock will jagh laga huru jagh kan att jagh icke är then första som opbryter. För några dagar kom een Major Lauenstein

*) Flere bref från denna tid (se journalen) ha ej bevarats. Så från d. 7 Okt., d. 22 Okt., d. 28 Okt., d. 6 Nov., d. 10 Nov., d. 20 Nov., d. 27 Nov., d. 20 Dec.

**) Mötet med tsar Peter i Littauen. Det var ej först i Grodno båda sammanträffade utan i Tycoczin. Efter några dagars samvaro här (från d. 21 Okt.) begåfvo de sig tillsammans till Grodno.

hijtt till lägrett i then tanckan att begifwa Sigh wijdare till Ederss Maj:tt effter han hadde angelägenhet medh Gen: Paikill att öfwerleggia hwilkenss öächta dotter han ägar. Thenne opwijste fuller för migh ett pass af Konung uthi Preusen sampt ett afskiedss Pass af Gen. Major Schulenbourgh, män som jagh inthe kunnatt weta huru wijda Ederss Maj:tt uthi nåder optager, att slicke, som nyligen stådt uthi Fiendenss tienst ock kanskie pro forma förskaffatt Sigh afskiedss pass, Sigh till armeen begifwa, så har jagh inthe welatt tillstädia honom thenne resan förren hooss Ederss Maj:tt jagh migh ther om uthi underdhånigheett förfrågatt. Hanss [!] sägger fuller att hafwa gifwett H. Generall Lieutnant Nieroth widh handen om en desseins uthföhrandhe, till hwilken han alla præparatorier gjördt. Ther nu Ederss Maj:tt i nåder skulle effterlåta honom att begifwa Sigh till armeen, så afwachtar jagh Eders Maj:ttz nådigste befahning, emedler tijdh har han måste raiterera Sigh här ifrån in i thett brandenbourgiske *) jagh är medh underdhånigst wördnatt till dödssstunden

Ederss Kongl: Maj:tt
min allernådigste Konungss
allerunderdhånigste ock troognaste

Zbonzin
d. 16 Nov: 1705.

undersåthe ock tjänare
Carl G. Rehnschiöldt.

I natt går Öfwersten Gertz **) igen på partij medh en Capitain ock 16 underofficerare att försöckia Sin lyckia på the Sachsiske resande millan Littauen ock Sachsen. Drotningen af Pählen lærer i morgon kunna wara uthi Stettin.

*) Carl XII:s besked från Blonie (N:o 186) blef: Paikuls mågh lærer intet mera passa på at komma hijt ty Paikul är redan bärtskickat härifrån till Stetin.

**) Heinrich Wilhelm Görtz, tidigare i saxisk tjänst.

Stormächtigste allernådigste Konungh

Medh fångernass afsendandhe har jagh nu giördt begynnelse, till Elbingh ähro afskickadhe till 1500 mäst af alla Sachsiske Regementer, ock till Pommern dess lijkest 400 af konung Augustus gvarde ock 260 Moscoviter, ock nästkommandhe wecka går resten af förberördhe gvarde. The af Cavalleriet, artillerie betiäntarne ock ChurPrintzenss gvarde, så att jagh alt effterhanden bekommer mehra frija hender. Styckorne ock Fahnorne har jagh för elacka wägar skull ännu qwar uthi Posen. Konungen uthi Preusen har stält ordres uthi Thess landh att enär jagh gifwer communication till wederböhrandhe commendanter ock Regieringh, skåle icke allenast Escorterne ock Fångerna niuta obehindratt durch march uthan landett anskaffa så proviant som nödigh siuss för penningar jagh tencker om Ederess Majj:tt i nåder sådant aggreerar att behålla 10 af the eröf-radhe Stycken uthi Posen qwar, medan jagh ock genom fångerna låter reparera ock af landett proviantera orthen bäst jagh kan, ock tencker widh min afmarch här ifrån lembna the oberedne ock them af infanteriet som icke för-moo wäll marchera till besettning ther uthi under en öfwer-stelieutnants commendo, jagh har måst resolvera att senda öfwerste Marschall medh Sidt Regemente jempte 500 com-menderadhe som fölgt Fångerna till Elbingh till att låta uthtaga contribution uthur Preusen, effter Cassan är slätt bestält medh, ock jagh hindrass thensamma att opbähra, för the starcka ströfwandhe Polnische partien som aldeless ruinerar thett emillan här ock Krakau belegne landett. Så mycken kundskap jagh ännu kunnatt inhempta är Konung Augustus uthi Krakau ock har för uthan Sina egna ock Polska 4000 Moscovitische trouppar hooss Sigh. The offi-cerare som blifwett fångna uthi Pragh hwar i blandt Öfwerst-Lieutenant Lillie[n]grijp *) sambt the som uthi Marienbourgh

*) Förnamnet okänt, tillfångatagen vid Praga d. 14 okt. 1705.

ock andra stellen blifwett fångna har Konung Augustus låtet ställa på frij Footh under förhopning af uthwächsländhe hwarförre hooss Ederss Majj:tt allerundherdånigst jagh migh förfråga bordt, huru medh the officerare förhållass skall som stoor uthi Konung Stanislai dienst här är nogh för-rådth att uthbyta medh allenast jagh wåre i underdhånighett informerat om Ederss Majj:ttz nådigste willia. Medh öfwerstarne Buchwaldt ock Patkull *) stoor ännu slätt till, dock har öfwersten Buchwaldt funnet stoor lijssa af sin gamla passion hostan, emedan genom then undfångne öppningen materien en annan wägh letatt, thett är ynka att see på honom effter gubben inthe gierna will döö. ÖfwerstLieutenant Wrangell **) bäär nu ett fullkommet Polnisk märcke ock är så wäll näsen, munnen som tänderna komna i disordre för honom. Ederss Majj:ttz öfwersendess här hooss uthi underdhånigheet relationer öfwer then förlupne Batalien, gudh alssmächtig låta oss här höra gåda tijender om Ederss Majj:ttz wällmågo ock lyckelige progresser, ty wij lefwa alt uthi owiss förhopningh, emedan jagh allenast ett Ederss Majj:ttz nådigste bref af d. 24 Jan: ock elliest uthur lägret af 26 Febr: ***) uthi underdhånigheet erhållet, dock lærer then godhe gudhen styra alt till bästa ock så skicka att Ederss Majj:ttz fiender bekomma en wäll för tiänt löhn förblifwandess jagh till min yttersta andedrächt, medh all underdhånigst troohett

Ederss Kongl: Majj:tt
 min allernådigste Konungss
 aller underdhånigste ock troognaste
 undersåthe ock tiänare
Carl G. Rehnschiöldt.

Swarsens
 d. 26 Mart: 1706.

*) Didrik Friedrich Patkull vid Nylands kavalleri.
 **) Henrik Wilhelm Wrangel vid Sk. ståndsdragonerna.
 ***) Intetdera hos E. Carlson.

Stormächtigste allernådigste Konungh

Vthi then underdhånige förhopningh att enteligen ett af mina underdhånige bref lærer framkomma har jagh några poster på radh uthi underdhånigheett skrifwett *) Ederss Maij:tt till medh berättelse om these trouppars tillståndh, önskiandes att ettdera ther af måtte komma Ederss Maij:tt till nådige händer, hwar om jagh dock måste stoo uthi fruchtan effter sedan d. 24 Jan. jagh af Ederss Maij:ttz armee ingen bokstaf erhållet, ock wij alla myckett bekymradhe ähro, effter wij medh Polniske relationer i från Ederss Maij:ttz armee måste låta nöija oss, then högste hungne oss medh gada tijender af en lyckeligh succes uthi Ederss Maij:ttz fööretagandhe. These Ederss Maij:ttz trouppar begåå Sigh ännu wäll jagh är ock i arbete att jagh måtte ersettia thett fehlandhe ther widh, män beklagar att Cassan inthe synnerligen will tillreckia serdeless uthi thenne ruineradhe orthen. Endell fångar ähro sende till Elbingh ock en dhell till Pommern, ock nästkommandhe wecka föllier ock en dhell, så att jagh effter handen kan blifwa af medh them, Posens ruineradhe wärcke blifwa repareradhe ock förbättradhe, ock orthen så myckett giörligt provianterat, på thett att om these trouppar en gång hedan marchera orthen af Sigh Sielf dependera kan. Vthi mina underdhånige förra har jagh till Ederss Maij:ttz nådigste approbation förreslagett huru jagh wåre sinnatt att af thee Sachsiske Fångar oprätta nya Regementer, som af the Tyska som inga Sachsar ähro ett, af Franzoserna ett ock af Sweitzeranna ett, män som Ederss Maij:ttz nådigste swar ther på eij följt, så har jagh fuller these separerat ifrån the andre, ock ingen ting wijdare der till giördt än att öfwersten Görtz har opsicht på Tyskarna.

*) Af dessa bref har endast det af d. 26 Mars blifvit bevaradt, men Carl XII svarar d. 7 April (N:r 188 E. C.) att han bekommit Hr Generalens åtskilliga bref. Om dessas datering ger journalen denna gång ingen upplysning utom för ett af d. 14? Febr.

Thess lijkest har jagh uthi mina underdhånige förra migh förfrågatt huru medh the fångna officerare af Konungen uthi Pohlenss trouppar förhållass böör, effter the så inständeligen söckia uthbygningen ock wadh elliest Ederss Maij:tt till thess nådige williass wijdare uthföhrandhe uthi nåder behagar att befalla, om hwilkett alt Ederss Maij:ttz nådigste swar uthi underdhånighet afwachtar

Ederss Kongl. Maij:tt
min allernådigste Konungss
aller underdhånigste ock troognaste
undersåthe ock tjänare
Carl G. Rehnschiöldt.

Swarsens d. 28
Mart: 1706.

Stormächtigste allernådigste Konungh

För några dagar affärdadhe jagh Capitain Linderoth *) medh mina underdhånige bref, hwar till migh drifwett then owisshett om Ederss Maij:ttz nådigste befahlning till migh, emedan sedan d. 24 Januarij jagh ingen nådig befahlning af Ederss Maij:tt erhållet ock altså måst sluta att mina underdhånige bref ock berättelser eij framkomne ähro, effter inthe nådigt swar ock ordres ther på fölgt. The officerare af Konungh i Påhlenss Regemente, som blefwen fångne uthi Praga anhålla mycket om therass uthwechsslandhe, män som jagh (jagh) ingen befahlning af Ederss Maij:tt ther till hafwer, så afwachtar jagh uthi underdhånigheet Ederss Maij:ttz nådigste willia ock befahlning huru här om förhållass skall. Elliest beroor här på orthen ännu widh thett förra, ock berättass i från Krakau att konung August förstärcker Sigh mehr ock mehra ock låter then orthen forti-

*) D. 8 Apr. affärdades enligt journalen kaptenen vid Lifdragonerna Gustaf Linroth med brefwet. — Säsom numera generaladjutant afsänd af Carl XII med order hittades L. död på fältet d. 14 Nov. 1708, massakrerad af kosacker.

ficera. Bijgåendhe bref*) som är skrefwen i från Capitain Rudebeck som tillförrendhe har oppehållet Sigh hoos migh, till min Secreterare Silnæus, har jagh för thess innehåldh funnet nödigh Ederss Kongl: Majj:tt uthi underdhånigheet att öfwersenda, som till dödstunden framhårdar att wara

Ederss Kongl: Majj:tt
min aller nådigste Konungss

underdhånigste ock troognaste
Svarzens d. 16 undersåthe ock tjänare
April 1706. *Carl G. Rehnschiöldt.*

Stormächtigste allernådigste Konungh

Jagh will uthi underdhånigheet förmåda att Capitain Linderoth som jagh d. 8 hujus medh mina underdhånige bref till Ederss Majj:tt afsändt Sigh infunnet, hwilken jagh måst affärda att inhempta Ederss Kongl: Majj:ttz nådigste willia ock befahlning, på mina underdhånigste förfrågningar. Sedermera är genom en uthskickatt expres i från armeen the säckre tijender inlupne att Rysserna hafwa dragett Sigh uthur Grodno ock att Ederss Majj:tt lærer söckia att coupera them, hwar till then högste gifwe Sin wälsingnelse ock att alt öfriegt till Ederss Majj:ttz nådigste nöije måå aflöpa, jagh har för the många fångar skull, eij kunnatt taga migh något wist förre ock wille önskia att the till Pomern ock Elbingh afskickadhe måtte ther i från snart afhemptass på thet jagh må kunna flera afsenda. The som här qwar ähro tiäna till Posens fortificerandhe, Föruthan the Tyska hwar af om Ederss Majj:tt i nåder så behagar ock jagh fåår befahlningh jagh oförgriipeligen ock underdhånigst menar kunna formeras ett Regemente af ock af Franzoserne en Batallion ock äfwenså af Schweitzeranna. Elliest begåå

*) Saknas.

these Ederess Maij:ttz trouppar Sigh ännu wäll, ock begynna the blesseradhe, hwar af the mäste ähro lederadhe uthi fötteranna, att komma Sigh förre, medh Öfwersterna Buchwaldt ock Patkull seer thet till bättring långsamb uth ock hafwa begge i gåår söckt att fåå söckia Sin lekedohm på andra stellen, hwar till jagh ock måst consentera. Buchwaldt*) lærer kunna till wijdare Ederess Maij:ttz tienst brukass, män Patkull blifwer uthan twiefell ther i från uthstängt för medelst han på högre armen blifwer lahm så frambt icke Ederess Maij:tt uthi nådig consideration af thess längeliga tienster, wille elliest unna honom någon annan befordran. Generall Majorerne Marderfeldt Hummerhielm ock Axell Sparre ähro alle tree rätt siuckelige**) så the Sigh mäst hålla inne, sedan jagh skickatt ÖfwersteLieutenant Zylchen till Preusen ock ther låtet någon contribution upbähra, låter jagh uthdhela en månadss löhning till alla Regementer sambt anskaffa thett nödigste som widh them kan betarfwass, att kunna ståå färdigh till effterkommandhe af Ederess Maij:ttz nådigste befahlningh. Konungh Augustus wistass ännu uthi Krakau ock låter på Slätte[t]ss fortificerandhe

*) Så ogärna än frih. Buchwaldt, enl. ett tidigare uttalande af Rehnsköld, kapitulerade för döden, så måste han nu därän; han dog d. 11 Juni i Stralsund. Dagen *därpå* befordrad till gen.-major.

Ett sorgligt afsked från denna värld väntade D. F. Patkull. Han var v. guvernör i Reval och låg sjuk och döende, då detta Sveriges sista fäste och besittning i Östersjöprovinserna (liksom det en gång var dess första) d. 29 Sept. 1710 kapitulerade. De hedervärda öfverstar, som »å hans vägnar» förde pennan, hette Magnus Wilhelm Nieroth (»malerosus ille colonellus» etc. enl. Carl XII) senare i rysk tjänst, Otto Reh binder, död därefter i pesten, Bogislaus v. d. Pahlen, sedan i rysk tjänst, samt Bernhard Johan Mellin, efter freden hugnad med generalmajors afsked (en höflighet mot segrarne?) ur svensk tjänst och sedan komplett ryss. Det heter, att dessa öfverstar, åtminstone delvis, tidigare varit rätt tappra. Alltså lämna vi dem här så till vida åt berömmelsen.

**) Det är egendomligt, men liksom uppfriskande att läsa, med hvilka invalider, men i striden duktiga öfverstar Rehnsköld vann den lysande segern.

starck arbeta, GenerallLieutnant Brandt commenderar thet
Sachsiske Cavalleriet som stoor närmast Krakau
Fahnar ähro rundt trouppar, ock
söckia att [hindra?] proviantets tillförslan, jagh är medh
underdhånigst wördnatt till dödstunden

Ederss Kongl: Majj:tt
min allernådigste Konungs

aller underdhåni[gste ock troognaste]

Svarzens d. 27

undersåthe ock tiä[nare]

April 1706.

Ca[rl G. Rehnschiöldt.]

Stormächtigste allernådigste Konungh

Ederss Kongl: Majj:ttz nådigste bref uthur Pinsk af d.
19 Majj *) har jagh medh underdhånigst wördnatt undfån-
gett, hungnandess migh af underdhånigst hierta, ther af att
see Ederss Majj:ttz wäll mågo ock att alt medh gådh suc-
ces ther på orthen ock medh Ederss Majj:ttz nådige nöije
afluppen är, sambt Fiendenss uthråpadhe stooro macht
uthan Ederss Majj:ttz armee afsacknatt dempat worden.
Then aldra högste gifwe wijdare Sin wälsingnelse, till all
Ederss Majj:ttz forretagandhe, ock låta migh wara så lycke-
ligen, att snart komma för Ederss Majj:ttz nådigste ögon.
Medh thesse Ederss Majj:ttz trouppar stoor jagh nu under
Siradh ock lærer taga mina messures effter den kundskapen
som jagh af Fiendenss rörelser bekommandess warder,
medan ock förliudess will, att sedan störste dhelen Caval-
leriet uthur Sachsen till honom stödt ock generall Lieut-
nant Brandt Commendo öfwer them bekommet, han Sigh
till thett Sandomirische dragett, ock till befahra är, att han
tordhe hafwa i tancka att draga Sigh till Thorn ock så wij-
dare till Littauen, ther förre jagh ock Woigwoden Potott-

*) af d. 29?, börjadt d. 2. N:o 189 E. C.

sky *) förmahnt att försäckra Sigh om bryggian widh Thorn, ock jagh lærer på sådan händelse settia effter honom. Vthi Posen har jagh lembnatt Wästerbottenss Regemente ock anbeträdt commendo ÖfwersteLieutnant Fock **), jempte alla siuka ock blesseradhe, så ock the eröfradhe stycken, på två när them jagh medh migh föhrer, 700 fångar ähro ännu qwar uthi Posen them jagh effter inrijtat siuckdholm eij welatt bortsenda. Enär jagh brödt op ifrån Posen fick jagh kundskap att Svinarsky medh 500 hästar infallet uthi Lissa ock Frauenstadt hwar på jagh uthcommenderat ÖfwersteLieutnant Wrangell medh 300 hästar att enteligen opsöckia ock förföllia honom thett längste han kundhe, som honom ock lyckadess att han uthi dagningen widh Schneidemuhle honom angripett ock aldeless slagett, så att Svinarsky allenast medh några fåå undankommett 30 af hanss folck tillfånga tagne ock the öfrige neder giordhe wordne, nu är Svinarsky uthi Breslau ock will begifwa Sigh antingen uthi Keysarens eller någon annan herress tjenst, effter han Sigh uthi Pählen eij mehra torss wijsa. Smigelsky gick för kort tijdh medh ett partij af Sachser ock Polacker till Thorn ock hwar så lyckeligh att han genast bortfåg Pototsky wacht män enär han will attaqvera Pototsky widh Starogrådth som satt Sigh uthi wangborgh blef han afslagen ock miste en hooper Sachsar ock i blandt them ÖfwersteLieutnant Oppelen, som är thensamma som Ederss Majj:tt widh Krakau lööss gifwett ***) ock beskienckt. Medh sidsta bref uthur Stettin fick jagh then effterrettelsen att then brafwa Öfwersten Buchwaldt af Sin blessur dödh blefwen är, som högst jagh beklagar, jagh har ingen förändring medh besettiandhe welatt giöra †) uthan uthsteller thett

*) Josef Potocki, woivoda Kioviski.

***) Gideon Fock; regementsöfverste var Anders Lagercrona.

***) Efter slaget vid Kliszow.

†) Någon öfverste vid Sk. ständsdragonerna synes ej blifvit förordnad förrän prins Max d. 22/1 1709 utnämndes. Öfverstelöjtnanten

till thess migh den nåden ock lyckian wederfahress att giöra hooss Ederess Maj:tt min underhånigste opwachtnig, så är ock widh samma Regemente Majoren Jägerschiöldt *) medh döden afgången, män är ännu ingen i hanss stelle förordnatt, till thess jagh migh wäll informerat om Capitainernas skickeligheet effter ÖfwersteLieutnant Wrangell förmenar then äldste Hein **) thill then Chargen eij wara tienligh, jagh håller nu på att opklädha the nya Regementer, af hwilka Öfwersten Gertz thett Tyska, Capitain Funck ***) som ÖfwersteLieutnant Sveitzeranna commenderar, ock har jagh måst taga honom ther till så för spräkett som depencen han måste giöra, widh Französke Batallionen har jagh ingen än funnetss som jagh till Regements Officerare kunnt förrestella uthan then commenderas ännu af then äldsta Capitainen af Gertz Regemente ähro een håper rymbdha, män af thee andra begge inthe. Jagh har brucht alla persvasioner att hålla Zinzendorf †) tillbackarss att inthe begifwa Sigh till Ederess Maj:tt män the åthskillige expresser Sigh infunnet hafwa änteligen then samma pousserat oachtatt wadh förstellningar honom giordt worden, han förmenar eij kunna undwijka att öfwer gifwa sidt creditiff, då han stragst therpå will förfåga Sigh thill then orth som honom anwijsess. Widh hanss ankombst giördhe han migh ett myckett nådigt complement af Keysaren præsenterandes migh een ring then Keysaren tagett af Sin handh, seggian-dess thenne skåle j öfwerbringa i från en Soldatt till en

Henrik Wilhelm Wrangel förde efter Buchwaldts död befälet. Stupade samma dag, som prins Max' fullmakt är daterad, vid Sorotsin och till öfv.-löjtnant i hans ställe utnämndes frih. Carl Henrik Wrangel af Adinal.

*) Krister Jägersköld, död $^{21/5}$ 1706.

***) Henrik Mattias Hayn blef likväl major d. $^{6/7}$ 1706. Stupade vid Poltava.

***) Johan Funck, stupade vid Kalisz.

†) Kejsrerliga sändebudet, greve Filip Ludvig v. Sinzendorff.

Soldatt till betygandhe att jagh beer estime för honom som en braf Soldatt jagh söckte aldeless att excusera migh för thess annammandhe ock Zinzendorf enteligen påstogh att jagh en så stoor herress nåde tecken eij refusera wille, måste jagh enteligen then moth taga, ock är gladh att præsentet eij öfwerstijger 2000 Rdhr wärdhe, elliest jagh den dock eij moth tagett, aller underdhänigst bediandess Ederss Maij:tt sådant eij onådigt optaga wille. Ederss Maij:tt befaller migh uthi thess nådige bref uthi undherdhänigst att berätta, hwilken häst för migh uthi slagett blefwen skiuten, så är thett en stoor brun som kom för tuu år i från Skåne, män han är nu af Sin skada bättre. Generall majornerne af hwilka Marderfeldt ock Sparre mästedelen siuckelige ähro, tacka aldra underdhänigst för then nådige i hoghkommelsen uthi Ederss Maij:ttz nådigste bref, the befalla Sigh medh migh uthi Ederss Maij:ttz höga Kongl: nådh ock jagh förblifwer till yttersta dödssstunden

Ederss Kongl. Maij:tt

min allernådigste Konungss

aller underdhänigste ock troognaste

undersåthe ock tjänare

C. G. Rehnschiöldt.

Siradh

d. 10 Julii 1706.

Stormächtigste allernådigste Konungh

Ederss Maij:tt lærer uthan twiefell wara kunnigh huru Konung Augustus medh all Sin anhang emillan Radum ock Kasemirs dragett Sigh öfwer Weichsell Strömmen, fortsettandess marchen till Littauen, jagh hadde icke tänckt, att han thenne resolutionen så hastigh fatta skulle, ock therförre hållett migh tillbackarss, till thess Ederss Maij:tt kundhe komma närmare Weichselen, då jagh war sinnatt att ryckia honom emoth ock såledess betaga honom undanflychten, ock som nu på thenne orthen, eij något är att

giöra, har jagh för subsistencen skull medh these Ederss Maij:ttz trouppar, ryckt hijtt uthi Lencice Palatinatet ock cantonerar medh them kringh Pionteck, på thett jagh måtte wara så myckett närmare, ther Ederss Maij:ttz nådigste ordres om ett eller annat skulle ankomma, eller ock Konungh Augustus skulle omwenda att kunna förreböija honom. Posen så wäll som Kalisch har jagh lemnatt besatt, till att hålla landett så wäll under lidno som att hindra the ströfwande partien. Woigwoden Potostky, har qviterat Thorn ock oppehåller Sigh uthi thett Couavische. Ederss Maij:ttz trouppar begår Sigh ännu wäll, ock är ingen serdeless afsacknatt händt än att genom officerernas oförsichtigthet i wintrass ett executions partij af Wässmanlänningar ock Skåningar blifwett ophäfwen, dock wentar jagh manskapett genom uthbygningen innan kort tillbackarss. Rittmestaren Andree *) så wäll som Cleonti ähro begge blefne på partijen, ock Andre bror som succederadhe honom wardt nyligen på ett partij illa blesserat, män han så wäll som the medh honom af Wolloscherne commenderadhe wære, hafwa hållet Sigh rätt wäll ock thess uthan som oftast inbracht fångarne. Nu söcker jagh att oprätta flera Compagnien. Af Fienden är allenast kring these trouppar Rebbinsky medh 12 fahnar ock Strokonsky medh sidt föllie. Ederss Maij:ttz beder jagh underdhänigst eij ånådigt optaga wille, att jagh måst förlåfwa generall Majorren Axell Sparre att resa till warmebaden, för hanss siuckelighet skull. Han har uthlåfwatt, thet fortaste han kan Sigh igen att instella. Allernådigste Herre thett har Kongl. Defensions Commissionen nyligen migh tillskrifwett, ock begiärt af migh weta, om jagh hadde Ederss Maij:ttz befahningh, angåendhe recruterne ock monterningars transporterandhe, effter the af Ederss Maij:ttz inga ordres ther om erhållet, ock fahrkosterna så wäll som manskapet ock

*) Ryttmästare vid valloscherna.

Maij:tz dienst, som wederbör och han hälst önska skulle, hwarföre han i underdånigheet flyr till Eders Kongl. Maij:tz Nåådth att blifwa till någon roolig Bestellingh hemma i Landet förhulpen; Och som Jag intet annat kan än med b:t Öfwerste betyga, det han nu på ett åhr eller någât till kraffterne mycket aftagit, så att han serdeles till häst, intet kan uthståå att fatigera, eller giöra någon longh marche; Altså haar Jag ej kunnat förbijgåå, att i underdånigheet hembstella denne Öfwerstens underdånige ansöchning Eders Kongl. Maij:tz höga Kongl. Nåådth och allernådigste wälbehag, som den der till dödztunden med oughörlig zele och största submission framhårdar

Allernådigste Kånungh

Eders Kongl. Maij:tz

aller underdhånigste ock troognaste
undersåthe ock tjänare

Carl G. Rehnschiöldt.

Stormächtigste aller nådigste Konungh

Efftter Ederss Kongl. Maij:ttz allernådigste gifne befahlning har jagh i dagh begynt att öfwersee Öfwersten Gertz Regemente, hwilkett jagh icke så fullkommen finner som ryckte ther om hwarett, ock therförre måst brucka ett så någa öfwerseendhe ock effterfrågandhe att jagh ej mehra hela dagen kunnatt hinna än ett Compagnie ock ett Corporalskapett dock lærer ther medh fortare tillgåå, emedan jagh måst gifwa formular till Rullernas förfärdigandhe, öfwer the andra Compagnien, här blifwer allahanda cassetat ock en dhell måste för hela Regemente omlagass. Som för migh beqwämligare är, att mönstra Öfwerste Taubens*) Regemente först, så har jagh satt terminen medh honom nästkommandhe Tisssdagh åtta dagar till. Här är en temmeligh

*) Frih. Gustaf Adam Taubes 1704 uppsatta dragonregemente.

frequence af brandeburgar ock Sachsar som wentatt Ederess
 Majj:ttz ankombst, finna Sigh ock uthur Pählen några in.
 Cornett Wachtmester *) wederfahress stoor ähra för Sin
 tailie ock hoor skull, jagh är medh underdhånigst wörd-
 natt till dödssstunden

Ederss Kongl: Majj:tt
 min allernådigste Konungss
 aller underdhånigste ock troognaste
 undersåthe ock tiänare
Carl G. Rehnschiöldt.

Lyben d. 7
 Junij 1707.

Stormächtigste allernådigste Konungh

Ederss Kongl: Majj:tt har jagh uthi underdhånighet
 berättat skålatt, att nu mehro monstringen af Öfwersten
 Goertz Regemente på ett Compagnie när öfwerständen är,
 ock som jagh inthe förmådatt then fehlachtigheten som jagh
 uthi ett ock annat ther widh funnett, så har jagh ock ob-
 serveratt att inga leder hulster klappar hwar medh man
 pistohlerna för Rengh beteckia kan uthan i stelle en klä-
 dess stoor klappa widh sydder ähr. Öfwersten Goertz har
 jagh ther om till thalt, som segger Ederss Kongl. Majj:tt
 sådant i nåder hafwa approberat, hemstellandess altså Ederss
 Majj:ttz nådigste behagh, här öfwer i nåder att resolvera.
 Alla kopplar ock hylster remmar har jagh måst cassera ock
 honom annat modell gifwett, so är ock wäll halfparten af
 hólstranna odugelige befunne, ock som är att befruchta att
 som flera Regementen har låtett beställa Sadlar ock rehm-
 tygh uthi Leipsigh, att slicka fehlachtigheter äfwen wäll
 hoos the samma tordess finna, så skulle ofergripeligen

*) Grefve Hans Axelsson W-r af Mälsåker, kornett vid lifdrago-
 nerna; stupade vid Holowczyn d. 4/7 1708. — Han var densamme, som
 jämte prins Max, krypande på magen på isen, räddat Carl XII från att
 drunkna i Njemen d. 8 Mars 1706. Då stod han vid Dückers dragoner.

nödigh wara att sådant arbete uthi handtwerkerannass närwahu blefwe besichtigatt på thett then fehlachtigheten uthi tidh ersettiass måtte, medh kapporna hafwa ock Skredderna brukatt mångfällige streck, så att stoor dhell måste nya anskaffas ock förändrass, widh Flintorna, är wäll halffparten Calibern funnen förlijten ock Casserat worden, om hwilkett alt medh wadh mehra som af manskap hästar ock then öfriege monterningen delss casserat delss ännu eij anskaffatt worden, Eders Kongl. Maj:tt uthi underdhånigheett ett generalt förslagh jagh öfwersenda lærer; Tillkommandhe tisdagh är terminen ansatt medh Öfwersten Taubens munstringh, ock åtta dagar ther effter medh Öfwersten Hielm *) jagh wille önskia att widh theress Regementen wåre mindre att skrifwa effter widh thetta Regemente för hwar ock en Dragon har blifwen annotation, hwar medh tijden Sigh långt uthdragett. Öfwerste Goertz är helt bekymratt här om, ock beklagar att officerarne som monterningarne emothaget icke them wäll besichtigatt, ther han Sielf medh andra bestellningar har hwarett occuperatt, han menar dock innan kort alt wadh som Casseratt worden, igen att ersettia jagh är medh underdhånigst wördnatt till dödssstunden

Ederss Kongl. Maj:tt

min aller nådigste Konungss

aller underdhånigste ock troognaste

undersåthe ock tjänare

Carl G. Rehnschiöldt.

Lyben d. 14 Junij
1707.

Stormächtigste allernådigste Konungh

Som effter Ederss Kongl. Maj:ttz nådigste befahlning, i dagh begynnelsen är giordt medh Öfwersten Taubes Regementes munstringh, ock som en dhell hølster eij kunnatt

*) Nils Hjelm.

uthålla probett medh brytandhe af händerna, ock köp-
mannen som them lefwereratt Sigh beswäratt att han them
lijmätigt profett giordt, ock för then skuld anhållet om
samma profett på prof hulster, hwar widh man funnett
att thettsamma eij heller thenne hwanlige profen uthstå
kunnatt, alt så har jagh funnett nödigt sådant Ederss
Kongl. Maj:tt uthi underdhånigheet att berätta ock Ederss
Kongl. Maj:ttz nådigste befallningh uthi underdhånighet
att inhempta huru jagh migh här widh förrehabla skall,
antingen att brucka mindre prof eller continuera medh
then begynte, emedertijdh ock innan Eders Maj:ttz nå-
digste uthlåtelse ankommer, lærer jagh fortfahra som be-
gynt är. Elliest seer Regemente rätt wäll uth, ock är medh
gåda hästar försedt, om hwilkett alt jagh widh sluetet af
munstringen medh min underdhånige berättelse, lærer in-
komma ock till min dödssstundh, medh diupaste under-
dhånige devotion framherda

Ederss Kongl. Maj:tt
min allernådigste Konungss
allerunderdhånigste ock troognaste

Grossen Hain d. 18
Junij 1707.

undersåthe ock tjänare
Carl G. Rehnschiöldt.

Stormächtigste allernådigste Konung

Major Duderberg *) under H:r Öfwerste Taubs Rege-
mente, så wäl som Major Trautvetter **) och Capitain
Klitzing under H:r Öfwerste Hielms anförtrodde Regemente
anhålla underdånigst, det Eders Kongl. Maj:t tächtes med-
dela dem dess nådige tilstånd at bruka Carls-badet för de-

*) Om han är densamme som den Otto Reinhold v. Duderberg,
hvilken som öfv.-löjtnant vid Åboläns kavall. stupade vid Poltava,
är ovisst.

**) Burchard Trautwetter.

ras dem tillstötte siukdomb; Och som wij hafwe befunnit dheras tilstånd wara sådant, at de aldeles intet kunna utstå någre fatiguer, innan de blifwa curerade; Så hafwe wij intet kunnat underlåta för dem underdånigst at bönfalla, det de utj sådan deras underdånige ansökning måge blifwa wilfarade, hälst emedan de hafwa warit så öhme för Eders Kongl. Majj:tz dienst, at ehuru siukdommen dem plågat, de ändå, under påstående wärfning och för den tilstundande mönstringen skul, intet hafwa welat derom giöra någon ansökning

Förblifwandes för det öfrige med största wördnat

Stormächtigste allernådigste Konung

Eders Kongl. Majj:tz

aller underdhånigste ock trognaste

Dippelswalde d. 29

undersåthe ock tjänare

Junij 1707.

Carl G. Rehnschiöldt.

C. Feif.

[Påtecknad:] Slupza d. 13 Oct. 1707.

Stormächtigste allernådigste Konungh

exped.

Ederss Kongl. Majj:tt berettess aller underdhånigst att i dagh monstringen är lychtatt medh Öfwersten Goertz Regimente ock befunnets thettsamma uthi temmeligett ståndh, ock att thett fehlende är alt anskaffatt på flintorne, kittlerne ock en dhell Tälterne när, som Ederss Kongl. Majj:tt tillförendhe uthi underdhånigheet berättatt worden. Af officerrarne ähro förrymbdhe 12 st: af under officerare 16 st: ock af dhe gemene 155 st., män thett som bäst är så finness inga eller fåå siucka widh Regimentet. Vndersöckningen är ock i dagh begynt, i anledning af the klagemåhl som Sigh yppatt widh tillfrågan af Compagnierne, ock på thett man måtte komma effter rätta sammanhangett så uprättes för hwart Compagnie en räckning wadh hwar ock en ther

widh kan effter Ederss Majj:ttz nådigste förordning kan hafwa att fordra, ther emoth måste så öfwersten som wederböhrandhe komma in medh opsatz wadh the niutett, så i penningar eller penninge wärde, ock uthi fouragie, ock effter all apparence lærer öfwersten komma på ståår balance, män öfwersten förtröstar Sigh uthi undherdhånigheet på Eders Majj:ttz nådige låfwen capitulation ock resolutionerne. Liquidationen så öfwer löhningen som fouragien görss alt lijka, så öfwer them som bittige som sent till Regemente komne ähro, dock afwäntar man Ederss Kongl. Majj:ttz nådigste uthlåtandhe herom, uthi underdhånigheet. Ock som jagh generaliter hört klagan öfwer the slätta quarter som Regemente jempte then ringa fouragien hafwer, så har jagh genom Corporalen Galle här öfwer låtet besichtiga, ock befinner Sigh att regementet in alless eij mehra hafwer en 9 stycken rätt små byar, så att stöörsta dhelen af manskapet ligger uthe, ock hästerna medh mycket ringa otruskin halm måste behielpa sigh ock såledess regementet uthan ståår ruin, eij längre lærer kunna subsistera här, provianten är ock myckett knap effter uthur ståndh quarter alt sädh opfourageras ock proviant quarteren liggia 8 mijll här i från uthi hwilka fins ingen förspan, hwaraf är händt att proviant wangnerna måste gådt effter provianten så lång weg som hästerna myckett skiembt, penningar har för burserna på en månadh icke wanckatt, ock som öfwersten Sielf öfwer thetta slätta tillståndett Sigh beswäratt, så hafwer jagh honom förrestelt att för honom lærer altidh falla swårt ett så starckt Regemente, wäll att kunna conservera, hwar på han önskadhe thett wille Eders Majj:tt lembna honom tolf Compagnie ock disponera effter egett nådigt behagh medh the öfriege åtta, thetta hafwer jagh som en discours optagett, män dock eij underlåta welatt uthi underdhånigheet att berättta, ock som jagh för commissionen skull ännu måste här i kring fördröija, så will jag resa kring ock informera migh om Regementernas tillståndh på thett jagh widh min

tillbaka kombst måtte göra underhånigst berättelse, som till dödstunden framhårdar att wara

Ederss Kongl. Majj:tt
min allernådigste Konungss
aller underhånigste ock troognaste
undersåthe ock tjänare
Carl G. Rehnschiöldt.

Chwalkowo d. 12
Octobr 1707.

[Påtecknad:] Wienitz d. 11 Decembr 1707.

Stormächtigste allernådigste Konung.

Effter Eders Kongl. Majj:tz nådige befallning, hafwe wij åter å nyo öfwersedt framledne Öfwerste von Goertz *) Dragone Regemente och det samma till föllie af Eders Kongl. Majj:tz wed handen gifne fördehlning, till Öfwerstarne Albedyl och Gyllenstierna aflewererat, hwarwed Öfwerste Gyllenstierna, hwad hästarne anbelangar, har fått det slättaste. Wed mönstringen har man befunnit, at mycket manskap är deserterat, dels med hästar och full muntering dels utan, at en hoper hästar äre creperade, och en deel mycket af sig komna, dels däraf at fouragen har warit knapp i de förra qwarteren och begynner jämwähl i desse redan at tryta, dels och däraf, at de intet äre beslagne, och således blifwit styfwe, halte och elliest förfalne, hafwandes fuller någre Officerare som äre wed medel, sielfwa försedt deras Compagnier med beslag, och därigenom conserverat hästarne, men de som äre medellöse, hwilket är största dehlen hafwa intet haft Råd därtill. Hwad muntringen anbelangar, så är däraf mycket af deserteurer wordet medtagit, något och så genom wädeld upbrändt och elliest förkommet, i synnerheet äre största dehlen af Sadlarne så beskaffade, at många tryckta hästar finnas wed begge Re-

*) Öfwerste H. W. Görtz dog i arrest d. 5 Nov. 1707.

gementerne, och täcktes Eders Kongl. Maj:tt af hosfogade Summariske förslag, i nåder see, hwad afgang som förtiden finnes wed hwardera Regementet så på manskap som hästar och munteringar, warandes dess utom en stor afgang på de små munteringz perselerne som dee därpå à àpart formerade förslag utwijsa.

Wij hafwe straxt effter hållen munsterung, tilstälte hwardera Öfwerste extracter på all afgangen som finnes wed Regementerne, och skohla de jämbwähl få under skrefne Rullor, så snart dee hinna reenskrifwas, hwartill redan anstalt är giörd.

Och som wed LijfCompagniet fantz något öfwer Complett manskap, som framledne Öfwerste Goertz tillkommer med full muntering och hästar, sampt dess utan åtskillige munteringzpersehler, så hafwe wij dehlit dem begge Regementerne emellan sampt tillskrifwit commissionen, at de wid Liqidationen skole beräkna dem Öfwersten Goertz tillgodo.

Utom dee Öfwer Officerare hwilka redan för detta deserterat äre twenne blefne casserade för deras oduglighet skull, och tije stycken unfå på deras begiäran afsked, men äre afskedz passen dem ännu intet wordne tillstälte, utan ligga skrefne till Eders Kongl. Maj:tz nådigste behag, aldenstund Krigz Fiscalen har communicerat samptl. Officerarne under bägge Regementerne ett Memorial till förklaring, hwar utinnan han förmenar sig hafwa fog dem at tilltähla för en och annan förgripligheet uti deras tienster, som mäst består deruti, at de wed första mönstringen intet hafwa angifwet framledne öfwerste Goertz bruukade underslef. Sluteligen förblifwe wij med diupeste wördnat

Stormächtigste Allernådigste Konungz

Eders Kongl. Maj:tz

allerunderdhänigste ock troognaste

undersåthare ock tjänare

Carl G. Rehnschiöldt

[d. 7 dec. 1707?]

Stormächtigste allernådigste Konungh

Gud allsmächtig wari ewinnerligen låfwatt, som har förđ Ederss Majj:tt till Sitt land igen, den nådige guden som så unnerligen, har dragett Ederss Majj:tt utur så många öfwerhengiande faror. Han gifwe nu Ederss Majj:tt lyckia att kunna dempa fienderna, ock såledess winna en önskelig frid igen. Min gud weth uti wadh engsslan, jagh i denne långa fångenskapen suttit, ock sedt mig wara afstängder i från Ederss Majj:ttz nådige ögon, ock min underdånigste opwachtning. Mån så har des förinnan, min endaste bekymmer ock arbete hwaritt att sörria för de öfriege olykelige fattige fångerna dem jagh af min fattige egendom så bijsprungett, att numera den samma aldeless åtgången är, ock jagh stundeligen en odrägelig olyckia öfwer mig förwenta måste effter mina wexlar med protest tillbaka komma. Ederss Majj:tt beder jagh derförre aller underdånigst, att eij draga Sin nådige hand i från mig, på ded jagh i detta elende eij må förgåss utan af inföd mildhett, den jagh oförtiänt stedse niutit, redda mig utur denne faran. Vnner Gud mig den nåden att jagh kan komma för Ederss Majj:ttz nådige ögon, lærer jagh för Ederss Majj:ttz fötter nederleggia ett lijte arbete, som ett betygande att jagh denne olykelige tijden eij fåfångt användt hafwer. Gudss hand wari med ock öfwer Ederss Majj:tt den beskiärme ock beware Ederss Majj:tt, ock Secondere alle Ederss Majj:ttz anslag till Fiendernass undergång önskier af underdånigst hierta

Ederss Kongl. Majj:tt
 min aller nådigste Konungss
 aller underdånigste ock trooplig[tig]ste
 undersåte ock tjänare
Carl G. Rehnschiöldt.

Moscau
 d. 7 Jan. 1715.

[Memorial*]

Såsom störste dhelen af Ederss Majj:ttz Rijkets wäl-färdh ock till uthförandhe af Ederss Majj:ttz lyckelige desseiner, beroor på Ederss Majj:ttz Flotta, Så är ock dess nödigare, att dess conservation ock opkombst på alt sätt ock medh försichtigheett ock bearbetandhe, bewackass ock i dhett ståndh bringass att Ederss Majj:tt sedan densamma för uth victorieuse blifwett, måtte kunna alla dess desseiner lyckeligen wärckstella. Fördenskull att winna sådant är tidigh af nöden, att see Sigh om effter gåda ock erfahrne så officerare som gemene, ock att derjempte Flottan medh all nödigh provision blifwer försedt, på dhett icke i mangell af slickt, dess operation måtte blifwa tillbaka satt. Ock effter widh infallandhe krich den traviquerandhe Sege-lationen till största dhelen lærer blifwa instält, så lærer genom wärfningh af Siöfahrett folck man kunna försterckia dhett anthalett, som icke aldeless så exercerat är. Dhett syness ock betiänkeligett, att lembna ett så angelägett till någon expedition ock så kostbahr till thess oprättandhe, som ett krigss Skiep är, under een eller twenne officerares anföhrandhe, som man seer anstalten der till wara giördt, emedan lätteligen widh Flotternass rencontre kan hända, att officerare blifwa nederlagdhe, hwarigenom Skippen under owiss anföhrandhe lembnass, dherförre ock rådeligst wåre att Flottan medh flere officerare blefwe försedder. Dhett har ock erfarenheten gifwett att genom BombardherSkeppen dhett stoor att uth-rätta, hwar till genom andra medell inthe tillfälle gifwass kan, så är therass inrättandhe ock gåda Fyrewärckarss an-tagandhe högst nödigh. Som uthan twiefell dem som kunna

*) Med Ulrika Eleonoras handstil står i blyerts antecknad: feltmarschalck, graf Carl Gustaf Renschölds memorial 1718. Men vid genomläsning finner man lätt, att innehållet alls inte passar till den tidpunkten, utan ligger så långt tillbaka som före år 1700 och utgör ett program för försvarsberedskap. Det är i den egenskapen det aftryckes här.

profitera af, att giöra Flottan skada, dess Situation är wäll bekandt, att dhe såledess enär något som till Flottanss bewakandhe fordrass, försummatt blifwer, genom allahanda medell sin elacka opsåth fulböhrdha kunna, Så wåre till förkåmmandhe af sådant nödigh, att Flottan ock dhe dher till närmast belägne Fästningar ock Skantzer medh något Infanterie, så länge blefwo förstärckte ock bewackadhe, som man såge åhrsenss tijdh dhett fordradhe ock att Ammiralitetet blefwå anbefalt, medh flitigt patroullerandhe, så medh botar som till landss, jempte flera Corps des Gvarde settiandhe att försäckra Sigh, serdeless moth mordbrännandhe. Som ock till Ederss Majj:ttz desseiners wijdare uthföhrandhe Ederss Majj:tt till flere trouppars transporterandhe resolvera skulle, så wåre icke mindre nödigt, än att man i tijdh wåre betänckt, huru ock på wadh sätt, man så många Skiep som der till behöfdess, wille i hop bringa, ock att till Cavalleriets transporterandhe wissa Skiep ock serdeless dhe widh Flottan befindelige lastdragare der till blefwå beqwemmelige giördhe. Dhett tordhe ock situationen kring Kiöpenhabmn tillåta, att enär man Sigh medh alt der till föruth beredder giordt, ock Sigh på Redden ock för inloppet af den samma, innan den danska Flottan wåre färdigh, lagat att man genom bombardherandhe, så wäll Staden som Flottan skada tillfåga kundhe, altså wåre nödigt att man föruth medh all försichtig ock wissheett häröfwer inhemptadhe all den der till erfodrandhe kundskapen, effter i mangell af sådant, detta anslagett missligett wara kundhe. Som för alting nödig wara will att Flottan enär den kommer att Combattera medh Fienden, blifwer uthi gådh ordningh i hoophållen, ock dhe danske meste dhelen till skrifwa dhen öfwer oss uthi förra krigett erholdne förmanen, att wåra altidh brutet rangen, hwar af händt att dhe som hafwa hwarett begiärigh att attaqvera ock Fechta, hafwa söckt Fienden, ock på honom för mycket avancerat, inthe observerandes om dhe andra hafwa welatt ock kunnatt

föllia, ock således stragst i begynnelsen desordre förorsackatt, dher förre nödigh wåre att föruth försee dhem medh sådanne ordres ock förmahningar, hwarigenom dhe icke allenast till taperheett ock enigheett som gådh ordres ock Rangh hållandhe, så länge icke Fienden wåre på flychten då dess effterjagandhe äfwenwäll, medh försichtigheett skie måste, blefwå tillhåldne. Dhett hadde ock hwarett önskeliggett att den desseinen till att inrätta een Esquadre som alt stadigt skulle liggia widh Giötiborgh redan wåre effectuerat, lijckwäll skulle till Ederss Majj:ttz interesse högst nödigh wara, att nu effter handen låta till then orthen afsegla dhe Skieppen som redan bygdhe ock dijt destineradhe ähro, hwar af man Sigh widh påkommandhe krich på allahanda sätt medh största fördhelen betiäna kundhe.

Såsom för Ederss Majj:ttz stoorä ock widh begrepne Rijkets widhlyftigheett skull, på så många ställen (på så många ställen) fordrass fullkommen anstalt emoth Fienteligt anfahl, så är ock nödigh att på dhe ställen, dherest dhett mäst är att befahra, nembligen Ingemarlandh Est ock Lijflandh, Pommern, Brehmen, emoth Nordske grentzen ock i Skåne dher om i tidh blifwer disponerat, ock att äfwen wäll öfwerleggiass wadh som till conservation af Ösell, Gotlandh ock Ölandh kan nödigh wara, ock att eij allenast orterna medh gåda Magatziner ock Tyghuuss, uthan ock medh krigsfolck blifwa förstreckte, ock som desse uthan gåda ock erfahrne Commandeurer den effecten som åstundass eij giöra kunna, Så lærer ock Ederss Majj:tt till försterckandhe af dess Generalitet dhe dher till uthwellia, som genom gådh Conduite ock erfahrenheett, sikh af en sådan nådh wärdigh giördt hafwa, dher ock af Ederss Majj:ttz undersåthare, funness dhe som genom långlige tienster hooss främmandhe pouisancer Sin lycka pousserat, så lemnass aller underdhånigst Ederss Majj:ttz nådigste wällbehagh, om icke slicke som om sidt wällförhållandhe Sigh gådh reputation förwärfwatt måtte komma i nådigh consideration. Widh fortificationen

tordess äfwenwäll finness mangell på so stoor anthall som fordrass af skickelige ock experimenteradhe officerare, hwarförre tienligett wåre att draga in i Rijckett så många af Ederess Maj:ttz undersåthare som man kundhe förnimma sigh uthi detta wäsandhe kunnigh giördt hadde. Anthalet af Artollieriets tillhörige så officerare som giemena, kundhe äfwenwäll försterckiass, ock som fuller dher widh effter den föruth giordhe gåda anstalten finness af allahanda gådh förråd, Så är dock nödigh att wara bekymratt, huru dhe till Feldtstaten erfordrandhe betiänte, jempte ett så stoor anthall af hästar äro att bekomma, äfwen är ock nödigh att föranstalta om backerijett till Armeen, brödwangnarss, sambt siuck wangnarss Marqvitenters ock dhe dher af dependerandhe betiänterss inrättandhe, Generall geweldigern ock dess Estats Generall wangmästarens ock dess Estats formerandhe emedan alt slikt på en hast medh sådan nytta som afseendhe är, eij stoor att inrätta.

Till försäckrandhe af Ingemarlandss ock Est ock Lijf-landss grentzer lära alla dhe så wäll på den orten som uthi Finlandh liggiandhe trouppar nödige wara, Syness ock rådeligst att för conjuncturerne ock dherass föränderligheett skull nödigh, att lembna dhett Vplandiske Regemente uthi Sina qvarter, emedan dhett samma som en reserve måste hållass att Succurrera eller försterckia dhen orth medh som man lærer nödigh pröfwa, Som ock tjederna ock dess förändringh sigh så kundhe skicka att förbemeldte trouppar icke skulle kunna försloo, till orthernass besettiandhe, Så kundhe effter capitulationen dhett Tisenhusiske Regemente till häst tillhållass att försterckia Sigh, så som att wärfwa Dragoner, der medh eij allenast att öcka anthalet af Regementer ock manskap uthan ock att betiäna Sigh af dem så i Feltedt som Fästningar, ock att draga så wäll officerare som giemena till sigh, som elliest skulle söckiaienst hooss Fienden. Thesse ortharss providerandhe så medh underhåld som ammunition är så mycket nödigare,

som dhe ähro hwidt aflägne, så att man stundenom för osäckerheten i Siön ock i blandt för åhrsenss tijd, hwarcken någon communication medh dem hafwa, eller dem medh dhett som behöfess succurrera kan, Infanteriet widh desse orter måste hafwa Piqver i förråd, dock öfwer alt medh gåda FlinteMusqveter Werrior ock Bajonetter wara försedder, af dhett senare uthi Fästningar ock couperat landh ock af dhett förra uthi öppet landh Sigh att betiäna.

Vthi Jemptelandh, syness medh dhett Jemptlandiske Hellsingske dhett jemptlandiske Compagnie till häst ock twenne Compagnien af Adelsfahnan kunna tillkommass, dock syness nödigh wara att försäckra denne orten medh någon Skantz nermast widh passagien in åth Norrie, dherigenom att förhindra Fiendenss incursioner, ock att lembna effter Sigh en säckerheet enär man täncker att bryta in uthi Norrie, ock som denne Landssorten är obeqwem till Piqvernas brukandhe, så är tienligst att försee Regementerne medh gåda Flinte Musqveter werrior ock Bajonetter. Vthi Wermelandh kundhe man betiäna Sigh af Nerkie ock Wermelandss Regemente sambt resten af adelssfahnan ock att i ställe för Piqver Regimentet wåre försedt medh gåda Flinte Musqveter werrior ock Bajonettor, dess lijckest är högst nödigh att Eda Skantz blifwer reparerat ock så myckett giörligt är förstärckt.

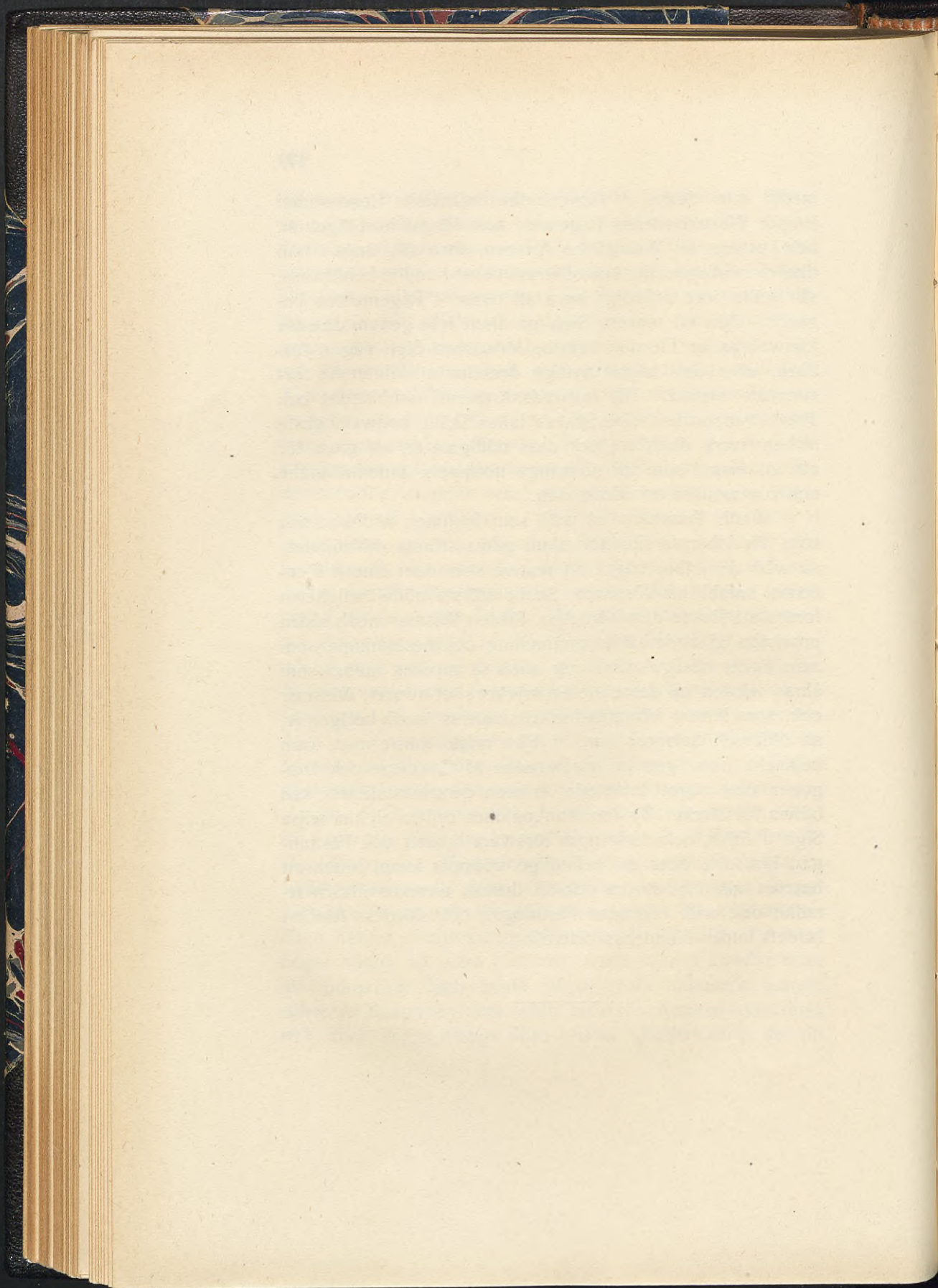
Widh Giöteborgh ock den så kalladhe Westgiöthe Armeen syness o[n]gefahr kunna behöfwass dhett halfwa Wästgiöte Regiment till häst, förslændess dhe 4 Compagnien som liggia nermast Elfwan ock Bohuuslähn, 4 Compagnier af henness Majj:tt Enkiedrotningenss LijfRegement till häst, Weinhol[tz *) Dragoner, Hanss Majj:ttz LijfRegement till Footh, Elssborgsslähns, Wästgiöthe Dahlss sambt Westerbottens Infanterie Regimenten, alla desse Infanterie Regemente blifwa medh gåda Flinte Musqveter Werrior ock

*) Peter Weinholtz, öfv. vid Bohus dragoner 1688 † 1710.

Bajonetter försedde, dock att lijckwäll provision af Piqver uthi Tyghuusen finness, när så behöfwess, dhe samma att hafwa widh handen, wadh elliest denne orten genom små Fahrtygen sambt caperannas uthrustandhe kan för fördhell till wächsa, dhett wijsar noghsambt dess gäda situation, dherförre ock här widh icke något sparass eller försummas måste, ock serdeless måste hafwass ett wakandhe öga på Märstrandh att dhett icke genom negligierandhe af dhett som behöfwess, kommer i Fiendenss händer, ock serdeless att dhett blifwer nu förtijden medh en annan ock bättre commendant försedt ock medh något manskap förstärckt; Till underhållandhe af dhe till förbenembdhe orther destineradhe troupper wåre nödigt, att oprätta gäda Magaziner ock att i proportion på hwart stelle en provision af ammunition, gewehr ock några Feldtstycken serdeless uthi jempte ock Wermelandh blefwå i hoop brachte, ock serdeless kundhe till Magaziners formerandhe uthsees Giöteborgh, Orebroo ock Giefle. Män skulle man hafwa dessein att attaqvera någon af dhe Nordske Fästningar, så wåre nödigt ifrån hufwed Armeen att försterckia den westgiöthe Armeen medan dhe Regementer som liggia närmast denne Grentzen, då bruckass kunna att giöra diversion medh, dock der så omträngdness kundhe dett Helsingske Regementet stöta till Westgiöthe Armeen. Widh en sådan giordh för-dhelningh jempte den redan skiedde uthcommanderingen af dhe 5 Regementen till Footh, förblefwå allenast öfrigt till hufwedh Armeens formerandhe, Kongl: Maj:ttz Gvarde Dahl Regemente Wästmanslandss Regemente, Drabanterne, LijfRegementet till Häst Östgiöthar Smålenningar begge Skåniske Regemente till Häst, dhett halfwa Westgiötske ock dhett halfwa Aschenbergske Regemente till häst. Ty wåre högst nödigt att wara omtänckt wadh medell kundhe wara att försterckia Sigh medh något mehr infanterie jempte dhett att Dragoner, som widh hufwedh Armeen inthe finss ock dock högst nödighe ähro blefwå tillwärfwadhe, der till

medh som desse 3 förnembdhe infanterie Regementen jempte Westerbottenss Regiment som längst bort lägett är, ock kommer till Westgiöthe Armeen, ähro alla långt i från dhe orter aflegne, der som dherass tienst kundhe behöfwass, så skulle icke orådeligt wara att desse 4 Regementen begynte i tijdh att movera Sigh på dhett icke genom dherass frånwahrandhe Fienden kundhe förwärfwa Sigh någon fördhell, eller ock någon nyttigh desseins uthförandhe försummatt blefwå. Till hufwedssArmeens samblandhe ock dhess transporterandhe Syness fuller Skåne beqwemligaste orthen wara dherförre ock dess nödigare är, att giöra för uth all anstalt som till så många trouppers underhållandhe ock commoditet erfordrass kan.

Wadh Pommern så wäll som brehmen widhkommer som för dherass situation skull gifwa största difficulteten, så wäll der uthur något att tentera som dem emoth Fiendens anfahl att förswara Skulle största nödwändigheten fordra att försee dem serdeless Staden Wismar medh sådan provision af underhåldh ammunition ock besättningh, som man finner nödigt wara, ock dhett så myckett mehra som åhrss wäxten på desse steller mycket slätt hwaret, Wismar ock, som innom främmandhe härskaperss landh belägen är, all tillförsell betagess kan. I lijka måtto måste man wara betänckt huru genom wärfwandhe af Cavallerie ock Dragoner ock något Infanterie Armeen dersammastädess kan blifwa förstärckt. Ty om man på dhen orthen eij kan wijsa Sigh i Fäldt, ock derigenom förswara landett ock Fästningar, lära dhe dher nu befindlige trouppar knapt hinna att besettia alla dhe stoorä ock till therass wercken illa ruineradhe ock widt begrepne Fästningar, ock såledess lembna landett under Fiendenss discretion.

BERÄTTELSE

OM

SKARABORGS INFANTERIS
DELTAGANDE I FÄLTTÅGET ÅR 1704

AF

GENERALLÖJTNANTEN
FRIH. NILS STROMBERG

BERRÄTTELSE

SKARABORGS INFANTERIS
DELTAGANDE I HÄRTOGET ÅR 1848

GENERAL ÖFVERSTEN
FRANZ VILHELM STRÖMBERG

Berättelse

Hwad wid Scharaborgz Lähns Infanterie Regimente
förleden Campagne passerat är.

1704 d: 28 Majj effter Hans Kongl. Majj:tz ordres vp-
bröt H. General Lieutnanten med Regimentet uhr sine
hafde winterqwarter i Marienburgska Kleine Werder, och
Marcherade effter ordres åth Pomnichowa wid Bogström-
men 4 mihl från Warschow, dijt dät anlände d. 9 Juni. Men
vnder wägen och wid Staden Zieps Coniungerade sig
Westerbåttens Regimente *) med detta, som sedan tillsam-
mans Marcherade till Pomnikowa, derest Regimenterne stilla
stodo till d. 18 hujus men d. 16 dito kom Hans Majj:tt
dijt och gaf ordres att passera Weixeln och Marchera till
Novemiasta, hwarföre

d. 18 Juni blef Wästerbåttens Regim:te på Prommar
öfwer Weixeln satt wid byen Moudelin, därest Bougström-
men faller i Weixeln, hwarest och

d. 19 dito Scharaborgz Regimente blef äfwenlijka
öfwer Weixeln satt. Sedan Marcherade desse Regimenter
tillsammans till Novemiasta, dijt de d:n 25 Juni anlände,
ock någre dagar där effter kom Östgiöta Cavalleriet **), Som
af H. General Lieut:n blef beordrat att ståå een mihl där
ifrån hwarest Regimenterne stilla stodo till d. 19 Juli; Emed-

*) Öfverste: Anders Lagercrona, (²⁴/₂ 1704 gen.-major.)

***) Förmodligen under befäl af Jakob Burenskiöld.

lertijdh kom Hans Maj:ttz ordres att H. General Lieutnanten skulle med desse Regimenter Marchera till H. General Renskiöldhz armée hwarföre vpbröt H. General Lieutnanten

d. 9 Juli och Marcherade till Staden Schrinno, och dagen effter till een lijten Stad Jastromb därest

d. 11 Scharaborgz Lehns Regimente fick till sig sine Recruiter ifrån Sverige. Widare

d. 12 dito fortsatt Marchen med de andra begge ofwannembde Regimenter så att dee

d. 16 Juli anlände till H. General Baron Renschöldhz armée som då stod wid Zavikost, hwarest detta Regimente stilla stod till

d. 27 dito då Arméen där ifrån vppbröt och Marcherade till Sandomir och Conjungerade sig med Hans Kongl Maj:t och den öfriga armeen. Hwaraf een dehl redan wa öfwer Weixeln gångne.

Samma dato fick H. Gen: Lieutnanten ordres af Hans Kongl. Maj:t att dagen effter helt bittida vpbryta och Marcherade så

d. 28 Juli öfwer Weixeln wid Sandomir och den der gjorde brygga med Scharaborgz Lähns, Södermanlandz, Östgiötha, Cronobergz, Wästerbåttens och Pommerska Infanterie och Östgiötarne till häst, och då armeen dagen effter bryggan passerat, Continuerades Marchen till Jarislow, dijt Regimentet anlende

d:n 6 Augusti och d. der på fölljande 9 dito, blefwo effter Hans Kl. Maj:ttz allernådigste ordres de der tills wid Regim:t warande 4 fördublingz Compagnier indragne och Regimentet i 8 Compag. med dubble officerare satt.

d: 22 Augusti, då Hans Maj:t med största dehlen af armeen från Jarislow vpbröt, blef effter ordres H. General Lieutnanten med Scharaborgz Lähns Regem:te der qwar hoos H. Generalen Baron Renschöld som

d. 1 Sept: från Jarislow, upbröt och Continuerade Marchen medh armeen till Wolazielakowska. Hwar ifrån H. General: Baron Renschöld gick fortt med Cavalleriet, och lembnade Artolleriet Scharaborgz, Cronobärgz Jönkiöpingz, Östgiöta och Pommerska Infanterie Regimenten under H. General Lieutnant Strombergz Commando, som der med

d. 4 8:ber anlende till Iwåwij, och H. General Lieut. med detta Infanterie sedan fortsatt marchen till Ziehe 4 mihl från Prag, hwarifrån

d. 12 dito Commenderades åth Prag, 1 Battaillon af hwart Regimente, Sampt alle Smeder och Timmer karlar af Regimenterne till att förfärdiga bryggor.

d. 15 8:ber Commenderades åth Prag Artolleriet och

d. 17 Dito Marcherade effter ordres General Lieutnanten med de öfrige 6 Battaillonerne dijt, och d. 18 dito ankommo H. General Lieutnanten Gref: Steenbockz *) och Öfwerste Buchwaldhz Dragoune Regimenter; widh H. General Lieut:s ankombst till Prag fick han der för sig Hans Maj:ttz ordres att där Commendera ofwanstående Regimenter och observera fiendens mouvemens, och att söka der komma öfwer Strömmen.

d. 18 Dito effter middagen begynte fienden uhr sine retrenchementer å andra sijdan Weixeln att af Marchera, då H. General Lieutnanten lät framföra 4 stycken och på fienden Skiuta; hwaraf 8 döda och 2 blesserade funnes, när H. Öfwerste Lieutnanten Beyer **) med 500 man Com-

*) Så kalladt till Juni 1706, då N. Hjelm blef dess öfwerste. Med detta får icke förvexlas det tidigare efter dess dåvarande chef, Erik Gustaf Stenbock (Magnus' äldre broder) uppkallade regementet, Upplands ståndsdragoner, som efter 1702 ofta efter sin n. v. chef benämnes Wennerstedts dragoner. — Buchwaldts dragoner är skånska ståndsdragonerna.

**) Joakim Kristian v. Beijer vid Kronobergs regemente. Ett nytt bevis på, med hvilken varsamhet man får upptaga ättartaflornas uppgifter om personers död (»dödsskjuten 1709 ^{30/1} vid Oposna») ger

menderade att fatta påsto om afftonen öfwersatt war, hwar på straxt transporterades ofwanbem:te Infanterie Regimenter på små sammanbundne båtar, Så att d. 19 i dagningen war alt Infanteriet öfwer, då begyntes flåtbryggan att slåss, som fuller samma dag blef ferdig till middagstijden, men söndergick, och reparerades om natten emillan d. 19 och 20 dito, då sedan Kl. Drabanterne gingo öfwer, åther Söndergick men Kl. 3 effter middagen begyntes een annan brygga att giöras på Prommar som Kl. 2 om mårgonen d. 21 ferdig war, då strax begynte de Regimenter som tillbaka kommo ifrån den ortt derest Hans Maj:t passerat Weixeln som Lijf Regimentet, Östgiötarne, Skåningarne, Smålanningarne, H. Öfwerste Crassous *) och Dykertz *) samt ofwannembde Dragoune Regimenter och hela armeens pagage passera bryggan hwilket senare effter Hans Maj:tz ordres i denna ordning öfwer gick, först de Siuka af armeen, Sedan Artolletriet, der effter konungens och Hoff Statens, där på alt Cavallerietz effter Regimenternes ordning och så Infanterietz pagage, Som alt d. 22 dito om middagen Weixeln passerat hade.

d. 24 8:ber Marcherade effter ankombne ordres H. General Lieutnanten med ofwannembde 6 Infanterie Regimenter ifrån Warschaw hwarest man fått 47 fångar, och Continuerade Marchen på Uniegow, dijt Regimenterne d. 1 Novemb: anlende: och

d. 3 Novemb: lemnade H. General Lieutnanten Cronobergs och Östgiöta Infanteriet wid Uniegow, och Marcherade med de 4 öfrige Regimenter till Collo och Conin, därest man fått 3 Ryssefångar, Cronoborgz och Östgiöta Infant:e gafs ordres sedan att taga deras Marche på Kalisch och Borck. H. General Lieut:n Marcherade med de öfrige

Kaggs upplysning, att B. d. ²⁶/₁ 1705 sköt sig själf ihjäl (af våda?) i staden Kiemno.

*) Ernst Detlev v. Krassow.

Carl Gustaf Dücker, öfverste 1703.

Regimenten på Tuliskow och wid Byen Rocketora, d. 8 Nov: giort brygga öfwer Strömmen Prosna, och Samma dag med Scharaborgz och Calmar Regimenterne den passerat och Marcherat till Pressow. Jönkiöpingz och Pommerska Infanteriet passerat Strömmen vpp emot Kalisch hwar ifrån Marchen Continuerades till Staden Gostin; Emedlertijd då Östgiöta och Cronoborgz Regim:te Marcherat ifrån Unigow, är emillan Uniegow och Kalisch deras ariergarde bestående af 1 Lieutnant af Cronobergs Regimente och 9 man af begge Regimenten, blefwet ataqverat af 200 walosser som Lieutnanten och 2 gemene blesserat och 2 giemene dödskutet; men ingen wijdare skada giordt. Af Walässerne skullat 10 à 12 man blefwet.

Som H. General Lieutnanten wid Gostin fick ordres att gå till det siradiske Palatinatet och der med desse 6 Regimenter taga Winterqwarter, hwarföre Marcherade H. General Lieutnanten d. 14 Novemb: ifrån Gåstin med Scharaborgz Callmar och Pommerska Infanteriet, och anlände till Krotosin d. 15 dito, hwarest Pommerska Infanteriet fick ordres att Separera sig från de andra Regimenterne och gå till Torn. Jönkiöpingz, Cronoborgz och Östgiöta Regimente gafs ordres att ifrån Borck giönom Grabo Marchera uti siradiske Palatinatet och sine winter qwarter; men action som med Jönkiöpingz Regimente förlupen är in wid Sierad, derest en Capitein med 24 man af 400 waläscher ataqverad blefwet, lærer H. Öfwersten*) sielf berättat i sin deduction.

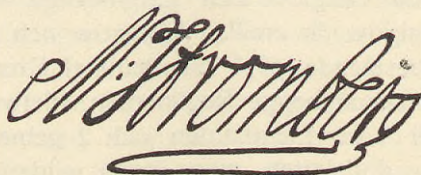
d. 16 November lefwererade Scharaborgz Calmar och Pommerska Regim:tn ifrån sig till Kl. Guardet 56 fångar, Jönkiöpings Cronoborgz och Östgiöta, aflefwererade äfwenlika 56 fångar till Dahlregim:t.

d. 17 Novemb: fortsattes och Continuerades Marchen sedan in i det Seradiske till winterqwarteren dijt Scharaborgz

*) Lorentz Clerck.

Regim:te till sine qwarter in Terra Wielunensi d. 26 Nov. anlende, de öfrige Regimenterne äro såledels fördellte, Jönkiöpingz i Sierad, Cronobergz i Kiempeno, Östgiötas i Retrkow *) och Camienko, och Calmar Regim:te i Radomskow.

Datum Wielun d. 24 Decemb. 1704

*) Förmodl. Krshetschow. De följ. äro Kaminsko och Noworadomsk (Andrees Handatlas). För flere namn i det föregående hade hänvisningar varit af nöden, men utg:s kartmaterial har ej räckt till. Det kan blott anmärkas, att Borck (s. 128) är Borek.

JOURNAL
FRÅN
KEXHOLMS BELÄGRING OCH
KAPITULATION

JULI—SEPTEMBER 1710

JÄMTE

SKRIFVELSER AF KOMMENDANTEN
ÖFVERSTE J. STIERNSCHANTZ.

JOURNAL

KEXHOLMS BELÄGNING OCH

KAPITULATION

JULI-SEPTEMBER 1710

ÅR 1710

SKRIVET AF KOMMANDANTEN

ÖVERSTEN J. STERNSCHEWITZ

Journal uppå det som är Passerad weed Kiexholms
Belägring åhr 1710.

Förledne Martj Månadh innewarande åhr, wed Welborne H:r Öfwerstens och Commendantens Johan Stiernschantz hungnelige ankombst hit till denne beträngde orten, då Fijenden Ryssen med en stoor krigzmacht anföll Wijborgz Befästning, samt Briggadeuren Secchin*) d: 23 ejusdem med des underhafwande Manskapp Bloqverade denne Festning, som warandt in till d: 20 förweckne Maj ifrån hwilcken tijdh, allmogen icke det Ringaste hit inbrachte, Lätt Högbem:te H:r Öfwerste och Commendant icke allenast med största Vigilence och oförtruten flychtigheet Reparera denne Festningens och Slätetz Wallar och Batterier, samt förfärdiga åthskillige dammar, jemwäll upbyggia Twenne Réveliner, som och på de små hålmor uthan för staden upsettia 3:ne Skantzar ell:r uthan wercken, i det afsende, at der fijenden skulle Wijb[org] sig bemechtiga, och belägra denne orten, han då et krafftigare mootstånd hade at förmoda utan och med det ringa govornisons manskappet, medelst utsende små Partier, sökte som aller möijel:te at förhindra Fiendens Raceragie i Landet, hwar igenom den esomåftast blef Re-pauserad och på åthskillige ställen (igenom Gudz hielp) led skada och afbreck; Till hwilcket hastiga Festningz arbete, mehrhögbem:te herre af Landet lät opbåda en hoop

*) Namnet (läsningen osäker) förekommer ej i tsar Peters Journal; där nämnes i stället gen.-major Bergholtz (tyska uppl. Birkholz).

bönder, hwilcka Ehuruwähl de af Magazinet härsammastädes blef[we] med Prowiant och underdåldh[!] försedde, dåch mestedehlen så som Fädernes Landsens otrogne undersåtare, mit uti deras påbegynte arbete med Profwiantet bårtrymbde, och Lämbnade altså det öfrige arbetet på den kårta tiden, uti det Ringa govarnisons manskapetz händer at fulborda, som Lijkwähl kom till möjl:te effect och Richtigheet; de Öfrige bönder som qwar blefwo, förordnade H:r Öfwersten och Commendant: under de 3:ne Compagnierne såsom Bijmanskap, des medelst at förstråkia govarnsonen endast i det afseende, till sista man wåga Lijf och blodh till det yttersta, der så skulle omträngias; Sedan någre dagar effter hwar annan uti Juli månadh, tijdningar inluppit det fienden wore i anmarchen hit åth, och redan ankommen till Vixlas, en by 8 mijhl ifrån Kexholm belägen, wiste sig d: 6 Hujus et fientel:t Partie, bestående ohngefähr af 50 hestar på Rigesijdan 200 steg if:n Festningen, som sig dåch straxt af drog, sedan någre Styckeskått blefwo löste, bårtförandes med sig någre bonde hestar

d: 8 Dito, Commenderades 60 man Musqvetterare if:n Festningen öf:r på Rige sijdan at afhugga Skogen, hwilcka emoot afftonen af Fienden, som med des hela Cavall:ie kom anryckiandes blefwo attaqverade, dåch än wåre arbetare blef dem tijdigt warse, satte de sig i Busqvasen, och gåfwo en Salva på fienden, Retirerandes sig sedan enfaweur af Stycke skåtten till Båtarne, settiandes Ladugården i Brandh.

d. 9 Tändes Hakelwärcket i brandh, då 5 gemena rymbde samma dag till fienden, Nembl:n af H:r Capit: Tawbes *) Compag:ie 1 man af H:r Capit: Qwensels Compag:ie äfwenleds [1 och] af H:r Capit. Gyllenspångz **) Compagnie 3 man; 1 Corporl: blef blecerad. d: 10 ankommo

*) Antagligen någon af bröderna Herman Reinhold eller Otto Ernst Taube (N:o 734), hwilkas fädernehem låg i närheten af Kexholm, och som väl vid den tiden uppnått kaptensgraden.

**) Henrik Gyllenspång.

någre fientele skepp som lade sig [för] ankar i hamnen och Siömyningen, effter middagen begynte han slå en brygga öf:r strömmen, $\frac{1}{2}$ fierndels mijhl if:n Festningen; om Natten kom han med någre Slupar öf:r strömmen till en liten hålma derest en Corpo[ra] med 6 gemeena woro Commenderade, at observera Fiendens Movemens; Corp: som emot Ordres begaf sig if:n hålmen på fasta Landet, hwarest Fienden honom attraperade, blef tillijka med en gemen till fånga tagen: H:r Öfwersten lät nederrifwa alla huusen i Staden. 3 man af Capit: Gyllenspångz Compag:ne rymbde samma dag till Fijenden.

d: 11 kom Fienden öfwer Strömmen med Cavalleriet, och des Infant:ie Logerande sig på Sijkanemi Sijdan, effter middagen, kommo än någre skepp, och lade sig för ankar som de förra, 1 gemen döds-kutten och 2 rymbde till Fienden.

d: 12 Kl:n emell:n 12 och 1 om mårgonstunden begynte fienden föra des approche på Sijkanemi, begynnandes if:n den så kallade Pattilamäki ell:r Påtmakare backan, continuerandes med des Linie till 60 ruter, mit emoot Sergis Bastion, oachtat if:n Festningen starckt Canonerandes; 1 gemen blef till fången tagen.

d: 13 Canonerades Continuerligen på des Approche, emot Natten begynte fienden igen fortfahra med approcherandet, med[!] nödgades draga Linien medelst starckt skiu-tande till Körckio backan, der if:n han sedan Continuerade med Linien igenom en . . . mit emoot Fahn Bastion, kundandes dy medelst eij wijdare fortfaran uthan enfaweur af sine diupe Löpgrafwar.

d: 14 gjorde fienden des påbegynte werck tiäckare, samt satte Skantz kårgar upp, och förfärdigade ett Batterie emot Sergie Bastion, 12 man som soutenerandes af 40 man med en Fendrich, Commenderades at attaqvera fiendens approche, samt om möijel:t wore skaffa fångar, men emed:n de såsom owane i krieg intet effter ordres in Furio med werian i handen angrepo fienden, uthan med skiu-

tande mer upmuntrade honom till motwärn, kunde de eij något uträtta, Een Fyrmörsare af Jern, sprang twert åf på Sergie Bastion, 1 gemen Sålдат blef samma dag i hielskuten.

d: 15 arbetades eij wijdare på Approchen, H:r Öfwersten och Commendanten commenderade å nyo 2:ne Lieutenanter, hwilcka lijkaledes medelst starckt motstånd, eij kunde winna någon framgång; Ett 6^e Jernstycke på Fahn Bastion brötz af medelst skiutande; Kl:n 1 om Natten, woro 9 man Commenderade med en Corporal på Rijgesijdan at skaffa fångar, doch blef fienden dem straxt warse, kunde altzå intet uträtta; Een Bårgare och Sålдат affärdade med bref till Wälborne H:r Öfwerstel. och Commendant Lydinghielm *) i Nyslått 2 gemena rymbde till fienden.

d: 16 Kl:n 10 om mårgon gaf fienden Salfwa, så på Rigesijdan som på Sijkanemi; Emoot afftonen kom en Rysk Capitein samt en Tambour med bref till H:r Öfwersten och Commendanten om Festningens opgifwande, på hwilcka orimelige begiäran han straxt effter en tijmas förlopp med tienligit swar affärdades, något der effter begyntes med 6 och sedermera 3 Fyrmörsare så at 68 Bomber om Natten inkastades, 1 gemen blef Blecerad och 2 d:o rymbde till fienden.

d: 17 Continuerade Fijenden med des Bombarderande, däch gudi Läf, uthan serdeles skada; å wår sijda Canonerades stadigt natt och dag utan åtherhåld på des werck, ibland kastades och Bombar uth.

d: 18 Satte han allenast Skantzorgar up och giorde Linien tiåkare, d: 17 & 18 hade han 114 bomber inkastat som ingen skada giorde.

d: 19 kastade han 126 bomber; Een under Office:re jempte 2 Corporal:r och 12 gemena blefwo Commenderade at attaqvera app[r]ochen i så måtto, at de gerad med werjan i handen skulle bryta sig in; Men Ehuruwähl Wälb:ne

*) Hans Lydinghielm.

H:r Öfwersten och Commend:n så på Wallen som Rewelin sig sielf i egen Person Representerade och dem till Courage anmante, så togo de lijkwäl sig det orådet före, twert emoot ordres skiuta på fienden, hwar af höghem:te H:r Öfwerste blef således förifrat och på desse uthCommenderade förargat, at han sielf sprang uth till dem, och kom emot all förmodan när in till approachen, då fienden i det samma, som redan war opmuntrat af de wåras skiutande, ganska häfftigt gaf Salva if:n approachen, så at den ordnantz Corporal:n som följde H:r Öfwersten, blef af en Caliebrkuhla dödel:n blecerad, och de wåre Repauserade samt tillbaka drefne, icke uthan H:r Öfwerstens och Commendant:s största missnöije, blefwo altså 2:ne Corporl: och 1 gemen den gången Blecerade.

d: 20 kastade fienden in 64 bomber 18 Caracascher, samt 63 st:n 6⁸ granater uthur Musqvetdonner.

d: 21 kastades in 31 bomber 14 Caracascher, jempte 39 stenkast af Mörsare, någre gemene blefwo af Stenar kråssade.

d: 22 inkastade fienden 29 bomb:r 23 Caracacher och 85 Steenkast, äfwenwähl uthan särdeles efect; om afftonen emell:n Kl:n 10 och 11, syntes if:n Söder en Eldkuhla långz med himmelen till Norr, och släcknade ungefähr mit öfwer Citadellet.

d: 23 kastades 20 Bombar in och 45 steenkast; Een under Office:re och 20 gemena Commenderades med en Lådia försedd med 2 Falkonetter och 2 Påtthundar at Recognicera Sikanemi Stranden; Fijenden skött med små stycken if:n Stranden, och Blecerade någre af wåre Saldater, en Påtthund sprang på Lådian förmedelst Constabelen oförsigtighet skull, och blef äfwenwähl der igenom och så någre Blecerade.

d: 24 Drog fienden sin linie om naten if:n Kyrckio-gården neder emot Fahn Bastion, ungefähr 10 ruttor, 46 Bomber inkastades och 37 steenkast; om nätterna Canone-

rade wij outhörl:n på des arbeten sampt kastade Steen med Fyrmörsare uti approachen; Bårgaren och Sålдатen kommo om natten tillbaka med bref if:n H:r Öfwerstel:n och Commend:n Lydinghielm i Nyslått till wår H:r Öfwerste och Commendant; Een Pipare blef fången och 1 gemeen rymbde till fienden.

d: 25 Om mårgonen blefwo wij warse, at fienden Continuerad med des på begynte Linien ungefehr 12 rutor, 37 Bomber kastades in, med 41 steenkast; Om Natten Kl:n 11 affärdades å nyo den förra Bårgaren med bref till H:r Öfwerstl:n och Commendant: i Nyslått.

d: 26 Inkastades 39 Bomber sampt 46 stenkast, fienden förstreckt allenast des upförde Linia; 2 Bårgare rymbde if:n festningen, någre Sålдater rymbde äfwenwähl if:n uthanwercken; Een Sålдат som ärnade rymma, hwar om man tidigt effterrättelse ärhölt, blef grepen och harqveburserad, 1 gemen blef död af des Bleceur.

d: 27 inkastade 22 Bomber, 2 Raketer och 30 Carascher, sampt 35 steenkast, på Linien drogz eij wijdare, förutan det den förstrecktes.

d: 28 kastade in 144 steenkast, i det Öfrige kunde man föga skönia fiendens movemens; If:n festningen fyrades Continuerligen på Fiendens werck, 2 man blefwo Blecerade.

d: 29 gjorde fienden 280 steenkast, 2 gemena blefwo blecerade; några man Commenderades hempta Fachiner sampt Förladningar if:n Rigesijdan, hwilcka blefwo af fienden som Låg fördåldt i Skogen, (at) attaquerade, men if:n Festningen Seconderade, och hemptade Lijka fullt Fachiner.

d: 30 inkastade 290 Steenkast, 1 man blef Blecerad.

d: 31 inkastade fienden 31 bomb:r och 28 steenkast.

Augusti.

d: 1 Afgingo Fiendens Skeep if:n hamnen, någre man Commenderades effter Fachiner, och blefwo betäckte med en Lådia, försedd med 2 Falkonetter sampt 2 Påtthundar;

Manskappet begåf sig något långt if:n Stranden, blefwo af fienden angrepen, dåch uthan serdeles skada; wij bekommo dersammastädes 3 Blecerade, 2 tog fienden till fången 10 man blefwo på andra påster blecerade. 33 Steenkast och 41 bomb:r kastades in.

d: 2 Inkommo 24 bomb:r och 20 steenkast, 1 handlagare Blecerad, 2 gemena döde af Blesurerne och 2 dito åther dödel:n Blecerade.

d: 3 Inkastades 59 bomb:r och 32 steenkast, 1 gemen blef slagen och 1 dito fången.

d: 4 Låg fienden än stilla kastandes allenast in 47 bomb:r och 24 steenkast, 2 man blefwo blecerade.

d: 5 Om naten Continuerade fienden des Linie emot Fahn Bastion öfwer våre dammar, fyllandes Maaset [o: moraset?] med Fachiner, beteckandes sig frammantill med Skantz-korgar, men medelst Cannonerande och skiutande if:n festningen, som och den stenige bakan öfwer dammarna, måste stana mit emoth Swart Rundeln, begynnandes dåch mit emot Citadellet if:n den så kallade Karises Stranden med Linien dragandes enfaweur af den Stenige backan Linien tillsammans; Wälborne Hr: Öfwersten och Commendanten lätt förfärdiga åthskillige Batterier så i Festningen som på Slättet, som och lät förbättra de af Fiendens bomb:r Ruinerade Bastioner och Wallar och med största activitet och försigtighet stellte alt i en god ordning, der fienden skulle, som wij ej annat förmodat tentera en General Storming. 24 steenkast gjorde fienden, if:n Festningen spardes ej mindre at Canonera, sampt uthkasta bomber och steenkast, 1 man blef Blecera, och 2:ne döde af deras Bleseur.

d: 6 kom en Lådia och 2 fientel: Skeep till hamnen; Een Swensk Artillerie betient, som blif:t fången wed Pultawa kom if:n Fiendens Läger till Rigesijdan, blef och af wår wacht i Skantzen på hålmen straxt antagen, berättade det Fienden å nyo bekommit Bomb:r och Caracascher, fienden gjorde 40 Steenkast.

d: 7:de Om mårgonen inkom vår här if:n afsende Påst med bref till H:r Öfwerste och Commend:n if:n H:r Öfwerstel: och Commend:n Lydinghielm i Nyslått. 42 steenkast gjorde fienden, försträckandes Linien, samt förfärdigade Mörsare Batterier, 2 man blefwo Blecerade.

d: 8:de Begynte Fienden Bombardera med 5 mörsare på staden och 3 på Slåttet, inkastades 147 st:n bomb:r 125 steenkast och 60 Caracascher, i mening at Tända här och der Eld i Staden däch uthan effect. Någre Trä bomber fylte med 6te: granater de der creperade mest i Lufften, inkastades. bomb:r Ruinerade temmel:n Wallarna och Batterierne, som dåck om NatteTijd, emedan då uphöltz med Bombarderande Reparerades. 4 man blefwo blecerade, 1 Handtl:re och 1 Sålдат Ihiälslagen.

d: 9:de Tog fienden 2:ne Såldates som woro Commenderade if:n Skantzen på hælmen at Recognicera. 124 Steenkast. 136 bomb:r och 45 Caracascher blefwo jempte 42 Trä bomb:r inkastade.

d: 10:de Inkastades 136 bomb:r, 27 Caracascher och 58 Träbomb:r, samt 152 Steenkast, för hwar fiendens bombe Såldates kunde hitta hella, betalt H:r Öfwerste och Commend:n 4 öre S:mt för hwar Caracasche 2 öre och för hwar Wallgranat 1 öre S:m; om Natten affärdades 2:ne Sålda[ter] med bref till H:r ÖfwersteL: och Commend:n Lydinghielm i Nyslått, kommo och wähl effter förmodan fienden förbi, straxt der på, och då Pæsten war ungefehr par Musqvett skått festningen förbi, attaqverade Fienden vår wacht på Calliusari; bestående af 1 Corporal: med 6 gemeena, hwilcka medelst fiendens force ej kunde Resistera; Corpol: med 4 gemena effter manligit moo[t]ståndh och Continuerligit skiutande Retirerade sig, men 2 gemena blefwo till fånga tagne; Ifrån Festningen och Bastionerne skötz häfftigt på Fienden så med Canoner som Musqveteriet: Wi kunna ej till fyllest berömma Wälborne H:r Öfwersten och Commend:n som i egen hög persson, med

Musqveten i handen, encouragerade och opmuntrade oss samt: till Tapperheet, Tröttnandes intet wed dag och Natt då esynnerhet enär andre woro som säkrast at gå omkring alla Påster, och gjorde anstalt om alt hwad till Festningens Defension och försvar nödigt Reqvarerades; besynnerligen enär H. Öfwersten förmärkte, det fienden som flitigast arbetade i approachen; Straxt der på approcherade fienden emot Kariportz Revelin, kom och på 2 rutor när in till glasin oachtat wåre redan med hand granater på honom spelade if:n Revelinen.

d: 11:te inkastades 134 bomb:r 60 Träbomb:r och 153 steenkast, H:r Öfwersten och Commend:n Commenderade 3 gemena med BeckCrantzar, at antända den om förra Naten in till glasin förde approachen, Lyckades och så wähl, at den kom straxt i brandh, och medelst de[t] Facerabble wädret brende af Linien till 20 rutor, fienden ruttade någre SkantzCorgar af wägen, hwarigenom det släcknade, 3 män af de wåre, blefwo dödel: Blecerade, och 2 döde af Blecurer.

d: 12:te Inkastades 150 bomb:r hwar af en föll i Ammunitions kistan, på Citadellet, 2 tr Kruut flög up med 30 st: 67 granater samt 1000 st:n Cali:r Kuhlor och 1500 ren Kuhlor, förutan någre Falkonet Kuhlor, hwilcken oförsichtigheet, lämna på de der innewarande Officerares ansvar framdeles; 55 Träbomb:r 180 steenkast och 33 Caracasher, inkommo jembwähl samma dag, 3 man blefwo blecerade; om afftonen Commenderade H:r Öfwersten och Commend:n ånyo 3 gemena med BeckCrantzar at afbränna den qwarlembnade dehlen af approachen, som dagen till förene antändes, hwilcken och strax kom i brand, och mestedelen Ruinerades, 1 gemen rymbde till fienden, 3 man blefwo dödel:n Blecerade och 1 död af Blecuren.

d: 13:de Inkastade 84 bomb:r 68 Träbomb:r och 162 steenkast; 7 man bl[e]fwo, blecerade; Om Natten blef en T[j]ärtunna if:n Kariportz Revelin emoot Fiendens Linie

uthwältrat, hwilcken med en BeckCrantz antändes, hwarigenom fiendens arbete den Natten blef hindrat.

d: 14:de Observerades, det fienden opfört et fyrkantigt werck emellan approchen och staden, mit emoot Kariporten; Med 2 Haubitzer skötz in på Fahn Bastions wallen hwarigenom den temmel:n opkastades; om Natten Commenderades 2 man med BeckCrantz at med de af Tiärweed förfärdigade och upfylte Tiärtunnor, antända Fijendens wärck, hunno eij aldeles till Linien, if:n hwilcken fienden uthföll, dåch blef BeckCrantzen antänd. 64 bomb:r inkastades sampt 150 steenkast och 36 granater; Elden kom af wåda i Staden löös, som dåch straxt släcktes, 1 Sälodat blef Ihiählslagen af 1 granat 1 d:o lählskuttan och 1 blecerader.

d: 15:de Continuerade fienden med des Haubitzskiu-tande, Een Constabel af 1 wallgranat jempte en Sälodat blefwo iählskuttan, 2 gemena dödel:n Blecerade, och 2 döde af blecurer; 72 sten- och 41 granatkast, sampt 85 bomb:r blefwo inkastade.

d: 16:de Marqverades intet annat af fienden förutan det han förde Fachiner i approcherne, 58 granat och 146 steenkast, sampt 40 bomb:r blefwo inkastade, 2 man [s]wärt Blece:de.

d: 17:de Eemot Fahn Bastion gjorde fienden någre Haubitzskått, om Natten tändes Tiärtunnor sampt BeckCrantz at observera fiendens arbete, fienden skiöt wähl, men arbetade intet wijdare; H:r Öfwersten och Commendant:n lätt läggia bräder med steenar på en båth, försedd med Tiärwed, båten blef lagd på Strömmen för anckar, emellan Callusari och Citadellet, den antände Elden på båten, gaf oss tillfälle at observera Fiendens move[me]ns; 180 steenkast och 48 bomb:r blefwo inkastade, 2 gemena dödel: bleserade.

d:n 18:de war Fienden stilla, emot afftonen öfwersatte han någre Troupper med des Färja till Rigesijdan, någre man Commenderades ut effter förladdningar, blefwo atta-

qverade, som af Styckerne och Musqvett if:n Citadellet Secunderades; 42 bomb:r och 40 steenkast inkastades.

d: 19:de Attaqverades våre effter Fachiner Commenderade däch uthan skada, 42 bomb:r och 60 steenkast inkastades 1 gemeen blef ihälskuten, H:r Commendant: blef blecerad i foten med en MusqvettKuhla, enär högbem:te herre då som alltid effter wanligheeten dag och Natt gick omkring Wallarna och Bastion:e, och förordnade hwad (hwad) möijel:t wore fienden till afbrek, och des Desseiner till hindrande, och emedan gemeena man blefwo altererade öfwer en sådan oförmodel: händelse, infant H:r Öfwersten och Commendant: sig, så snart han wart förbunden, hooss [oss] på Wallen. Hwar af wi fingo åter mod at med manligheet och Tappert motstånd giöra fienden meen och hinder.

d: 20:de Blefwo 3:ne Säldata af fiendens stenkast dödel: Blecerade, 56 steenkast och 46 Bomb:r blefwo inkastade, emot afftonen lät H:r Commend:n utkasta 2 Raqver; 2 gemena blefwo lählskuttne om natten.

d: 21:te Blef man warse det fienden Transporterade des Cavallerie och Pagagie if:n Sijkanemi sijdan, då wi intet annat förmodade, än Succursen wore förhanden, hwar af H:r Öfwersten och Commend:n tog tillfälle at wijdare encouragera oss samptel:n i förtröstan af en hugnelig hielp och förlässning, hwar af alle blefwo mycket glade: emot afftonen bars Fachiner i approchen, 3 skeep seglade om natten if:n hamnen, samma natt drog fienden des approche närmare åt grafwen in emoot Serge Bastionen, ungefer 10 rutor, 1 Sälodat rymbde if:n uthanwercken, 67 steenkast inkastade.

d: 22:dra War fienden heel stilla; om Natten inkastade han 95 bomb:r 20 granatkast, 38 wallgranat, och 80 steenkast, 1 gemen rymbt till fienden.

d: 23:die Obse[r]verades om mårgonen, det fienden dragit de påbogynte approche till 8 rutor Sergie Bastion förbi; oachtat om Naten på des arbete skiötz, 3 Säldata

rymbde if:n festningen, 2 granatkast, 17 wallgranater, och 52 Trägranater, sampt 88 steenkast kastades in, någre båtar blefwo wed Terwakallio under Pipare Bastion antände, hwarwed 2 gemena blecerades, 2 d:o rymbde till fienden och 1 lählskuten.

d: 24:de Marqverades det fienden allenast förstreckt des påbegannte Linie, emot Sergis Bastion; H:r Öfwersten och Commend: war så Vigilant och åhågsam på allerhögste och möjligste giöra fienden afbreck, så at högbem:te herre icke allenast esomofftast sielf richtade Stycker- och Fyrmörsarne emot fiendens opförde werck, uthan och med handspiken jemkade jempte handtlang:n så fyrmörsare som Styckerne i des rätta ståndh, om afftonen kl:n 11 kom wår affärdade Påst if:n H:r Öfwerstel:t och Commend:t Lydinghielm i Nyslått, hit tillbackars igen; Een Corpral som 2 Månader tillförende war här if:n afsänt till Helsingfors kom och med samma Påst in, 1 handtl:re blef af en steen dödat, och 1 Soldat Blecerad. Jemwähl och 1 Constapel, 49 Haubitzbomb:r och 88 steenkast kastades in.

d: 25:te Blefwo wi om mårgonen warse, det fienden Continuerat des på begannte approche under Courtin emella Serge och Pippare Bastion if:n Terwakallio in till strömmen, eller å Capit: Rejers huus weed strömmen, emot Pipare Bastion belägit, 29 Haubitz bomb:r med 73 steenkast kastades in, 1 Handtl:r blef Blecerad.

d: 26:te Skiöt Fienden Rysk Salva if:n Lägret med 11 stycken, 3 Skåt med hwardera sampt des Musqvete, hwilcket wij sedermehra förnumo wara skiedt till en Victoria för Pernaus Öfwegång. 79 st:n bomb:r kastades in och 70 steenkast; om Natten förhögte han des Linia emot Serge Bastion, 1 gemen Blecerades.

d: 27:de Rymbde en Såldat if:n Påsten till fienden, och 1 blef död af des Bleceur; den påbegannte approachen förhögte fienden och [!] Natten; 80 steenkast, och 61 kast

handgranater kastades in, 42 Haubitz bomb:r skiötzt och så in. 3 gemena Blecerade.

d: 28:de Arbetade fienden uti approachen, som dåch eij kunde skönias, huru wida han der med avancerad, 170 stenkast kastades in med 41 Haubitz bomb:r 1 gemen Blecerades.

d: 29:de kastades in 91 steenkast, 2 man blefwo blecerade och 2 gemena slagne.

d: 30:de gjorde fienden allenast des arbete tiäckare, innan approachen, 165 steenkast kastades in.

d: 31:sta ankom et Rysk skeep, som sig lade wed hamnen. 170 steenkast blef om Natten inkastat.

September.

d: 1:sta ankom än et Rysk farkåst, emot afftonen ankommo till Sikanemi stranden 15 ryska Lådior med Manskap, 170 steenkast blef inkastat.

d: 2:dra Öfwersatte fienden if:n Rigesijsdan med Pråmar samt några Lådior Manskap till Sikanemi sijsdan kommo och 13 stoorå Lådior med Manskap; Sedan fienden några Nätter des approche innan till förhögt, drog han om natten en Linia in till Strömmen emot Pippare Bastion, 75 steenkast med 113 bomb:r inkastades; om Natten attackerade fienden under Faweur af Rengnachtigt wäder wår wacht på hålmen emot Rijgesijsdan, då de lågo och sufwo, feck 2 Saldater till fånga, och tände Corps de gvarde med Skantzen i brand, som dåch ej upbran aldeles, qwittrades sedan hålmen enär if:n festningen och Slåtet starckt Canonerades.

d: 3:die Commenderades å nyo en wacht till samma hålma, Een Tambour affärdades med bref if:n festningen till Lågret om en Fånges wexlande, hwilcket skedde i den intention, at igenom honom ärhålla någon kundskap om fienden, aldenstund wi elliest ingen underrättelse om des beskaffenhet hade; Tambouren kom effter några tijmars för-låp tillbaka igen; If:n festningen skiötzt straxt på fiendens

werck med steenar och Styckeskåt, 65 stenkast kastades in, 1 gemen blef död af des Bleceur.

d: 4:de Arbetade fienden på des Batterier emot Serge och Pippare Bastionerne; 7 des Skeep ankommo med swåra stycken. 164 steenkast och 108 st:n bomb:r kastades in, 1 Corpo[ra]l blef och så då fången.

d: 5:te Affärdades Tambouren till Lägret med bref, effter 2 Timmars förlåp kom han tillbakas igen och blef et [s]tillstånd belefwat å begge sijdor.

d: 6, 7, & 8:de war alt stilla, emot afftonen kom en Major med 1 Capitein if:n Ryska Lägret med accordz Puncterne, Majoren blef straxt till baka sänt, Capit: blef qwar öfwer natten, Capit: Tawbe af wåre, blef igen uthsänd.

d: 9:de Disputerades om accordz Puncterne; Kl:n 10 om dagen kom alt i Richtigheet; Kl:n 1 effter middagen Marcherade Fienden in i festningen med 700:de man och besatte Staden med Slättet.

d: 11:te Skiött Fienden Victoria omkring Festningen och Slättet, då och en hiulmakare gesell gaf sig under honom, sammaledes 1 Handtlangare.

d: 12:te gafz effter accord Bursarne 14 dagars Prouiant då och 4 Full och Lähr Constapl:r 2 Handtlangare 1 Corpl: 102 Gemeena gåfwo sig otillbudne i Czarens Tienst, oachtat det den Ryska Öfwersten och Commendanten Manstein *) dem derföre hårt reprøemenderade och ifrån et sådant otillbörligit förehafwande dem afrådde, säjande, at som de deras rätta arfkånung och FädernesLand äro otrogne, så hade de hoos Czaren ingen Nåd af[!] förmoda, uthan med tijden torde blifwa så handterade som dem ångra skulle.

d: 22 & 23:die Tog fienden alt vårt frist Manskap på des arbete här i festningen.

*) Ernst Mannstein, öfverste för ett dragonregemente. Senare generalmajor och kommandant i Reval.

d: 24:de Aflefwererade Fienden till wåre Busar 8 dagars Profwiant och effter middagen fördes de siuke och Blecerade till hamnen, hwarest de sattes på 2 Ryska fartygh.

d: 25:te Om mårgonen, afseglade bem:te fartyg till Cronobårg under Rysk Convoje.

Dito afmarcherade hella Kexholmske Swenske govarnison, sedan deras förra gewär, twärt emot accordz Puncterne blefwo ombyte emot nya Lunt Musqvetter, dem de på wägen och i Marchen bårtkastade, som dem framdeles till hårt ansvar kommandes warder, och anlände till Warixälla by, hwarest höltz första Nattlägeret under Convoje af 2:ne Ryska Majorer, sampt någre Öfwer Officerare, och 300 Man dels Cavall:ie endehls Dragoner. 2 Constapl:r 7 Handtl:r och 23 gemeena rymbde på wägen.

d: 26:te Höltz andra Nattlägret wed Recala byen.

d: 27 anlende alt wårt Manskap, så de på Lådiorne som Marcherande till Cronobårg, derest de siuke och blecerade bekommo Skiutzhästar och Continuerade wi Marchen middagz tijden widare till Lopasmäki, derest wi hwilade öfwer Natten.

d: 28:de Om mårgonen bijtida, Marcherade wi till Migrilä by, derest wi höllo på Feltet wår middagzmåltijd, och straxt der på, fortskyndades Marchen till Tyriä by, derest wi höllo Nattläger, sedan wi den dagen hade Marcherad 5 gaml:e Mijhl.

d: 29:de Ombytes hestar för de Siuka wed bem:te by derifrån wi emoot Middagz tijden Marcherade till Kiriawala by, hwarest wi hwilade den natten öf:r.

d: 30 Continuerades Marchen till Sergilax by, derest wi som snarast åto, och straxt till Turdianemi by i Nyslätz Lähn, derest den Ryska Convojen tog if:n oss dess afskedh; På samma Platz hwilade wi öfwer Natten.

October.

d: 1 gingo wi till byen, derest wij åto, och straxt förfogade wi oss till stranden, derest wi med båtar blefwo

Transporterade till Pungasalmi håлма, der if:n de siuke afhämtades med 2:ne Lådior till Nyslått, hwilcka straxt afgin[g]o, men det friska manskappet blefwo på samma håлма qwar öf:r natten; Lådiorne hunno samma Natt till Måisundz håf.

d: 2 Höllo de Marcherande deras NattLäger wed Kärinäki by.

Dito ankommo Lådiorne med de siuke hit till Nyslått, och blefwo straxt Logerade på Malmen.

d: 3 ankommo de Marcherande äfwenledes hit, och unfingo deras qwarter dersammastedes.

Ad Mandatum
N. Qwistbergh.

praes:t d: 13 Julij 1710.

Högwälborne Herrar Grefwar Kongl.
Majj:tz Råd, Samptel:e af Hans Kongl.
Majj:t till Justitiæ och Defensions wercketz
administrerande Inrijkes högtförordnade

Nåd- och Höggunstige Herrar.

Medföllande krigzRättentz här sammastädes håldne 2:ne Ransakningar och derå meddelte domar,*) ang:de een Spion Henrich Johanson ben:d som här i Landet bleef attraperad, och 2:ne Solldater Thomas Riggert och Stensell Pokroppa, hwilcka warit sinnade till Fijenden at öfwerlöpa, har iag i diupest underdånigheet icke underlåta bordt till Eders Höggrefl:e Excell:ciers och högl. Kongl. Defensions Collegii Nådige leutation och godtfinnande, att öfwerskicka, derhoos i lijka demödigheet berettandes att sedan mitt sidsta af d. 16 hujus intet föränderligit inlupit, mera än hwad närgående relation wid handen gifwer, som Eders höggrefl:e Excell:cier och Kongl. Defensions Collegium iag

*) Ej här införda.

eij skohlat ocommunicerat låta, med outhörligit framhär-
dande

Eders Höggrefl:e Excell:ciers och Högl. Kongl.
Defensions Collegii

Kiexholm d. 16
Junij 1710

Vnderdånigste, ock ödmiuckaste
Tienare

J: Stiernschantz
m. p.

upläsit d. 4 Aug. 1710

Högwälborne Herrar Grefwar Kongl.
Maij:tz Råd, Samptel:e af Hans Kongl.
Maij:t till Justitiæ och Defensions wercketz
administrerande Inrijkes högst förordnade

Nåd- och Höggunstige Herrar.

Sedan mitt underdånige sidsta af d. 10 hujus har
Fienden till aprochera
9. 8. 4. 25. 11. 4. 25. begynt 16. 8. 1. 3. 10. 15. 6. 7. 14. 4. 15. 3.
omkring fästningen
och dem 6. 182. 15. 8. 25. 13, 9. 4. 30. 16. 25. 8. 25. 13. 4. 25,
dragit någre stellen
11. 15. 3. 13. 8. 16, sampt på 25. 58. 13. 15. 4, 30. 16. 4. 1. 1. 4. 25,
skantzorgar opsatte
30. 2. 3. 25. 16. 49. 2. 58. 15. 13. 3. 15, 6. 10. 30. 3. 16. 16. 4,
till Batteriens förfär-
16. 8. 1, 5. 3. 16. 16. 4. 15. 8. 4. 15. 30, 9. 51. 15. 9. 70. 15.-
digande; handen
11. 8. 13. 3. 15. 11. 4, hwilcka iag effter 14. 3. 25. 11. 4. 25,
låtitt förstöra
1. 58. 16. 8. 16, 9. 51. 15. 30. 16. 51. 15. 3 och dess
onda intention
6. 25. 11. 3, 8. 25. 16. 4. 25. 16. 8. 6. 25, tills dato
merckeligen hindrat
18. 4. 15. 2. 4. 1. 8. 73. 4. 25, 14. 8. 25. 11. 15. 3. 16,

så med 16. 4. 25. 16. 4. 15. 3. 11. 4, 17. 16. 9. 3. 1, som
 dag ock stundelig 17. 10. 10. 3. 30. 25. 8. 25. 13, hwar-
 igenom denne 30. 0. 3. 13. 4, 13. 0. 3. 15. 25. 8. 49. 6. 25. 4. 25,
 mycket kommit strap-
 18. 43. 7. 2. 4. 16, 2. 6. 18. 18. 8. 16 att 30. 16. 15. 3. 10.-
 seras, esomåftast
 30. 4. 15. 3. 30, och den 4. 30. 6. 18. 58. 9. 16. 3. 30. 16,
 begärte förstärckningen
 5. 4. 134. 15. 16. 4, 9. 51. 15. 30. 16. 4. 15, 2. 25. 8. 25. 13. 4. 25,
 Saltetz krutetz Toba-
 som 30. 3. 1. 16. 4. 16. 30, 2. 15. 17. 16. 4. 16. 30. sampt 16. 6. 5. 3.-
 ketz tidige hitstäl-
 7. 2. 4. 16. 30, 16. 8. 11. 8. 13. 4, 14. 8. 16. 30. 16. 43.-
 lande aldranödigaste
 15. 3. 25. 11. 4, 3. 1. 11. 15. 3. 25. 51. 11. 8. 13. 3. 30. 16. 4,
 behöfde beklageligen
 5. 4. 14. 51. 9. 11. 4, och nu 5. 4. 2. 1. 3. 13. 4. 1. 8. 13. 4. 25,
 måste umbära fien-
 18. 58. 30. 16. 4, 17. 18. 5. 70. 15. 3, sedan 9. 8. 4. 25.-
 den sammas inskaffande
 11. 4. 25. 30. 3. 18. 18. 4. 30, 8. 25. 30. 2. 3. 9. 9. 3. 25. 11. 4,
 betagit utseende
 5. 4. 16. 3. 13. 8. 16, ändock iag af alt 17. 16. 30. 4. 4. 25. 11. 4,
 intet kan märkia
 8. 25. 16. 4. 16, 2. 3. 25, 18. 70. 15. 2. 8. 3, än dett
 fienden dragit een dehl
 9. 8. 4. 25. 11. 4. 25, 11. 15. 3. 13. 8. 16, 4. 25, 11. 4. 4. 1,
 mackt med
 af dess 18. 3. 7. 14. 16, härifrån och allenast 18. 4. 11,
 någre 1000:de mann eller fast
 25. 58. 13. 15. 4, 1000:de 18. 3. 25, 4. 1. 1. 4. 15, 9. 3. 30. 16,
 ringa manskap denne orten
 15. 8. 25. 13. 3, 25. 18. 3. 30. 2. 3. 10, 11. 4. 25. 25. 4, 6. 15. 16. 4. 25,
 anfächtar hela
 3. 25. 9. 4. 7. 14. 16. 3. 15, och tör hända 14. 4. 1. 3,

dess Force emoot Finland
 11. 4. 30, 9. 6. 15. 74, 4. 18. 6. 6. 16, 9. 8. 25. 13. 25. 11,
 bruka
 och H:r Baron och General Majoren *) 5. 15. 17. 2. 3,
 täncker
 16. 4. 25. 2. 4. 15, som iag ej kunnat obemält låta och
 rapports has-
 för denne min ödmuke 15. 3. 10. 10. 6. 15. 16. 30, 14. 3. 49-
 sarderlige framskaf-
 3. 15. 11. 4. 15. 1. 8. 13. 4, 9. 15. 3. 18. 30. 2. 3. 9.-
 fande chiffres
 9. 3. 25. 11. 4, samme bordt med 7. 14. 8. 15. 4. 30,
 säkrare
 affärda, som iag till Correspondencens 30. 70. 2. 15. 3. 15. 4,
 öfwande
 51. 9. 0. 3. 25. 11. 4, med H:r ÖfwersteLeutenanten Ly-
 dinghielm brukat och honom igenom breek härjempte be-
 Claven där af
 gärt 7. 1. 3. 0. 4. 18, 11. 4. 15. 3. 9, här innelycht bij-
 understådt
 foga, som iag ej 17. 25. 11. 4. 15. 30. 16. 58. 11. 16,
 här ifrån meddela
 14. 70. 15. 8. 9. 15. 58. 25, att, 18. 4. 11. 11. 4. 1. 3, ellr
 öfwerstyra
 51. 9. 0. 4. 15. 30. 16. 43. 15. 3, Icke twiflandes att
 fienden näst dens
 9. 8. 4. 25. 11. 4. 25, 25. 4. 30. 16, 11. 4. 25. 30, högstes
 imedlertid finna
 bijstånd skall 8. 18. 4. 11. 1. 4. 15. 16. 8. 11, 9. 8. 25. 25. 3,
 ett kraftigt motwärd
 4. 16. 16, 2. 15. 3. 9. 16. 8. 13. 16, 18. 6. 16. 0. 70. 15. 25
 igienom
 och 8. 13. 4. 25. 6. 18, Eders höggrefl:e Excell:ciers och
 bestyrande
 Kongl. Defensions Collegii 5. 4. 30. 16. 43. 15. 3. 25. 11. 4,
 Kongl. tjänst
 för 2. 6. 25. 13. 1. 8. 13. 4, Maij:tz 16. 8. 4. 25. 30. 16,

*) G. Lübecker.

fienden fördefwen
 9. 8. 4. 25. 11. 4. 25, 9. 51. 15. 11. 15. 4. 9. 0. 4. 25,
 warda
 0. 3. 15. 11. 3, uti hwilcket upsåth iag med Lijf ock blod
 continuerar och med underdånig zele framhårdar
 Eders Höggrefl:e Excell:ciers och högl. Kongl.
 Defensions Collegii
 Vnderdånigste, och ödmiukaste Tienare
J. Stiernschantz
 m. p.

Kiexholm d. 15.
 Julij 1710

Becklageliget For-
 P. S: 5. 4. 21. 3. 13. 4. 1. 8. 13. 3. 30. 16, att 9. 6. 15-
 tifications Artolle-
 16. 8. 9. 8. 7. 3. 16. 8. 6. 25. 30, och 3. 15. 16. 6. 1. 1. 4-
 rie Betiänte så
 15. 8. 4, 5. 4. 16. 8. 4. 25. 16. 4, äre mycket slätte, 30. 58,
 bördan
 att 5. 51. 15. 11. 3. 25 af alt detta mig åligger, jembwål
 manskapet myc-
 18. 3. 25. 30. 2. 3. 10. 4. 16, här sammastädes 18. 43. 7-
 ket oförfarne re-
 2. 4. 16, 6. 9. 51. 15. 9. 3. 15. 25. 4, och elliest 15. 4-
 belske är illa
 5. 4. 1. 30. 2. 4, så att iag derutinnan 70. 15, 8. 1. 1. 3,
 utstälder af dee
 17. 16. 30. 16. 4. 1. 11. 4. 15, emedan 5 st, 3. 9, 11. 4,
 samma redan fienden
 30. 3. 18. 18. 4, 15. 4. 11. 6, till 9. 8. 4. 25. 11. 4. 25,
 öfwerlupet
 51. 9. 0. 4. 15. 1. 17. 10. 8. 16.

Högwälborne Herrar Grefwar Kongl.
Maj:tz Råd, Samptel:e af Hans Kongl. Maj:t
uti den Kongl. Senaten högstförordnade

Nåd- och Höggunstige Herrar

Ehuruwäl Eders Höggrefl. Excell:cier utaf mitt i nestledne månad till den ort affärdade ödmiuke skrifwelse lærer i nåder erfahrit hafwa, huru iag omsijder blifwit nödtwungen Festningen Kexholm tillijka med Slottet d. 9. Sept. med accord at öfwergifwa, Så har iag för denne gång sielfwe Puncterne deröfwer skohlat Eders Höggrefl:e Excell:r i all som största demödigheet communicera, hwilcka dock Fijenden till minsta deelen höllte, såwijda han ombytte gewähret och i stellet för dhe förrige som gvarnizonen hade, gaf Nye Luntmusqvetter sampt under marchen hijt åth eij meera än nappast till at framskaffa dhe Siuke gaf skiutzhästar, hwarigenom Officerarne af gvarnizonen blefwo förordsakade deras Fattigdom under wägen at qwarlembna ell:r ock genom skäncker till den med convoijen commenderade Ryske Majoren sampt alt för kåstsam betalning samme sig tillskaffa och således med största swårigheet fortbringa hijt till Nyslott, hwarest dhe nu qwarblifwa till H:r Baron och General Majoren Lybeckers wijdare ordres hwart hän han dem will commenderat hafwa, men huru starck gvarnizonen wid börian af belägringen warit, jembwäl sielfwa afgången, sampt huru många sig till Fijenden begifwit ell:r elliest bortkombne och huru dhe sig effective befinna, har iag icke hell:r Eders Höggrefl:e Excell:cier medelst hoosgående ödmiuke Förslag bordt ocommunicerat lembna, hwaraf Eders Höggrefl:e Excell:cier i nåder teckes aftaga, huruledes iag Festningen till dett yttersta söckt conservera till dess iag hinner Relation eller Journalen om sielfwa belägringen sampt orsakerne till accordet som dett deröfwer håldne consilii protocollet skall utwijsa, i all som största

demödighet at öfwerstyra som med nästa post skall föllia,
hwar med iag utan återwändo framhärda

Eders Höggrefl:e Excell:ciers

Vnder dånigste och Ödmiuckaste

Nyslott d. 4:

Tienare

Octob:r 1710

J. Stiernschantz

m. p.

Förslagh *) uppå Kiexholms Gwarnizon, huru stark den varit, enär Fienden d. 6 Julij sistl. ryckte under Staden, hwad sedermehra afgångit, och huru starck den sig nu effective härsammestedes befinnes; Nimmel:n För Belägringen.

Staben

Öfwerste och Commendant.....	1
Gwarnizons Predikant.....	1
Feltscher med des Lärpoike.....	2

Artillerie Staten

Leutnant	1
Fendrich	1
Under Office. med Bestel. Person:r	8
Constabl:r med Dito i Lähran.....	19
Hantlang:r { Friske 20 } { Siuke 8 }	28

Infanteriet

Capiteiner	3
Leutnanter.....	3
Fendrichar.....	3
Under Offic. med Munsterskrif.....	18
Corpor:r { Friske 18 } { Siuke 2 }	20

*) Förteckningen på inkastade bomber etc. är här ej medtagen då antalet framgår ur journalen.

Trumsl. och Pipare.....	9
Gemena { Friske 382 }	442
{ Siuke 60 }	
Profosser.....	3

Afgångne i Beläringz Tijden.

Artoll. Staten.

Hantl:r slagne.....	6

Infanterie.

Corporal:r Fångne.....	2
Trumsl. fången.....	1
Gemena { Fångne..... 6 }	138
{ Dödskutne 54 }	
{ Rymde till fienden 78 }	

Wed Stadens Öfvergång befans.

Staben.

Öfwerste och Commendant.....	1
Gwarnizons Predikant.....	1
Feltscher med des Lärpåike.....	2

Artill. Staten.

Leutnant.....	1
Fendrich.....	1
Under Office. med Bestel. perso.	8
Constapl. med Dito i Läran.....	19
Hantl:e { Friske 14 }	22
{ Siuke 8 }	

Infanterie.

Capiteiner.....	3
Leutnanter.....	3
Fendrichar.....	3
Under Offic. med Munstersk.	17

Corporal:r	{ Friske..... 14 Siuke 4 Blesserade 2 }	20
Trumsl. och Pipare.....		9
Gemena	{ Friske..... 176 Siuke 68 Blesserad. 60 }	304
Profosser.....		3

Sedermehra afgångne.

Artoll. Staten.

Bestel. person, begifwit sig till Ryssen.....	1
Full och Lär Constapel:r äfwenledes.....	4
Hantl. { Under Ryssen..... 2 Rymde på March:n 6 }	8

Infanterie.

Corpor:r under Ryssen sig begifwit.....	1
Gemena { till Ryssen..... 82 blifwit på March:n 27 }	109

Tillstädes.

Staben.

Öfwerste och Commendant.....	1
Gwarnizons Predikant.....	1
Feltskär med des Lärpåike.....	2

Artillerie.

Leutnant	1
Fendrich.....	1
Under Offic. och Bestel. Personer.....	7
Full och Lär Constapl.....	15
Hantl:e { Friske 8 Siuke 6 }	14

Infanterie.

Capiteiner	3
Leutnanten.....	3
Fendrichar.....	3
Under Office. med Munsterskrif.....	17
Corpor. { Friske 16 } { Siuke 4 }	20
Trumsl. och Pipare.....	9
Gemena { Friske..... 171 } { Siuke..... 18 } { Blesserad. 13 }	202
Profosser.....	3

Datum Nyslott d. 5 Octob. 1710.

H. Gyllenspongh.

Copia.

Accords Puncten

So zwischen Ihro Gross Czarischen Majeste[tz] General Major den hoch-wollgebohrnen Herren H. Robert Bruce, und Ihro Koningl. May:tz zu Schweden Obristen und Comendanten den wollgebornen Herren H. Johann Stiernschantz bey Überlieferung der Stadt und Schloss Kexholm und geschlossen worden.

1:o. Wird von Czarischer May:tz seiten versprochen, das die sambtliche gvarnizon, so woll in der Festnung ass auff dem Schloss, mitt ihrer völliger Lieberie, Ober und Untergewehr, 24 Schuss munition, ohne fliegenden Fahnen, und klingenden Spihl, möge frey und ohngehindert, nach Kriegz-manier abmarchiren, von hier, den geradesten weg, durch Cronburgh nach Nyslott, und weiter nach ihrer belieben, worunter auch begriffen sein sollen die Priester und Bürgerschaftt, ihre Weiber und Kinder, wie auch alle und jede, wes Standes sie sein mögen, ausgenohmen die Deserteurs, welche sich hier in der Stadt befinden, so fehrner

aber jemand von der Stadt und Landes Einwohner alhie verbleiben will, soll es ihme frey stehen.

2:o. Sollen so woll Militair als Civil Bedienten, wie auch Priester und Bürgerschafft mitt alle und jede, wes standes sie sein mögen, frey ihr Eygenthumb mitnehmen, worzu d. H. General Major verspricht nötige Fahrzeuge nebst Pass und Con[v]oye, damitt die kranken, wie auch oben angefurtes Eigentumb von hier nach Chronburgh, oder wo es am fugligsten sein kan, zu wasser hingbracht werden; doch dabey dass solche Fahrzeuge zurück auff Paroll abgelassen werden.

3:o. Soll der Gwarnizon nach einnahme der Festung und des Schlosses, aus der in Kexholm befientl. Magazin auff 14 Tage Prowiant gerichtet werden.

4:o. Auf Schwedischen Königl. May:tz Seiten dagegen, wirdt nicht allein die sämbtliche Artillerie, bestehende in Stucken, Mörser, Munition etc. wie auch allen dem zugehörigen, und der Fortification zustendigen apparat, in der Festnung zulassen, sondern auch versichert, das alle verborgenen minen so in oder auser der Festung verhanden sein mögten sollen auf Paroll offenbaret, wie auch was noch in denen Magazinen verhanden, nicht verschwiegen werden.

5:o. Auf Ihro Gross Czarischen May:tz Seiten, wirdt versichert, das keiner von der Soldatesqve soll gezwungen werden wieder Eidespflicht Dienste anzunehmen, in gleichen auch das der gwarnizon weder bei Einräuchung der Festnung, noch auf den marche in keine Stucke anders alls woll, und ohne all Fienteliche Begeugung gehalten werde, wie auch ihren Zustand d. H. General Majoren Lybecker zu berichten, in übrigen, und da etwan wieder Verhoffen von einem oder dem anderen fur sich und besonders was ohnfrendliches geschehen solte, das solches der gebur nach geandet, und diesen getroffenen Accorde keines wegcs nachteilich seyn solle.

6:o. Bei untengesetzten Dato, sollen von Ihre Gross Czarische May:tz Völker der Stadt und SchlossThorn umb 1 Uhr Mittagz Zeit eingerömet werden, und sie die Losung davon zu melden freiheit haben; Unter dessen Versprechen auf Cavalier Parol, alle Obengenanten Puncten richtig zu halten. Zu mehrer Vesthaltung, sind von selbigen zwei gleichlautende Exemplaria verfertiget, von beiden Theilen unterschreiben, mitt Ihren Pittschafften befestiget, und jeglichem Theile, eines derselbigen zugestellet worden. Gegeben in Lager vor Kiexholm d. 8 Sept:r A:o 1710.

J. Stiernschantz
(L. S.)

R. Bruce
(L. S.)

1:o. Mitt diesen wirdt den wollg. H. Obristen und Commandant versichert das Ihrer Soldatesqve mondüer, wie auch Ober und Untergewehr keines Theiles soll verwexlet werden.

2:o. So soll die Gwarnizon von hier nacher Cronoburgh zu wasser auf unsern Fahrzeugen mitt Sicherer Convoje und Pass gebracht werden, und von dhar weiter biss an die pässe auf dies Seites Nislott zu welchen Landwege man ihnen so viele Schiespferde altz möglich bei oder den Destrict umb Cronoborg zu bekommen sollen gegeben werden.

3:o. So sollen sie die freiheit haben nach zwei tage nach deme unsere in die Stadt marchiret zu verbleiben, umb sich deste besser auf den reise fertig zu machen.

4:o. Was aber anbelanget wegen dher Fhanen und klingenden Spiele, So kan ihr Gross Czarischen May:tz hohe Order keinen wege geändert werden, und müssen die Fanen und Trommels an uns abgegeben werden, von ihren Trommels aber, können Sie nur ein behalten, welcher aber bei ausmarche nicht soll gerüret werden.

5:o. Was unser einmarche anbelanget, so soll dieselbe diesen Mittag umb 1 Uhr geschehen, das nun sel-

bige zeit die Brüche von dem Rewelin biss an die Pfort fertig sein.

Actum vor
Kexholm, d. 8 Sept.
1710.

R. Bruce.

[Oför]griipelig utlåtelse uppå de af H:r
Öfwersten och Commendanten Wälborne
Johan Stiernschantz wid det sammankallade
Consillio militari förestelte fråge pun[c]ter.

1:mo. Såsom H:r Öfwersten och Commendanten i första börian och wid des anträde till denne posten af högst berömbelig Nijt och Zele för Kongl. Maj:tz dienst och denne frontier Festningens Conservation warit högst omtänckt och bekymbrat, Så med de illa försedde wallars Reparation och förbättring som till Cachematters förfärdigande och proviantz samt magazins husens underhielpande för alt Fijendtl:t på kommande, som oss redo (tywärr) swåra på tränger, så har H:r Öfwerstens och Commendant:s kårta här å orten wijstande tijden beklagel: des beprijselige upsåt myckit sökt at hindra, så at H:r Öfwersten och Commendanten (som det minsta barnet med Låford skall wetha intyga) eij mehra kunnat præcavera än det sökt i alla dehlar wärckställiga, och således uti mång ting åtagit sig mera beswär än des anförtrodde kall och Embete welat anbefalla, särdehles med Artoll:ie och Fortificat:s wärcketz behörige inrättande, hwar utinnan H:r Öfwersten och Commendant:n redo wijst den Sårgefällighet at denne Festningen för medelst Gudz Nådige försyn och H:r Öfwerstens och Commendant:s bruckade försichtigheet uppå åttonde weckan utom någon ringaste försäkring om undsättning och denne Swaga Guarnisons förstärckning, hwarå H:r Öfwersten och Commendant:n förnimmes tidigt

nog och esom-åftast pulserat och bewekat hafwa at städt[!] Fijjendens i denne trånga Festningen inkastade fahrlige 1680 Bomber 2000 Mö[r]sare med steenkast 100 Wallbomber och 230 Mörsare med granater och 100:de Carkaschier, hwarigenom för uthan det gvarnizonen som des uthan icke warit tillräkiande, är worden skadd och förswagad at den samme en Cortin näppast behörigen kan Defendera mycket mindre 2:ne Festningar bestrijda, så har och en dehl af dem funnit[s] så trolöse at mången uthan ringaste orsak, ehuru H:r Öfwersten och Commendant: på hwariehanda sätt sökt det at förekomma, till Fijjenden rymbdt, uthan och den öfrige hoopen som af de swåra fatiguer Fijjenden os dag- och Stundel:n tillskynder äre fast uthmattade, at en dehl låta sig höra Murmlande och ringa till troendes, enär så omträngia skulle, hwarföre ändåch wij underskrefne med gåt sambwethe Contestera kunna för Kongl: Majj:tz höga Tienst, och wår undersåtelige Plicht giärna och med högsta nöije skulle låtha wår sidsta blodz droppa uthtappa, Så synes oförgripel: föregående omständigheter, och det ringa förråd här å Kruut sampt ammunition finnes jembwähl denne Festningens släta Defension som fuller förmedelst de Situerade Strömmars kringlöpande synnes favorabel, men som Wallarne hwilcka af Bomberne mächta blif:t Ruinerade dåch sedermehra lappade jempte manskapetz ringheet, som der emot uti det minsta icke kunnat swara en större Kongl. Majj:tz otienst med sig föra der Fijjenden som nu redo med sine approcher Står till Contracharpen och gör Stora præparationer till storm[n]ing, skulle den anfalla och bemächtiga, Emedan de få af manskapet den samme icke kunnat uthålla, uti andre tillfällen ännu kunde Kongl: Majj:tt någon underdånige Tienst betyga, som de hwilka såsom d: 29 Marti warit Bloqverade eij någon tillförsell hafft, mindre någon undsätning i längden kunna försäkra, ell:r wid denne nu instundade wäderleken för kiöld och wäta i mangell af behörige Cachematter sig och

deras gewär kunna Salvera och bärga, uthan lijka såsom i Fijende Land Stadde see sig förlätne och till Fijendens bemötande myckit swage.

2:do Kunna wij uti ingen dehl uthräkna, huru wijda Slåtet som är fast swagare uti Muren, och Bastionerne så inrättade, at den ena intet kan bestryka den andra, ell:r i uhrminnes Tijder mehra Reparerade än det H:r Öfwersten och Commendant: å mensch- och möjel:ste sätt jämbwähl häruthinnan wehlat Contribuera sit bästa allenast tijden och denne swaga Guarnisonen wehlat så tilllåta, men Beklageligast at henderna så wähl här uthinnan som till at befästiga Staden warit H:r Öfwersten och Commendant:n des medelst bundne jembwähl Tijden der till meer än kårt, så at Meniskio hender i sådane måhl ej mehra kunnat uthrätta hwarföre och det måst tillbaka blif:a och sålunda redowijst slätt prof af den uthwärtas på skjnande Defension, sedan bomberne till några fambnar Muhren temmel:n nederslagit, och des uthom är fast ringa till at emoot stå den force och fördehl Fijenden i wijdrig hendelse af fästningens bastioner kan brucka; der emoot man sig if:n Slåttet med fast ringa omtahl [!] af Stycken lär kunna betiena, hälst Linien uti festningen weter emooth slåttet är dubbelt lenger och således förmåhnen derutinnan synes haf:a, skulle och (som gudh nådel:n af wärje) guarnison:n if:n festningen blif:a obligerad at taga Retirade till Slåttet, så gif:r förfahrenheten wed handen at ganska få ell:r af als ingen kunde sig således Salvera, hwilcket om man åther skulle söka Tijdigat at förekomma och af böija, så synes man oförgripel:n der wed mehra förlorat än wunnit hafwa, aldenstund Slåttet som ringare är och till sielfwa Festningens bijbehållande som importantare quid, uthsedt och funderat den till medh och för uthan den hazard och Kongl. Majj:tz otienst som des emellan kunde förelöpa, och sig till draga, Så är mer än osäkert om Fijenden som redan så många fördehlachtige förmåhner sig bemechtigadh, skulle uti något accord

med Slättet inlåta, warandes ännu in dubio om icke han till at betiena sig af wåre slette hwilckor Torde Festningen tillijka med Slättet angripa, eller och des attacke så anställa at ingen Retirade kunde skiee, hwar igenom så det ena som det andra Kongl: Majjt: icke till ringa afsaknadh Torde falla särdeles emedan efft:r alle inkombne berättelser som och tillståndet will Exprimera at ingen undsättning för denne Festningen är förhanden.

3:tio. Gifwandes åfwan anförde motiver nogsampt tillkenna, at man redan till det Yttersta tillsat och bijdragit till denne Fästningens Conserverande, så at man in för gudh, hans Kongl: Majjt: och höga wederböranderne håppas uhrsechtadt wara, der denne Festning, som nu förtijden innom Fijendens force är insperrat måste honom till falla och denne govornisonen emoot allas förmodan till Kl:e Majjt:z dienst wijdare kan Emploeras, hwilcket alt wij ingalunda i den acht och mening, som wiliandes at undandraga oss här wid Lijf och blodh att op offra, som wij och det än framgeent äre högst förplichtade gärna giöra, uthan mehra endast syffta der å at man det medh större avantagie och undersätelig Plicht kunde fullborda och i wärcket wijsa, uti hwilcket upsåt wij in till wår död Continuera och stedze förblif:de

Hög Edle och Wälborne Hr: Öfwerstens
Kiexholm d: 26 och Commendantens
Augu: 1710. ödmiuke Tienare

M: G: Qvensell. Hin: Gyllenspongh. O. E. Taube.

E: Joh: Bergh. Hin: Berentz. Sam Hästsko.

O: R. Brusin. P: Törne. I. Mentzscher.

H: I: Gyllenspångh. Abraham Enqvist.

Gustaf Hin: Erenroth.

Till [hör]samt föllje af H: Öfwerstens och Commendantens Wälborne Johan Stiernschantz Ordres, blef d: 25 Augustij 1710, uthi Kiexholms guarnizon ett militair consilium medh samptel:e Officerare anstelt, då H:r Öfwersten och Commendanten dem följande fråge puncter förestelte.

Nemmel:n

1:o Huruwijda denne Festningen tilljika medh Slättet kunde wijdare Defenderas, och Kongl: Majj:tz höga tjenst så medelst i akt tagas.

2:o Hwadh dhe i all widrig händelse för billigast raisonera, om Slättet tilljika medh Festningen, wedh alt omträngjande må öfwer gifwas.

3:o Enär dhe förmena för Kongl: Majj:tz tjenst »så framt ingen succurs war till förwänttande» wara högst nödigt der till att skrijda, hwar öfwer dhe Hr: Officerare effter noga efftersinnande, som dheras Eedh och undersåtelige plickt kräfwer å sin sijda skriffteligen sig utlåta skulle; Och såsom dhe samptelige H: Officerare, för ärendetz wicktigheet, der till bejakade, ty föruntas dem sådant i mårgon »will Gudh» att werkstella.

d:n 27 hujus, instelte sig samptel: H: Officerare medh den omrörde skrifftelige utlåtelsen [som] ad acta finnes; Hwar å H:r Öfwersten och Commendant: sig sålunda yttrade; att näst det H:r Öfwersten och Commendant:n tackar samptel: H: Officerarne för den åhågan som dhe till Kongl: Majj:tz tjenst welat sig skriffteligen utlåta, så lär H: Öfwersten och Commendanten till hwar och en den goda tillförsichten, att man medh Festningens och Slättetz öfwer gifwande än borde hafwa något fördragh, förmodandes näst Gudz tillhielp, det faran ej är så stor, som den effter mennesklig förnufft synnes, uthan att dhe samptel:e lära emedertijdh tilljika medh H:r Öfwersten sielf, wåga uthi Kongl:e Majj:tz tjenst dheras lijf och blodh, hwar emot H:r Öfwersten försäkrade derhån så begå, det man medh Gudz hielp

en godh accord ärhålla skall, allenast någon Patiense till Festningens och Slåttetz öfwergifwande än hafwas kunde: Hwar till samptel: H:r Officerare dheras genswar sålunda gåfwo; det dhe uthi alt, hwadh till Kongl: Maj:tz höga tjenst och denne beträngde Guarnizonens ländande nytta tienar, . . . ttera [uthi] H: Öfwerstens och Commendantens gunstige gottfinnande och behagh, försäkrandes derjempte, att dhe samptel:e wehla gierna och till det yttersta hålla dheras lijf och blodh ospart? Uthlåtandes och des uthan mestedelen af H: Officerare, det dhe till intet retirade till Slåttet kunde uthi något måhl sig inlåta, uthan endast påberopade å dhe motiwer och skiähl, som dhe allareda uthi dheras insinuerade skriffit infört hafwa; hemstellandes doch altsammans uthi Wälborne H: Öfwerstens och Commendantens höggunstige behagh och wijdare gottfinnande.

d:n 5 Sept:r sammanträdde H: Öfwersten och Commendanten medh samptel: H: Officerare, då H:r Öfwersten dem åtsporde, antingen Voterandet skulle begynnes af den yngste Officeraren, eller och, om dhe samptel: wore der medh tillfredz, att H: Öfwersten sielfwer i förstånne om denne Festningens och Slåttetz wijdare Defension proponerade; Hwar till alle medh en mun swarade, att dhe sådant förunna H: Öfwersten; Hwar uppå H:r Öfwersten proponerade, det än [med fest]ningens öfwergifwande hafwes anständh, änskiönt Fienden har sine Werk alle färdige, till des han skutit Breche på muren, förmodandes man sedan kunde retirera på Slåttet, och derest sig wijdare Defendera, anhållandes, det hwar och en Soldatesqven upmuntra skulle, då H: Öfwersten medh Gudz tillhielp förmodar, att man sigh å Slåttet Defendera kan. Der å åtspordes Capitein Qvensell, att gifwa des sentement öfwer H: Öfwerstens och Commendantens proposition, hwar å han sig utlät; Sedan Staden icke allenast på 9:de Weckan hårt warit belägrat, uthan och tillförne någre weckor Bloqverad, så är denne gwarnizonen, som uthom des till 2:ne

Festningars medh andre uthan werckz besettjande mycket ringa, igenom många swåra arbeten till Festningens Reparation, till att förtiga en stadig upwaktning både Natt och Dagh, Kiölden medh rengnetz tilltagande, warandes eij håller någre Cachematter äll:r warma huus i hela Festningen att tillgå, samptdige många siuka och Blesserade så förswagat, att man neppeligen kan medh något skiähl afbijda extremiteten, emedan Knekten igenom åfwanförde motiver, icke allenast är blifwen mycket matt, uthan murmlande, hwilket man nogsampt sökt på allehanda både onda och goda manier afböija, så wähl publicque som private, ja och sielfwa förfarenheeten har gifwit wed handen, huru wijda man sig på Soldaten förlijta kan, hälst dhe dageliga till Fienden öfwerlöpa, föruthan många andre af den gemena hopen gjorde Expressioner, som och, det Officern måste drifwa dem med prygelen till Wallen, enär något alarm warit, under warande tid är ju åtskillige Påster ut och ingångne, som eij till det ringesta kunnat försäkra oss om någon succours rörelse, mycket mindre tidige annalkande; Af dhe många swåre Bombers och Wallgranaters på Wallarne inkast- och inskiutande, äro Wallarne medh murarne, som af B[julle]rsten Le[er, sand] o[ch måss]a är opff[ört] på dhe stellen derest Fienden des approche icke alenast till grafwens bredd fört, uthan och des Skåttanglar med Batterierne förfärdigat »hwar wedh nu Styckerna allaredan parata liggia» så tillpyntade ehuruwähl man medh möda dem igenlappat, att dhe nu redan af sig till någre fambnar infallit, ja och sielfwa PipareBastionen är till en dhel infallen, det öfrige står lutande; Courtinen emellan Fahn- och Swart-rundelen, är till någre fambnar medh muren och Jordewallen infallen af Fiendens stenkast, som omöijel: kan repareras, så att man lätteligen kan aftaga, huru mycket dhe Brechen skulle uthålla. Strömmen emellan Sergie och Fahn Bastion, är till all olycka i denne Sommaren så uttärkat, att det eij diupare än till halfwa mannen; Defension ifrån Slättet kan

så mycket mindre göras, som den ena Linien den andra eij kan bestrycka eller Defendera, der till medh är [muren af] bombers inkastande till 8 à 9 fam:r in till Strömmen infallen, som äfwenwähl omöijel:n kan repareras, uthom des är alla murar på Slättet i gamble tijder uthan kalk, af Ler och Sandh opfört, kommandes än yttermehra der till, emedan här fasligit mycket siuka medh Blesserade finnes, äro Medicamenterne medh Plåstret aldeles opgångit, så att dhe i mangell der af måste förgås, hölt älliest i alla måhl H: Öfwerstens goda förställningh för godh, och war willig effter Eedzplickt göra alt effter yttersta förmågo.

Samptel: H:r Officerare af gwarnizonen bijfölo alle H: Capitein Qvensels sentement, tilläggjandes Leutnanten af Artigleriet än yttermehra huruledes så wähl i Festningen som Slättet icke allenast ett helt slätt förråd i krut war, uthan och ett stort manqvement å kuhlor till alla här befintelige Styckerne, och hade Wälborne H. [Öfwersten] och Commend: den försichtigheeten eij brukat, det han låtit af dhe Ryske Bomstycken förfärdiga Skrätt eller Cartescher, sampt menagerat Krut medh halfwa Ladskoflar, wore länge redan det lilla förrådet till ända, proponerandes bem:te Leutnant derjempte, det en dhel metal medh Jernstycken, dhels 21 endhels 12 *℞*:e, medelst stadigt skiutande söndergångit, föruthan Mörsare och Potthundar, des manskap, som uthom des lijtet till antalet, af Siukdommar och Blesseurer så insmälte, att 14 man afgått; Artiglerie Fendrichen bijföll Leutnanten.

FortificationsLeutnanten war af lijka meningh, demonstrerandes, emedan han som långh tijdh här warit, och i så måtto werket best kunnig, det hela den dhelen af Staden, hwar emot Fienden des Force förer, wore så swagh, att den den ringeste Brechering eij kunde utstå, helst tärwen hel mager och sandig, sampt murarne af Bullersten, Leer, Sandh och måssa [opf]ört, och nu till en stor dhel af dåning infallen, som eij kan i desse tijder understödjas.

Slättet wore af fast wärre beskaffenheet uthi Defension?
H:r Öfwersten och Commendanten tillsporde å nyo samptel:
H:r Officerare, om det wore rådeligit ingå ett accord om
Festningens medh Slättetz öfwergifwande, hwar å samptel:e
Officerarne, i anseende till åfwanbem:de Motiver, funno
rådeligit träffa ett resonabelt accord, hålst fienden der om
anhållit och des werck alle färdige, kunnandes wij fram-
deles giöra Kongl:e Maj:tt och Chronan bettere tjenst, än
i denne aldeles förlåtne Frontier Befestningen, hwar å ett
project till accord Puncterne uplästes, och blefwo samma
till Lägret affärdade.

d:n 9 Dito kallade H: Öfwersten och Commendanten
H:r Officerare å nyo tillsammans, då general Brusens bref
oplästes, hwaruthinnan någre puncter sträfwannde emot vårt
projecterade accord, funnes, som 1:o Om flygande Fahnor
och klingande Spehl 2:o Oförwexlat gewähr, 3:o Frij S[kju]tz
med Convoje till Nyslott, 4:o Effter 2:ne dagar sedan Sta-
den medh Slättet war öfwergifwen, få marchera, hwarföre
blef belefwat att affärda Capitein Qvensell till Lägret,
Disputen på det tienligste att afgiöra; Emedlertijdh före-
stelte H: Commendanten hela gwarnizonen dhe af Fienden
giorde grawamina, med mörka utlåtelse, emedan dhe
emot accord torde blifwa fängslige bortförde, om icke då
i sådan händelse wore bettere giöra motstånd till det ytter-
sta, då dhe samptel: swarade, sig hållre willja feckta, än
ingå något otydeligit accord: hwarå Capitein Qvensell kom
medh general Brusens skrifftelige försäkran tillbakas om
åfwanförde twistige puncter, hwarföre i anledningh af alla
anförde wiktige Raisonner, blef enhälleligen slutit, att skrijda
till ett raisonabelt accord. Actum ut supra.

ad mandatum
Claes Palm.

[Utanskrift:]

Till Dheras Hög Grefwelige Excellencier
 Samptelige Kongl:e Maij:tz Högtbetrodde
 Menn och Råd
 detta

I
 Stockholm

Allerödmiukeligast.

.....
 Herrar

[Påtecknad:]

..... Stiernschantz
 1710 14 October.

Sedan iag wed min första ankomst hijt till Orten,
 månde öfwersenda Eders Höggrefl: Excell:r een Copia af
 Accordz Puncterne på Kiexholms Befestningz högst nöd-
 twungne öwergifwande, förmedelst det i bem:te Befestning
 warande ringa manskap, hwilke merendels så som Kongl:
 Maij:tz och FädernesLandzsens otrogne undersåtare, förrymde
 effter hand till fienden, oaktat det iag dem 4 Capp:r Spanmäll
 till mans af Chronones Magazin dersammstedes »mer än
 dheras Ordinarie» lätt aflewerera i den mening, att afhålla
 dem ifrån ett sådant otilbörligit procedere; Jemwäll och
 då samma gång, öfwerskickade en Specification på Fien-
 dens gjorde Skått, samt des inkastade Bommer, Wallgra-
 nater, Träbommer och Stenkast; Öfwersänder iag och nu
 här jemte i diupeste Ödmiukheet Eders Höggrefl:e Excell:r
 fölljan — — — — —
 — — — — —
 grefl:e Excell — — — — —
 af nådigaste [ai]taga rätta — — — — —
 iag är f[ö]rorsakat worden — — — — — willja,
 Festningen till Fienden öfwe[r] — — — — — et (som
 i Ödmiukheet förmält är om Manskappetz r[inghet] till Fest-

ningen och Slåttetz Defension, samt så många [mans] — —
derif:n öfwer till Fienden) har och Manqvementet i Krut och
ammunition warit eij ringa orsak, till merbem:te Festningz
afstående; Förmodar altså i allerdjupeste Ödmiuckheet Eders
Höggrefl: Excell:r mig här uthinnan eij misstydandes
warda, alldenstund iag wed Gud och mitt rena Samwete
[s]äkert bedyra kan, att iag mig wed mitt anförtrodde Com-
mendantskap så sökt att förhålla, som det in för Gud,
Hans Kongl. Maj:tt min allernådigste Konung, och Eders
HögGrefl: Excell:r iag det tryggel: will och kan ansvara.
För öfrigit, recommenderar iag migh uthi Eders HögGrefl:
Excell:s Höga Gragie, continuerandes mitt i min dödztundh
Eders Höggreflige Excellenciers

Vnder dånigste och ödmiuckaste Tienare

Nyslott d. 14

Octob: 1710

J. Stiernshantz

GENERALMAJOREN
ERNST DETLOF v. KRASSOWS

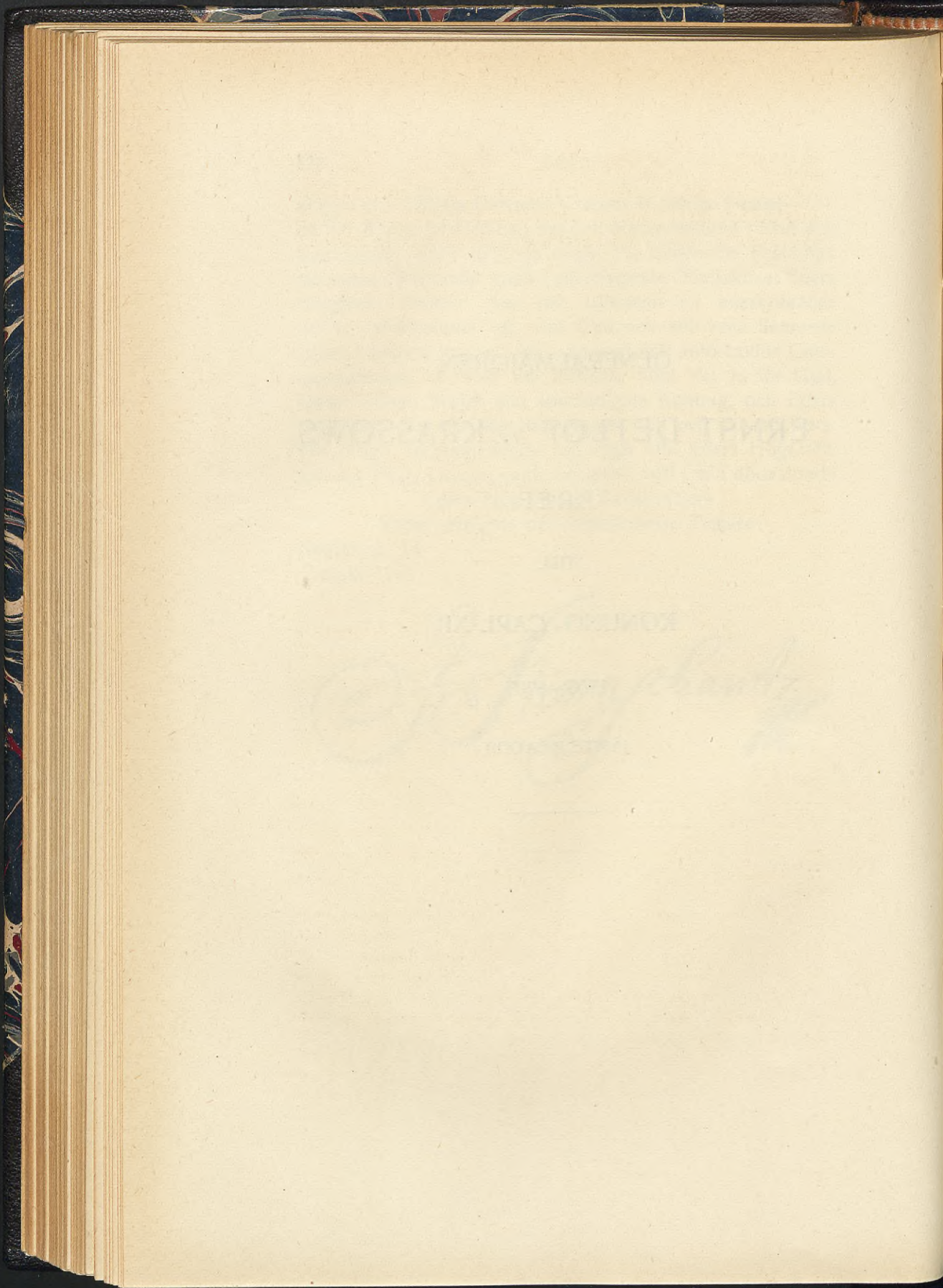
BREF

TILL

KONUNG CARL XII

1706—1707

JÄMTE BILAGOR

Aller unnterthänigstes Memoriall.

Nachdem der Major *) numehro bey nahe fünf virthell Jahr vom Regimentt und ich in wehrender Zeit bis datto noch keinen Buechstalb von ihm erhalten, ungeachtet er doch mit Officirern vom Regimentt correspondiret, auch aus dem Stiftt Brehmen von andern geschrieben worden, dass er allda herumb reiset, so kan daraus, in dem er sich so sehr vergisset, nicht anders schliesen, dass er nicht wieder zum Regimentt zu kommen willens, und es mir beym Regimentt sehr incommodiret, dass dabey keinen Majoren, glaube Ihro Königl. May:st gnädigst gutt finden werden, dass ich bey so bewandtten Umständen in aller Untterthänigkeitt einen im Vorschlage bringe, worzu ich dann, weilm der älteste Capitain Sanbeck sich verlautten lassen, dass er seinen Abscheidt suchen wil, und dem Ansehen nach nur allein abwarttet den Tittell vom Major zu bekommen, ich auch ausserdem gerne einen Schwedschen Major im Regimentte hätte, davon Ihro Königl. May:st mit der Zeit köndtten vollenkommen benachrichtiget werden, wie jederzeit im Regimentte procediret, und dass niemah-

*) Hvad majoren i fråga hette, har Krassow ej upplyst, ehuru öfverste krigsherren svårligen kunde så noga känna alla majorer, hälst som Krassows dragoner ända sedan 1702 stått under Rehnskölds befål — och utg. är ur stånd att fylla luckan. Det var tydligen så mycket olämpligare, att majoren i stället för att göra tjänst vid regementet reste omkring i stiftet Bremen, som nu endast tre veckor återstodo, tills han behöfts vid Kalisz — d. 19 Okt.

len etwas, wie wol andere es angegeben, So Ihre Königl. May:st hohes Interesse zuwieder, darinne practisiret worden, den Graffen Douclas *), als dessen bravoure und capacitet, auch wie er für Ihre Königl. May:st Diensten portiret, mir bekandt, und von welchem ich die feste opinion, dass er zu conservirungh des Regimentts allen Fleiss anwenden wirdt, Ihre Königl. May:st unnterthänigst ersuchen wollen, mir selben gnädigst zum Major zu accordiren. im Cantonement bey Veloun d. 27:ten septebre a:o 1706.

E. D. Krassow.

Grossmächtigster König.

Ihre Königl. Maj:st berichte hiedurch unnterthänigst da dero Armée nebst der Polnschen bey Kalisch gestanden und keine andere Nachricht gehabt, als dass ungefehr des Feindes in allem bestünde in 20000 Mann, man darauff bedacht gewesen, wie am füglichsten an den Feindt zu kommen ümb selbigen zu attackiren, der auff der andern Seiten der Stadt postiret war, hat derselbe sich d. 17:ten des Nachts ungefehr eine Meyle oder anderthalb vom Lager über die Prosna gezogen, da man anfänglich geglaubet, wie davon Nachricht eingelauffen, dass er sich nicht in einer Nacht herüber ziehen köndte, und ist resolviret worden ihm mit anbrechendem Tage durch ein detachementt von 6000 Mann zu attackiren lassen, welches auch schon eine halbe Meyle vom Lager war, wie uns aber in selbiger Zeitt eine andere Partey, so über die Prosna geschicket

*) Antagligen greve Wilhelm Douglas, kapten vid Sk. ståndsdragonerna och gen.-adjutant vid Rehnskölds armé 1706. Hvem som utnämndes, vet utg. ej, men det blef tydligen inte D., som först efter hemkomsten ur ryska fångenskapen blef ryttmästare vid N. Sk. Kavalleriet. — Krassow har emellertid för säkerhetens skull insinuerat sin önskan om utnämningen i en skrifvelse till greve Piper, daterad samma dag.

war, die Nachricht brachte, dass schon des Feindes gantze Armée herüber were, hat der H. Gen. *) dieses detachementt wieder zurück ruffen lassen, sich in Ordre de bataille gesetzt, und ist wie der Feindt angekommen demselben entgegen gegangen, da dann niemandt zweifelte, in dem kein Mensch in Ihro Königl. May:st armée war, so nicht verlangete an den Feindt zu kommen**), selbigen zu schlagen, und der H. Feldherr Kijofsky nebst denen andern vörnehmsten von der Polnschen Armée hatten schon etzliche tage darauff gedrungen, dass man mit dem Feinde schlagen müste, weilm sie gewisse Nachricht, dass er nicht starck auch ausserdem Sie von der Krohn Armée versichert, sie nicht wieder uns sondern dem Feinde fechten würden, dass also dieses tempo nicht auszuschlagen, dieses confirmirte gleichfals als ob der Grosse Gott Ihro Königl. May:st rechtmässigen Waffen den Sieg destiniret hätte, in dem dero Armée, so dass corps de bataille hatte, die Polnsche den Rechten und die Littausche den lincken Flügel machten, alles so auff Ihro Königl. May:st Armée kam poussirte, auch so, ungeachtet des Feindes ehrste linie von dessen besten trouppen componiret war, dennoch keine eintziege Esquadron eine hand breit terrain von uns gewonnen sonder generaliter weichen musten, und wurd zum wenigsten über 3000 schritt gejaget, wurden meister von ihren canonen; wie dass corps de bataille als Ihro Königl. May:st truppen so agirten, gedachten wir dass die Flügel ein gleiches thun würden, oder gethan hätten, haben wir zu unserm grösten chagrin vernehmen müssen, dass schon ein theil von selben fort im anfang, wie der Feindt mit

*) Gen. frih. Axel Arvid Marderfelt.

**) Enligt Marderfelts redogörelse (Kar. Krig. Dagb. VIII) var det egentligen Krassow och W. B. Müller v. d. Lühnen, som vid det d. 4 Okt. hållna krigsrådet yrkade på offensiv, under det öfverstarna C. G. v. Marschalck, C. G. Horn af Åminne och G. Horn af Marienburg rådde till försiktighet och reträtt i rättan tid.

Stücken beginnen zu schiesen, die Flucht genommen, und der Rest sich auch nicht lange danach sauviret, dass also des Feindes armée dadurch gelegenheit erhalten sich wieder zu setzen, und dass corps de bataille, so gantz von die Flügel eloigniret war, weiln die Pohlen geflohen, durch ihre Flügel von hintten zu attaquiren, und die Sachsen, welche sich zum theill schon durch die andere linie, welche die mouskowitzter machten, reteriret sich auch wieder setzten, da es eine Zeitlang ehrstlich wieder balancirte, bis endlich der Feind so starck und von allen Ecken kam, dass unsere leütte nicht mehr wusten, wo sie ihr wehr zu nehmen, da dann zum öfftern Ihre Königl. May:st truppen poussiret, und wieder gesetzt, bis endlich der meiste theil von der cavallerey von der infanterie coupiret, wovon ich doch wiederumb in der Eyle eine linie formiret, und wieder damit an den Feindt gegangen, ümb den Rest der Armée, so im starcken Feuer vor wieder zu secundiren, aber von der Vielheitt und die von allen Seitten kamen auff's newe, poussiret worden, worüber der Abendt eingefallen und setzte sich der Feindt zwischen mir und der infanterey, und formirte eine starcke linie; ich lies hierauff recognosciren, wie ich wieder zu der infanterey kommen köndte, weiln aber dazu keine apparence gefunden, auch nicht gesehen was für Vortell dadurch mehr stiften können, so habe geurtheilet, weiln die Posensche guarnison schwach, untter faveur der Nacht des Feindes armée zu poussiren, und mich mit denen leütten, so ungefehr in 500 à 600 Reütter und Dragouner bestunden, nach Pohlen zu ziehen, worinen ich auch reussiret und damit allhie angekommen, der H. Gen. ist wie die Zeitungen eingelauffen, auff dem Champ de bataille mit der wenigen infanterey so über geblieben gefangen worden, und der H. Feldherr *) bey seiner bagage (der Feindt stehet noch bey Kalisch und wirdt spargiret als ob

*) Josef Potocki.

der Cheremetoff*) auch mit 24000 mann infanterie erwartet würde, welche aber noch nicht die Weysell passiret,) die armée so er in der bataille gehabt, und in lautter cavallerey bestanden wirdt geschätzt von Sachsen, Mouskowitzter, Kosacken, Kamelucken und der Krohn armée wenigstens auff 40000 Mann (solte der Feindt dessein haben diesen Ohrtt zu attaquiren, so soll nicht ermangeln die Anstalt zu verfügen, dass man ihm alle mögliche resistance thun.) hätten die Pohlen nur etwas weniges zur Sachen thun wollen, so hoffe nechst Gott dieses Unglück nicht hätte arriviren sollen, aber ob schon Ihro Königl. May:st armée die bataille verlohren, so haben dennoch dero Waffen an der gloire nichts verlohren, in dem die truppen sich überaus wol acquittiret, und alles gethan, was man von braffen leütten pretendiren können, dass Regimentt, so ich die gnade zu commandiren hat auff dem lincken Flügell gestanden und sehr viel gelitten, (so dass nicht mehr als eine Estandarre und etzliche dreyssigh davon überblieben), ich wüdsche dass der Grosse Gott Ihro Königl. May:st rechtmässige Waffen, wolle künfftigh wie für dem mit Sieg bekröhnen, und verbleibe in tiefster soubmission

Ihro Konigl. May:st

Meines Allernädigsten Königes und Herren

Untterthänigst und Getrewster Knecht

und Untterthane

E. D. Krassow.

Pohsen d. 22:ten octobre

a:o 1706.

*) Boris Petrovitj Sjeremetiev.

Grossmächtigster Allernädigster König.

In dem erhalte Ihre Königl. May:st allernädigsten Befehl angehendt der arrestirungh des Thuer Bielcken *) und dessen bey sich habenden leütten, welchen in aller Untterthänigkeitt nachzuleben nicht ermangeln würde wann er sich allhie oder in dieser Gegendt fünde, aber ich contestire in höchster Wahrheitt, so lang ich hier er allhier nicht gewesen, ich habe aber wol gehöret, dass er in der suite der Pohlen und sonderlich dem Gen. von Gross Pohlen Graffen Sappija aus Preüssen gekommen, und habe ich ihm zugleich mit denen Pohlen verjagen lassen, niemand aber soll mir erweisen können, dass ich ihm in dem geringsten assistiret, ich soll überall nach ihm fragen lassen und suchen ihn zu attrappiren, ich glaube aber nicht dass er mehr in Pohlen, dann schon mehr als 6 wochen passiret, dass er hier gewesen aber doch nicht näher als Schneidemühl und Gniesen, mit heüttiger Post sindt unterschiedliche universalien von dem Zaaren anher geschicket, wovon hiebey ein original, wie auch ein ins teüdsche vertiret, nebst dem was heütte von da erhalten, folget wonechst. Verbleibe in aller Untterthänigkeitt,

Ihre Königl. Maij:st

Untterthänigster und Getrewster

Knecht und Untterthane

E. D. Krassow.

Pohsen d. 29:sten Jan.

a:o 1707.

*) Hvilken Thure Bjelke — bärande samma namn som den välbekante karolinen, grefve Thure Gabriel — det här är fråga om, är okändt. Möjligen en afkomling af Hogenskild Bjelkes till Polen utflyttade söner Svante eller Sten. Hvarför Carl XII brydde sig om att få fatt honom, hvilar likaså inom gissningens område. Men Krassow är tydligen angelägen att frisäga sig från all bekantskap med detta misstänkta subjekt. Han återkommer ett par gånger i det följande till honom.

Grossmächtigster Allergnädigster König.

Nachdem ich Ihro Königl. May:st allergnädigsten Befehl erhalten, den Thuer Bielcken mit dessen leütten zu arrestiren, habe mich aller ohrthen nach ihm informiret und erfahren, dass er bey des Feldherren Pototzky und des Smiegelsky leütten stehet, und habe ich schon auff eine besonderbahre manier einen Capitain, ein Lieuttenantt, ein Cornett 5 Untterofficirer und 16 Gemeine von ihm fest bekommen, welche der Thuer Bielcken hier schickte, so ein Cap[itain] von dessen Regimentt, welcher ihm beydes Officirer und leütte debauchiren wollen, Nahmens Salisch, welcher für dem untter dem mir gnädigst anvertrautten Regimentt gewesen, und ein nichts würdiger Kerdel [!], dem ich glaube wirdt überwiesen werden können, dass nachdem er seinen Abschied erhalten, übel von Ihro Königl. May:st dienste gesprochen und gesucht die leütte vom Regimentt zu debauchiren, diesen schickte er mit einem lieuttenantt und denen übrig specificirten anher, und kam der lieuttenantt für aus und frueg mir, weiln sie keine Gelegenheitt ihn zu bewahren und zu straffen, ob ich ihn nicht wolte annehmen, weiln ich bessere Gelegenheitt ümb beydes zu thun, in dem er viel marodereyen in Pohlen verübet, und wieder Ihro Königl. May:st hohes intresse gehandelt, worauff ich dem lieuttenantt zur Andwortt gegeben, er solte ihn nur hier bringen, und wie er mit ihm hier gekommen, habe ich ihn und die gantze Partey arrestiren lassen, und jestern einen Officirer an Smiegelsky geschicket und an ihm geschrieben, und von ihm begehret dass er mit seinen und des Feldherren truppen dem Officirer assistiren wolle, ümb den Thuer Bielcke zu arrestiren mit seinen leütten, die Polnschen truppen haben sich, nachdem die Muskowietter über die Weyszell gegangen zum theil nach Thoern, der Smiegelsky aber bis Kalisch zurück gezogen, und bey Petterkowe haben sie eine kleine ren-

contre mit ihnen gehabt, weiln die Sachsen nicht weichen wollen so hoffe Ihre Königl. May:st gnädigst gutt finden werden, dass ich suche etzliche von die vohrnehmsten von ihnen fest zu kriegen und wil sie anher bringen lassen ümb zu sehen, ob ich sie dadurch obligiren könne unsere Quartier zu evacuiren, damit ich zu der Repartition der Quartier und die Officirer zu herstellungh der Regimentter schreiten könne, dass ich aller dieser Regimentter, so ich allhier die Ehre zu commandiren, aufnehmen mich aber so hoch werde angelegen seyn lassen, als dessen mir gnädigst anvertrautten, bitte demüthigst Ihre Königl. May:st so sicher glauben wollen, als dass ich sterben werde

Ihre Königl. May:st

unterthänigster und getrewster Knecht
und Unterthane

E. D. Krassow.

Pohsen d. 2:ten Febr.

a:o 1707.

Grossmächtigster Allergnädigster König.

Hätte ich den von Ihre Königl. May:st an mich allergnädigst ergangenen Befehl vom 20:ten passato, welcher mir ehrstlich jestern Abendt von dem Obristl. Rahden eingehändiget, nachdem ich schon für mehr als zwey Mohnahtt Ihre Exell. dem H. Feldmarschalck Graffen Reinchildt, solches Ihre Königl. May:st allerunterthänigst vorzustellen, gebehtten, ob mir nicht mögte zugelassen seyn, im fall die Sachsen nicht weichen wolttten, dass ich sie angreifen köndte, worauff ich aber keinen andern Befehl erhalten, als ich solte darauff urgiren, ehe bekommen, versichere Ihre Königl. May:st schon die meisten, welche im Kostenschen gestanden, solten hier arestiret sitzen, aber Ihre Königl. May:st belieben gnädigst zu consideriren, wie

gefährlich es für einem particularien sonder speciale Befehl, nachdem grosse Herren einen Frieden untter sich getroffen, zu newen ruptures Anleittungh zu geben da ich aber anitzo von Ihro Königl. May:st gnädigster intention durch dass jestrig erhaltene versichert, dass wann sie nicht weichen wollen, man sie obligiren soll, habe so fort die Ordre gestellet, dass von allen ohrten da die Regimentter auff Execution stehen, sie sich nach der Gegendt nach Nakell hinziehen sollen, da ich suchen wil die Sachsen zu überfallen und wo es mühlich trachten den Gen. Maj. mit der Casse zu attrapiren, denn sonst lauffen sie nach Preüssen hinein zu denen andern, welche sie da stehen haben, und köndten sie mir darinnen den gantzen Wintter nach sich herümbziehen, wodurch die Recrutirungh der Regimentter würde mercklich verhindert werden. Sollten sie aber von meiner Ankunfft ombrage nehmen, und sich zusammen ziehen, werde ich sie wann sie nicht weichen wollen chargiren, was der Officirer welchen ich nach Preüssen verschicket, gehabt, von da mitgebracht, gehet hiebey, auch was heütte vom Feinde eingelauffen, es wirdt sicher schwer werden, wann der Feindt uns solte nähern denen Regimenttern solche weittleüfftige Quartier zu geben, daraus sie so viel ziehen können, ümb sich mit zu herstellen. Sonsten ist meine Meinungh dass so bald ich mit denen Sachsen richtig, zu untterthänigster Folge Ihro Königl. May:st gnädigst erhaltenem Befehl, die Munsterungh verrichten wil, und darauff so fort die Dragoun Regimentter in Preüssen verlegen, dass Schoensche Cavallerie*) Regimentt in den Wallischen und Zinschen, dass Pommersche infanterie Regimentt in dass Gnesensche, wovon sie im fall der Noht nicht mer als 4 bis 6 Meylen sich nach Pohsen zu reteriren, und dem Westerbottenschen Regimentt den Posenschen district, weiln der nechst hier herumb belegen, so blieben noch über, dass ich bestreiten

*) N. Skånska kavall.

kan, der Nakelsche welcher mit Preüssen, dem Zinschen und Gnesen grentzet, dass im fall ein oder ander Regimentt mit Quartier zu kurtz käme, ich es mit diesem district ersetzen könne, in den Pisdrieschen und Kalijschen kan kein Regimentt subsistiren, dann die sindt sehr ruiniert, die sollen contribution so viel müglich daraus zu bekommen, an die Casse bezahlen, das Frawstädsche ist denen Schweitzern und Frantzzöschern granadirern angewiesen, und wirdt schon in Frawstadh für sie Proviantt zusammen gebracht, so blieb der Gegendt der Kostensche district übrig, welcher auch an die Casse bezahlen soll, und dass wann heütt oder morgen einmahl Ihro Königl. May:st gnädigst gutt fünden truppen aus Sachsen nach Pohlen zu schicken, selbige diesen district offen hätten, die Walloschen habe zur Vorwacht in dass Koniensche und Kollo geleet, haben allda ihre Quartier, und habe ich ihnen einen Commissaire mitgegeben, dem sie die contribution einzutreiben assistiren müssen. Wann nur nicht die Muskwietsche Rüherungh diese Verfassungh rompiret, weiln ich versichert so bald sie näher kommen, die Pohlen bis unttter Posen sich reteriren werden, dann schon des Feldherren Pototzky und des Smijelsky leütten, sich bis nach Kormien und Krotoschien gezogen, solten sie aber nicht näher als Warschow kommen, so habe hiedurch unttterthänigst vernehmen wollen, ob es als dann bey der so gemachten repartition verbleiben soll. Ubriegens verharre in unttterthänigster devotion

Ihro Königl. May:st
untterthänigst und getrewster
Knecht und Unttterthane

Pohsen d. 6:ten Febr.
a:o 1707.

E. D. Krassow.

Grossmächtigster Allergnädigster König.

Aus der Beylage werden Ihro Königl. May:st ersehen, was in der affaire von Thuer Bielcke geschehen, weiln der Ohrtt da er stehet von Ihro Königl. May:st Truppen eloigniret, und wann die Regimentter dazu weren gebraucht worden in dero affaires gar zu lange würde tardiret haben, habe es unmöglich anders machen können, und wil hoffen Ihro Königl. May:st solches nicht allein gnädigst approbiren, sondern auch daraus ersehen werden, ich nicht die geringste assistance dem Thure Bielcke gethan oder mir mit ihm melliret. So folget auch hiebey ein project derer assignationen, so wie ich sie an die Regimentter gegeben, ob es dabey verbleiben soll, darüber erwartte Ihro Königl. May:st gnädigsten Befehl, ausser diesem haben die Regimentter Ordre, dass so bald sie in ihrem Quartier kommen selbige sollen recognosciren lassen, und mir cito zu wissen machen, ob sie meinen dass sie in dem Stande, dass sie diese contribution oder noch ein mehrers ertragen können, wovon alsdann künfftigh unnterthänigste Relation abstatten werde.

Dass dritte ist der Verschlagh von der Manschafft so noch von diversen Regimenttern allhier sindt, welche numehro fast alle restituiret, im übrigen verbleibe in aller unnterthänigster devotion bis in meinen Todt

Ihro Königl. May:st
 aller unnterthänigster und getrewster
 Knecht und Untterthane

E. D. Krassow.

Pohsen d. 10:ten Febr.

a:o 1707.

Grossmächtigster Allergnädigster König.

Ich bin mit denen Cavallerie Regimenttern 14 Meylen von hier da ich sie zusammen gezogen, nicht weit von der Preüschischen Grentze gewesen, und habe gedacht, nach dem ich, laut Ihro Königl. May:st gnädigst erhaltenen Befehl, selbige gemunstert, sie nach der Vertheilungh die letzt überschicket in die Quartier marchiren zu lassen, da ich aber in Erfahrung gekommen, dass die Muskowietter im anmarch und zwar in Thoern Post gefasset habe es nicht rahttsahm gefunden, sie dahin marchiren zu lassen, sondern mich wieder zurück gezogen, bis ich sehe weiln sie in unterschiedlichen Parteyen marchiren was dero dessein, solte ich mercken dass sie Pohsen angreifen wolttten, so wil hoffen dass Ihro Königl. May:st gnädigst approbiren werden, dass ich darinne bleibe, und behaltte die Infanterey bey mir, wie auch dass ich die Schweitzer und Franzosen unterm commando des Obristl. Zielchen *) zu mir ziehe, die Cavallerie Regimentter bin willens an den Grentzen von Schlesien zu setzen, damit sie im fall die Muskowietter solten aller Ohrtten eindringen, sich köndtten nach Sachsen reteriren, ob es bey dieser disposition, item so lange die Muskowietter auff disseit der Weyssell, dass ich die Regimentter nicht in die ihnen destinierte Quartier marchiren lasse, verbleiben solle, darüber erwartte Ihro Königl. May:st gnädigsten Befehl, dass Universale so der Gen. von die Muskowietter, welcher in Cujavien angekommen hat

*) Gustaf Zülich blef öfverste vid ett reg. franska (och schweiziska) dragoner — fångar från Fraustadt (Nordberg I, 883). Ättartaf-lorna veta endast om, att han 1711 blef öfverste vid Tavastehus reg., hvilket för öfrigt Kagg förlägger till d. 11/11 1707.

ausgegeben, habe aus dem Polnschen ins latteinsche übersetzen lassen und folget hiebey. Ubrigens verbleibe

Ihro Königl. May:st

Aller untterthänigster und getrewster Knecht
und Untterthane

E. D. Krassow.

Pohsen d. 20:ten Febr.

a:o 1707.

Grossmächtigster Allernädigster König.

Ihro Königl. May:st berichte hiedurch untterthänigst, wie dass verwichenen Freytag 1000 Mann Cavallerey untter Commando des Gen. Maj. Schulenburgh von denen Sächschen Truppen, sonder mir die geringste fürher gegebene connoissance, aus Preüssen gekommen und sich der Wartte bey Wronky genähert in Meinungh allda die Brücke zu passiren, weiln ich aber durch meine ausgeschickte von dero an march informiret war, habe ich die Brücke für sie abwerffen lassen, und eine starcke Wacht dabey gesetzt, ümb ihnen die passage zu verhindern, da dann der Gen. Maj. an mir geschrieben, dass er sich sehr verwundere, dass man ihnen durch ein offenes Land als Pohlen, und daran sie bis datto eben so viel Recht als Ihro Königl. May:st Truppen, zu marchiren verhindern wolle, begehre demnach dass ich solche Ordre stellen mögte, dass er sonder aufgehalten zu werden, seinen march fortsetzen köndte, worauff ich ihm geandworttet, dass ich gar nicht fünde dass er Ursache sich zu verwundern, dass man ihm über die Brücke, so zu Bedeckungh derer Quartier von Ihro Königl. May:st truppen besetzt, nicht passiren lassen wolle, aber wol ich, dass er sich selben bey diesen Zeitten, da der Feindt so nahe stünde, so starck näherte sonder mir die geringste Nachricht davon gegeben zu haben und

könnte ich keines weges die passage der Brücken viel weniger durch die Quartier permittiren, worauff er abgewichen und nachgehends gesucht die Brücke bey Zezijm[?] zu passiren, weiln ich auch davon die Nachricht, in dem ich seinen march observiren lassen, in rechter Zeitt erhalten, habe ich in der Geschwindigkeit 50 mousquetirer beritten gemacht, weiln die Cavallerey nicht in dieser Gegend sondern gegen Meseritz und Kargg stehet, und dahin geschicket, welchen der Obristl. Zielchen mit denen frantzöschten Dragounern gefolget, so ihnen auch zuvorgekommen, wie die Sachsen solches gemercket haben sie, so auff der andern Seite der Wartte nur 5 aber auff dieser Seitten über 6 Meylen, nach Pysdrie 200 Pferde detachiret, die dann eher, als die 50 berittene mousquetirer, dahin gekommen, und weiln die Wartte allda eine Insel machet, sindt daselbst zwey Brücken welche sie so fort beyde occupiret, der Sächsche Officirer aber sahe sich nicht besser vor, als dass er nur die nechste Brücke nach unser Seitten mit einem Corporall mit 8 Mann besetzt, welchen, wie die 50 Mann in der Nacht dahin kamen, sonder dass die Sachsen wusten, wie starck sie waren, so fort von ihnen verjaget und die Brücke in der Geschwindigkeit abgebrochen, so dass es schon geschehen war, bevor die 200 Pferde, welche bey der andern Brücke stunden, dazu kamen, da sie dann endlich dieselbe wieder aufbawen wollen, viel holtz und plancken zugefahren durch den gantzen tag, man hat ihnen aber sagen lassen, sie mögten sich desfals keine Mühe machen, denn sie würden da nicht passiren, sie haben nichts desto weniger mit dem holtzfahren continuiret, und des andern tages darauff ist ein Officirer von ihnen gekommen mit ein hauffen Bauern, und haben angefangen eine Flossbrücke zu bawen, wie ihnen solches anfänglich verbohtten und sie es nicht unterlassen wollen, hat man drey oder 4 Schüsse untter sie gethan, davon einer gefallen und einer im Arme blessiret

worden, worauff beydes officirer und Bauren davon gelauffen und die Brücke verlassen, sie sindt darauff 4 Meylen weiter gegangen und bey Slwask gepassiret, weiln dieses ausserhalb denen Quartieren von Ihro Königl. May:st truppen habe sie nicht weiter gefolget, sondern allda passiren lassen, und ihnen nachgeschicket ümb zu sehen wo sie ihren march hinnehmen, ich wündsche es so getroffen zu haben, dass es Ihro Königl. May:st gnädigste approbation finde, so wie ich recht in dem vernehme, gehen die Sachsen auff Syrartz und fragen den Weg auff Zenstakowe, so dass ich glaube sie nach Ungern gehen werden. Die Muskowietter stehen noch aller Ohrtten hie herumb und streiffen mit starcken Parteyen aus dem Nakelschen über die Netze als auch von Kollo, allwo ein corps stehet, eine Partey von 1000 Pferden bis Kalisch gewesen, ein grosser theil von ihnen ist in Preüssen und untter Thoern, etzliche tausendt Pferde sindt dieser tage nach Konitz gekommen, welche aber des Printzen Radzeviels leutte, so darinne liegen nicht einlassen wollen, sondern fewr auff sie gegeben, des andern tages aber wie sie gesehen, dass die Muskowietter sich verstärcket, haben sie sich ihnen ergeben, weiln sie sich sehr verstärcket in der Gegendt Konitz und Friedlandt und die Rede untter ihnen gegangen als ob sie wolttten eine invasion in Pommern thun, welches ümb so viel mehr zu fürchten, in dem sie nicht dass Brandenburgsche schewen, sondern haben für etzlichen tagen die Kalmucken etzliche dörffer darinne ausgeplündert, so habe durch einen Expressen an seine Exell. den H. Feldmarschalck Graff Mellien *) geschrieben und davon Nachricht gegeben, und lasse fleissigh auff der Kantte achtungh geben, was sie sich allda vornehmen, damit ihm ferner zu notificiren wessen er sich von ihnen zu versehen, dennoch glaube ich nicht dass sie dahin zu gehen

*) Jürgen Mellin.

willens, die Pohlen haben sich numehro mehrentheils, so viel derer noch übrig die nicht zum Feinde übergangen oder von selben aufgehoben, über die Wartte reteriret, und hätte ich sie nicht darüber passiren lassen, weren sie alle zum Feinde übergangen, sie geben mir mehr occupations als der Feindt, in dem sie sich hintter und untter lhro Königl. May:st truppen zu verkriechen suchen, und dadurch beständigh disordre in denen Quartieren verursachen und selbe totaliter ruiniren, ich lasse sie zwar zimlich rude tractiren, aber es ist doch unmöglich zu verhindern, dann so bald ich sie aus dem einen Ohrtt weggagen lasse, sindt sie wie die Fliegen wieder an dem andern, dieser tage haben sie in einem hause in Lyssa gesoffen und anfangen zu schiesen, da dann die leütte gefürchtet, dass sie soltten dass hauss in Brandt schiesen, und zu dem Rittmeister Güldenpamp *) von die Schoninger, welcher eben da war, lauffen kommen und ihn gebehtten, er mögte kommen ümb Ordre untter sie zu stellen, wie derselbe hingekommen, hat er einen geschlagen, welcher die pistohle, so er im Gürttel hatte, ergriffen und ihn geschossen, dass er etzliche stunde darnach davon gestorben, ich habe zwey sitzen einen Rittmeister und einen Tawarschen, welche es aber noch bis datto nicht bekennen wollen, dass es einer von ihnen gethan, sondern geben die Schuldt auff einen andern der sich sauviret, sie sitzen in zwischen noch geschlossen, und wirdt die Sache unttersuchet. Der Obriste Hornn **) von dem Pommerschen infantterey Regimentt hat an mir geschrieben, dass er sich d. 8:ten dieses von Stettien auff den march begeben wolle mit 700 Mann, so er von denen Regimenttern, welche in Pommern und Brehmen, entgegengenommen, anheero zu kommen, ich habe ihm

*) Fredrik Gyllenpamp. Ättartaflorna ha läst Lissa som Liesna och påstå, att han stupade i detta slag 1707.

**) Frih. Carl Gabriel Horn af Äminne. Vid N. Sk. Kavall. var frih. Gustaf Horn af Marienborg öfverste.

aber geantworttet da diese leütte sonder Gewehr und der Feindt, welcher so nahe an den Grentzen stehet, leicht davon Nachricht köndte erhalten dass er überfallen würde, mögte er also seinen march noch auff etzliche tage differiren, bis ich sehe was der Feindt ferner für mesures nehmen wirdt, ich wil auch hoffen dass Ihro Königl. May:st dieses gnädigst auffnehmen werden und verbleibe so langh ich lebe in untterhänigster soubmission

Ihro Königl. May:st
getrewster und untterhänigster Knecht
und Untterthane
E. D. Krassow.

Pohsen d. 4:ten Aprill:
a:o 1707.

Grossmächtigster Allergnädigster König.

Ihro Königl. May:st erhaltenem gnädigstem Befehl zu untterhänigster Folge, habe an denen truppen, so untter dem Commando des Schmiegesky auff teüdschem fuesse, und seinem Vorgeben nach 1500 Mann starck, davon aber über die helfte nicht im Stande und kein gewehr, damit sie nicht aus desperation zum Feinde übergehen, oder vom selben überfallen werden, die Stadt Rawitz ümb sich darinne zu reteriren nebst denen dabey nechst liegenden paraffien zur subsistence gegeben, es incommodiret mir zwar wegen der Untterhaltungh von Ihro Königl. May:st truppen, aber es ist doch nicht zu evitiren gewest. Die Polnschen truppen marchiren künfftigen Montag untter Commando des Regementarij Grosinsky *) von Krotoschien längst den Schlesischen Grentzen ab, und werden suchen Ungern und so ferner Podolien zu gewinnen, ümb ihren march zu facilitiren habe ich an dem Obristen Kurschefsky welcher in

*) Johannes Grudzinski, starost.

des Schmiegelsky *) Stelle, so nach Sachsen gegangen, die teüdschen truppen commandiret, geschrieben gegen selbige zeitt ein mouvementt gegen Kalisch zu machen und ich wil ein gleiches von diesen Seitten thun, ümb den Feindt zu persuadiren als ob man ihn gehen attaquiren wolte, wodurch ich nicht allein meine sie zu garantieren, sondern auch des Feindes contenance zu probiren, ob sie sich vielleicht darauff nicht solten zurückziehen, es ist aber sehr schwer einige feinte zu machen, in dem die Sachsen, so nahe stehen und ihnen sonder Zweiffel von allem die Nachricht geben. Der Feindt stehet noch in seinen alten Pöstern als der Gen. Maj. Hayn bey Kollo von welchem öffters starcke Parteyen kommen auff Kalisch, Krotoschien und Konien, die Sachsen hätte geglaubet, ihren march soltten, so wie in meinem letzten unnterthänigst berichtet, zum wenigsten bis Velouen oder Tarnewitz fortgesetzt haben, worinnen ich dann confirmiret worden von einem Capitain, welcher zwey tage nachdem der Gen. M. Schulenburgh dieser Gegendt passiret, hier gekommen, sagendt dass er von dem Gen. Lieutt. Brausen, von welchem er auch einen Pass hatte, geschicket den Gen. Maj. Schulenburgh auffzusuchen und ihm zu sagen, dass er seiner bey Tarnewitz erwarten wolle, dieser aber hat sich in der Gegendt Iutrozien gesetzt und so wie meine ausgeschickte nach Kalisch berichtet eine conference mit dem Gen. Maj. Hayn allda gehabt, und überall wo er passiret starck gedrewet, wie er sich an mir vanchiren wolle, wegen dessen, dass ich ihm nicht über die Wartte wollen passiren lassen, der Gen. Lieutt. Renn stehet noch in Preüßen und der Kneese Iwanowitz nebst dem Obristen Schultzen auff den Grentzen und in dem Nakelschen, streüffen von da beständigh mit starcken Parteyen über die Netze,

*) Adam Smigielski, starost af Gnesen, hyllade nu Stanislaus. År 1711 återfinner man honom jämte Stanislaus i Stralsund hos C. G. Dücker.

treiben Proviantt ein und plündern alles aus. Ich habe in meinem letzten untterthänigste Meldungh gleichfals gethan, dass der Obriste Hornn von dem Pommerschen Infanterie Regimentt an mir geschrieben, dass er mit denen 700 Mann, welche er in Pommern und Brehmen entgegen genommen, bey Stettien fertigh stünde anher zu marchiren, und begehret, dass ich ihm eine routte und wo er damit allhier stehen solle, schicken wolle, ich habe aber bey diesen itziegen Umständen, da dass Wasser in der Wartte sehr fällt, so dass man schon an untterschiedenen Ohrtten durchreiten kan und kaum 300 Mann von denen Cavallerie Regimenttern, welche recht armiret, womit ich die Postirungh und Executions thun mus, es nicht hazardiren dürfen ihn noch bis datto kommen zu lassen, dann nachdem der Feindt sein but in Preüssen erreicht mus ich fürchten, so lange der Gen. Maj. Hayn noch bey Kollo stehet, dass sie sich alsdann heruntter hieher ziehen mögten und mir suchen in der Eyle zu überfallen, dass ich Mühe haben würde, mich mit denen, so von denen Cavallerie Regimenttern unberitten und nicht armiret, abzuziehen, würden diese noch dazu kommen, für welchen ich ohne dem keine subsistence zu finden weis, wenn es auff solchen Fall so viel difficiler, wil also hoffen Ihre Königl. May:st gnädigst gutt finden werden, dass sie noch so lange da bestehen bleiben bis ich vom Feinde mehr lufft bekomme, dann ich anitzo sehr eingeschlossen und doch gegen die 5000 Mann Ihrer Königl. May:st truppen, sondern die andern, Untterhaltt schaffen mus, welches schwer mit so wenig armirten leütten, da der Feindt aller Ohrtten, ümb ihnen subsistence und Sicherheit zu schaffen, dennoch habe, Gott lob, bis datto noch keinen Mann von Ihre Königl. May:st truppen verlohren, ausser drey Walloschen welche auff Partey erschossen. Es finden sich allhier von diversen Regimenttern, so bey Kalisch blessiret worden,

und nun nachdem sie geheilet untüchtig zu Ihro Königl. May:st Diensten befunden werden, so habe hiebey in aller Untterthänigkeitt vernehmen wollen, ob Ihro Königl. May:st, ümb die Unkosten derer Untterhaltungh zu spahren, gnädigst gutt finden, dass sie verabschiedet werden, nachdem sie durch einen gutten Feldscherer und Doctor visitiret und untüchtig befunden worden, im Ubriegen verbleibe in Untterthänigster devotion

Ihro Königl. May:st
 aller getrewster und untterthänigster Knecht
 und Untterthane
E. D. Krassow.

Pohsen d. 11:ten Aprill
 a:o 1707.

Grossmächtigster Allernädigster König.

Allhie ist, sieder meiner letzt an Ihro Königl. May:st aller untterthänigst abgestatteten Relation, nichts verenderliches fürgefallen, jestern habe die Nachricht erhalten dass die Muskowietter ein Lager formiret bey Kumin hintter Konitz und der Gen. Lieutt. Rönn, welcher eine Zeitlangh in Olieva gestanden, ist wieder nach Thoern zurück gekommen und haben sie aus ihrem Lager eine Partey von 1000 Pferden detachiret nach Friedlandt, der Gen. Maj. Hayn, so bis datto bey Kollo gestanden hat universalien ausgegeben, dass die aus dem Kalischen eine grosse quantitet Proviantt sollen nach Kalisch zusammen bringen, es ist mir von untterschiedlichen Ohrtten geschrieben dass der Feindt dessein eine invasion in Pommern zu thun, und zu dem Ende den durchmarch durchs Brandeburghsche vom Könige von Preussen begehret, welches ich aber nicht

glauben kan *), nachdem sie wieder von Dantzygh zurückgegangen, wirdt sichs im kurtzen ausweisen ob sie noch etwas vorzunehmen willens. Der Stadt Lyssa hat der Gen. Maj. Hayn **) zum dritten mahl anitzo universalien zugeschicket, dass sie solle innerhalb 12 tagen 6000 Rth. bezahlen, oder er wolle es so [to]taliter ruiniren dass nicht ein Stein auff dem andern bleiben solle, ich habe sie an den Smiegelsky verwiesen, dass der ümb es zu verhindern weiln er nur 4 Meylen davon stehet, wann sie kommen solten, sich darein werffen mögte, aber er ist von seinen leütten weg nach Sachsen gegangen. Der Obriste Geertz ***) hat einen Capitain, welchen ich, ümb an der Brandenburgschen Grentze zu werben, ausgeschicket, auff eine gantz ungesundirte klagte[!] einer Witfrawen aus Guben arestiret nebst einem Untter Officerer und 4 Gemeinen vom Regimentt und 6 newgeworbene, selbige eylf tag allda in arest gehalten, und ein Verhör über sie halten lassen von Officirern und Bürgern aus der Stadt, und mir sie nebst dem Verhöre alle gefänglich anhergeschicket, ich habe so fort ein Krieges Recht darüber verordnet und sindt so wol der Cap. als der Untterofficerer wie auch die gemeinen frey erkandt und gantz unschuldigh befunden, inzwischen hat es mir eine grosse hindernis in der Werbungh gemachet, welches mir schuldigh gefunden Ihro Königl. May:st unt-

*) Det var också mycket otroligt, och Carl XII har förmodligen blott smålett.

**) Staden Lissas öde omnämnes helt kort af Nordberg, men Kelch (Lief. Historia, Contin.) har därom en omständlig berättelse. Den ryske generalen, som Krassow kallar Hayn, heter där Augustus Hainike. Kelchs berättelse är så detaljerad, att man måste tro, att han haft utförliga källor, och då får man väl också tro på namnet. Annars var man den tiden så ogenerad i återgifvande af namn, att vore det ej för förnamnets skull, egentligen ingenting skulle hindra, att Henckie, Haincke, Hainski och Hayn vore en och samma person.

**) Heinrich Wilhelm Görtz.

terthänigst zu berichten und verbleibe in tiefster submission

Ihro Königl. May:st
 aller unnterthänigster und getrewster Knecht
 und Untterthane
E. D. Krassow.

Pohsen d. 17:ten Aprill
 a:o 1707.

Grossmächtigster Allernädigster König.

So wie ich in meinem letzten an Ihro Königl. May:st aller unnterthänigste Meldungh gethan, dass ich glaubete, bevor der Feindt aus Preüssen zurückgehen würde, er einen Versuch thun mögte die Wartte zu passiren und einen Einfall in die Quartier von Ihro Königl. May:st truppen zu thun ist es ausgeschlagen, dass derselbe durch Tag und Nacht und so viel als mühlich gewesen die Wälder gehalten, anhero marchiret bis in die hiesiege Vorstadt, mit ungefehr 6000 Mann der intention die Wartte zu passiren. Weiln ich aber in gutter Zeit von dessen Annäherungh avertiret gewesen, habe ich nicht allein alle executions Parteyen so über der Wartte gewesen in der Geschwindigkeit eingezogen, so dass keinen Mann davon verlohren, ausser eine Compagnie Walloschen, welche 6 Meylen von hier stundt und ich expres dazu ausgeschicket umb mir Kundschaft vom Feinde zu schaffen, und bey welcher zu so viel mehrer Sicherheit, weiln der Rittmeister davon etzliche Mohnahtt kranck gewesen, einen Lieutt: von dem Westerbottenschen so da Polnsch kan und einen Cornett von dem mir gnädigst anvertrawtten Regimentte gesetzt hatte, mit der Ordre dass sie soltten beständigh allert seyn und sich nicht lange an einem Ohrtte auffhalten, so haben sie sich dennoch nicht besser vorgesehen,

sondern sich vom Feinde überfallen lassen, und sindt davon etzlich 20 niedergemachet 6 gefangen, wie auch der Lieutt: und Cornett, welche anher geschriben, dass sie sehr wol tractiret werden, sondern auch allen Pösten an der Wartte von des Feindes Annäherungh Nachricht geben, und dass sie mögten auff ihre huett seyn, woran sie auch nicht manquiret, und hat der Feindt, welcher in der Nacht an der Wartte gekommen, so wol alle Brücken abgeworffen, als auch die Öhrtter da passages so verschantz und besetzt gefunden, dass er sich nicht getrawtt die passage zu entrepreniren, sondern ist unverrichter Sachen, wieder auff Tremezne und Pakosch zurückgegangen, auff dero Rückmarch habe noch einige gefangen von sie bekommen, sie sindt numehro alle aus Preüssen, und habe ich heütte die Nachricht von Thoern erhalten, dass sie auff Warschow ihr Proviantt, so sie annoch allda abschicken, und die Rede gehe, dass sie dahin in wenig tagen folgen wollen. Ich habe einen in Thoern, welcher mir so fort wann sie abmarchiren werden, durch einen Expressen davon Nachricht geben wirdt, alsdann nicht ermangeln soll an Ihro Königl. May:st unnterthänigsten Bericht abzustatten, dass so heütte von meinem Correspondenten über Warschow eingelauffen folget hiebey, im übrigen verbleibe in aller unnterthänigster devotion

Ihro Königl. May:st
 aller unnterthänigster und getrewster
 Knecht und Unttethane

E. D. Krassow.

Pohsen d. 24:ten Aprill
 a:o 1707.

Grossmächtigster Allernädigster König.

Allendlich sind die Muskowietter abmarchiret, ohne einen Capitain mit 100 Mann, welchen sie in der Stadt

Thoern und sieben Polnsche Fahnen der Gegendt gelassen, ich hatte ihnen auff unnterschiedlichen Wegen kleine Partheyen nachgeschicket, ümb zu erfahren ob sie sich auff disseitt der Weyssell setzen oder selbe passiren würden, davon ist eine von 12 Mann über Kollo gegangen, und wie sie in selbe Stadt gekommen, sindt 600 Muskowietter darinn gefallen, sie haben aber in der Geschwindigkeit ausgebracht, dass 3000 Schweden zum Theil in und ausserhalb der Stadt stünden, worauff sie sich in gröster Eyle reteriret, die kleine Parthey hat ihnen gefolget bis nach Lencize und zwey gefangen bekommen, damahlen haben sie gestanden von Pionteck an bis Lencize und Lowitz, ob sie aber nachdem wieder aufgebrochen, kan noch nicht gewisse wissen, dennoch aber habe von einem Ohrtte die Nachricht als ob sie auff Warschow marchiret und willens weren sich auff der andern Seitten der Weyssell zu postiren, ümb Gewisheit zu haben eine andere Parthey ausgeschicket, welche Ordre hat, imfall sie marchiret, ihnen bis an die Weyssell zu folgen, und sich zu bemühen, dass sie Gefangen von ihnen bekommen. Dieses Landt ist ungemein ruiniret, so dass kaum Brodt darinne zu finden, zu dem Ende, aus Furcht dass sie an Öhrtter kämen da gantz keine subsistence, darf Ihro Königl. May:st truppen, aus denen Quartieren an der Schlesischen und Brandeburghschen Grentze, da sie anitzo stehen und noch einiger massen nöhttige subsistence, nicht ümb sich zu elargiren marchiren lassen, bevor ich die districten da der Feindt in gewesen recognosciren lassen, dass aber so mir am meisten die Zeitt ich hier bin, und mehr als der Feindt embarrasiret, sindt die Polnschen truppen, welche anitzo da der Feindt weg unmüghlich wahr zu nehmen, dass sie nicht überall streiffen und dass wenige, so der Feindt noch übrig gelassen totaliter ruiniren, und fangen sich schon wieder an nach Preüssen zu ziehen, wann ich es ihnen verwehren solte, würde ich nicht allein Ihro Königl. May:st [truppen] mit dem

stetten Nachjagen gänzlich ruiniren, sondern sie würden auch nichts anders thun können, da sie doch zu der Execution höchst nöthtigh, und dennoch würde nicht reussiren. Ich habe alle passagen von der Wartte besetzt, und habe gedacht dadurch zu empechiren, dass sie nicht solten nach dem Zinschen, Nakelschen und nach Preüssen kommen, aber sie schwimmen über bey Nachtzeiten, dass man sie also wie Diebe wahrnehmen mus, und es ihnen unmöglich zu verwehren, weiln nun diese beide districten nebst Preüssen, noch die einzigste Öhrtter, daraus hoffnungh seyn kan, die Dragouns Regimentter zu herstellen, so ist mein aller unnterthänigstes Gesuch bey Ihro Königl. May:st, dass es bey Ihro Königl. May:st von Pohlen köndte in die Wege gerichtet werden dass dessen truppen generaliter von selber Befehl bekämen diese Öhrtter zu meyden, als auch den Kostenschen, Frawstädschen und Posenschen district, darinnen Ihro Königl. May:st truppen anitzo stehen, an dem Obristen Carel Hornn von dem Pommerschen infanterie Regimentt habe schon für acht tagen geschrieben, mit denen Leütten, welche er von denen Pommerschen und Brehmschen Regimentter entgegen genommen anheero zu marchiren, welches Ihro Königl. May:st hoffendlich gnädigst approbiren werden, ubriegens verbleibe in unnterthänigster soubmission

Ihro Königl. May:st
 aller unnterthänigster und getrewster Knecht
 und Untterthane
E. D. Krassow.

Der Obristl. Zielchen ist schon mit denen Frantzöschen Dragounern von hier wieder nach Frawstadh marchiret.
 Pohsen d. 8:ten May
 a:o 1707.

Grossmächtigster Allergnädigster König.

Die Partey von denen Muskowiettern, so bey Petterkoff, wie ich in meinem voriegen an Ihro Königl. May:st unnterthänigste Meldungh gethan, gestanden, hat sich moviret und gesetzt zwischen da und Kalisch, es hat etzliche tage heero ein Gerücht gelauffen, ob solte noch ein ander Corps über Lowitz und Lencize kommen, nemlich von 9000 Mann unnter Commando des Gen. Maj. Hayn, so mit diesem sich conjungiren und wieder auff Kalisch marchiren wolte, davon aber habe noch keine Gewisheit, ich habe unnterschiedliche Parteyen wie auch Espions aus, welche Ordre haben, wo sie durchkommen können, bis nach Warschow zu gehen, ümb gewisse Kundschaftt einzuholen, ich habe bey und in Warschow unterschiedliche womit ich correspondire, und zwar unnter frembden Nahmen, welche Brieffe diese gantz zeittheero frey passiret, aber nun halten sie alle Posten auff jenseitt der Weysell an, und lassen keine Brieffe von da passiren, die von hier nach Warschow gehen, und von da hieher werden so genau visitiret, dass keiner welcher ihnen die geringste soubçon von correspondence geben kan wirdt auff der Post gelassen, darümb sie so wol meine Brieffe, welche ich die voriege Post dahin geschrieben, wie auch so mit dieser an mir geschrieben, ob sie schon, wie gemeldet unnter frembden Nahmen, dennoch angehalten, dass ich also mit dieser Post nichts mehr als dass so hier bey folget, bekommen. Mit dem Feldherrn dem Woywoden Kijofsky bin in so weit accord geworden, dass ich ihm für die Polnschen truppen, welche auff teüdschem fuesse den halben Pysdriechen district, und für die Polnschen den Cujawieschen cediret, dahingegen er mir versichert alles aus Preüssen marchiren solle, welches er aber nicht prestiren kan, in dem die beyden Printzen Luboimijrsky, so mit ihren Polnschen Fahnen darinne stehen, auff dessen Ordre nicht von

dannen gehen wollen welches in aller Untterhänigkeit
berichte und verbleibe in tieffster soubmission

Ihro Königl. May:st
aller untterhänigster und getrewster Knecht
und Untterthane
E. D. Krassow.

Pohsen d. 17:ten Junij
a:o 1707.

Grossmächtigster Allernädigster König.

Der Feindt hat seine armée vertheilet in drey Corps, eines kommet über Pakosch und Znin, dass ander über Konien und dass dritte hat jestern bey Esdrien gestanden und wendet sich gegen Rawitz und Lyssa, alle drey debittiren dass sie auff Pohsen gehen wollen, und haben den Proviantt dahin zu bringen ausgeschrieben, ob ich nun zwar nicht glaube, in dem ich noch zur zeitt nicht anders erfahren können, welches mir auch einer, so in dem momentt, und Expres zu dem Ende ümb sich desfals zu erkündigen von mir in des Feindes armée geschicket, zurück kommet, confirmiret, dass sie weder infanterey noch Stücken mit sich, dass sie diesen Ohrtt zu belagern willens, aber wol einzuschliesen, damit sie sich so viel commoder und sicher ausbreitten können, ümb dass gantze Land in contribution zu setzen. Als ich aber sieder dem ich die postirungh einziehen müssen, wie ich davon in meinem aller untterhänigsten an Ihro Königl. May:st von 26:ten passato demüttigsten Berichtt abgestattet, wie auch dass ich zu der Zeitt nicht mehr als auff fünf wochen für hiesiege guarnison subsistence gehabt, nicht dass geringste bekommen, dass ich also wenig über drey wochen anitzo, wie Ihro Königl. Maij:st gnädigst aus beygehendem Verschlage, da ich dass magazyn jestern von zween Majors

visitiren lassen, zu ersehen belieben. Ich habe mich sehr bemühet ein mehres beyzuschaffen aber es ist unmöglich gewesen, theils dass das Landt so mitgenommen, dass nichts zu finden, wie auch da noch Korn, keine Pferde es anheero transportiren zu lassen, dass also dass meiste Korn scheffelweis allhier auff dem Marckt gekaufft, welches mir am meisten embarrassiret ist dass hier nicht anders als wasser Mühlen und da dass wasser so gar klein, als es in vielen Jahren nicht gewesen, kan man nicht gemahlen bekommen. Ich soll dennoch nicht ermangeln, der Feindt mag sich auch vornehmen was er wolle, nach eüsserstem Vermögen dahin zu streben, ümb in der Thatt zu erweisen dass ich Ihre Königl. May:st

aller untterthänigster und getrewster Knecht
und Untterthane
E. D. Krassow.

Pohsen d. 7:ten Julij
a:o 1707.

Grossmächtigster Allernädigster König.

Die voriege Woche haben wir keine Post von Warschow gehabt, weiln sie für die feindlichen Parteyen nicht durchkommen können, heütte aber sindt beyde Posten zu gleich gekommen, und bringen beygehendes mit, die beyden Muskowietschen detachementts stehen dass eine bey Collo und dass andere untter dem Obristen Schultz in der Gegendt Nova Miasta bey Boczien und drewen starck dass sie übers Marast bis nach Meseritz Executions Parteyen schicken wollen, einliegendes Universell ist denen von Wronky heütte zugeschicket. Brodt und Bier habe noch auff 4 Wochen subsistence für hiesiege guarnison, aber dass Fleisch und Geld fänget an sehr knapp zu werden, dann ich kaum auff virtzehn tage Fleisch und nicht völligh 2000

Rth. in der Casse, sehe auch keine apparence Geld nach diesem mehr einzucassiren können, in dem, nachdem der Ribbinsky nach Preußen kommen, die Polnschen truppen so noch übrig, wie auch die Teüdschen truppen, welche unnter dem Schmiegelskij stehen, ins Posensche und Kostensche gefallen, und alles ravagiren, welches ich ihnen mit der infantterey nicht verwehren kan, ausserdem auch nicht hazardiren darf mich mit selber von der Festungh zu eloigniren. Dass mir von Ihro Königl. May:st gnädigst anvertrawtte Regimentt ist mehrentheils complet an Manschafft, auch die meiste Mundirungh ferttigh, ob es soll stärker als 1225 Mann seyn, darüber erwartte Ihro Königl. May:st gnädigsten Befehl, ich glaube dass noch wol einige Leütte zu bekommen were, dann ich noch unnterschiedliche Officirer auff Werbungh aus, so mir Hoffnungh zu mehr Leütte machen, im übrigen verbleibe in aller unnterthänigster soubmission

Ihro Königl. May:st
 aller unnterthänigster und getrewster Knechtt
 und Unttethane
E. D. Krassow.

Pohsen d. 21:ten August
 a:o 1707

Grossmächtigster Allergnädigster König.

Auff Ihro Königl. May:st allergnädigst erhaltenen Befehl, habe so fort die Brieffe auff Stettien durch einen Expressen abgeschicket bey Wronky und Birnbeumen ist schon Proviantt ferttigh, und habe ich auch heütte den Commissarium Lyndh *) nach Wronky abgefertiget, dass er selbigen soll all dahin zusammen bringen lassen, damit wann die

*) Förmodligen samme kommissarie Lindh, som omtalas i Rehn-skölds journaler.

Recrutten kommen, sie alles ferttigh für sich finden, allhie ist auch noch eine zimliche provision, dass wann sie hier kommen wieder auff's newe können versehen werden. Des Ribbinsky leütte haben noch für drey tage in Preussen gestanden, in der Gegendt Konitz, im übriegen verbleibe in aller untterthänigster devotion

Ihro Königl. May:st
 aller unttherthänigster und getrewster Knecht
 und Untterthane
E. D. Krassow.

Pohsen d. 16:ten Septe:bre
 a:o 1707.

Grossmächtigster Allergnädigster König.

Einliegendes *) ist heütte mit der Post über Thoern gekommen, der Ribbinsky stehet noch in Preussen und begehret daraus 250000 Preüsche Gulden Contribution, die Brieffe von Ihro Königl. May:st an seine Exell: den H. Feldmarschalck Graffen Mellien und den Obristen Stouardt werden auff's letzte morgen in Stettien seyn, die letzten 600 Mann zu Verstärckungh des Königl. Pommerschen infanterie Regimentt untter Commando des Obristen Carel Hornn, sindt schon für acht tagen allhie angekommen, Ubriegens verbleibe in aller untterthänigster soubmission

Ihro Königl. May:st
 aller untterthänigster und getrewster Knecht
 und Untterthane
E. D. Krassow.

Pohsen d. 18:ten Septe:bre
 a:o 1707.

*) Obefintligt.

Warszau d. 4 Febr. 1707.

Vergangenen Dienst: d. 1 Pas: kam zu mitag eine Polnische Partey bey Prag, gegen die Mosskowitter an. die Pohlen ranszirten sich im Felde von welchen 5 kompagnie in die stadt fiehlen, 5 Mosskowitter todt machten und einen bernadiner. so bald aber die Moskowitter die kaum 300 man starck waren, in Ordnung kamen hatt die Pohlen die Hardiese nicht mehr, sie noch einess zu attackwiren, und gingen zurück von wohnen sie kommen waren. die Mosskowitter haben auch einen Polnischen Leuttnambt und etliche Gemeihne gefangen genohmen auch 1 polnischen Towarzis dass grausamste masakrirt. Welche 300 Man nebst ungefahr 5000 so ihnen zu Sukurz kam, in gesand[!] heutt in der Nacht auss Warszau marsziret nach Okomowo, der gemeihne Rede nach folget ihnen Ribilskiej *) unter comando dess Grossfeldherren stehett. ein universal ist aussgegangen von dem Moskowittischen General Rena **) mit 12 tausend man, und General Major Aleczhina[?] mit welcher 8000 man alles Infanterie und etliche taussend Cavallerie Profiant fertig zu machen und nache Warszau zu lieffern, die Infanterie ist aber noch weit von hier der Czar ist in Leopold gewessen welchen die stadt dreyfacher salfe auss kanonen bewillkomet, wie auch die kapitul entlichen auch die Juden haben dem Czaren auf der strassen den Weg verträten mit einer Music und ihn beschänck[!] mit Citronen und brodt welches er angenohmen, der Grossfeldherr ***) als er den Czaren tractiret ist continuirlich auss zwelff Merseln gefeuret worden nach dem ist der Czare nach Szulkiew wieder zurück gekehret; der Ertztbischoff von Gnisen erwartet den Leopold dass auf den 7 präsentis angesetzte consilium. d. H. Cron: schwerdträger marschalck von der Confederation nach dem er dass comando von der stadt Cracau d. H. Denov †) Littauischen Kamerherr seinen bruder übergeben, ist er nach Leopold verreisett auff dass grosse Consilium wohin sich auch meist alle Reissische und Littauische Magnaten versprechen.

*) Ribinski.

***) Carl Evald Rönne.

***) Adam Mikolaj Sieniawski.

†) Stanislaus Dönhoff.

Relation wie ich es in Preussen gefunden wohin ich von dem H. General Major von Krassowen verschicket gewesen. Den Commandeur von der Sächsischen Cavallerie welcher ist der Obristlieutenant Gersdorff, habe nachdem uber vier tage nach ihm herumbgereiset und gesucht, endl. bey Dirschow gefunden und ihm meine Commission angebracht; ob er nicht wüste 1) dass so wol laut dem Friedensschlusse als auch der nachdem unter Ihro Majesteten denen Konigen getroffenen Abrede sie

1) nicht in der Nähe unserer Quartiers mitt ihren Truppen stehen mögten

2) dass sie wedern in Gross Pohlen noch in Preussen stehen solten, wie auch dass der H. General Major Schulenburg wie ihm solches von dem H. General Major von Krassow proponiret keine Difficulteten gemacht, sondern vielmehr schon in begriff were seine Quartier die er in Cóstnischen genommen zu raumen, desfals beehrte der H. General Major von Krassow, dass er ein gleiches thun und sonder Verzug aus Preussen mitt denen Sächsischen Truppen marchiren möchte. Worauf der H. ObristLieutenant, der 600 Man zu Pferde bey sich hat, mir zur Antwort gab, dass er keine Ordre hatte Preussen zu räumen, desfals er den Ohrt nicht ehe quitiren könnte biss er Ordre von seinen Vorgesetzten erhalten, wuste auch in diesem Stück nicht, was die beyden Konige mitt einander verabredet hätten. Von des H. General Major Schulenburgs abmarche hatte er Brieffe dass er zwar seine Quartiere geändert und nach Preussen kommen wurde, doch hätte selbiger ihm nichts von der Evacuirung Preussen geschrieben, contrair Ordre gegeben, dass er auf das neue drey Mohnaht, nachdem er schon für die letzten drey contributiones eingetrieben, so wie diese ausschreiben solte. Contribution nehmen sie von der Hufe monahtl. 12 tymph ohn die Execution und Fouragegelder, haben auch vor die Mohnaht 8:br., 9:br. und 10:br. solches gehoben, und schreiben auf das neue wieder auf den vorgegen Fus für drey Mohnaht aus. Der Obrist Rijbinsky ist kurtz für meiner Ankunfft mitt seinen Leuten durch Thoren und Strasburg nacher Warschow gegangen, und gehet die gemeine Rede, dass er mitt denen Moscowitern sich conjungiret und soll er wie ich gehöret 300 Man von Brandtens Leuten mitt sich genommen haben. Ob es nun mitt des H. General Brandten Consens geschehen oder nicht, habe nicht erfahren können, die

meisten aber glauben, dass er darumb gewust. Drey Fahnen von des Ribinsky Leuten sind hier geblieben, so zu der Polnischen Armee stossen wollen. Zwey davon habe ich in Tunhelt und eine in Graudentz gefunden, denen ich des H. General Majors Ordre ebenfals gebracht, dass sie nehml. Preussen quitiren und sich zu dem Hoboome begeben solten, welches sie auch gelobet zu thun! In allen Oehrten und Dörffern, da die Polnischen Truppen gestanden habe ich es totaliter ruiniert gefunden und die Ubrigen, wo sie nicht gewesen, sind auch sehr aber nicht so viel ruiniert. Sie haben auch an vielen Ohrten ansteckende Kranckheiten nachgelassen, wovon schon viel Leut gestorben und die Fourage sehr consumiret. Posen d. 6 Febr. 1707.

H.[?] B. Riedesel d'Eyssenbach
Capitain von dem Pommerischen
Dragonerregiment.

Vilna d. 29. Jan.

Die Schwedischen Truppen haben sich von Vilkov biss Breslau nahe bey Potoci ausgebreiten. Der H. General Leuenhaupt *) ist nach Rig gegangen und hat das Commando dem H. General Major Stackelberg **) überlassen. Der Czar hat an dem Printzen Wisnowieck ***) geschrieben, dass er in kurtzen, sofern er seine Partey nehmen würde, ihm wolte 80000 R. zahlen lassen.

Grodna d. 30 Jan.

Die Grossen, Als der Marschal Oginsky †) Schatzmeyster Pociet ††), Der Regent von Lithauen Mozyrensis sind nach Lemberg gegangen.

Cracow d. 5 Febr.

Die Sachsen sind wieder zu uns gekommen und treiben grosse Contributiones ein.

Sandomir d. 8 Dec.

Die Moscovitische Arme ist noch hierherum.

*) A. L. Lewenhaupt.

**) Berndt Otto Stackelberg.

***) Mikael Korybut Wisniowiecki.

†) Gregorius Oginski, starost i Samogitien.

††) En Pociet var underfältherre i Littauen sed. 1793.

Lemberg d. 2 Febr.

Der Ertzbischoff von Gnesen *) und der Procantzer sind hier d. 29 Jan. angekommen, und logiret bey die Dominicaner, bey seiner Ankunfft, wurden die Stucke geloset, er contestiret, dass er nicht gekommen einen Konig zu erwehlen, sondern den Frieden in der Republ. zu wiederbringen. Der Gross Feldh. ist d. 30 Jan. hier auch angekommen mitt den 3 Castellanen H. Minor von Chelm Potocki von Kiow **) und dem Lubaczre-wienschischen.

Der Czar ist noch zu Kolkie***), und hat ihm das daselbst gesehene Pourtrait des Printzen Constantin so wol gefallen, dass er auf dessen Gesundheit getruncken und einen Ministrer darauf nach ihm geschicket, umb selbigen zu persuadiren zu ihm zu kommen. Der Stallmeister Didszicky der Lublinische Wojwod Tarlo und der Castellan von Belz Szarbeck befinden sich alhier.

Lublin d. 6 Febr.

Der Mazeppa hat auf Ordre des Czars sollen mitt einer grossen Armee in Pohlen brechen allein die Gottl. Versehung hat solches durch Aufschwellung des Wassers verhindert. Der Czar wird nebst dem Printzen Menzick hier vermuhet †), man spargiret, dass der Zweck dieser convention sey, Ambassadeurs nach dem Augustum zu erwehlen und dem zu verschicken umb von ihm sich zu erkundigen, ob er der Kron sich gantz

*) Radziejowskis († ^{3/10} 1705) efterträdare på Gnesens ärkebiskopsstol blef (1706—1722) den förutvarande bisköpen af Cujavien Stanislaus Szembek.

**) Här föreligger någon förväxling, ty Josef Potocki voivoda Kiowski, som blifvit fången vid Kalisz, hade af Smigielski, som nu själf öfvergick till Stanislaus, fått sin frihet och befann sig denna tid i Saxen. Studeranden A. Alstrin skryter af att han »1 hel tima» där talat med den berömda voivoden. (Hist. Tidskr. 1884).

***) Tsar Peter befann sig enligt sin s. k. dagbok d. 28 Dec. 1706—30 April 1707 (g. st.) i Zolkiev. Hit kommo, enl. samma källa, utskickade från Lemberg för att rådgöra om tronkandidater. Men tsaren stod i hemlig brefväxling med konung August. — Här beslöts också i ett generalkrigsråd att ej våga något slag i Polen.

†) Tsar Peter uppehöll sig i Lublin d. 5—28 Maj samt d. 8 Juni —6 Juli 1707. Han bodde dock ej i själfva staden utan på Lubomirskis slott Jakobovice, samma ställe där Carl XII haft sitt högkvarter 1703.

verziehen, solte er solches bejahren so wurde die gantze Ritterschafft beruffen werden.

Ex Lithuania.

Die Wisnowieken haben mitt denn Schweden auf einige Wochen StilStand gemacht und wollen nicht nach Lemberg zu dasigem Consilio.

Lemberg d. 2 Febr. 1707.

In dieser Stadt finden sich viele ein gegen den grossen angesetzten Reichstag. Der Ertzbischoff von Gnesen nebst dem Unterreichscantzler sind verwichenen Sonabend bey später Nacht hier angekommen jener von Jaroslou und dieser von Zolkna. Sie werden hier einige tage verbl[eiben] umb mitt dem Czar und dessen Ministern zu conferiren. Sie logiren bey denen Dominicanern. Des Morgens wurden umb der Stadt denen neuen Gästen zu Ehren drey mahl 12 Stück gelöset. Am Sonntag hielte ein Deputirter von Magistrat denen anwesenden hohen Gasten zu Ehren mitt selbiger grossem plaisir eine artige harangue. Die Woywodin Belska *) Gemahlin des Grosfeldherren wird ebenfals vor Sontags von Jaroslou hier erwartet. Abseiten des Czars wird bey künfftigem Reichstag sich einfinden der Printz Dothoruki**), welcher vor diesem stets bey dem Konig Augusto gewesen. Verwichnen Sonntag sindt bey dem Czar zur taffel gewesen der Castellanus Przymislansis und Lubacriensis bey denen sass der Printz Zalacrin nechst selbigem die Ministres und Generalen. Der Czar selbst sass vor dem Tische. Jetz hat der Czaar selbst den Titul eines Admirals über seine Schiffsarmade angenommen, und wan auf seine Gesundheit getruncken wurd, ward er jederzeit bey dem Titul eines Admirals genennet. Der Printz Menzick ist zum Feld marschall über alle Truppen ernennet, der Czar ist gesonnen nach seiner Flotte zu gehen***), doch wil er erst den Ausgang der Polnischen Affairen erwarten. Aus Podolien und vornehmli. von Medzyrbora wird geschrieben dass der Mazeppa

*) Elisabeth Sieniawska, maka till palatinen af Belz.

***) Grigori Feodorovitj Dolgorukov. En annan Dolgorukov, Wasili Lukitj, var gesandt i Köpenhamn.

***) Det hade ännu långa vägar, ty först d. 23 Okt. kom han till Petersburg. Hvad uppgiften om hans antagande af amiralstitel beträffar, så uppger J. Juel, att Peter ännu 1709 blott var schoutbynacht. Först efter segern öfver Ehrensköld 1714 blef han v. amiral och det gick alltså långsamt nog med hans befordringar.

mitt einer starcken und wolgezierten Arme in Pohlen einzubrechen gedencke, wovon den Ausgang die Zeit geben wird.

Varschaw d. 11 Febr. 1707.

Der General. Lieutt. Rheen hat heut mitt einem auserlesenen Kriegesvolck furnehmi. trefflich geputzten Granadiere auf unserm Schloss posto gefasset, welchen die Infanterie bald nachkommen wird. Der General Maj. Henckie *) stehet nur 3 Meilen jenseit und hat bey sich an Infanterie 2000 Mann, die Calmucken und Walloschen ausgenommen, welche selbige begleiten. Sie suchen die Pohlen zu einer neuen Wahl zu persuadiren. Den General Rhen hat die Stadt auf das Ehrerbietigste aufgenommen umb dadurch seine Gunst zu erlangen.

Per Illustrissimi proprio Hæreditarij Illustrissimi Moschovitici Carij, Johan Christian Hainski Generalis Major Dragoniorum.

Universis et Singulis præcipue Perillustribus Illustribus, magnificis Dominis Senatoribus tam Spiritualis quam Secularis Præminentia Dignitarijs Officialibus quibusvis, Palatinatus Culmensis exstallo meo notumfacio quod ex quatuor Perillustrissimi Illustrissimi Carij hæc in Provincias in virtute obtenti et habiti ordinansi cum exercitu advena, pro Decore huius Patriæ defendendaque Religione ac Sanctuarijs, legum libertatumque ab ante natis et in ante conservatarum, per supinas discordantias per ingratitude obtime et sincere volentibus, in multis collapsarum, nullis fallo adoptatis machinationibus, nullis emolumentorum quærendorum impresis, aut in peius vestri adhibitis instructionibus et practicis circa tuitionem Regni omni debita resolutione instructi advenimus sub dioque etiam sub tempus ipsius brumæ pro immolanda vita et necibus nos sistimus, ipso zelo vestrae salvandæ Patriæ, quam ingrati eius Filij cæco ex fervore proprijs coniurarunt suppressere manibus. At tamen faustum cælum, poterit tot suppeditare modos quibus ad suum esse deveniat vitæque integra et salus manebit modo tantum non fixum sed verum sui amorem communemque voluntatem concordiam et confidentiam et omnem unanimum animorum correspondentiam ac debitam gratitudinem præ se arripiant.

*) Johan Kristian Heinske, eller som han sjælf skrifver sig: Hainski.

Ego pro documento quemlibet exstallo suo debite venerando præsentem hos mitto. Ante omnia requirendo eam contestationem, ne quispiam tam status spiritualis quam secularis homines partiarum hostilium in locis absconditis in suis villis protegere audeat, quibus nullas stativas dabunt nullaque futeraria concedent. Quin imo quodsi quispiam earundem partiarum alicubi reperiatur, sive partia aliqua accesserit, de his sub rigore amittendæ vitæ, fortunæ, summariæ extendendæ executionis, imo bonorum suorum conflagrandorum, castratores quosvis eius partis apprehendendo et detinendo et ad nos deducendo, sive equites sive pedester quantocius nobis notificandum sit. Quapropter Domini et eorum loci administratores quosvis jurisdictionarios suos de præmissis monere tenentur. Illos vero qui iuxta inhibitionem præsentem ea omnia nobis testabuntur certum præmium et gratitudo nostra manebit. Alterum sciendum quod tam propter homines necessarios proviantus, quam propter equos alimenta sine dilatione sineque ulla exceptione status iuxta proportionem suæ conditionis parata habere tenentur. Sin secus executiones extendentur. Imo quicumque prompti et parati se præbebunt illi suspitione malevolentia de nobis cavebunt, qui autem segnes et tardi fuerint illi eo ipso de malevolentia nobiscum exercenda redarguentur, et quivis eorum æqualem merito habebit solutionem. Qui proviantus in eiusmodi natura sunt extradendi pro uno mense ex uno fumo primo avenæ mensuræ varsaviensis Koretij 4 fæni currus tres Straminis currus 1 farinæ coreti 2 Pulti Scyphi 4 Salis Scyphus 1 Cerevisiæ tonna 1 ex Quatuor fumis bos 1 ex fumis duobus una pars suina, Scyphus Cremati unus, Toruniumque a quolibet, in triduo sunt importandi, qui vero inde tribus miliaribus distaverit in diebus quinque, qui decem in diebus decem, qui viginti vel triginta ille in decurrentia mensis sub executione forti extradere tenebitur. In residentijs domibus quilibet secure, iuxta statum et conditionem suam permaneat. Si quidem cuiuslibet absentis absentia suspicabitur præsentem domi nullas timeant infestationes nullosque raptus, talia enim severissime a nobis et in nostris puniuntur. Qui vero taliter a quopiam opprimeretur, statim notificandum est, excedens vero detentus et adductus aut accusatus iustam pœnam eluet. Mercatores currus stratæ et viæ publicæ liberæ sint et quivis ex eisdem libere et secure procedat, nullam aggravationem in viis domibus ansterijs timendo nam id ipsum etiam nostra militia ordinata præcustodiet. Quam primum vero idem universale ad castrum Covaleviense devenerit statim per

Cursoriam ad primam Parofiam ordinandum serio iniungimus et ut per Parofias notificetur et publicetur præmonemus, quilibet vero Plebanus quod notificatum idem universale in Parofia eius fuerit idem subscribet. Tandem apud ultimum Plebanum subscriptum ut in manus meas redeat sub omissione vitæ iniungo. Quod in omnem meliorem fidem cum oppositione sygilli subscribo. Dat. in Stocko die 18 Februarij 1707.

(L. S.)

J. C. Hainski.

m:u p:pria.

Lemberg.

Der Czar nachdem er von der Polnischen Armee aller treu versichert worden hat die Ordre gestellet dass selbiger 500000 und der Lithauischen 300000 sollen gegeben werden, welche die FeldH. auch schon empfangen, und unter der Armee vertheilet. Der Dobrowitz hat dem Feldherren die Zeitung gebracht, dass 14 Fahnen von dem Printzen Loubomirsky, und 400 von Brandtens Dragounern zu ihm übergegangen. Der Printz Menzijkow ist nacher Zolkiew gegangen nachdem er die Armee gemustert. Der Bischoff von Lemberg ist d. 12 hujus hier gewesen.

Warschow d. 15 April.

Die Brücke über der Weixel ist nunmehr fertig, und werden noch 2 zu Casimirs und Sandomir gemacht. Aus Lithauen wird geschrieben, dass der Oginsky nachdem seine Armee geschlagen von dem Wisnowitsky, mit 6000 der seinen sich nach Grodno begeben wohin auch die gantze Lithauische Armee sich verfuget. Man spargiret hier auch dass das Sapietische Kriegesvolck schon mit ihrem FeldH. in Samogietien. Gegen medio Maji ist die Wahl fest gestellet. Der Ohrt dazu ist aber noch ungewiss.

Dantzig d. 15 Apr.

Der General Rhen stehet in Preussen eine Meile von Dantzig und lasset alle Wagen anhalten die anhero wollen. Gedachter General hat uns 5 Propositiones thun lassen, 1. 50000 Rth. zu geben 2. Alle H. von des Stanislai Parthey zu extradiren 3. der Republ. zu dienst 500 Mann zu stellen. 4. Alles was in faveur Stanislai decretiret zu revociren 5. Seinen Truppen die Quartier im Werder zu gonnen. Es ist aber alles

ihm abgeschlagen worden. Von 200 Moscowitern so den Graben passiren wollen sind viele verwundet aber keiner getödtet.

Warschow d. 29 Apr.

Gestrigen tages sind 2 Universalia ausgerufen das eine ist von dem Primas Regni das andere ab Ensifero Regni, in welchen der Adel zu dem auff d. 23 Maj in Lublin gesetzten Consilio convociret wird. Die Brücke über der Weixel ist nunmehr fertig. D. H. General Rhen wird heut oder morgen auss Preussen hier erwartet, und kan man nicht penetriren was die Ursach dieser so unversehnen Ankunfft. Die Moscowitische Infanterie ist schon langst hier erwartet worden aber die briefe von Lublin und Lemberg, wollen nictes von deren Aufbruch wissen, vielmehr versichren sie dass solchen noch bey Dubna und Ostrog stehen. Von Luceoria wird geschrieben dass die Cosacken die teutsche Mondirung unter dem Vorgeben verbrennet, dass ihre Eltern und Vorfahren keine Teutsche gewesen, deswegen sie auch keine seyn sondern Koniges Stanislai Parthey annehmen wolten, ihrem Feldherren Mazeppa gehorchen sie gar nicht mehr, dass es also fast das Ansehen einer Meuterey bey ihnen gewinnet. Die Türcken und Tartarn stehen bey Sotoko. Die Lithauische Militz hauffet sich sehr bey Grodno, der FeldH. ist von dannen nacher Merecz nicht weit von Vilna gegangen. Der Czar ist wiederumb zu Zolkiew angelanget. Bey dem zukünfftigen Tribunal in Wilna werden einige 1000 Moscowiter erwartet. D. H. Krayzerling *) Resident in Warschau von ihro Konigl. Maj: in Preussen, ist nacher Zolkiew aufgebrochen. Viele muhtmassen dass er Friedens Propositiones thun werde. Dass der Woywod Sapiieha mit 5000 Man durch Tilsch nacher Smudtz marchiret wird von allen Ohrten confirmiret, und wil er daselbst mitt dem General Leuenhaupt sich conjungiren und nach Vilna gehen alda das Tribunal unter ihro Maj: Stanislav aufzurichten. Es wird spargiret, dass der Czar 40000 Man nacher Gross Pohlen zugehen beordret. Die Moscowiter haben allen Edelleuten anbefohlen

*) Frih. Georg Johann v. Keyserling, född kurländare; var preussisk resident hos tsar Peter, fast han för tillfället befann sig i Polen. 1711 äktade han Peters forna älskarinna Anna Mons, men dog i slutet af samma år.

lassen an der Division des Rijbinsky kein Proviant zu liefern, aus was für Ursachen weiss man nicht. Die Reassumirung des consilii zu Lemberg interdiret meistens die Wahl eines neuen Königes, die Pohlnische Armee hat Ordre sich gegen d. 10 May bey Dohiczin in Podlachien zu stellen, ein Dominicaner der mitt brieffen von dem Graffen Sapiaha gekommen ist arrestiret, und soll ihn ein Diener verrahten haben dass er gedachten Graffens Capellan, diejenigen Edelleute welche denen Schweden zugethan, müssen folgender Massen contribuiren als von einem jeden Rauch 10 Rthl. 6 Garnitz Mehl 6 Garnitz haber 6 R Fleisch und ein halb Schwein.

Warschow d. 18 Jun.

Auf dem Lublinischen consilio höret man keine andere propositiones, als von dem Schaden, welche die Moscowiter denen Volhynischen gethan d. 15 hujus sind etliche Deputirte an dem Czaren erwehlet mitt dieser commission dass das Consilium auf etl. Wochen prolongiret werde. Man glaubet dass der grosse FeldH. die Limitation biss an den 4:ten Julii erhalten, und soll in Warschow dieses consilium continuiret werden. D. H. Rijbinsky ist mitt seiner Division nacher Lublin gegangen. In Grodno stehet D. H. Galiscyn *) mitt seiner Division. Der Lithauische Feld H. hat den Czaren versichert mitt denen Schweden eine Bataille zu wagen ehe noch die Election eines neuen Königes geschehen. Der Czar gehet von Warschow nach Casimir **). In Bug verbl. noch etl. 100 Moscowiter.

Lublin d. 12 Jun.

Der Czar dringet sehr darauf dass die neue Wahl innerhalb 2 Wochen vor sich gehe, aber der grossFeldHerr hat bey ihm umb 6 Wochen Aufschub angehalten. Fast alle Senatores sind ausgefahren, darunter die Palatini von Masuren ***),

*) Knes Michail Michailovitj Golitsyn.

***) D. 6 Juli reste tsaren från Lublin till Warschau, där han en tid läg sjuk och som han lämnade d. 4 Sept. för att bege sig till Tycoczin. — Carl XII var nu på marsch in i Polen och tsaren hade fått för sig, att konungen förde den kolonn han själf kommenderade mot — Krakau.

***) Stanislaus Comentowski.

Lublin und Wizepsk und glaubet man, dass die wenigsten wieder zurück kommen werden.

Lemberg d. 8 Jun.

300 Moscowiter liegen hier in Guarnison. Die Deputirte dieser Wojwodschafft sind noch nicht nach Lublin. D. H. Ogynsky ist mitt 12000 Moscowiter nach der Festung Bychow oder, wie andere wollen wieder den Lithauischen FeldH. ausgeschicket.

[Såsom både innehållet och den franska affattningen visa är följande bref riktadt till Konung Stanislaus, och icke till Carl XII. Det har dock icke bort uteslutats här, då det är upplysande för de svårigheter, som uppstodo genom de saxiska truppernas, af omständigheterna föreskrifna, kvarstannande i Polen.]

Syre.

Je spered que Vostre Majesté selon sa grace connu pardonnera la liberté que je prend de rendre à Elle une relation tres soumise de les affaires presentes en Pologne qui sont telles que les Saxons cherchent de tirer de contribution de tous costes, et si ça durera plus long temps la Pologne sera ruiné tout entierement, [Je les ay] empeché jusq' icy q'ils ont point pu mettre [à c]ontribution le district de Kosten, me servant pour [a]rgument les contenus du 15:me article dans le traité*), que c'estoist le quartier pour les troupes du Roy

*) Den 15:de punkten uti Altranstädtska fredsfördraget stadgade, att de i Polen kvarstående saxiska trupperna skola där förblifva och där njuta sitt underhåll på afstånd från de svenska kvarteren, tills de, efter svenskarnas utrymning af kurfurstendömet, kunna få återvända dit.

August har emellertid befarat fientligheter, förmodligen från både polsk och rysk sida, och har alltså vändt sig till Carl XII. Krassow fick nu mottaga följ. kungliga bref:

Vår ynnest etc. Såsom effter fredens lycklige ingående med konung August, han låter förmärcka något bekymber om sin persons, så vähl som sin hoffstats och sine öfrige trouppers säkerheet, så framt dee af en eller annan skulle blifva efftersatte och anfallne, med begiäran att i sådant fall dee måtte kunna retirera sig uppå våre troupper och af dem niuta behörig handräkning, altså är hermed till Eder

mon maistre, mais il a esté impossible de le garder tellement avec les peu de troupes que j'ay, q'ils n'y sont pas entré aux plusieurs endroicts, quand j'ay esté d'un costé ils sont allé de l'[au]tre et mons: le Maj. Gen. Schoulenbourgh q'il est à Rawitz m'a faict sçavoir q'il en avoist escrit à la Cour et q'il attendoist à tous moments des ordres, qui me defenderoient pour luy empêcher de tirer de contribution de tout le district, comme c'est le seul endroict q'il est encor un peu conservé et qui pourroist fournir la subsistence quand Vostre May:st viendra avec de troupes icy, je ne doutte pas quelle previndra, qui viennent point de telles ordres à moy, j'en ay escrit deja plusieurs fois à S. Ex. le Marechall Comte Reinschildt et j'ay encor escrit par cette occasion à Elle et S. Ex. le Comte Pypre, ils ont tiré de contribution presque de tout le paye sans commiseration et asteur selon les nouvelles que j'ay eu hier ils sont aussy en Prusse, je ne voy pas que le traitté parle de contributions mais seulement de la subsistence pour les troupes Saxonnnes, si le paye leursourniroist celle il me semble q'il seroist tout ce que eux pourroient pretendre et que les Saxons seroient obligé de rendre tout q'ils ont touché dans le district de Kosten, parce q'il a esté pendant tout le temps assig[né] à la guarnison de Posen, si les troupes Saxonnnes doivent encor rester en Pologne, il seroist necessaire, si Vostre May:st le trouve à propos, de faire une convention avec eux et de leurs assigner de certains districts, le Castelan Polanitzky je fais garder de bien prest jusq'a que j'auray les ordres de V. May:st [co]mment Elle veut que je fasse avec luy, je manquera[y point?] d'observer precisement ce que V. May:st m'a ord[onné] touchant les interests

vår nådige velle och befallning det I på förber:de händelse söken att giöra bem:te konung och des troupper det bistånd, som I pröfve till deras åstundade säkerheet vara tilldrägeligit. Hvarmed Vij befalle Eder Gudh alzmektig nådel. Ranstadt d. 28 Novembr. 1706.

Carolus.

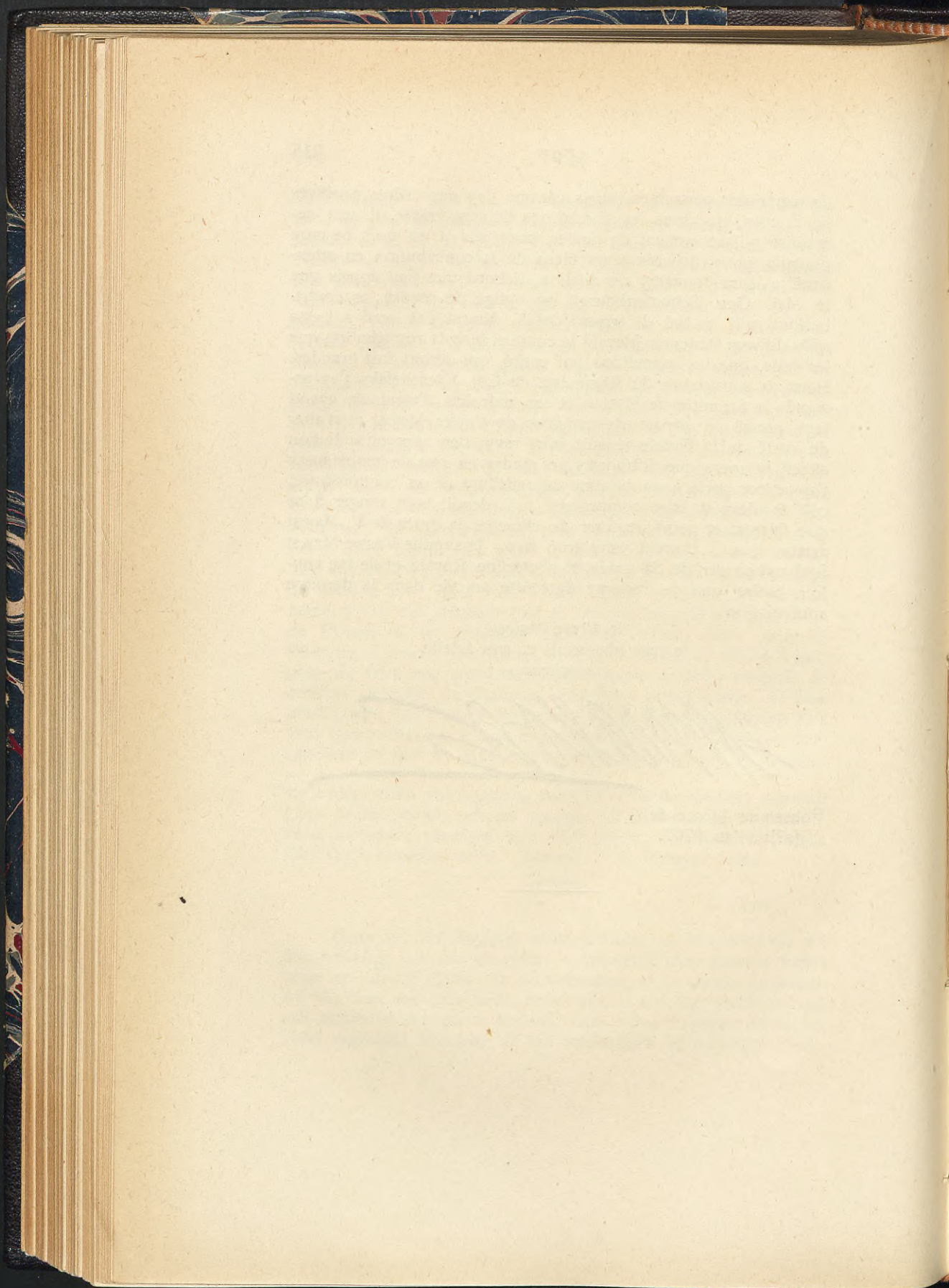
C. Piper.

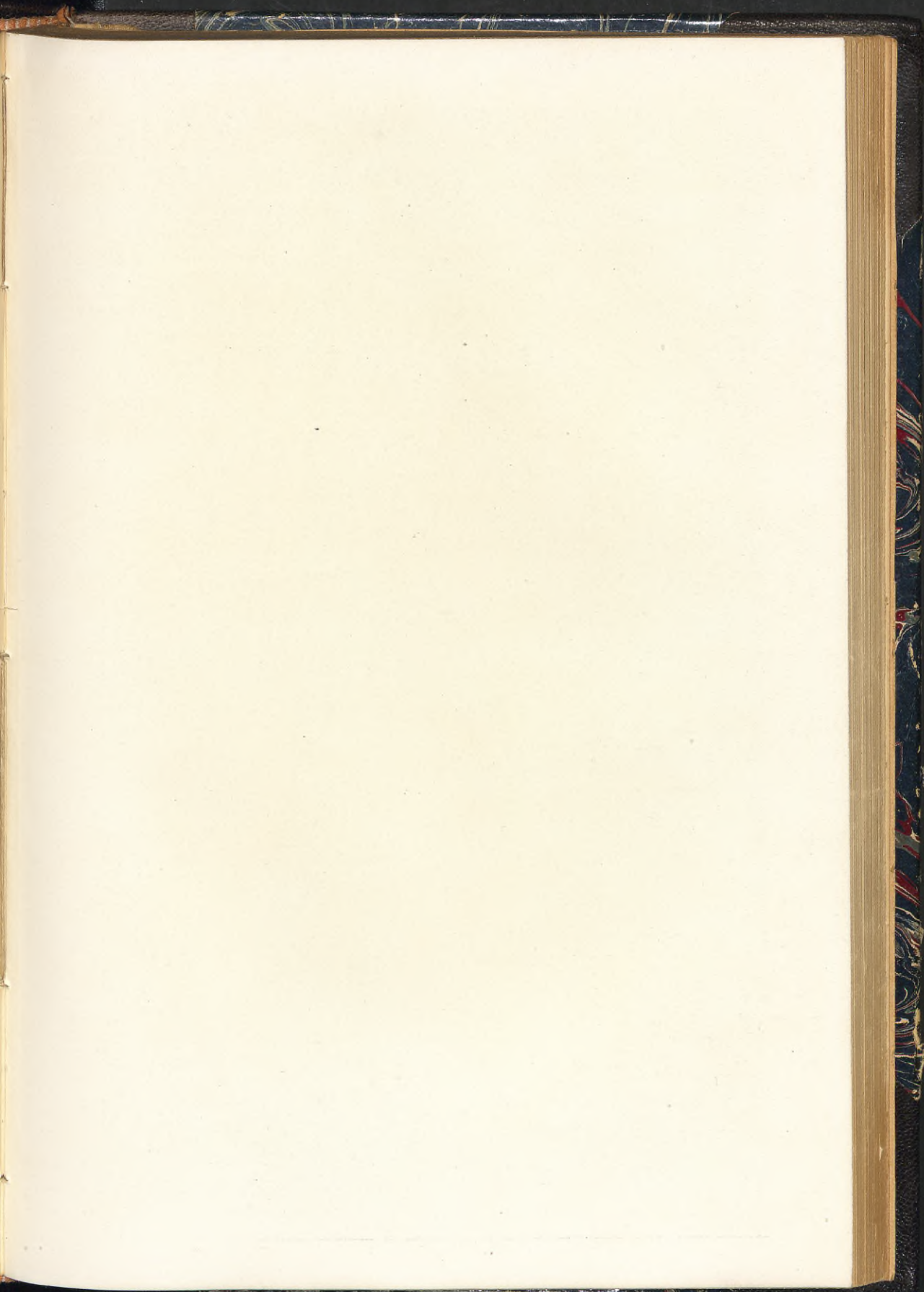
Detta var rätt hyggligt ofvanpå Kalisz och fick också till sist den belöning, som stod att vänta. — Emellertid hade Krassow härutinnan ett allmänt direktiv för sin behandling af de saxiska trupperna. Att de, såväl som polackarna, beredt honom åtskilligt besvär, intrång och ledsamhet, framgår ur brefven. Utan tvifvel framlyser äfven, hur klokt Rehnsköld handlade, då han bemäktigade sig fästningen Posen.

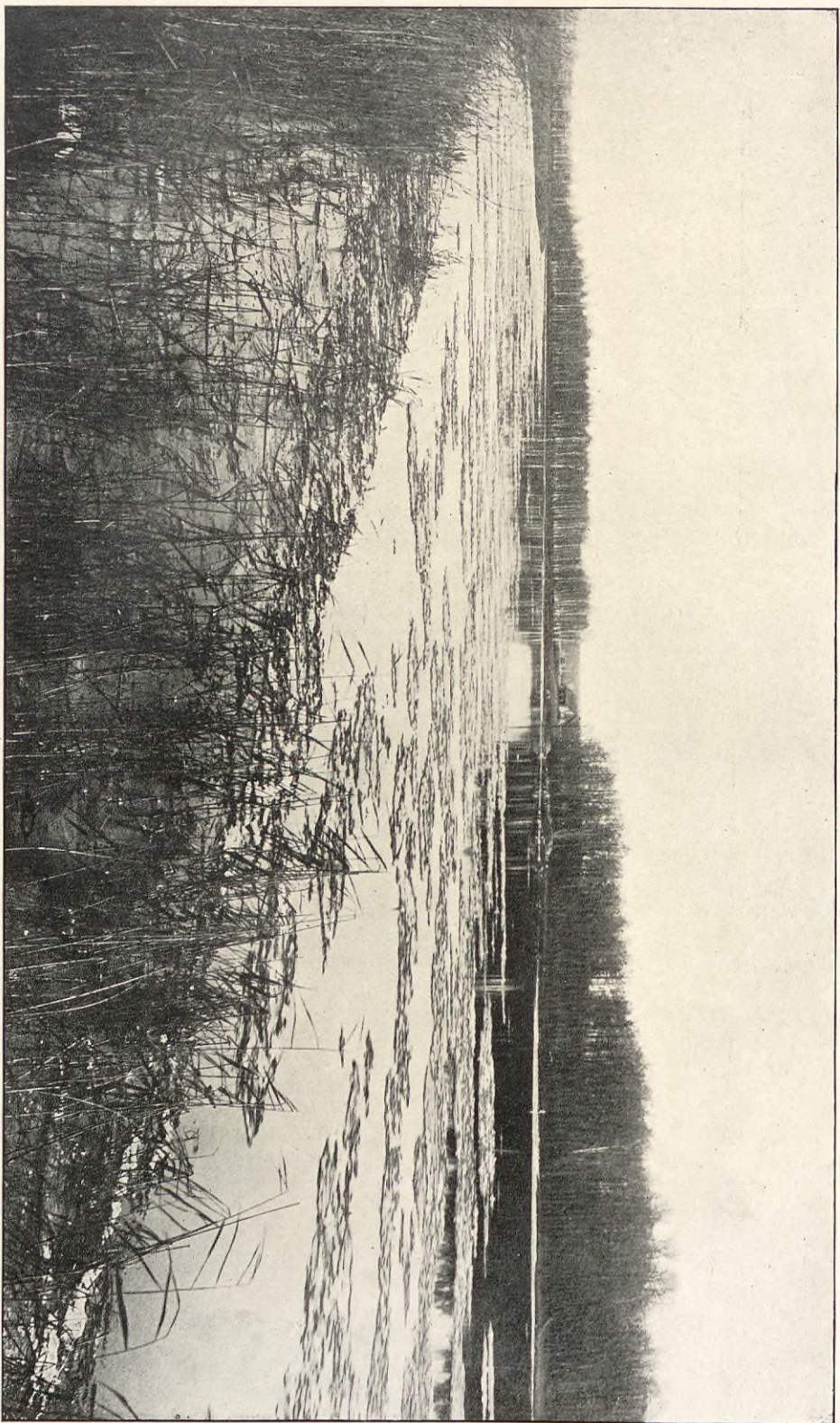
de certaines personnes, mais comme j'ay des ordres positives de la cour, que tous les libertations doivent cesser, il sera necessaire q'ils cherchent de neufes, sans çela il est hors de mon pouvoir pour delivrer leurs biens de la contribution en attendant je leurs donneray de dilation, dabord que j'ay appris que le Maj. Gen. Schoulenbourgh est obligé de rendre les contributions q'il a tiré de terres [de] V. May:st j'ay escrit à Lyssa q'ils doivent observer [dans?] le conte si bien la contribution que les frais, que les executions ont causé, qui seront fort grandes. Pour la subsistence du Regimentt de Col. Korschefsky j'ay assigné la Starostie de Kosten et les endroicts d'alentour, ayant tant pressé le depart de troupes de Vostre May:st et d'aller du costé de la Fistule je suis bien ravy d'en apprendre le bon effect, je spered que Ribbinsky se rendra en peu de temps aussy j'ay encor parlé a un homme aujourd'huy de sa connoissance, q'il le devoist faire comprendre, q'il devoit bien songer à ce que faisoist et point negligier de chercher la grace de V. May:st asteur, il p. . . . apres estre trop tard. Je supplie Vostre May:st [de] m'honorer de Sa grace et protection Royale et de me vouloir croire que je refteray de toutte ma vie dans la derniere soumission

de Votre Majesté
le tres obeissantt et tres fidelle
serviteur.

Pohsen le $\frac{22}{12}$:me de
J[a?]n. l'an 1707.

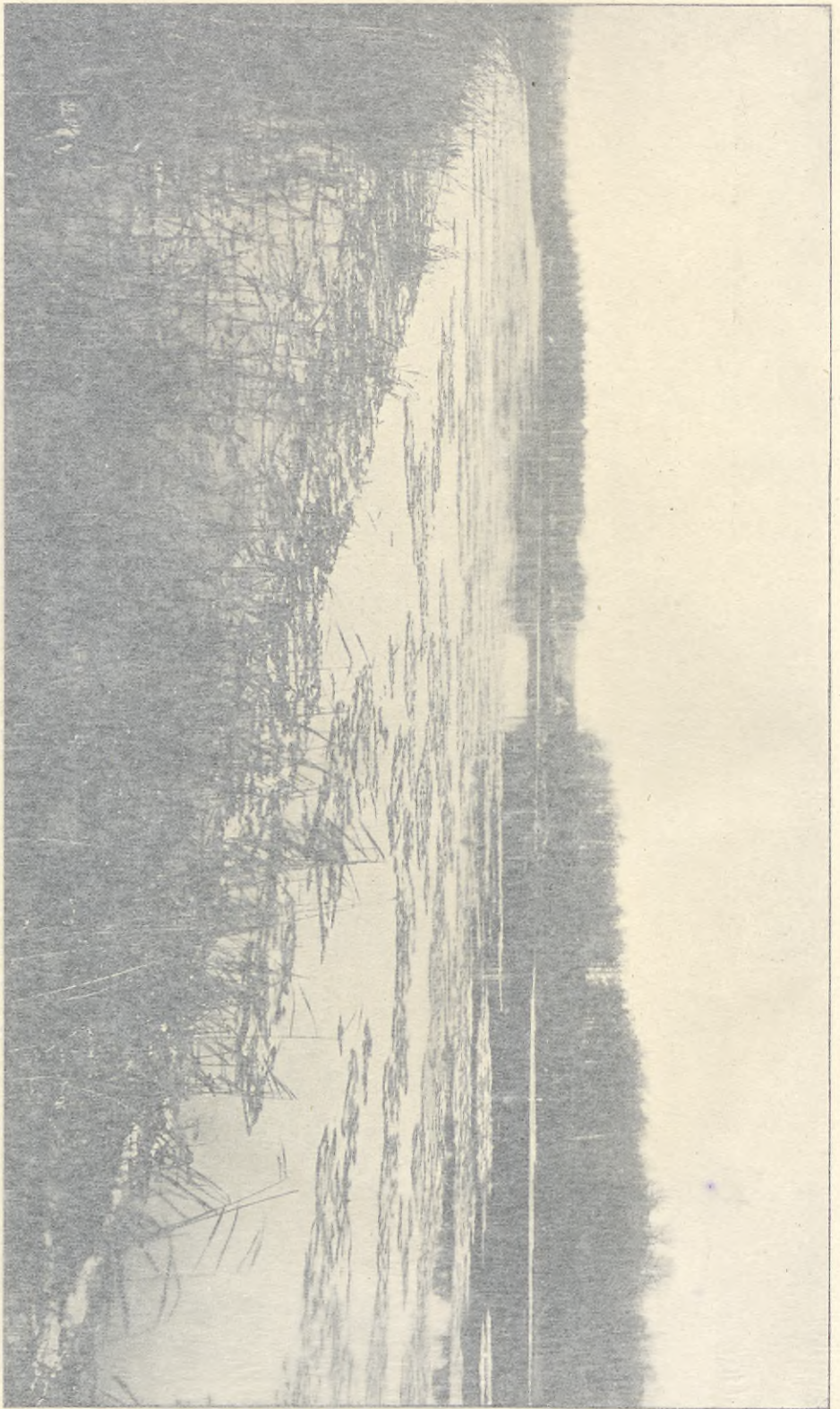
Embach där Peipusflotttjen förstördes.

ÖFVERSTEN OCH KOMMENDANTEN
CARL GUSTAF SKYTTES

BERÄTTELSE

OM

DORPATS BELÄGRING 1704

Embuch där Peipusflottiljen förstördes.

ÖFVERSTEN OCH KOMMENDANTEN
CARL GUSTAF SKYTTES

BERÄTTELSE

OM

DORPATS BELÄGRING 1704

FIRSTED OG NÅRME
CARL GUSTAF SKYLLER
BOKFÖRLAGET
LÖNNINGEN

Allerunderdånigste Relation angående Staden Dorpts af Fien-
den Muscowitern belägrande, och ändteligen intagande.

Sedan Herr General Majoren Wollmar Anthon von Schlippenbach d. 16 Aprill 1704 vid: Lit: A: migh beordrat, att ansäija Capitainen Löscher *), det Flåttan sigh ofördröijeligen I Siöön begifwa skulle, har jagh I föllie dher af, sådant giordt, som Lit: B. underdånigst widh handen gifwer, och till swars fådt bem:te Capitain Löschers Breef och ansöckning, som af Lit: C. Nådigst är att see, och föruthan det att iagh af det förrådth som fästningen hade å Kruuth och Lodh, samt Stycken och annat, ginast nu som dhee förre åhren å Capitain Löschers Requisitioner, Flåttan dher medh samt medh folck af Guarnizonen och allt det som betarf-wades försåg Docente Lit: D:, så skaffade jagh, effter inga Medell, hwarcken widh dheras egen Staat eller I Renterijet, för dhe beträngde Siöö-Officerare woro, å min Caution dem Twåhundrade Rd:r tillläns, på det att flåttans uthgång effter sådanne ordres intet skulle uppehållas, som af Lit: E: Nådigst kan inhämtas, Påminnandes sedan bem:te Capitain Löscher att observera, hwadh hans plicht och det honom anförtrödt war, ärfordrade, Isynnerheet att spahra Kruhtet, som iagh som då till een dehl af fästningens förrådth låhna måste, särdeles effter jagh wiste, att han dher

*) Carl Gustaf Löschern v. Hertzfelt, kommandant öfver Pejpus-
eskadern.

uthi iblandh, något opiniatre, och af ingen annan än sigh self, ja icke af H:r General Majoren Schlippenbach wille Dependera, som sådant H:r General Majorens ordres dem han 1703 Disputerat Lit: F: underdånigst betyga, sampt hans i dhen tiden så wähl till H:r General Majoren som migh dher om skrefne breef och meningar Lit: G: H: och I:, underdånigst uthwijsa; här uppå gick han d: 3 Majj näst förledit åhr till Siööss, och hade då mina partier, som dageligen åth Embäcken och rundt omkring fästningen åth gräntzen så långt dhee någon sin för ett öfwerflödigt mycket Wattn, som stijgit å landet, kunnat komma af och till gådt, ännu eij af någon fiende fått höra, men bättre Gudh för bemälte Capitains oförsichtigheet skull, Eders Kongl. Maj:t och Cronan till skada, och afsacknadh, ty felades nu det att han eij, som förledit åhr disputerade H:r General Majorens ordres, så måste i stället hans Caprice wara, att han emoth Eders Kongl: Maj:ts nådigste förordning och Siöö-Artiklar, lågh uth medh Flåttan, förr än han giordt henne färdig, och det uthan ordning medh ett stoort Sällskap uthi drickande och Tornerande, sampt ett ouphörligit Skiutande, Musicanters upspelande och Puukeslagande, heela natten igenom, tills han fienden, som dhen tiden lågh å een hollma widh namn Porkasar 2: Mijhl ifrån Embachs mynningen, och således hans starcka Skiutande, klart höra kunde, opwäckt, hwilcken sigh och der effter rättade, och emoth honom avancerade, och således oförmodeligen annalckade, hwar af hände effter alles dheras uthsagu som af flåttan opkommo, att då han intet medh någon båd recognoscera låtit, uthan fast om han i tijdh fick kundskap af Stadzens fiskare, som äfwen kommo upp uthur Siöön, deräst dhe fiskat, och dijt fienden kommit, jembwähl andra dhe för fienden flychtande, och opp emoth honom kommande Båthar, uthom dess Lieutenant Johan Lindemeijer, som medh sin anförtrodde fahrkost, frembst war, och medh Slupen tillbaka rodde, och honom sådant föreställte, och

han wähl wiste, att han som således emoth Eders Kongl. Maj:ts allernådigste förordning war uthsegladh, ej heller kunde wara färdigh, medh det han emoth een fiende borde hafwa, särdeles då flåttan ej rangerad uthan förskingrad, och dhen eena fahrkåsten långt ifrån dhen andra, ja så att dhe ej hwar andra see kunde, och han dock sådant oachtadt och obetrachtadt, att han hade godh Winn att gå till bakas, och sättia sigh på breeda Wattnet, uthi sitt fyllerije gaf ordres att gåå forth, så att uthi ett långt trängt holl widh Caster 3 mijhl ifrån Dorpt när intet mehr änn å dhen första Fahrkåsten, som Lieutenanten Lindemeijer förde, Kruuth och kuhlor än woro uthdellte, och ingen dhen andra Secundera kunde, heela Flåttan een fahrkåst effter annan medh bara Musquetterie d: 4: Maj om morgonen Kl:n emellan 7 och 8 fienden i händer föll, och fast tillsäijandes fienden så gått som i händer lefwererat blef, till hwars och eens Eders Kongl. Maj:ts trogne undersåthares harm och innerliga förtreet, hwilcken högstbeklagelige igenom Löschers fyllerije negligence och efftersättiande af des plicht tijnade skada (Ehuru högt som dhee som medh honom i samma fyllnadst interesserade och knapt medh Lijfwet undkombne äro, dhen samma willia Excusera) Gudh dhen alldrahögste Eders Kongl. Maj:ts tächtes refundera, och dhem dher till något Contribuerat till sitt wählfortiente straff komma låta; Jagh för min dehl har genast, som iagh och d: 8 Maj näst förledit åhr Eders Kongl. Maj:t underdånigst berättadt, förordnadtt een Inquisitions Commission af wissa förståndiga och goda Officerare, hwilcka Examinerat största dehlen af dhe opkombne Båtzmännerne man för man, och Saaken jembwähl sålunda befunnit, hwar af Protocollet fuller ännu i fiendens händer widh Dorpt, då jagh blef bortfördd till Narfwa, lemnades, doch Persohnerne som I Inquisitionen settat till största dehlen lefwa, och Båtzmennerne medh, som ännu Confronteras och afhöras kunna; Men effter Krigz Fiscalen Sunnius Engwall

jembwähl om Natten warit medh Capitainen Löscher om Bordh och druckit, sampt hullpit till detta oordendtel:e wäsendet, således att han medh dhe andre medh stoor Lijffzfahra der ifrån kom, så protesterade han emoth een sådan undersöckning, och want H:r. General Majoren Schlippenbachs befallning till een annan Inquisitions Commission, och att min anställte inquisition skulle wara af null och intet wärde, der före och ÖfwersteLieut: Hastfer*), som i den af migh förordnade Inquisitionen Præsiderat, fick een reprimande; huru nu samma nya inquisition som Fiscalen i sinn egen Saak hållit och drifwit, rättmäteligen är hållen, är migh Obekandt, men dher emoth allom bekandt att han för een af rättwijsa menniskior honom för flåttans förolyckande skull gjorde beskyllning å dhen samma begådt een sådan swår Excess, så att han nu är dömbd af General KrigzRätten i Riga ifrån högra hand och Löösöron, sampt att betahla Expenser som Lit: K: underdänigst wijsar, och oansedt att heela denne Ny förordnade inquisitions Commission sigh medh Krigz Fiscalen een tijdh, dher uppehållit, och till intet wist ändamåhl komma kunnat mehra än det, att Båtzmennerne skulle marschera dher ifrån till Rewall, twifwells uthan af Fiscalens bedref, att dhe skulle komma uthur Wägen, och Saaken således blifwa neder-tystad, så blef doch intet heller af dheras Marsche, ty sedan fienden förspördes wara i Marsch till Dorpt, befattade hwarcken Commission eller Fiscal, sigh mehra dher medh, uthan reeste öfwer hallss och hufwudh sin Wägh, lembnade Båtzmennerne medh officerarne i Sticket, hwilcka och när fienden war der, måste brukas till Konungens tjenst, af hwilcka då störste dehlen sigh reedeligen men sombl:e och synnerligen dhen af Capitain Löscher till Lieutenant gjorde Roselius **) oredel:n förhöllo, som frammanföre under-

*) Henrik Hastfer.

**) Anders Roselius.

dånigst lærer bewisas. Men att wijdare komma till sielfwa föreloppet af Saaken, så tächtes Eders Kongl. Maj:t allernådigst intaga, att omskiönt jagh nu uthaf detta å Siöön om Natten föregångne oordentligen, och migh i fästningen 3 mihl dher ifrån warande obekandte owäsende, eij weeta mindre till dess afböijande något contribuera kunde, eij heller ett sådant Grufweligit förseende af Capit:n Löscher, som een sådan Påst war anförtrodd förmodade, Så måste jagh doch så snart morgonen kom medh all som största bestörtan förnimma, att som åfwan underdånigst förmällt är, hafwer Capitain Löscher sigh å Wägen förhållit, och att Fienden torde honom redan hafwa öfwerrumplat, och som dhen tijden å det stället som olyckan hände till landz, för mycket Wattn skull, intet war att giöra, Så läth jagh lijk-wist, Ett partie af 400 man gåå uth så långt det skulle kunna komma till landz, och hoppades att hans förseende alldrig kunde wara så grofft, som det angafz, uthan att jagh honom eller någon Fahrkåst kunde secundera, och Fienden om möijeligit woro att förjaga, men Gudh Nåde, man kom intet långt, förr än Bådhabärlarne kommo, som Confirmationen af allt åfwan underdånigst berättadt oss emoth brachte och der hoos wiste att Fienden sedan han Flåttan aldeles fått, medh 9000 Mann dher widh Caster blifwit stående, hwarföre jagh, seendes migh, som åfwan underdånigst förmällt är, dhen tijden då man dher å orten öfwer alla ängar och Wägar medh stoorå Båthar, å mehr, änn een half mijhl på begge sijdor om Embäcken rodde, för Wattnetz stijgning skull, eij kunna een-gångh medh något Infanterie och Cavallerie så långt komma, eller emoth een sådan myckenheet i Wattnet något utthrätta, mindre förswarligen hazardera att påtaga migh i så beskaffat måhl ett åfwentyr af Guarnizonens förswagande, särdeles då flåttan den fienden baak om sigh hade, och han i Siöön fortgåå låta kunde, eij stodh mehra således att återtaga, detta partiet tillbaka drogh, och dher uppå fiendens wijdare

företagande afsee måste; Till sådan ända recognoscerade Jagh än wijdare Continue sielf och läth recognoscera effter min Plicht, och då fienden ännu alltijdh fanns der stående, samt till een af migh uth Commenderat Lieutenant widh Nampn Nandellstadt *), hwilcken af sigh sielf resolverat att låta anstöta medh Trompetten, på det han finge tahla medh någon fiendtlig Officerare, och bringa migh desto tydeligare rapport af Sammanhanget medh Flåttans öfwergång, sagt att det sålunda tillgångit, och dher hoos på hans frågan, hwarföre dhe nu mehra der stodo, och hwadh dhe wijdare företaga wille, till swars gifwit, dhe wille nu det Rättenästet Dorpt borttaga. Een annan hade åther sagdt dhe hade nu mehra sändt berättelse om dheras förrättning till Plescou, så Continuerade jagh effter min Vnderdånigste Plicht skyldigst medh fljigtigt achthafwande å fiendens rörellsse och Wachthållande, och skreef sådant icke allenast Eders Kongl. Maj:et Allerunderdånigst till, uthan och mina förmän, som här närmast woro, såssom hans Excell. H:r Gref DelaGardie **), Generalen Frölich, och General Majoren Schlippenbach, beredandes migh emedlertijdh på det bästa fienden å sådan händellsse att emothtaga, ändtel:n d: 2: Junij förledit åhr 1704 erfohr jagh af dhen då medh ett partie uthCommenderade Cornett Burghausen ***), att fienden sigh allaredan widh Godzet Kirumpäk befant, och der sammastädes Bryggor öfwer bäcken slogh. Jagh Commenderade fördenskull änn een QuarterMestare till samma Cornett dijt, medh ett partie, att gå så när, att dhe om möjligit woro hindra Brygge-Bygnaden, eller brachte migh nogare och wist beskied, men då dhe dijt kommo, blefwo dhe af fienden som starckt allaredan öfwerkommen war, och Avancerade, tillbaka drefne, och till Godzet Kust efftersatte, så att dhe således d: 3 Junij medh desse slätte tijd-

*) Johan Nandelstädt.

***) Axel Julius de la Gardie, Carl Gustaf Frölich.

***) Adolf Gotthard[?] von Burghausen.

ningar till Dorpt tillbaka kommo; och alldenstundh Majoren Magnus von Brömsen, som medh dhe 120 hästar, hwilcka jagh allenast hoos migh hade att recognoscera, dhe tijdningar brachte, att fienden medh sitt Cavallerie gerade annMarscherat kom, och iagh wiste att äfwen då, några fohror medh Malt ifrån Pernau till Dorpt underwägen woro, skickade iagh ett partie uth, under Lieutenant Gustaff Meijers opsicht och Commando dhe samma att betäckia, och för fiendens ankomst för Staden, som då mehra otwifwellachtig war, att inskaffa, då och fienden måste passera låta, att 300 Fohror medh Malt honom förbij, och in i Staden ginge, hwarwidh han, så wähl af våra Ryttare som detta partie, och då han om Natten begynte att wijsa sigh när under Staden, medh Canonerne till några Mann blef skadat, och måste hålla sigh tillbaka, hwar uppå, och under det att iagh migh uthi gått Positeur satte, fienden uthur fästningen att bemöta, och effter min plicht intet försummade, det Jagh till all godh resistence kunde uptänckia, så skreef iagh och till sambtl. hoos migh stående Regimentz-Officerare förmante dem medh migh att hafwa ett wakande Öga, och att I allt hwadh dhe någon sin till Eders Kongl. Maij:ts Tiensts befremeiellsse kunde see, eller uptänckia, gå migh, som Eders Kongl. Maij:ts trogne Vndersåthare och mine Ärlige Cammerater till handa medh Rådth och dådh, förordnandes dher hoos dhe obeswurde att afläggia Eders Kongl. Maij:ts deras trooheetz Eedh, och sedan medh een richtigh fördeelning å hwars och eens Manskap, hwarjom och eenom sin Påst kringh heela fästningen, som Lit: L: underdånigst wijsar.

Uppå sådane mine skrifwellser ärhöllt iagh hwars och eens skrifftelige swar, hwilcka medh mina öfriga Saaker, som jagh effter accord å slutet hade medh migh uthur Staden, då jagh emoth all förmodan blef förder till Narfwen, måste låta ståå der i Dorpt, deräst dhe och ännu äro,

och effter iagh sedan blef Convoyerad åth Rewall ännu eij uthbekomma kunnat.

d: 5 Junij som war Pingestdagen, skreef iagh heela detta tillståndet hans Excell: Kongl. Rådet och General Gouverneuren DelaGardie, Herr Generalen och Gouverneuren Frölich, så wähl som H:r General Majoren Schlippenbach till, föreställandes då och att omskiönt jagh så länge någon sin förmågan war, migh emoth Fienden Tapert och redeligen förhålla skulle; Så woro lijkwähl af Nöden, att man migh medh någon Secursse wore betänckt, och synnerligen skulle dhen nu i förstonne, förr än fienden sigh rätt fått sambla och läggra om kringh Staden, och medan han ännu intet kunde wara så starck som han gaf sigh uth före Nembl:n 70000 man, wara högst nödigh; Men så kom lijkwähl eij någon sådan Succurs, eij heller fick jagh uthi många dagar swar mehra än af Hans Excell: herr Grefwe DelaGardie, som migh till min plicht och wacksamheet förmante det jagh så förr som hädan effter observerade. Emedlertijdh och i dagh effter Middagen bredde sigh Fienden widt och Skåttfrij rundt omkring heela Staden, baak om Godzet Roppkoija, der ifrån till Tammenhoff åth Muhlenhoff, och således uth, och om afftonen Kl:n 10 sågh man att fienden å andra Sijdan widh Godzet Hassellau satte sigh öfwer, så att han och om Morgonen d. 6 redan å alla sijdor om Staden war, och effter iagh uthan des sågh att han medh een flåtta i Embäcken opkom; Så läth iagh afbränna förr Staden, och på det Inwånarne som dheras huus och Egendomb i förrStaden hade, sådant eij så mycket måtte gå till hierta, så läth jagh giöra een begynnellsse på een min egen, migh dher till handlat Malmgårdh, och skaffade dhem som här igenom ledo, quarteer och herberge in I Staden; Till afbrenningen war Capitain Winn *) medh 100 mann uth-Com-

*) Vilhelm Valentin Winn vid C. G. Skyttes regemente. Kallas major vid Rigas öfvergång 1710. (Kagg).

menderat; Widh det nu förr-Staden i Röök och låga Stodh, rychte fienden ann, och wille dhenne afbränning förwägra, men så läth jagh honom af Bastionerne medh Canoner och af Solldaterne medh Musquetterie wederbörligen så bemöta, så att han effter förlust af något manskap som nederskutit bleef, måste wijka tillbaka, och effter 2 à 3 tjemars tijdh intet annat see, än någre ännu öfwerblefne Sönderbrende Skorssteenar och trään, dem jagh och sedermehra som framdehls underdånigst förmähles, jembwähl aftaga läth; Som nu sådant intet gick fienden ann, söckte han under Faveur af Rööken att i hoop driifwa een stoor dehl af Stadzens Fää, som gick dher uthan före, hade det och till sammans; Men så snart Jagh det märckte Commenderade jagh Ryterije effter dem, som det och för Fienden lyckel:n Salverade och inbrachte, sedan läth jagh och afbränna Byggnaden å Godzet Teckellfer som stodh Staden för när, på det fienden sigh eij i någon måtto dheraf måtte kunna betiena; Effter Middagen ställte fienden sigh ann, som drogo han sigh tillbaka åth Godzet Rewolld, men brave-rade lijkwähl å andra sijdan widh Rådzhoff, kommandes doch d: 7 Junij om morgonen bittida slijkandes tillbaka ifrån Rewolld, och som ett partie fää dijt åth ännu gick uthe, Så läth iagh drifwa det samma under Canonerne, och sedan braf gifwa Elldh å fienden, som Ehurudan Dessein han då måst hafft stadnade, och sigh bedragen sågh;

Sedan effter då een stoor dehl af Bönder medh dheras hustrur och barn i Staden för fienden woro inflydde, och iagh billigt måste wara betänckt huru dhe samma i Staden sålunda måste försees, så att dhee samma, dheraf ingen skada tillstöta eller Siuckdomb förorsakas kunde, Så skreef jagh Borgmästare och Rådth till, och begiärte af dhem een richtigh upsattz på sådant folck, huru många Wärsamme, och huru många Qwinnor och Barn, owärsamme, sampt huru mycket hwar och een medh sigh hade att förtähra, hwilcket Borgmästare och Rådth, och straxt effter kom, och

migh sände, som Lit: M. Allerunderdånigst widh handen gifwer. Straxt dher uppå läth iagh igenom CreutzFougden Johan Remahl uthdraga, det af detta Landzfolcket, bäst och hållsosammast befindlige Manskapet, så till Bönder som drängar, och läth dem Rollera, sampt förordna dem Officerare af dhe inflydde amptmennerne, och sedan måste dhe och Natt och dagh giöra tienst, Synnerligen arbete; I dagh effter Middagen, widh det jagh war uthreeden till våra förrwachter, hade fienden ifrån Ropkoij och Tammenhoffske sijdan i sinnet, att taga bort vårt I Beete gående fää, men då jagh mig medh förrwachterne honom emoth moverade, sampt ifrån 3:die och 4:de Bastionerne, Lieutenanterne Petterson och Köhn medh Canonerne skarpt uppå fienden Skiöth, måste dhe tillbakars Inn I Skogen, dock kommo dhe åther ginast uth wedh Muhlenhoff, i lijka intention som man märckte. Jagh läth dherföre ett lijtet partie sigh åther emoth dem röra, då dhe ändtel:n blefwö bestående.

d: 8: Junij fick jagh tijdningar, att fienden nu mehra medh een starck flåtta upkommen war. I dagh Commenderade jagh Majoren Magnus von Brömsen, att om Natten under faveur af Mörckret, medh några Båthar sättia sigh sachta upp till det så kallade Qvistendahl till att tända Elldh dher I, och afbrenna det samma, men ehuru lätt och wähl det denne Natt kunnat skett, förrättade han icke een sådan Commendering som sigh borde, uthan bleef det alt så stående, och d: 9: Junij om morgonen hörde man af fiendens flåtta lösass 58 Canone skått, och kunde af Wallarne see, att dhen samma man een half mijhl dherifrån widh Byen Jhastekijlla lågh, hade och allaredan igenom Natten Transporteradt mehra Cavallerie öfwer, som I dagh syntes wedh Rådzhoff, och slogo dheras Campement och Tällt dthersammastädes upp.

d: 10 Junij Marscherade Fienden medh Infanterie uthaf sijne Fahrtyg på både sijdor om Staden Starckt upp, och

slogh läger å dhen eena sijdan, back om Roppkoija, och så upp åth Rigiska Wägen, och å andra sijdan baak om Rådzhoff och Narfwiske Wägen, man gjorde honom wähl under marschen några hälsningar medh Canonerne, men effter han ännu eij wille komma så nähr, att han gufwe handh, så kan jagh i underdånigheet eij berätta, huru mycket honom sådant träffat, dock weeth iagh wist, att somblige af hans framfosigade blefwo näpste, och elliest bleef een dehl af fiendens fahrtygh som främbst i Bäckén lågh i denne affton uthaf 3:die Bastionen, så medh Canonerne träffat, att han måste draga sigh tillbaka ett stycke medh somblige fahrtygh.

d: 11: Junij om Natten märckte jagh att fienden, uppå andra sijdan Bäckén widh Stads-Gallgen, oachtadt hwadh man likwähl i desse dagar dijtskutit, ett Batterie färdigt hade, hwarföre iagh och intet underläth, att gifwa dherpå löst, dock swarade fienden, som till äfwentyrs ännu eij färdig wara måtte, migh eij medh mehr än 3. Canone skått igen, af hwilcka 3 een Canon kuhla kom inn twert igenom Muhren.

Här uppå och sedan iagh om morgonen d: 12: Junij sågh, att ehuru mycket jagh, så wijda jagh någon sin kunnat afsee, och præsumera fiendens skada, som han ifrån Staden hafwa kunde, och Continue medh Bombar och Canoner uppå honom gifwa läth, han dock eij wille uphöra medh aproscherande och för trenschementerande; Så kan jagh för Eders Kongl. Maj:t allerunderdånigst Contestera, att Canonerandet ifrån Staden och Bastionerne, natt och dagh uppå fienden intet mehra uphöorde, uthan Continue gingo å alla sijdor, så att jagh dhen förhåppning till Gudh haar, att uthan min underdånigste berättellse Eders Kongl. Maj:t medh Nådigt Nöije ännu af någon annan, som det bijwistat, förnimmandes warder, huru fienden lijdit afbräck, och på det dhe afbrände SkoorsSteenarne i hackellwercket, sambt Träägårdzträen, som framman underdånigst förmåhlt

är, migh om Natten eller elliest och om dagen intet I Wägen ståå eller hindra skulle, så läth jagh i dagh, medan dher till Dato migh intet hindrat dem nederrijfwa.

Och som allaredan ifrån Begynnellsen af fiendens annägrande war arbetat å een Nyy Contrascharpe, hwilcket fienden att hindra offta söckte, men blef fördrefwen, altså, och särdeles emedan jagh sågh, att han wist widh det så kallade Mistberget och Rådzhoff intet wille uphöra medh des transchementeran och aproscherande, sampt effter handen Skantzars upkastande, ty läth iagh uthan återwändo honom beskiuta, så att hans arbete möijeligt blef hindrat, och måste studza, och omskiönt hans myckenheet ändteligen wille afhålla våra ifrån dhen Nya Contrascharpens förfärdigande, måste dhe det doch låta gåå för sigh.

Samma dagh läth jagh och under fiendens Ögon afskiära det omkring Staden befindelige Rågh-gräset, som fienden elliest deels förtrampade, deels då, och då till sigh att practicera söckte, på det sådant våra hästar och Booskap till nytta komma måtte. Widh sådan afskiäring af Rågh gräset, betiente sigh dhen, förr underdånigst ombemällte, så kallade Lieutenanten af SiööStaaten Roselius af någon efftertrachtad lägenheet, och som han, som twifwellsuthan i sitt Samweete öfwertygad, huru på flåtten tillgått men som Ett Capitainen Löschers egit Creatur, det tyst hålla, wille, tordt warit rädd, att hans egen medh dhe andras fehlachtigheete (så frambt dhe dherföre skulle kunna passera) eller så nembde warda, måtte komma i dagzliuset, så begifwer han sigh, migh alldeles owettande, ifrån sin Påst, medh dhem som Råghgräset inhämtade uth, och till fiendens läger, som han och på sluetet då Staden måste öfwergåå medh fienden inkom, men som een öfwertygad Boof och Eders Kongl. Maj:ts otrogne tienare, medh Nederlagne Ögon, under oss, men starckt skrytande under een dehl Ryssar, i wijdare sine lättfärdigheeters uthförande i Staden omgick.

Detta förorsakade så mycket, att då han till fienden kommen war, och sigh honom offererat, begynte fienden att bravera emoth Ryska Porten, dijt han Roselius honom wijst hade; då jagh nu sådant förmärckte, sände iagh Artollerie Capitain Monpenne *) dijt, Påsten att visitera, och flijtigt att skiuta låta, hwilcket han och gjorde, men dher hoos den Olyckan oss treffade, att ett 18:de Pundigt Jern-Stycke språng, och slogh een Constapell i hiähl, sampt blesserade honom Capitain sielf illa I Beenen, och een Constapell medh, jembwähl ruinerade etacthen[!] öfwer Porten, På hwilcken Styckerne Stodo, som iagh dock ginast reparera, och uppå fienden häfftigt Skiuta och bombardera läth, kunnandes nogsampt see att fienden uthi des trenschementer ledh ett Stoort afbräck och skada, fast om Wädret war något muhlit, Elliest widh dhett een af dhe Bombar, som jagh I dagh läth kasta i fiendens läger träffade och Creperade, däräst des Cavallerie I aproschen, som bestådt I 500 hästar stodh, Så togo dhe mästa dher af een hastig Wägh till skogz, och gaff så fienden något att löpa, innan han fick hästarne igen.

Om Natten här på, Skiöth Fienden några Canone skått på Ryska Muhren och kastade 3 Bombar som föllo neder uth om Ryska Porten.

d: 13 Junij sågh jagh att ehuru starck jagh heela natten fienden beskiuta låtit, så hade han dock medh sijna Skantzborgar avancerat inn uthi hackellwärcket emoth Ryska och Tyska Portarne, icke långt ifrån Embäcken dherföre jagh icke mesnagerade, att ifrån första Bastion eller larm Posten, fienden uthi sådanne dess Wärrck att beskiuta och bombardera, ruinerade och några sådane des Skantz borgar; Emedlertidh arbetades flijtigt å dhen Nya Pallisaderingen och Contrascharpen omkringh Bastionerne, och som fiendens Dragouner iblandh woro temmeligen Näse-

*) Gustaf Monpenne.

wijse, och understodo sigh att movera sigh emoth bem:te arbetare, så Schargerade icke allenast wår lilla hoop Ryttere medh dhem någre gånger, uthan ginge och Canonerne, så wijda möijeligt ifrån Bastionerne så uppå fiendens troupper, att han hoopetahls nederföll, som sådant een dehl af Borgerskapet, hwilcka om Natten woro upp i Rådhistugu Tornet, nogsambt sågo och bewittna kunna, att dhe sedt huru fienden i Skymningen slijkt sigh fram, och bortfördt många dess döda.

d: 14. Junij Continuerade iagh medh Bombarderande och Skiutande, uthan åtherwändo å fiendens Wårcken, Batterier och Aproscher, dhem han medh all macht, fast om medh stoor förlust af Folck fortsatte; men fienden war dagen igenom stilla, och läth sigh uthan något emoth skiutande, benöija medh hwadh han ifrån Dorpt fick; Ändteligen om Afftonen Kl: $\frac{1}{2}$ 7 begynte fienden att wijsa sigh modigare, alldenstundh han då fått fleera sina Mörsare, och Bombar ann, begynnandes fördenskull Staaden medh alfware att bombardera medh åtta Mörsare.

Sådant, som det war inwåhnarne ett obekandt Wåsende, och mycken skada å folck och huus försakade, giorde dhem fuller i förstonne någon Alteration, men sedermehra när och jagh dem å det bästa jagh kunde enchou-ragerde, och dhe blefwo något medh smällen wahne, gåfwo dhe sigh och till fredz, och kastade fienden dhenna gången eij mehr till d: 15 Junij än 34 Bombar inn. Och som Folcket blef Blesserat, och fältschiererne intet hade något Plåster-duuk, så läth iagh af hwar Borgare i Staden taga ett laakan till nödhwändig Plåsterduuk, och dhee blesserades förbindande, som under feltschererne sedan riktigt i proportion fördeelt blef.

Hwar efter gick Canonerandet och bombarderandet, så wåhl ifrån migh å fienden som ifrån fienden å migh natt och dagh ann, så att det sällan och ganska lijtet uphörde, och emedhan fienden häfftigt beskiöth dhen Ryska

Porten, och förderfwade dhen samma medh Etachen som Styckorne stodo uppå å Nyo, så att dhe lijtet kunna bruukas, så läth jagh kalla Fortifications Capitainen Glansberg *) till migh, till att öfwerläggia huru wij, uthan för samma Port kunde fåå een Skantze till desto bättre deffension, hwilcket som man sågh, att dhen dher beqwämligen kunde upkastas, och i hast till fiendens mehra afbräck anläggas, så bleef dhen som een half-måhna medh 6 Stycke Skiutanglar afmätt, och i dagh medh 300 man, dherå begynt att arbeta och gräfwas; men innan jagh medh detta arbetet aldeles fortfahra wille, Redh jagh som oftast medh Office-rarne af och till, dherwidh och öfwerlade medh dhem, om det skulle wara Nyttigt, hwilcka det och medh migh alla bejakade inn till d. 18:de Junij som framdeeles förmählas skall, då Artollerie Majoren Gustaff Löffling wille något dher widh påminna, för hwilcken orsaak jagh alla Regimentz-Officerare här öfwer till sammans hade och Deliberera läth.

I dagh som war d. 15 Junij, skiöth fienden heela dagen å Staden, och kastade 27 Bombar inn, man kunde och sij, att han medh sijne Wärcken emoth Muhren, emellan Ryska och Tyska Porten avancerade, och till större perfection kom, derföre jagh ifrån första Bastionen medh Canoner, så wähl som Bombar, braf läth gifwa uppå honom, men hade dhen olyckan dher widh, att ett 18 Pundigt JernStycke Språng, och slogh Constapeln Stycklåda ihähl, samt blesserade Skiepparen Långhåår, som af Ammiralitez Staten medh Lieutenanten Carl Norman dher dherass Påst hade.

Ett Spargement war i dagh, att wår Securss war å Wägen ifrån dhen Refwallske Orten, medan fienden, som man sågh sigh dijt åth medh några troupper moverade, och altså som man meente Secoursen emoth ryckte.

Så läth Jagh och i dagh heela Guarnizonen, undantagan-

*) Lars Glansberg.

des några man widh hwar Port, till dess Observerande, och hwadh som widh Artolleriet å Bastionerne behöfdes, marschera uth uthi Contrascharpen, och dher hålla des wacht, på det att fienden, slijkandes och kräckandes, som han iblandh om Nätterne försöckte, icke måste wijdare underståå sigh att komma fram å någon recognoscering eller spaning.

Emedlertijdh så gafz och medh all flijt acht uppå honom ifrån våra Bastioner, och blef han så snart det ringaste Moveme[n]t af honom förmärcktes, så emoth satter, att man i dhen tysta natten kunde see des retirerande, och höra des pudi pudi *).

d: 16 Junij wore wij uthi Continuerligit Arbete medh hwar andra, och skötto å begge sijdor temmeligen starckt, men så kastade dock fienden intet mehr än 18 Bombar inn, och alldenstundh jagh kunde see des Fascin Släpare, som wijdlyfftigt gingo, så läth jagh fuller temmeligen Syffta uppå dhem, men som dhe sigh lån[g]t och tämmeligen skåttfrij höllo, och uthom des een stoor distence emellan hwar andra gjorde, så att Effecten af Canonerne syntes ringa; Så läth jagh kasta några bombar emellan dhem, af hwilcka een så wähl träffade, att han för våra Ögon slogh 3 Ryska Faschin dragare i hiähl; föruthan detta hade iagh och Commenderat Lieutenanten Nandellstadt medh een troupp Ryttare uth, desse Faschin dragare att upklappa, hwilcken och icke allenast dhenne gången, uthan och alltijdh och som oftast, då han medh det lilla der stående Rytterijet uth Commenderat war fienden tappert efftersatte, och in till bredden af des aproscher widh det så kallade Mistberget avanscherade, men då fienden uthur samme aproscher på det häfftigste uppå honom och hans lilla partie sköth, och fiendens Dragouner starckt uthur dheras läger an marscherade kommo; Så måste han sigh tillbaka under Styckorne retirera.

*) Podi, podi d. ä. gå! gå!

Endtel:n fick man emoth afftonen wetta, att det gåriga Spargamentet om vår Secours war så förändrat, att fienden warit uthe och drifwit i hoop fää för sigh, och ingen Secourss war förhanden.

d: 17:de war Böndag, fienden kastade Bombar, och wille under Prädikan taga bort vår Stadz-fää, som honom lijkwähl så wähl af Bastionerne, som medh Cavalleriet bleef förmeent.

d: 18:de Bombarderade och skiöth fienden något mindre änn förr; wårth Cavallerie Schargerade, och medh des Dragouner, och nederstötte een Rysse, sampt fick hans kappa och Pique eller Landz af honom, men effter fienden mycket starckt uthkom, måste dhe sedan tillbaka och lembna honom lijket.

Efter min framman underdånigst gjorde berättelse öfwer d: 15 Junij, hade jagh i dagh effter middagen, sampteligen hoos, migh stående Regimentz Officerare i Corps de Guardet uppå doomen till sammans, och öfwerlade, sampt intogh dheras tancka och mening om dhen nya halfmånans anläggande för Ryska Porten, då det sålunda afläpp, och blef beslutit, som Lit: N: uthwijsar.

d: 19:de Junij begynte fienden Staden å det häfftigaste att bombardera, ja så starckt och tätt, som han ladda kunde, så att han i dagh 200 Bombar inkastade, hwilcka å huuss och Människior stoor skada gjorde, och några dödh slogo, Så bleef och i synnerheet Swenska-kyrckian, Pastoret och Skohlehuuset illa handterat och sönderslagit.

I dagh hade fienden een Brygga öfwer bäcken färdig, widh det frammanföre underdånigst öfwer d: 8: Junij berättade så kallade Qvistendahl, deräst han sedan Majoren Bröms dess Commendering medh afbrännande icke bättre förrättade, hade sitt tillhållh, och marscherade fördenskull öfwer dhen samma till Byen Teckellfer, baak om sielfwa, äfwen så nembde godzet, som afbrändt war, och slogh dher nu sitt tredie läger opp, så att han nu hade Ett läger

widh Rådzhooft och Narfwise wägen på Östra sijdan om Staden och Embäcken, hwilcket bearbetadt, och än wijdare perfectionerade dess aproscher, Batterier, för Trenschementeringar och alla dess wärcken mitt emoth dhen tracten af Staden, som går ifrån det så kallade Pijntornet åth Ryskasedermehra till Tyska Porten, och ändteligen Ravellin och larm Påsten, och heela dhenne Tracten hade ingen annan defension än kahla muhren och hwarh man ifrån larm Påsten och Ryska Porten å begge ändarne å fienden, medh det som af dhen lilla Ravellin medh små Stycken skiötz, gifwas kunde, som och intet i någon måtto försummades. Det andra lägret snett öfwer baak om Godzet Ropkoja åth Rewolld och Rigiska Wägen, på Södra sijdan om Staden, och Wäster om Embäcken, hwilcket allaredan hade sig aproscherat öfwer Ropkoja, och till det så kallade Mistberget, och i dhenne tijden beskiutit och bombarderat andra, tredie och Fierde Bastionerne, sampt söckt sigh under dhen Nya Contrascharpen att förskaffa, som af Bastionerne honom likwähl förbudit blef. Det Tredie Läget hade han således som förmällt är widh Byen Teckellfer, Nordhwäst om Staden, och Wäster om Embäcken, hwar ifrån han sigh aproscherade emoth 5:te Bastionen och Jacobz Porten, sampt förskantzade emoth heela långa muhren emellan Jacobz Porten och Pijntornet, hwar medelst heela Staden å alla Rum, Wråar och Wincklar fyllest hade fiendens anfächtning, hwilcken han och som framman bättre dhenne min Vnderdånigste daga-förteckning, wijsandes warder, ej heller emoth oss sparde.

d: 20: Junij, Continuerade fienden i lijka starckt bombardera[n]de, och dher iblandh Canonerande; Ifrån d: 5:te Bastionen, läth iagh Igenom Artollerie Capitainen Gustaff Monpenne, Continue skiuta å fiendens Teckellferske Läger, och Aproscherare, hwar widh bem:te Capitain sigh wähl förhöll, och icke allenast om dagen, uthan och i synnerheet om Natten i Mörckret, fiendens förehafwande nogast Ob-

serverade, och medh 7 Stycken effter intet mehra å dhen sijdan af samma Bastion kunde hafwa Rumm eller bruckas tillijka, alltijdh å fienden gaf, så att man, dess der af tagande skada, larm i Lägret, och Tällternes upryckiande, nogsampt warse blef, men fiendens myckenheet och Zahrens upoffrande af folcket, till dess desseins uthförande, æstimerade sådant intet, och som jagh sedan sågh uthaf hans aproscher, så hade han intet haft några dumma Fortifications officerare och betiente, dherföre och oachtadt alt hwadh man medh dhem gjorde, skiöth och Bombar kastade, han dock medh Aproscherne, Staden och Muhren alltijdh Närmare och närmare kommen war.

d: 21: Junij Skiöth fienden desslijkest uthan uphörande ifrån sijna Batterier widh Mistberget uppå dhen andra och tredie Bastionen sampt det dher emellan warande Tornet medh 16 Canoner tillijka, och kastade i desse dagar, Nembl:n d. 20 och 21 Junij 500 st:n Bombar inn, hwadh Älende och Jämmer som detta hoos dhen gemena Mann i Staden förorsackade, hwadh skriek och Låth hoos dhe halfdöde och förkrossade, det må man nu till att undfly widh löfftigheeten förbijgå, fast än det wore roligt Eders Kongl. Maj:t allerunderdånigst mundteligen att förtällia; men så kan jagh fuller dher hoos intet annat betyga, än att wåra mehrendehls officerares och Solldaters, så wåhl som Borgares, modh, så länge Gudh dhem medh Straff nådigt förskonte, så att dhe sigh röra kunde, derföre intet Warfållt, uthan omskiönt fienden I dagh medh Bombar Syfftade effter Tornet Långa Herman och Slåttet, deräst han och slogh in i Archeliet, sampt ett wårt Stycke mitt i Mynningen skiöth, så att det sprack, och blef obruckbaart; Så wore dhe dock effter min ordre och upsicht färdige, och fienden Tappert och ganska wåhl bemöthelige, ja så att fast om fienden, den andra, Tredie och 4:de Bastionen så häfftigt och skarpt beskiöth, att Skantzorgarne och Batterierne alldeles blefwo slijpade, Så blef han dock åther der

ifrån igen, när Lieutenanterne Petterson och Köhn, Passellberg*), sampt Fendrichen Spång, som desse Påster tillordnat war, medh VnderOfficerares och dhe geemenas oförtrutenheet, sigh hurtigt snart igen förskantzade, och ruinerade fienden 4 Skantzorgar, och Skiuthanglar, Stillare, men widh detta hade wij dhen olyckan, att uppå 3:die Bastionen ett Stycke Språng, och medh det samma slogh een Constapell widh Nampn Reinckin i hiähl; Sedan fienden medelst sådant dess Skantzorgars förlorande stillare bleef medh Skiutande af Canonerne, braverade han dock vårt lilla dheruthe stående Rytteriåförrwacht, som ingen konst af dess myckenheet wara kunde.

Jagh läth fördenskull af 5: Bastionen igenom Capitain Gustaff Monpenne gifwa honom ett Canone skått, som och fast änn Distencen war stoor träffade hästen under een fiendtel. Dragoun, men karlen kom sedan upp och löpp till foth, effter sina jembwähl flychtande Cammerater. Den Natten Kl:n 11 då fienden litet stilla hållit, begynte han åther grufweligen att kasta Bombar inn, I synnerheet åth den 3:die och 4:de Bastionen, Tornet Långa Herman, och doomen å det stället, däräst Corps de Guardet, som iagh iblandh war uthi stodh, så att och till Morgonen 190 Bombar woro så wähl å Bastionerne som öfwer muhren å doomen infallne; Een af desse Bombar slogh Neder å 4:de Bastion, hwaräst Borgerskapet höllo Wacht, rätt widh Schnorck wachten, men han fick dock igenom Gudz synnerliga beskydd ej någon skada.

d: 22. Junij, Skiöth och Bomberderade fienden intet, så alldeles starckt, förmiddagen, och effter Middagen war han heelt stilla, men så wore dock dhe Bombar som han förmiddagen kastade, alla Syfftade åth 5: Bastionen och doomen.

Kl. $\frac{1}{2}$ 6 om afftonen läth fienden ifrån sitt baak

*) Pastelberger.

om Roppkoija åth Rewold stående läger röra Trumman, af een des Tambour. Jagh läth swara honom dheruppå, och så kom Tambouren ann, hafwandes breef medh sigh ifråen een fiendtlig Öfwerste widh Nampn Rudolff Foelix Bauer som Lit: O: underdånigst betygar; Vthi detta breef, som dher uthi intet annat war, än breef ifrån några våra fångar, som blifwit å flåtten fångne, hwar af iagh ännu ett har Salverat, som Capitain Löschers Slächt een Lieutenant widh Nampn Albrecht Nummers *) till een Borgare i Dorpt skrifwit, af det innehålldh, som Lit: P: underdånigst widh handen gifwer: Så hade iagh herrar Officerare tillsammans och wijste dem brefwet, och läth sedan igenom Translatoren Johan Heer swara Trumschl:n mundteligen, att när hwar och een fått sitt breef, så skulle iagh wähl igenom een Trumschl:e igen gifwa dhem tillkiänna, om någon wille någre Saaker uthsända, men som jagh höllt sådant för alldeles onödigt, och Persohnerne som breefwen angick, jembwähl höllo det för owist, att våra fångar, som eij befans widh fiendens armee skulle fåå något dher uthaf, så blef intet dher af, eij heller skickade jagh dhem något wijdare swar om dhen Saaken uth.

Vngefehr $\frac{1}{4}$ tijma der effter, och då till äfwentyrs Tambouren måtte hafwa kommit till Lägret igen, och gifwit swar, som han det fått, begynte fienden häfftigast att skiuta och Bombardera Staden igen, och kastade heela Natten igenom och till d: 23: Junij om Middagen 382 Bomber inn, Canone skåtten wore oräcknelige, några af desse Bomber träffade inn I Magazins huuset, och i dhen Tyska kyrckian; Vthi det förra giorde det den skada, att det slogh igenom Båttnarne, och förderfwade, sambt blandade dhen eena Spanmählen tillhoopa medh dhen andra, men uthi dhen senare som Tyska kyrckian slogh det, uthan dhen skada som kyrckian fick några Menniskior, som sigh der I Salverat ihähl.

*) Albrecht v. Numers, död 1716 i Kaluga.

d: 23. Junij effter Middagen såssom Johannis affton, skiöth och Bombarderade fienden något lindrigare, effter som han och inn till Midsommars middagen d: 24 Junij intet mehr änn 167 Bomber inkastadt hade, hwaraf somblige medan Prästen å doomen förrättade Prädikan och Gudztiensten under mitt Tällttack, mig deräst iagh satt tämmeligen när träffade, men Gudh skee låf ingen skada giorde, under detta stodh och dhen andra och tredie Bastion een stoor heeta uth, och hade häraf allena å dheras dheel fått 42. Bomber uppå sigh, Trenne Bomber dher af slogo och igenom dhen så kallade Ryska Portens etache, och förderfwade den nu så, att man intet mehra dher å skiuta kunde, uthan sigh af det nya för Porten anlagde Wårcket betiena måste. I dagh kastade han och Eeldh kuhlör een hoop inn som doch blefwo släckte.

Kl:n 1: Effter Middagen togh fienden på ijfrigt att Bombardera, och kastade i 3 tilmars tijdh 60 Bomber inn, som fuller åth doomen woro Syfftade, men mehrendehls slogo nedan före, och förderfwade huusen och mycket folck.

Kl: 8: om afftonen kastade han een Eeldh kuhla inn i doomska kyrckio Tornet, däräst dhen antände höet, som iagh dher till Ryttarnes behof hade innelagt, men så fick jagh Manskap till slägckningz tillhopa, och Gudh gaf medh det samma ett wackert Regn, att Eilden släckna måste och oansedt man medh fienden Nätterne igenom Synnerligen nu medh hans Teckelfersche Låger och Aproschera, war uthi Continuerlig Eeldh, och Artollerie Capitain Monpenne, som dess Påst å 5:te Bastionen hade, seendens [!] fiendens aproscherande mitt dher emoth intet skoonte, att gifwa på fienden medh Styckerne, så att han ett anseenligt nederlagh widh sådant arbete wåhl hade, Så kunde des myckenheet dock icke hindras, uthan sågh man honom nu hafwa avancerat Staden närmare medh dess aproscher, som han och nu intet mehr än ungefehr 30 Skrett ifrån Jacobs Porten och muren ett Batterie medh Stycken och mörsare hade

besatt, och des Skantzorgar der ifrån een geradh Linia jempte Muhren inn till Pijntornet, i lijka lång Distence woro upsatte och fyllde.

d. 25 Junij begynte och fienden den 5:te Bastionen grufweligen att Bombardera, och som fiendens aproscher war den samma tämmeligen när, så hade denne Bastion i denne tijden förr intet haft så hett som nu, men jagh betiente migh och af fiendens nära warellse, och fast om kuhlorne och Bomberne flögo omkring oss å Bastionen, så att man icke fick see upp rätt, så skadde det Gudh skee lååf ingen man af Milicen, uthan han fick mehra kuhlor och Bombar till sigh igen, som honom wisserligen stoor skada gjorde, alldenstundh Bomberne och så nått å hans Batterien träffade, att Stäckar och bräder, som han dem bygdt medh blefwo uphäfne i lufften.

Men några Bomber som föll på wår Contraminen, och slogo 2: starcka inmuhrade dörrar uth, hade snart giordt stoor skada, på några 100:de menniskior, som sigh dher uthi Salverat hade, dock kom eij mehr änn een drängh om lijfwet, och några manns och qwins Persohner blefwo blesserade.

Således Continuerade fienden och medh bombarde-rande inn å doomen, hwaräst en Soldat af mit Regemente blef af een Bombe slagen mitt i Tuu, och som man räknade, woro Bomberne I dhenne affton och natt, som Inkastades af fienden 84 st:n, för uthan fyhrkuhlor, som dock icke kommo att giöra någon skada, uthan blefwo slächte, och banden dher af upp, uppå doomen till dhe af fienden inskutne och samblade stoora högar medh kuhlor, jembwähl några Stumma Bomber, som intet Creperat, tills wijdare lagde. Elliest kan jagh och underdånigst eij oberättadt låta, att jagh under ganska Belägringztijden, den Maxin brukade, att så många kuhlor, som af fienden inkommo, och Calibern af våra egne hade, sände iagh honom effter handen, som jagh dhem uthleeta låtit igen tillbaka, och skiöth medh

alla sådanne hans kuhlor som sigh till våra Stycken Passade, åter å honom igen.

d: 26. Junij Continuerade fienden i starckt Bombarderande, och kastade föruthan Elldhkuhlorne till d. 27. om morgonen 240 Bomber inn, och sådant alt i synnerheet åth doomen åth Slättet, Tornet, Långa Herman, samt Jacobz Porten och Staden; I dagh kom och hans flåtta, som warit nedre, hwem hweth till hwad anskaffning upp igen, och läth sigh höra dher å medh Trummor och Pijpor.

d: 27 Junij Bombarderade fienden äfwenwähl, men effter iagh doch dhe ruinerade kyrckiorne, så länge han ingen Påst medh rätt alfwar angreep, wille besee, Så gick jagh om kring till sådan ände medh det samma, hade migh och dhe medh migh gående snart een bombe, som föga mehra än Stugu-långz ifrån oss nederslog, skada giordt, eller dödat, Men dhen högste bewarande oss alle, doch träffade Bomberne å andra ställen i Staden igen och bleserade Translatoren Johan Heer, samt i hiähl slogh dess Barn.

Och som iagh förmärckte, att dhe längst för detta förordnade Brandt mästarne dehl af fruchtan för Bomberne, dehl af negligence icke gjorde hwadh dhem tillkom, och wore eij alarde, att uthsläcka Ellden, som af Brandkuhlorne, dhe fienden inkastade entstodh, så gjorde jagh dheruthinnan i dagh een hårdare förordning, samt effter iagh måste förnimma, att några Poickar sigh medh Wachten widh Portens uplåtning uth practicerat, som och till fienden gåå kunde, antydde jagh att dhen som så beträffades, skulle skiutas neder, af dhen honom först sågh. Fiendens Bombarderande wahrade dagen och heela Natten igenom. Då nu fienden sigh alt så förmätit och när, oss att ankomma, och oss så skarpt den 5:te Bastionen att angripa understodh, och jagh lijkwähl kunde förmärckia, att det Mothståndh som wij honom gjorde, eij war fyllest Capabellt att hindra all dess dessein, som han emoth samma Bastion

och Jacobz Porten och dommen hade, som effter alt afseende war dher att löpa Storm, emedan medh Spenderande, af een stoor dehl manskap det dersammastädes, som och sambtl:e Officerarne Artollerie och Fortifications betiente, betygandes warda, och Chartan som underdånigst Sub: Lit: Q. här hoos fogat, uthwijsandes warder, ändteligen giörliget warit; Så war jagh betänckt att giöra ett uthfall, och åthminstone dherigenom sätta fienden i Confusion, så att iagh något och så mycket möjeligit, kunde förjaga honom, och giöra honom afbräck, samt ruinera dess aproscher och Wårcken, som han hade ifrån Teckellfer inn under Jacobz Porten, på det iagh åther finge lijten tijdh, till dhen alltijdh förmodade Secoursen, och emedlertijdh några fångar, af hwilckas bekännelse Jagh mine Messeurer taga kunnat. Jagh föreställte sådant sambtelige Regimentz Officerare och Cammerater, hwilcka till större dehlen woro af samma mening, men någre eij der uthi Consentera wille, hwilckas orsaak dher till, jagh må förbigå, fast någon som man wähl märckia kunde tänckte: wiste iagh att touren intet war min, och iagh för denne Commenderingen kunde blifwa förskonter; Så skulle iagh wähl säija, ja det är rätt.

Detta oachtadt, och medh dhe mästas samtycke, resolverade jagh, att ett uthfall skulle gåå för sigh, som d: 28: Junij om Morgonen och beställt war, och bestodh det samma uthi 500 fothknechtar, under H:r Öfwerste Lieut: Sahl: Jürgen Johan Brandts Commando, jempte ungefehr 120 Ryttare, under Majoren Magnus von Brömsens Commando, till hwilcken uppå min enhouragering, stötte een Troupp unga Borgare, som wore wähl munderade, och hade goda hästar ungefer 30 st:n.

Desse Commenderade, gaf jagh sådanne ordres, att Infanteriet skulle fram uthi fiendens Aproscher widh Jacobz Porten å twenne ställen inbryta, och Major Bröms skulle medh Cavalleriet baak uthi fiendens Aproscher emoth Tec-

kelfer gripa fienden ann, så att Infanteriet kunde hafwa desto bättre Force att kiöra fienden alldeles uth, uthur Aproscherne, som och Wisseligen angått, emedan redan een stoor dehl uthur Aproscherne wore opsprungne, dhem iagh medh skrooth af Styckerne igen nederlade, så frambt, så wähl ÖfwersteLieut: Brandt, men i synnerheet Major Bröms dheras Commendering effter Ordres förrättadt hade.

Men Jagh måste beklaga, att mina ordres i dy måhle intet blefwo behörigen i acht tagne, uthan deels af oförsichtigheet, deels kan skee sielfwilligt efftersatte; Ty då Kl:n 10 om Morgonen marschen och Attaquen företogz, förde dhen Sahl. mannen ÖfwersteLieut:n Brandt Troupperne medh sigh emoth Ordres på ett ställe, och icke på 2 inn, och oansedt han, dher ährligen och Redeligen fächtede, så att han medh sitt egit blodh det samma bewijst; Så måste han doch uthi dhe trånga Aproscherne, då ingen Secours war, af det andra detachementet, som iagh beordrat honom att låta gåå inn på ett annat ställe, och Major Bröms eij heller ordres effterlefde, utan i stället sigh medh några fäldtwachter engagerade, och fienden alt så yppen Wägh, dhe sina uthur dhe sidsta baak om warande aproscherne att Securera lembnade, icke allenast sielf sättia lijfwet till, uthan wij dher hoos mista några Officerare och 30 gemena som opsatzen Lit: R. uthwijsar.

Emedlertijdh gingo Canonerne af 5:te Bastionen, Basilowitz Torn och Jacobz Porten uthan upphör på fienden löst, hwilcken och sedan Major Bröms sigh medh fältwachten engagerat, medh ett partie Dragouner, som hwijta hästar hade, uthkom, och tänckte att hugga vårt Rytterie i pannan, men för Canone kuhlornes fljigtiga ankombst måste låta det blij, så att Rytthemestaren Holldede *) allenast fick een Carbinekuhla för Bröset, som honom dock Gudi låf eij skadade, och een Ryttare blef ihiähl skuten.

*) v. Holden, Erik Johan?

När nu Sahl. ÖfwersteLieutenant:n Brandt skuten war, så höll sigh dock Capitain af mitt i Nåder anförtrodde Regemente Wilhelm Valentin Winn berömmeligen och wähl dher widh, så att fienden, så wähl af dhe uth Commenderade, som af Skroth uthur Styckerne af fästningen blef slagen till 400 man, hwilcket des egna Officerare sedan otwungit och otillfrågat bekände.

Sedan effter een godh tijmas tijdh, drogh han sigh medh dhe wåra tillbaka effter fienden ju längre ju starckare, igenom dess Aproscher annalckade.

Något dher effter sände Öfwersten Baure ett breef inn, och bödh oss att begrafwa wåra döda, som Lit: S. uthwijsar, och sände derjempte breef ifrån dhe af wåra fångne blefne Capitainer Schwengell*) och Zweiberg och Eksche Pastoren Oldenkop, hwilckas stoor beröm som dhe Ryssen gifwa af Lit: T. U. W. Nådigst är att see.

Trumschl:n fick mundtel:t swar, att iagh wille skrifwa Generalen sielf dher om till, och gick altså tillbaka, fienden begrof samma affton sina döda, och läth gifwa een Salva öfwer dhem.

d: 29: Junij om Morgonen sände jagh een Tambour till fienden uth medh ett sådant breef och swar å des Skrifwellsse som Lit: X aller underdånigst wijsar.

Kl:n 12: om Middagen kom han tillbaka igen, och brachte medh sigh det swar som af Öfwersten Bauer skrifwit war och Lit. Y allerunderdånigst betygar, och som fienden i dy måhle fått sigh och min begiäran ingick; Så Commenderade jagh straxt Capitain Pauli**) medh 10. gemena att wara färdigh till att gåå uth, till fiendens aproscher när han finge ordres, och gaf emedlertijdh acht på, när

*) Gustaf Fredrik v. Schwengeln, fången vid Mitau 1705, dödad af ryssarna s. å.

Jacob Tønnes v. Zweibergk.
Bernhard Oldenkopp.

**) Stupade vid Lessna.

fienden sigh wille begynna att röra, då han nu medh een Trumslagare anslå låtit, och begynte uthur Aproschen våra döda att upläggia, marscherade Capitain Pauli medh dess hoos sigh hafwande 10 man dijth och honom emoth kom, så snart dheras Tambour blef warse att våra kommo uthur Contra scharpen een Öfwer Officerare medh äfwenwähl 10 Gemeena Rööklädde.

Dher uppå blef af fienden uthur aproschen opsatte twenne slätta likkistor, som han för Sahl. Öfwerste Lieut:n Brandt och Capitain Brockman *) igenom natten förfärdigade låtit, doch hade han och låtit lägga grönt kläde öfwer begge kistorne. Men dhe öfriga Wära och i Listan befindtliche döda lade han upp naakne å marcken, hwilcka sedan således af Capitain Pauli undfångne, och uppå Bährar, som jagh ifrån Staden skickade af samma uth Commenderade Mannskap först inn i Contrascharpen, och sedermera effter hwar och eens ståndh och Würde till kyrckian och kyrckio-gården burne wordo.

Medan detta stodh uppå, läth dhen fiendtelige Öfwersten Rudolph Foelix Bauer, effter han fuller widh Cavallerietz Schargerande medh fienden sedt Rytthemestaren Holde, under hwilcken han för detta i Lijflandh warit gemeen Ryttare, bedia att han uppå Cavalliers Parolle måtte fåå tahla medh dhen samma, hwilcket iagh och medan wår andra uthCommenderade Capitain Pauli war dher hoos tilläth. När dhe nu kommo tillsammans så war Öfwersten Baure, som elliest långh och tiock af een godh Statur i rööda kläder mycket Schamererad, emoth samma sin fördetta, under oss hafde Officerare Holde mycket Civil Complimenterandes dhe hwar andra, och som man af miner och åthbörder aftaga kunde, wijste Öfwerste Baure dock emoth bemälte Rytthemestare, som dess förra Herre och Officerare en ödmiuck mijn, som iagh sedan widh Rytthemestaren Holdes

*) Erik Brockman.

återkombst, fick förnimma, huru dhenne Öfwerste Bauer sin hugnadt dher öfwer, att han een gångh fått medh honom i annat ståndh, än dhe förr tahls widh, tahla, och sigh och öfwer hans wählståndh frögda *).

Sedan har han och bedit Ryttmestaren Hollde, att han måtte skaffa honom något Wijn uthur Staden.

Sedan detta nu således war beställt togh fienden sigh sina förriga Syslor igen före, och kastade inn, igenom nattens till Morgonen 107 Bomber.

Men d. 30 Junij bombarderade fienden intet så starckt, uthan då och då, hwarföre jagh och läth emedlertijdh giöra all nödigh anstallt till våra I uthfallet dödhskutne Officerares i sådant tillståndh wederbörliga begrafning, och skickade fördenskull emoth afftonen een Trumslagare uth medh brief, att han måtte oppehålla medh Bombarderingen, tills jagh å sådant sätt, som brefwet här hoos foogat Lit: Z underdånigst så wähl dher om, som om åfwanomtallte Wijns uthsändande förmähler begrafningen förrätta låtit.

Fienden tillsade wähl detta, och hölt lijtet stilla, men då wij Kl:n något öfwer 9 om afftonen stodo i kyrckian, och Prästen medh wederbörlig Ceremon och dess Embetes plicht begrafde Lijken, läth fienden kasta Bomber ifrån alla sina Batterien tillijka, hwilcka mehrendeels föllo inn, i, och uthmedh dhen Swenska kyrckian, så att wij medh Lijffz-fahra skaffade lijken till Jordh; men detta kastande excuse-rade han sedermera, att det af förseende war skett.

d: 1. Julij bombarderade fienden något långsammare änn förr, men skiöth medh 4 Stycken ifrån sitt ruinerade men åther reparerade Batterie widh Jacobz Porten Bresche å muhren emellan samma Port och fembte Bastion som af sigh sielf för detta war långz igenom rämbnat, och dhen yttersta dehlen fallen neder å Wallen och i grafwen, hwilcket

*) Det är just ingen vacker orlofssedel, Kelch ger åt Bauer, då han 1700 kom som flykting till Rujen och sedan från Narva deserterade till ryssarna. Hur pass riktig den i vissa drag är, vet man ej.

af dhen orsaak måst tijmat, att då man wehlat giöra muhren Tiäckare, så har Murmestaren intet bundit den Nya Muren widh dhen gamla, så att dhe stadigt kunnat hållas till sammans, dock gaf sigh dhen ännu stående Tunna delen intet derföre, uthan fienden fick af fembte Bastionen, Jacobz Porten och Prost Rundelen sådan anfächtning igen, så att han sigh någorlunda tystade, och icke altför offta skiöth.

Men i dagh kom åter een hooper fahrtygh af hans flåtta opp i Embäcken, widh hwilkas ankombst Styckenen löstes, å alla hans fahrtygh, och straxt dheruppå kastade fienden af alla dess mörsare på een gångh Bomber inn i Staden, så att ett Tämmeligit grufweligit smattrande för det arma folcket, och synnerligen dhem som blefwo smättrade och sönderslagne war.

Dhen fembte Bastionens Batterier, blefwo I dagh äfwen wähl alldeles ruinerade, men jagh läth dem genast igen-skaffa till rätta, och wore Bomberne som han i dagh inkastade uthi alt 130 Stycken. Om Natten Continuerade fienden och medh Bombarderande, doch icke så medh alla sina Mörsare på een gång tillijka, och effter ett partie Balckar lågo uth om Ryska Porten widh Embäcken, som fienden i mörckret kunnat sigh till practicera, så war jagh uthi mörckret medh 100 man dijt uth medh Stranden mitt emoth fiendens Batterier, och läth sachtu kasta dhem i Bäcken, och således neder flåtta till Tyska Porten, på det han sigh dher af eij måtte i något måhl betiena, Canonerne ginge i Natt å begge sijdor, och skarpt, så att dehls fiendens kuhlor slogu igenom och förderfwade många, särdeles Hoff-Rättzhuuset, och skööto wij åthskillige fiendens Skantzorgar om kull, och gjorde honom braaf skada, men fienden arbetade icke dess mindre å des Communications Linea, ifrån det Teckelferska Lägret till det Rådzhofske öfwer Embäcken.

Dock blefwo många af hans folck som Rullade dhe mehra Nyy flättade Skantzorgarne till, plötzligen nederlade, och till intet gjorde.

d. 2. Julij för Middagen war fienden Stillare, och kastade allenast 84 Bomber inn.

d: 3 Julij förr-Middagen, war fienden och stilla, Men rätt om Middagztijden begynte han att kasta inn Elldh- eller så kallade fyrrkuhlor, sampt och brände af mästa dehlen af dhe huuss som under doomen stodo, så wähl af Steen som Trää, ja så att ett icke så ljetet Steenhuuss som hörde kyrckio-förståndaren Christer Mollerus till, blef aldeles till grundh ruinerad, och Stommarne eller Wäggarne icke een gång bestående, uthan alt till gruuss giordt.

Jagh hade nu wähl förruth giordt all wederbörlig anstallt till släckning, dock war Branden så starck att dhen sikh ej så snart läth dämpa, men ändtel:n war gudh migh så nådig, att iagh widh mitt egit derwarande då förordnade fick den så Släckt, att dhen ej kom wijdare i Staden.

Hwar widh jagh nogsampt må ihugkomma och gudh Ewinnerligen tacka, som migh för all skada bewarade, ty då fienden uthur Staden kunde see Lågan af Ellden, så måste han wähl nödhwändigt meent att man på släckning war betänckt, och derföre, som iagh troor, kastade han ett ganska partie Bomber dijth som Lågan war, till att hindra Släckningen, men Gudh skee låf dhe gjorde oss ingen synnerlig skada.

Sedan Continuerade han medh Bombardering natten igenom, och kastade Elldhkuhlor dherhoos, af hwilcka een föll uppå eett Skuur widh domska Porten, hwar under lågh een hoop, än ofärdige Lavetter, Tygwagnar och andra Artollerie materialier, som ehuru jagh migh om släckningh befljttade, doch upbrändes, men dhee öfrige Elldkuhlorne blefwo dock släckte.

d: 4 Julij skiöth fienden ljetet, och d: 5:te 6 och 7:de Julij höllt han sikh heelt stilla, så att dhe belägrade Stadzens inbyggare een stoor frögd, af dhen owanlige Stillheeten och Bombarderingens opphörande fingo, och hopp hade att någon Succurs skulle wara för handen, hwar medelst

belägringen kunde blifwa ophäfwen, hwar till fiendens Movement som han stadigt gjorde, snart åth dhen Rigische, snart dhen Refwellsche Wägen, icke lijten apparance gaf, dher till medh så kommo så många flygande tijdningar af hörder Swenskt lösen, som och der till Contribuerade; Men jagh läth emedlertijdh på det bästa jagh kunde reparera alla Batterierne, och rätta Stormbalckarne, som till een deel woro Sönder och nederskutne, sampt alla Storm Lijar, Morgon-Stiernor och Piquer, som i Confusion komne woro, i ordning satte; dher hoos läth jagh gräfwa een wähl förwahrad kruthkiällare å fembte Bastionen, till att hafwa kruth uthi, straxt wedh handen; Så läth jagh och nu som ofta tillförenne igenom Minieuren probera om fienden skulle hafwa något Minerande för sigh, som icke befans. Dhet Nya Batteriet blef nu och fullkombligen färdigt, och Lieutenanten Passelberg widh Artolleriet dher å att wara, Commenderat. Vth om dess, war jagh och Continue sielf uthe om kring fästningen, så långt någon sin möijeligit å recognoscering, så att iagh tager migh Gudh, näst alla dhe, som hoos migh redeligen stådt till wittnes, att iagh intet försummat något af det som till een godh resistence kunnat uptänckas.

d: 5:te Julij hade jagh och i sinnet, att giöra ett lijtet uthfall, till att fåå nogare effterrättellse, hwadh fiendens stillheet hade att betyda, men som somblige Officerare woro så ganska swåra sådant att willia bejaka, läth iagh een Lieutenant af mitt i nåder anförtrorde Regimente widh namn Otto Reinholtt Steinbach, klåda sigh i Bondeklåder, och gåå uth in till fiendens aproscher, hwilken sigh och dijt Wågade, och brachte den effterrättellse att Ryssarne lågo och hwijlade sigh i aproscherne.

Emoth afftonen kom een fiendtelig Trumschl. ann medh brief, begiärandes något för wåra fångne Officerare uth, hwilcken jagh Wijn gifwa, och medh een min Trumslagare sigh drucken dricka läth, i mening dher igenom fåå någon nogare effterrättellse om deras stillheet, och hwadh

det hade att betyda, men det war intet hoos honom att uthrätta, och fast om han på Ryska af Borgare som i Staden woro och Språket kunde, blef till frågat, fick dock ingen af honom något rätt swar, uthan han bugade, och gjorde sitt Ryska Puckulanie *), hwar före jagh honom och läth medh det swar uthskickade, att Saakerne för Capitain Schwengeln och Fendrich Luhr**), dagen der effter skulle uthsändas.

Således hade man i desse dagar intet synnerligit medh fienden att giöra, mehra än att hålla godh Wacht, och observera des movement och arbete, som jagh och effter min underdånigste skyldigheet gjorde, och omskiönt fienden sigh stilla höllt, och oss intet beskiöt eller bombarderade, läth jagh dock braaf Canonera uppå des arbetare ifrån Ravellin för Tyska Porten, deräst Lieutenanten Max sin Påst hade, och sigh wähl förhöll, dhen första och fembte Bastion, Skomakare tornet öfwer Jacobz Porten, Probst Rundelen, Pijntornet, det nya Batteriet eller Half Måhnen, så att jagh så mycket möijeligt war, söckte att hindra honom i des arbete, särdeles effter jagh sågh att hans Batterier och Skiuth-anglar, begynte Wäxa emoth Ryska Porten och muren, som dher ifrån till Pijntornet sigh sträckte, det gick och braaf ann, så att han offta blef stördh och ruinerad, men han bygde åther sina Wårcken opp igen, Ehuru man honom beskiöth och Bombarderade, särdeles effter heela Tracten ifrån Ryska till Tyska Porten ingen defension mehr än blåtta muhren hade, och effter Fienden intet I desse åfwannembde dagar något Skått oss swarade, uthan een dehl af des footfolck begynte att kråka på Jorden, och wille således annalcka sigh wårt ännu under våra Canoner uthgående fää, som elliest i Staden intet kunde underhållas, uthan då man dhem dher innehöll ett grufweligit wrölande ifrån sigh gåfwo; Så läth Jagh gifwa på sådanne

*) Poklonenije = tillbedjan, dyrkan.

**) En fänrik Anders Luhr vid Tiesenhausens reg. var fånge i Klinov.

kräckare, så att een dehl måste bäras döda tillbaka, och på sådant sätt böta, för det dhe kräckte när dhe kunde gåå.

Men effter detta fiendens några dagars stilla hållande, begynte han d: 7 Julij Effter middagen, ungefehr Kl:n 3 medh all macht och Force att skiuta Bresche å dhen Ryska Porten, och åfwan omrörde muhren till Pijntornet, dess lijkest och uppå muren, emellan Jacobs Porten och fembte Bastion, doch dher icke så starckt, uthan måste det för wårt Canonerande af fembte Bastion aldeles blifwa låta, derjempte Bombarderade han så grufweligen medh 15 Mörsare tillijka, så att ingen Menniskia i Staden å gator, huuss eller källare war något ögnebleck om Lijfwet säckre, uthan och många Plötzligen i hiählsloges; ändteligen war fuller Solldatesquen, och något annat förnufftigt folck, som sigh i Gudz händer befallt, detta redan så wahne, så att dhe ingen fruchtan derföre hade, Men ynka war det nogh, att see på dhe gamble och uthlewade, som knapt mehra gåå kunde, dhe hafwande Qwinnor, dhe däggiande Barn, hwar medh Mödrarne låpo af och till å gatorne, och ett jemmerligit skrijk och roop ifrån sigh gåfwo; Nu blefwo och alle huusen som i heela Staden någorlunda för detta sluppit Bombernes infall, dhe andra lijka giorde, folcket som å gatorne, synnerligen dhen så nembde Bree-gatan gåå måste, togs sombligom hufwudet af, i det dhe gingo, medelst dhe igenom muhren som fienden skiöth Bressche uppå indrifwande kuhlor, och lijken hoofz medh fiendens Bomber Styckewijss upp uthur Grafwarne å kyrckiogårdarne.

Breschen skiöth fienden i förstonne medh 31 st:n Nembl:n 25 uppå Ryska Porten Nya Batteriet och Muhren in till, och på Pijntornet, och medh 6 Stycken uppå Muren emellan Jacobz Porten och fembte Bastion, men det senare måste han, som framman förmällt är blifwa låta, effter iagh af fembte Bastionen honom häfftigt bemöta läth.

Dess lijkest fick fienden af alla Bastionerne så mycket som någon sin möjligit war, så att han dermedelst ett

temmeligit stort nederlag hade, men hans myckenheet skötte intet dher om, uthan Continuerade natt och dagh uthi Bresche skiutande och Bombarderande, så att hans Bresche skått woro medh 25 Stycken tillijka å Ryska Porten nya Batteriet och Pijntornet, men förnembliqast muren 3 gånger om tijman åth minstone, och hans Bomber dher emellan medh 15 mörsare tillijka 15 gånger om dagen ifrån d: 7 till d. 13:de om afftonen.

Omskiönt det nu intet annars wara kunde, änn att Muren så wähl som Pijntornet och nya Batteriet widh ett sådant häfftigt skiutande ruineras måste, så läth iagh under sådant Fiendteligit Canonerande så mycket någon sin möijeligit war, skyldigst arbeta å allt det nederskutnas reparation, och till den ända nederrijfwa dhe närmast widh Breschen stående huusen, betienandes migh af sådant wärcke uthi Breschens igenbyggande och fastgiörande, hwarföre och alla som Skåttkärran röra kunde, männ och qwinnor Natt och dagh här widh I arbete wara måste, så att fast den [!] det nestan omöijeligit war, något der för fiendens häfftiga skiutande och Canonerande att uträtta, dock något till des mothståndh effter möijeligheeten blef giordt; Pijntornet war fuller mycket igenom skutit, men Öfwerstel:n Baron Bernt Wilhelm Taube, som medh sin Battallion dher och långz medh Breschen sin Päst hade, läth icke dess mindre dock tappert medh Stycken uthur samma Torn gifwa, uppå fienden igen, så att hans Batterier jembwähl ledo nödh, både af detta Tornet, så wähl som alla Bastionerne, ifrån hwilcka man honom nåkas kunde.

Men fienden arbetade och reparerade medh största macht alt sammans igen, och uphörde intet medh des Skiutande. Vppå Nya Batteriet för Ryska Porten höllt sikh Lieutenanten Passellberg och wähl, och reparerade medh all flijt des Sönder skutne Skiuth-anglar, samt Skiöth effter ordres oförfähradt braaf uthan opphör å fienden, men fienden gjorde icke mindre sin flijt, dock ehuru starckt

han nu Bombarderat och skutit, och ehuru mycket som han dageligen ruinerade muhren, Ryska Porten, Batteriet och Pijntornet, så måste han dock ännu medh Stormande innehålla, och kunde sigh ej för vårt arbetande, och Skiutande skull i desse dagar, dhen allaredan gjorde 30 fambnars länge, men möijeligt igen till slagne Breschen annägra, ej heller fick han sin graf färdig, som han begynt att gräfwa ifrån Teckellersche aproscherne nordhwäst om Staden, Wäster om, och nedertill Embäcken, hwar emoth een annan graaf swarade på Östra Sijdan om Staden och Embäcken, som war arbetat ifrån Rådzhoffske Lägret.

d: 12 Julij om natten uthi fiendens dhen tijden bäst observerade mörcker, begynte han starckt att arbeta å Åfwan underdånigst omrörde sin graf ifrån Teckellersche aproscherne till Embäcken, då nu sådant Lieutenanten af Hr: Öfwerst Thiesenhausens Regemente Christopher Berg, som Wachten medh 50 man mitt dher emoth widh slagh Bommen hade förmärckte, rychte han medh Wachten opp, sådanne fiendtelige arbetare emoth, och gaf Elldh på dhem. Dher uppå läth jagh Canonerne och fljigt och oughörligen gåå på fienden, men fienden Skiöth icke allenast å dhenna sijdan medh Musquetterie häfftigt emoth denne förrwachten, uthan och ifrån Östra sijdan om Staden Rådzhoffske Lägret öfwer Embäcken uppå dhen samma medh Canoner; dock måste han igenom våra Canoners och Bombers till hielp låta sitt företagne arbete ståå, och wijka, och war på vår sijda af samma förr-Wacht allenast een karl dödh skuten och 8 bleserade dher emoth iagh wisserligen försäkradt wara kan, att fienden mehra skada lijdit.

Sedan blef fienden stilla tills dagningen d: 13 Julij, då han åther begynte medh all Macht, och i förr underdånigst berättadt måtto att skiuta Bresche å förrigt ställe, nembl:n dhen reparerade och upbygde Breschen, emellan Ryska Porten och Pijntornet, samt uppå dhe samma, så wähl som det nya Batteriet, kastandes dher hoos grufwe-

ligen Bomber inn. Sådant blef honom och på bästa sätt dagen igenom bemött, så att han och effter middagen ungefehr Kl:n 4 begynte att hålla stilla.

Detta Bresse skiutande wahrade natt och dagh igenom i åfwanomrörde tijdh. Men som fienden lijkwähl uthi ett och annat dygn någon tijmas tijdh om mörckaste natten höllt stilla, och sigh twifwells uthan hwijlade, så är fiendens skiutetijdh ringast tagen till 18 tijmar om dygnet, och har altså hans Bresche skått, å muren, emellan Ryska Porten och Pijntornet (uthan alt dess skiutande i heela belägringen, som oräckneligit är) allena warit 9450: Canone kuhlor och des Bomber, som han i dhenne tijden inkastadt, om icke mehr effter nogaste öfverräckning 4923 st:n.

När nu fienden d: 13 Julij heela dagen ouphörligen i Bombarderande och Canonerande medh Bresse skiutande Continuerade, så att Ryska Porten, half Måhnen eller det Nya Batteriet, den möjligst reparerade Breschen och Pijntornet, widh hwilcket alt sigh Fortifications Capitain Lars Glansberg så nu som I heela belägring:n skyldigst oförtruten, och till sin deweurs afläggande mycket behieradt och försiktig befant, aldeles ruinerades, och jagh dock om dagen för fiendens häfftiga skiutande och Bombarderande omöijel:n kunde låta igen bygga, hwadh fienden nederskiöth, aldenstund och fast om jagh hade många arbetare dijt, som på det bästa dhe kunde skulle reparera och till rätta laga, hwadh ruinerat war, dhe dock dehls måste wijka, dels nederskutne wordo; Så läth iagh medh Ryttarehästarna heela dagen släpa Ballisader dijt åth i mening, att om dhen tillkommande natten fåå åther igen förr Pallisadera och förbygga, så att Fienden ej skulle hafwa någon Winst uppå migh; men sedan han emoth afftonen ljetet hållit stilla, måste jagh Kl:n 7 förmärckia att han resollverat sigh till att Storma. Ty då jagh åfwen under dhen tijden war neder ifrån Dommen redan[!] till Tyska Porten, deräst att tillsee och förordna huru Wachterne I Contra-

scharpen skulle aflösa, fick jagh höra ett starckt smattande af Musquetter widh Ryska Porten, hwarföre jagh I största hast migh rijdandes dijt begaf, och fant Wachten, som under Lieutenanten Christopher Bergz Commando widh Pallisaderingen dher sammastädes förordnat war, omkiönt dhen hade 24 Skått till mans medh sikh redan hafwa så afskutit, så att dhen intet stort mehra af ammunition till bästa hade, uthan fienden sikh allaredan Pallisaderne dem han och medh Bomber och Elldhkuhlor hoof upp uthur Jordan bemächtigt hade; Jagh fick för den skull ginast Lieutenanten af mitt I nåder anförtrodde Regemente Christian David Möller, som wachten widh det så kallade Holtt Rummet hade, och Capitain Sahl. Meijer som å Torget stodh färdig medh Wachten, som skulle giöra aflössning i Contrascharperne till migh, och Secunderade, så den först angrepne Wachten, så att dhen sikh ej allenast fick recoilligera, uthan och wij fördrefwo fienden igen, så att han måste uthom Pallisaderne tillbakars, och Påsten blef Maintinerad. Men fienden Continuerade medh proberande af sin Desseins uthförelse, och kom uthi stoor myckenheten anlöpande; Emedlertijdh drogh och jagh mehra folk tillsammans till migh under Capitain Carl Duwalls *) Compagnie, jembwähl dhe af mitt I nåder anförtrodde Regimente giorde Granadeurer, medh hwilcka och Regimentz qwartermest:n Erich von Tollstein **) föllgde, då ett skarpt träffande avancerade, och retirerade å begge sijdor een runn tijdh oss emellan war; och som mina Granadeurer begynte att förminskas, och blefwo till största deelen skutne, och Bursarnes gewähr blef så hett, att dhe det ej rätt kunde handtera, så måste wij betiena oss af Wåth Jordh som widh Ryska Porten I dijket war till Gewehretz släckande och kyhlande, hwar widh jagh intet annars kan än berömma

*) Frih. Carl Duwall öfvergick senare till Lifreg. till häst och dog af sina sår efter slaget vid Holovczin.

**) Kelch kallar honom Tollsteiner.

dhe wåras oförtrutenheet, flijt och frijmodigheet, så att och fienden, som dock alltiidh hade friskt folck och omwåxling, åter måste sigh till Rygga draga, fast om han och derjempte kastade några Bomber och Granater häfftigt medh handt-Mörsare, ändteligen togh jagh Granadeurerne af Sahl. Öfwerste Thiesenhausens Regemente, till migh, sampt åter mehra friskt folck, medh hwilcka Capitain Wellingk *), Capitain Wartman, Lieutenanten Criesberg, Lieutenanten Carl Gustaff Strijk och dhe andre alle sigh och Tappert och wåhl förhöllo, så att wij till Kl:n 2 om natten fienden så afhöllo och afslogo, att det war förnöijeligt; men Kl:n 2 om natten fick jagh af een förflugen kuhla ett sådant slaggh i hufwudet att jagh måste falla neder och dånade, och som någon blodh effter sådant Skått uthur mitt högra öhra kommen war, begynte folcket att häfwa och handtera migh, eij annat wettandes än jagh wore dödh, och wille så bära migh inn I Staden, men uthaf sådant dheras häfwande och handterande, wardt jagh lijka som upwachnadt; dock som iagh war mycket Matt, och Hufwudet eij wille stå bij uthan alt gick omkring för mina ögon, Så Committerade jagh Sahl. Öfwerste Thiesenhausen, som Nyligen uthi det anlagde nya Batteriet eller half månan till migh kommen war, jembwåhl ÖfwersteL:n Mejerocrantz **) att medh all flijt giöra fienden mothstånd, så länge jagh i hast läth föra migh inn, och lijtet fick stärcka och twetta migh, stellandes doch dhe ordres att som fienden grufweligen mycket föröckades, och medh friskt folck alltiidh uppå oss avancerade, och iagh sågh, att han eendast dher widh Breschen wille Storma, det manskapet på några man när å alla Påster rundt omkring heela fästningen blefwo dijt neder emoth fiendens force dragne, hwar medh sedan desse åfwannembde, så wåhl som dhe andre Officerare som hoos migh stodo woro

*) Ej upptagen i ättartaflorna, lika litet som C. G. Strijk.

**) Berthold Meijercrantz var med vid Rigas kapitulation.

medh fienden uthi Continuerlig Elldh. Dessuthan gingo Canonerne af fembte Bastionen icke allenast ifrån begynnelsen som heela natten igenom å fienden, uthan och nu.

Så gingo och Canonerne af Probst Rundeelen heller det så kallade Hereps Batterie Continue å fienden löst.

Jembwähl ifrån första Bastionen eller LarmPosten, och ifrån denn uthom Tyska Porten öfwer Broon å andra sijdan bäcken anlagde Ravellin, ifrån hwilcken Lieutenanten Max som dher å sin Påst hade togh twenne stycken, och satte ett å hwardera sijdan om Bryggan, der medelst starckt å dhen Stormande fienden prustadde, ehuruwähl Skätten mycket accurat måste rättas, så att dhe fienden allena, och eij våra egna som uthi Stadig drabbning medh fienden Stodh eij skulle träffa, hwar widh Artollerie Officerarne Lieutenanterne Norman och frammanbe:de Max, som af Siöö Staaten inne blefne woro jempte dhe öfriga förr om underdånigst nembde sikh wähl förhöllo.

När iagh nu åter migh någorlunda recoilligeradt hade, begaf iagh migh straxt uthföre igen, till Ryska Porten, och fandt Fienden i medlertijdh hafwa starckare avancerat än förr, så att oansedt våra trooligen och braf effter yttersta förmågan emoth honom fächtade, hade dhe dock måst retirera sikh inn om Ryska Porten och inn på gatan, deräst wij dock emoth par tijmars tijdh medh fienden ännu alltijdh i lijka Elldh och Schermützell stodo, och ett tämmeligit nederlag å begge sijdor hade.

ÖfwersteLieut:n Berendt Wilhelm Taube, hwilcken uthan för Breschen under Pijntornet i Pallisaderingen jempte Cap. Gentzgen Cap. Redkenhoff ock Cap. Schwengell medh Commenderat folck stodh, blef des lijkest så häfftigt angrepen, så att han å slutet omöijeligen kunde hålla sikh, hälst effter dhen samma så wähl som dhe andra landt Battallionerne mehrendehls hade odugeligit gewähr, effter intet annat i fästningen befindteligit war, uthan kastade dhe å fienden medh Steenar, hwar widh många öfwer- och

under Officerare sampt gemena af dhe våra Plötzligen blefwo nederskutne, till dess ändteligen bemälte ÖfwersteL:t Taub måste retirera sigh der ifrån och emellan muren och Pallisaderne till JacobzPorten och så in I Staden, derifrån han återkom igenom Staden till Ryska porten, Således måste fienden haa emoth våra ännu till det yttersta fächtande, een större förmänn, än förr, så att jagh underdånigst kan betyga, och alla mina hoos mig hafde Officerare det samma bewittna kunna, att dher intet mehra änn högst een half fierdedehls tjemars tijdh fehlades, då effter alt afseende hela Guarnizonen som stodh ännu för Porten å gatan och å Breschen måst blif:t slagen, Staden medh Stormande handh intagen, och alla Inwånarne Masacererade, hälst och resten af Solldaterne då eij mehra kunde handtera Gewährret, emedan oachtadt hwadh dhe medh wåth Jordh, det samma slächte, det doch war så hett, att dhe eij kunde ladda hwarföre och Sahl. Baron och Öfwerste Thiesenhausen på tyska till migh sade H:r Commendant hwadh är här mehr till giöra, wij hafwa giordt hwadh mennisk möijeligt är, och lærer han ändå medh Wålldh ehuru wij ännu willia fächta taga inn Staden.

Som Jagh nu och sågh att sådant alt war sandt, tahltes wij wedh och blefwo eense att låta slå Chamade, och begiära Stillständh som och skiedde; men i det Trumslagaren det giorde, blef han öfwerända och dödhsuten, Jagh befallte fördenskull een annan Trumslagare åter att slåå ann, den blef och medan wij ändoch alltjdh woro i Eeldh medh fienden, ihiählskuten, hwarföre iag å slutet resolverade att een Trumpettare af vårt å andra sijdan stående Rytterie skulle stöta ann, medh hwilcken när den blef swarat, iagh Majoren Marten von Heinen*) uthe hade som stillständh begiärte, hwilcket och tämmeligen långsambt tillgick, och ändtelig under vår Continuerlig drabbning

*) Ej i ättartaflorna.

lijkwähl föllgde, då fienden allaredan länge inn I Porten warit, och twenne dess Öfwerstar sedan Stillståndet war befallt, dheras armar igenom hålen som i Porten skutne woro, inhängde, sampt Wijn för Penningar begjärte, hwilcket jagh befallte dem af Wijnskiänkaren att föllia låta, widh sådant dheras stående i Porten wore våra innan förr stående öfwerblefne Bussar ännu fast dhe wore trötte mycket tähliche, så att jagh kan säija, att dhe ej wiste sigh förskräckte, men på det jagh lijkwähl desto bättre kunde observera hwadh dhe i Porten förehade, sampt höra dhen eena Öfwerstens tahl, som war Tysk, befallte jagh dem att tija stilla, hwar widh dhen fiendtliga Tyska Öfwersten migh i tahlet föll, och badh att iagh måtte låta dhem prata; ty dhe hade nu i Natt braf arbetat, och sådant sade han på Tyska.

Häruppå ställte iagh dhe ordres, att Borgerskapet af den 4:de Bastionen skulle marschera under [!] till dhen öfwerblefne Guarnizonen, och läth draga uth ett Stycke emoth Bregatan och Ryska Porten, lembnandes så Majoren af mitt i Nåder anförtrodde Regemente Carl Gustaff von Löwenburg *) der som skulle medh dhe samptel:e öfwerblefne Compagnie Officerare och Guarnizonen blifwa ståendes widh Porten och Breschen och gifwa fljttigh acht å fiendens rörelse och företagande, sampt om dhe det ringaste fiendtligit förmärckte, och att intet [s]tillständh blef hållit, gifwa på, och låta det komma på dhen yttersta mann ann, tills jagh som då medh Sahl. Baron och Öfwersten Thiesenhäusen jempte dhe andra RegimentzOfficerare såssom

Öfwerste Lieut:n Hindrich Hastfer

Baron och ÖfwersteL:n Wrangell *)

Baron och ÖfwersteL:n Bernt Wilhelm Taube

ÖfwersteL:n Barthold v: Mejererantz

Artoll.-Majoren Gustaff Löffling

*) Ej i ättartaflorna.

Majoren af Dragounerne, som effter H:r Gen: Majoren Schlippenbachs ordres Commenderade dhe 120 hästar jagh hoos migh hade Magnus von Brömsen, Majoren Wrangell *), af H:r Öfwerste Thiesenhausens Regemente,

Major Möller af H:r ÖfwersteL:n Hastfers Battallion, ginast widh tecken, kommo neder igen, effter som wij måste tillsammans och öfwerlägga, hwilcket förswarligen woro för Gudh och Eders Kongl. Maj:t att antingen desperat wijdare fächta, eller uppå detta stillståndet, söcka ett raisonabellt accord, och redh så medh åfwan ommälte Regimentz Officerare till Basiliowitz Torn, å doomen, här tillläth jagh och komma Begge Stadzens Borgmästare som Michael Bohl och Johan Remin, jembwähl Tyska kyrckians Pastor Magister Andreas Willbrandt, sampt Regimentz Auditeuren alle dheras meningar att förskrifwa.

Sedan man nu noga här öfwer Delibererat, stannade alla sambtelige omrörde Regimentz Officerare, Präster och Borgmestarne i heela Borgerskapetz Nampn uthi dhen eenhälliga meening, och det sluth, att såsom Guarnizonen till största deelen redan blifwit förswagat och Officerarne ihähl skutne, och man medh alla Påsters aflösande och ett oughörligit fächande heela natten igenom intet förmått fiendens Force ifrån Porten och Breschen längre att afhålla, uthan det yttersta nu woro för handen att hålla een Schermützell in I Staden medh fienden, effter han In-Storma kunde, hwar medh dock intet war att uthrätta, uthan fienden således Staden dock bekommo, och Inwånarne förgiorde wordo; Altså höltz förswarligast att man söckte ett raisonabellt accord.

Skickades altså straxt Majoren Marten von Heinen till dhen fiendtelige Generalen medh ordres, att antyda honom

*) Ingendera af dessa torde tillhöra på svenska riddarhuset introducerade ätter. Enligt personregistret hos Nordberg skulle den förstnämnde tillhört ätten W. af Kojl.

det man wijdare Blodz uthgiutellse att afböija woro sinnad raisonabellt att accordera, begiärandes fördenskull twenne Regimentz Officerare af dhem inn, emoth twenne lijka af våra, så länge som accorderades. Hwilket Generalen Scheremetoff ingick, och een Öfwerstel:t och een Major af sina emoth Öfwerstel:n Baron Bernt Wilhelm Taube och H:r Majoren Wrangell af våra insände.

Desse insände fiendtelige Officerare drefwo ginast uppå att accordet snart och uthan uppehålld slutas måste, och bleef dhem swarat, så snart man färdigh blifwa kunde.

Sedan blef medh samtelige äfwan omrörde Regimentz Officerares eenhälliga förening och besluuth, samt medh noga Observerande af allt det som Eders Kongl. Maj:ts tjenst, jembwähl det dher blefne så wähl som uthkomne Präster och Borgerskap, som Eders Kongl. Maj:ts undersåthare till gagn och bästa lända kunde, accords Puncterne sålunda opsatte som N:o 1 allerunderdånigst uthwijsar.

Men förr än mann handt att få sätta dem opp i Concept, så skickade den fiendtelige Generalen Scheremetoff trenne åthskillige bådih inn och urgerade uppå skyndesamheeten dher af, effter han intet längre wänta kunde.

Jagh läth swara honom, så snart man kunde blifwa färdig, skulle det intet uppehållas. Generalen Scheremethoff skickade åther inn, och läth säija, att han högst öfwer Een och een half tijma, intet mehra wänta kunde.

Ungefehr Kl:n 11 slagen om Middagen redh Majoren Magnus von Brömsen medh accordz Puncterne som jagh begiärte uth, och honom föllgde een Borgare widh Nampn Lang, som kunde det Ryska Språåket.

Een tijma dereffter skickade fienden een Öfwerste widh nampn Ridder till Pallisaderne af Contrascharpen under den 5:te Bastion deräst han sigh anmähla, och att inkomma begiära läth. När han nu hoos migh war anmälld skickade jagh emoth honom, och läth honom komma upp till migh i Basieliowitz Torn, honom föllgde och twenne

Dragouner medh dheras flintor, hwaruppå denne Öfwerste Ridder som war af Tysk extraction, men dher hoos een färdig Rysse, gaf migh handh, och Comporterade sigh mycket höflig medh hällsning ifrån des General, och öfwer räckande swar å dhe desidererade accord Puncter som det samma här hoosfoogat N:o 2. lyder, begiärandes deröfwer min skyndesamma Meningh om iagh dher medh woro tillfredz.

Jagh nödgade honom att sätta sigh, och satt mig medh, läsandes sådant hans swar igenom, I medlertijdh hade iagh och bodh effter Sahl: Öfwerste Thiesenhausen och dhe andra Regimentz Officerarne, som och sigh straxt infunno, och som swaret war mörckt, och i synnerheet dhen första desiderations puncten så ljetet efftergifwen, i det att (att) fahnor, Stycken gewähr etc: aldeles blifwit uthslutne; altså läth jagh I hastigheet sedan Jag min föreställning till dhe andre hoos migh warande Officerare giordt, och dhe det och billigt funnit sätta upp ännu ett ljetet Memorial till Generalen Scheremetoff hwilcket jagh badh Öfwersten Ridder sin General att föredraga, och migh dher uppå wijdare förklaring att förskaffa.

Men bemälte Öfwerste Ridder, wille sigh dher till eij beqwähma, uthan begiärte att ginast fåå ett Chategoriskt swar, och så frambt jagh eij medh denne des Generals nu gjorde förklaring woro till fredz, dheras Officerare uth igen.

Dher emoth ställte jagh honom före, att våra officerare ju ännu woro hoos dem, och altså kunde jagh deras, eij ännu uthlefwerera, Emedlertijdh förmodade jagh att Generalen Scheremetoff wähl wore så raisonabell och gofwo mig ett tydeligare swar, dher allenast bem:te Öfwerste wille taga sigh den mödan på och föredraga detta lilla Memorialet. Ändteligen beqwehnde han sigh och dher till, ehuru wähl han som een tämmelig qualificerat man, medh några doch moderate miner gaf till förstå, att han det intet

giärna gjorde. Een fierdedehls tijma der effter kom samma Öfwerste medh sådant Memorial och een å Ryska skrefwen resolution dheruppå tillbaka. Som nu det samma som iagh migh företälcka läth eij heller wart klart, uthan allenast att wij skulle fåå tredie dehlen af gewähret och 2 Stycken uth, Så war jagh ännu eij till fredz.

Dheruppå sade Öfwersten Ridder, att han då som förr allenast Begiärte dheras officerare uth, och läth hans General sigh intet längre uppehålla.

På slijkt fick han och åfwan underdånigst förmällte swar, som på dess första begiäran förskrifwit är.

Öfwersten Ridder regererade att detta man satte een widhlyfftigheet dhen hans General icke längre tåhla kunde, uthan worde altså medh Stormen forthfahrande, försäckrandes att han dher widh intet mehra giöra kunde, uthan att hans General så genereus och honett wore, så att om jagh skulle wille möta honom å fälltet, så skulle jagh å redlig Cavalliers Parolle intet hafwa något att befahra, uthan wiste han, att iagh då igenom min egen föreställning, snart medh hans General skulle träffa richtigheet, som igenom honom nembl:n bem:te Öfwerste Ridder intet mehra skee kunde; Jagh öfwerlade detta medh dhe andra officerarne, och beslötz ändteligen, att jagh det, sedan jagh giordt alt kant och klart medh Styckerne å Bastionerne sampt wijdare ordres gifwit åth den innan Ryska Porten stående öfwerblefne Guarnizonen, wågade.

Sahl. Öfwerste Thiesenhausen togh jagh och till migh och redh så dijt å fälltet straxt under fembte Bastion, hwaräst jagh wähl ändtel:n af bem:te General höfligen blef bemött, men ingen förändring mehr utwärcka kunde, uthan allenast att Guarnizonen kunde säckert och uthan fahra i Staden 4 dagar ännu blifwa beliggande, fast om des footfolck måste wara tillåtit, att straxt om afftonen till een dehl marschera inn, och besättia Påsterne.

Härjempte blefwo och accords Puncterne af Generalen underskrefne och underseglade migh tillställte.

Sedan redo wij inn, och blef sålunda accordet intet fullkombligen slutit och Wårckställt, förr änn Kl:n ungefehr 5: om afftonen d: 14:de Julij näst förledit åhr 1704, då fienden i half Siette weckas tijdh hållit Staden belägrat, beångstigat och Bombarderat, så att alla huuss kyrckior och Skoolar, HoffRättz och Rådhuus, ja alla Baakungnar och Qwarnar somblige till een dehl, somblige totaliter ruinerade, Menniskior till een Stoor hoop ihählslagne, smättrade och armar och Been aftagne, hwar om till dhen minsta dehlen allenast hoosfogade Rådstugu Secreterarens Kellners opsatzer N:o 3 ett lijtet Wittnesbördh gifwa kunna, fast om dhe ej kunna wara så accurate, medan hwarcken tijdh eller tillfälle gafz, för Fiendens grufwelige Borbarderande[!], att så noga observera all dhen skada han giorde, Ty ingen gata wahr heel uthan hål widh håll af Bomber, som uthan återwändo influgo, som dock alt medh Gudhz hielp blef uthållit, och ännu ej mig twingad, dher icke fiendens åfwan underdånigst berättade starcka Bresche skiutande, och dher uppå Starcka Stormande effter yttersta giordh mothwårn, oss i dagh till detta accord obligerad, Men så kan jagh och underdånigst försäckra att fienden icke ringa här widh bött inn, uthan föruthan, dess här widh, medh milion Tusende Canone kuhlor, och förr om rörde intet långt ifrån 5000 inkastade Bomber giorde stora omkåstnad oråchnat effter des egen bekiännellse 5000 man mist föruthan 3000 Blesserade, som han sedan wij wore uth marscherade, men medan wij lijkwähl ännu stodo uthan för Dorpt uthur sina Lager i Staden läth inbära. Wij dare huru accordet sedan blef hullit, och wij handterade wordo, har jagh underdånigst icke heller skohlat förbij gåå.

1. Mitt qwarteer som Jagh i Staden hade blef ginast om affton af det gemena Pöblet visiterat och plundrat, så blefwo och mitt anförtrodde Regimentes Hoboister och

min kock migh borttagne, men dhen sidsta fick jagh lijkwähl effter någre dagar igen.

2. Omskiönt som åfwan förmållt, wij effter tillsäjellse skulle 4 dagar ståå orubbade i Staden, så måste Guarnizonen lijkwähl d. 15:de Julij först aflägga allt öfwer och undergewähr, sampt geheng och Taskor, Sedan blef och dhe gemenas hack och Pack visiterat, och alt det nya Liveriet borttagit widh Tyska Porten, då dhe uthmarschera skulle till Teckelferska fältet, gewehrs aftagande, tyddes af fienden så uth, att han allenast wille låta öfwerräckna det samma, på det han just kunde sedan den för accordeerade Triedie dehlen oss tillstålla låta. Effter detta måste Guarnizonen och straxt marschera uth å Teckelferska fältet, deräst ett Regemente Dragouner städze wacht om och hoos oss hade. I affton kom och Generalen Scheremetoff inn, hwilckens intåg Zaren sielf incognito biwistade, då dhe läto beslå på Rådhuuset Ett rum dher Zaaren war, och som han skulle wara okändh, men lijkwähl ökändh några glas Wijn dher, i hans skåhl af dem blefwo druckne.

3. d. 16 Julij företogz emoth accord een visitation öfwer alt Bagage som skulle uth marschera, görandes fienden een begynnelse å mine Rustwagnar först, effter som den åfwan om talde Öfwerlöparen Roselius och Prästen Oldekopp skohlat angifwit, att 40000 Rd:r Guarnizonens medell förhanden woro, som han då icke wille uthlåta; Widh hwilcken visitation, som I 4 dagar wahrade, medan hwar och een måste optaga sitt lilla han hade, Stycke från Stycke, icke allenast een hooper, hwarjom och eenom blef borttagit, uthan och bortstuhlit.

4. d. 17:de Julij blef allt vårt fruen Timber I Lägrät opställt, och i 3 dehlar fruer, Jungfruer och gemena hustrur och Pijgor fördeelte och öfwerräcknade, hwilcket och ännu een gång skedde, så wähl medh dem, som heela Guarnizonen.

5. d. 18:de Julij Berende oss fiendens Wacht, som

hoos oss 10 Standarer starckt Stodh å alla 4 Sijdor, då vårt lilla Rytterie, som tillförne gewähret war aftagit sigh måste upställa under förwändan, att Generalen wille det öfwerräckna låta, men det måste nu afstå, hästarne, Stöflor och all öfrig Chron Mundering.

6. d. 19:de Julij blef oss i stället för den föraccorderade och tillsagde een måhnadtz Proviandt een dehl dheras så kallade Schuggari Brödh uthi Mattor bundit uthsändt. I dagh öfwerräcknades qwinfolcken andra gången.

Alla dagar hade fienden något Nytt medh oss före, och togh han snart bort min så wähl som dhe andra felt-schererne, som i fästningen warit, det brödh som således nu uthlefwererat war, kunde lijtet förslå, som folcket I så många dagars tijdh dher måste liggia, och fast om någon kunde hafwa skaffat sigh een denning*), så war ibland, af dheras Bönder något att få köpa, förbudt, ja stund moth både Wattn och Wedh att få taga, och laga sigh något medh.

7. Effter accordz 4:de punct, skulle wähl ingen af vår milice medh Wäld eller låckande borttagas, men under prætext af frij willia, och fiendens söta föreställande, samt dess uthskickade våre öfwerlöpare och otrognes, dem man i Campementet passera låta måste, persvasioner, togz oss borth fast helfften af dhen uthmarscherade Guarnizonen.

8. Till att få behålla sitt och effter accord medh sigh föra, war intet att tänckia uthan under pretext af ett älendigt köp eller byte måste man afstå, det man intet gierna mist.

9. d. 23 Julij skickade fienden uth något gammalt gewähr, som skulle wara för dhen för accorderade tredie dehlen, men effter det bestodh i några gamla förråstade obruckelige LunttMusquetter, afbrutne Wärior, Patroner och inga Luntor, eij heller Stycken affölgdes, så togh iagh det intet emoth. När jagh nu stodh dher uppå att accord måtte hållas, måste jagh upwijsa dhem Ryska resolutionen, som

*) Ryskt mynt lika med $\frac{1}{2}$ kopek.

jagh å det sidsta memorialet fått, hwilcken een Öfwerste emoth togh, och iagh sedermera ej fick tillbaka.

10. Sedan fienden oss nu i så många dagar uppehållit, och ändtel:n medh 30 Skiusshästar för oss alle samtete till ett Skeen att willia medh dhen för accorderade Convoijen skaffa oss forth, läth han och igenom een Rysk Major af Öfwersten Bauers regemente benembd Jacob Sedewitz Zammern d. 24 Julij om Morgonen gifwa migh tillkiänna att effter Middagen skulle jagh fåå marschera forth och hafwa Convoijen färdig; men kl:n 4 effter Middagen, kom een fiendtel:g General Major von Währen, benembd, een Rysk Öfwerste Woskonski, och Öfwerste Baure medh några 100:de mann foth knechtar, uth, då wij oss å fälltet dem mitt emoth opställa måste, och ej fingo wetta hwadh det skulle betyda; ändtel:n måste våra Officerare samtete uthträda, då dhen fiendtelige Generalen Währen proponerade, att hans Zariske Majj:tens brief woro ankommit, att 2 dehlar af Wära skulle ginast marschera till Narva, medh dhem skulle jagh migh att föllia behaga låta, och dhen triedie dehlen skulle medh Sahl. Öfwerste Thiesenhausen gåå åth Riga, oachtadt hwadh förr accorderat war.

11. Dheruppå blef Guarnizonen af Fienden öfweräcknad, och i sådanne omrörde dehlar fördeelt, af hwilcka jagh medh dem som skulle gåå till Narva ginast måste forth öfwer Bäckén till Rädzhoff, men Öfwerste Thiesenhausen medh dhe andra effter Mörckret tillstundade hafwa öfwer natten blifwit stående å Teckelferska fälltet, och haft Cosakisch Wacht hoos sigh, och om morgonen.

12. d: 25 då dhe skulle marschera åth Riga, är först Öfwersten Woskonsky uthkommen, och har borttagit mäst alla dhe Solldater som afftonen tillförne å den triedie dehlen, blefwo afräcknade, och åth Riga fördeelte, sedan så snart dhe een fierdedehls mijhl warit i marsch har fienden, fallit inn i det sidsta bagaget åthskillige plundrat och bort-

fördt een Jungfru, som och Convoijen dagen igenom åthskillige insolentier emoth våra föröfwat, oachtadt wij för Convoijens säckerheet i Dorpt måst lembna till gissell een Major, een Capitain, een Lieutenant och een fendrich, hwilcka fienden dock äfwen wähl tillijka medh migh till Narwa medh sigh togh.

13. Ändteligen hafwer sigh den Commenderande Officeraren som warit Ryttmestare emoth afftonen aldeles förlohrat, och lembnat twenne Ryska Lieutenanter i sitt ställe, hwilcka dhen andra dagen d. 26 Julij intet långt ifrån Ringen sådane ordres hållit, så att vårt arma folck ganska grufweligen blifwit plundrade, och deels totaliter ruinerade, och till bara skiortan uthklädde, hwar effter dhe och ridit dheras Wägh tillbaka, och lembnat dhem i största fahra, och ångest, medan dhe arma folcket intet kunde wara försäckradt om icke dhe ännu skulle komma wijdare effter och Plundra.

Sidst och till Sluuth, berättar och underdånigst, huru migh och dem som till Narwa måste, under wägen gått.

d: 25: Julij bröth fienden opp medh armeen till Narwen, då migh blef anbefallt att lembna mina Rustwagnar dher, dhem iagh tillförenne uthur fästningen salverat hade, medh försäckran, att iagh skulle fåå dem dherifrån igen.

d: 26. Julij om afftonen bröth alla Dragounerne opp, medh hwilcka wij och då föllia måste, och bleef mitt hoos migh hafwande och af Eders Kongl. Majjt: migh allernädigst anförtrodde folck, deels baakbundne, och medh migh att föllia tillätne, dehls skickade fienden och medh Lådior Siöö-Wägen till Narwa.

d: 30 Julij om Middagztijden kommo wij till H:r General Wellingks Godz, Samma affton bleef Jagh seent om Natten hemptat till Zaarens Läger wedh Narwa, under beledsagande af een Öfwerste och 20 Dragoner, medh hwilcken jagh då den 31 Julij, Kl:n 10 om Morgonen dijt fram kom, då hans Zahrische Majjt: äfwen gick i mässan,

så snart Mässan war till ända gafz Lösen medh 3 Canoner i Lägret, hwar uppå begyntes ett häfftigt Canonerande och Bombarderande medh 30. Mörsare alt Salwe wijs, hwilcket heela ganska Weckan igenom Continuerade.

d: 5: Aug: ingaf jagh hoos hans Zahrische Majj:t een Supplique, föreställandes huru twert emoth accord och all folckz rätt medh oss handlades, och badh, att hans Zahriske Majj:ts höga rättwijsa will maintainera migh widh underskrifwit accord, och låta Convoyera oss till Rewall, som Copian här hoos fogat sub N:o 4 underdånigst betygar, om afftonen seent resolverades deruppå, att dhen öfwerblefne Dorptiske Guarnizonen skulle marschera till Wiborg, men jagh och ÖfwersteLieut:n Wrangell skulle blifwa dher qwar.

d: 6. Augustij fick folcket ordres att marschera öfwer Strömmen på Ingermanlandz sijdan, hwar widh och iagh skulle få wara, som jagh och giorde, men I det samma iagh stodh och halp folcket öfwer, kom Zaaren medh Printz Alexander Menschenkop, då allenast 300 man medh 1 Capitain 2 Lieutenanter till Wijborg marschera skulle, hwilcka Printz Alexander Menschekopf sielf afräcknade, och fick hwarcken jagh eller någon af våra wara dher hoos.

Sedan han dem afräcknadt, marscherade begge delarne ginast een åth Rewall, och den andra åth Wijborg, men jagh medh några officerare måste blifwa dher qwar.

d: 7. Aug. måste Jagh föllia i aproscherne till att effter Zahrens willia tahl medh våra Officerare, hwar widh woro tillstädes Zaaren sielf och des Printz, danske Envoyen och dhen Polnske Envoyen, Printz Alexander och mäst alla Generalerne, då jagh ej annat hade att säija än att jagh frågade huru medh dem tillstodh, der dhe swarade wähl, Jagh sade Gudh skeep låf det är mig kiärt, huru medh migh tillstår kunna I wähl see, frågade så effter Artollerie Öfwerst L:n Kinnart, som dhe sade att han skulle komma, men effter mörckret påföll, han intet kom; Så blef jagh förd till Lägret igen, och andra dagen d. 8:de medh hoos migh

warande officerare buden till Zaaren till måhltijdz, när måhltijden war förbij, att iagh förnummit att Convoijen man skulle gåå till Wesenberg, badh jagh Zaaren underdånigst att Paroll måtte hållas, och inga Cosaker oss efftersändas.

Hwar uppå Zaaren swarade att det skulle hållas godh Tysk Parol.

Jagh swarade dherpå medh till börlig reverence att Svensk wore bättre.

Dheruppå togh Zaahren ett glaas Wijn, och drack migh Eders Kongl. Maj:ts Skåhl till, tagandes migh i handh och meddelte afskiedh, widh hwilcket handtagande, han temmeligen wille wijsa sina krafter i tryckande, och sågh migh i ansichtet, om iagh skulle kunna uthålla, gåendes sedan medh leende munn migh ifrån.

Hwar medh sedan wij ännu druckit några Skåhlar medh Printz Alexander Menschenkopf blefwo affärdade och togo afskiedh, så att jagh om morgonen d: 9:de han folcket som marscherade åth Rewall hoos General Majoren Renn *), hwilcken straxt gaf oss Convoye, Jagh marscherade om afftonen öfwer Pyhajäggi, och kom d: 13 Aug. till Rewall, der i från Jagh d. 28: marscherade till Ösell som migh till mitt Regimentes samblande är inwijst, deräst jagh och ännu ståår.

Således allernådigste Konung, är det sanna förlåppet af heela den Dorptska belägringen, äröfringen, och hwadh oss för och effter Eröfring:n wederfahritz, och Contesterar jagh underdånigst widh Gudh och min Siähls Sahligheet, att jagh dher widh som een redelig och troogen Eders Kongl. Maj:ts undersåthare giordt hwadh iagh bordt giöra och möijeligt warit, beklagandes migh medh smärtan, att iagh så olyckeligh war, det denne disavantageuse Vthgången migh träffa skulle, fast om dhen högste weth, att dhen för een annan äfwenwähl warit oundwijkelig, Emedlertijdh lefwer i hopp till Gudh om des Nådige bijståndh

*) Carl Evald v. Rönne.

och uprättelse een annan gång, och står nu här medh mitt Regemente som å alla orter distraherat warit, och sigh nu åter Temmeligen samblat, och beder allerunderdånigst om Gewähr Mundering och några löhningar, då jagh till min yttersta andedrächt medh dhe migh anförtrodde medh Lijff och blodh lust hafwer att wijsa, att jagh efter min underdånige plicht är

Allernådigste Konungh

Eders Kongl. Maij:ts

Stockholm d: 6

Junij A:o 1705

Underdånigste troplichtigste

Tienare och undersothe

*Carl Gustaf
Brytze*

Lit: A.

Wälborne Herr Öfwerste och Commandant

Förmodeligen lærer nu mehra Peipsen ifrån ijssen alldeles wara reen, så att Flåttan uthlöpa kan, warandes Conjuncturerne således beskaffade, att dhen samma widh Dorpat stilla liggande intet längre tåhlas kan; fördenskull behagade Herr Öfwersten och Commandanten låta H:r Capitain Löschern weta, att han genast skall begifwa sigh i Siön medh flåttan, och observerar således åth dhen Waskanarwiske Sijdan, hwadh fienden kan hafwa i Sinnet, och jagh förblif:r

H:r Öfwerstens och Commandantens

Neuhoff d: 16 Aprill

A:o 1704

Tienstwillige Tienare

Wolmar Anth:n v. Schlippenbach

Lit: B:

Wälborne H:r Capitain och Commendeur.

Uthaf hoosgående Copia af H:r General Major Schlippenbachs I går medh Påsten till migh ankombne skrifwellse, haar H:r Capitain att see, huru H:r General Majoren om flåttans skyndesamma uthgående i Siöön funnit för nödigt att beordra. H:r Capitain, lærer fördenskull ställa sigh sådant till hörsam effterrättelse, och uthan drögmåhl förfoga sigh medh flåttan i Siöön, sampt i beordrat måtto åth Waskanarfwise sijdan observera, det som Kongl. Maj:ts dienst ärfordrar, och iagh förblif:r

H:r Capitain och Commendeurens

Dorpt d: 21 Aprill

T. w. T.

a:o 1704.

Carl Gustaff Skytte

Lit: C:

Wälborne H:r Öfwerste och Commendant

H:r Öfwersten och Commendantens skrifwellse är migh handbracht, hwar af jagh seer H:r General Majoren igenom dess brief till H:r Öfwersten och Commendanten, att iagh migh till Siööss förfoga skall, hwilcka order jagh sielf af H:r General Majoren ährhållit, och migh der effter hörsambst regulera skall; Elliest har jagh tienstel:n att anhålla, det Wälborne H:r Öfwersten och Commendanten tächtes ställa Order att dhe Styckonen, sampt annan ammunition hwilcka i fästningen finnas måtte uthlefwereras till fahrttygens uthmundering (som Kongl. Ammiralitetet tillhöra) I lijka måtto behagade Wälborne H:r Öfwersten och Commendanten draga försorgh, det 250. man Solldater blifwa på flåttan Commenderade medh gått gewähr, om hwilcket jagh och i min skrifwellse till H:r General Majoren I morgon anhåller;

R 1

Ännu requireras till dhe 12 pund:e Styckonen som komma uppå Bläckhuuset 250 st:n 12 p:e kuhlor. Dy begiäres hörsambst Wälborne H:r Öfwersten och Commendanten tächtes oss medh sådanne kuhlor förhielpa, emedan för Kongl. Ammiralitetet har inge, i förrådth finnes; afwachtar dher å ett gunstigt swar och städze förblif:r

Wälborne Herr Öfwersten och Commendantens
Hörsamste Tienare

Dorpt d: 22 Aprill
a:o 1704

C: G: Löschern
v. Hertzfelt.

Lit: D:

Wälborne H:r Öfwerste och Commendant

Såssom till flåttans Equipperande fölliande Pertzedlar högnödige äro, nembl:n

16 Centner Kruth
450 3 pundige Kuhlor
250 12 pund:e dito
6000 Musquett Kuhlor
4500 Pistohl Kuhlor
5 L \mathring{r} : Bly
1 $\frac{1}{2}$ L \mathring{r} Koppar
10 st. Koofotter
2 Sk \mathring{r} Lunta.

Altså emedan dhe samma widh Siöö Artolleriet intet äro att tillgåå, behagade H:r Öfwerst:n och Commendanten af förrådet här i fästning:n gunstigt afföllia låta, och skohla dhe enär ifrån Kongl. Ammiralitetet ankommer refunderade blifwa;

Dorpt d: 25 Aprill A:o 1704.

C: G: Löschern von Hertzfelt.

And: Malmstedt.

Archlie mästaren Wälbe:de Lars Westman låter dhe på andra sijdan requirerade Pertzedlar afföllia emoth behörigt quitteras,

Dorpt d. 27. Aprill a:o 1704.

Carl Gustaff Skytte

Åfwanstående ordre, ställer Archliemestaren sigh till effterrättas. Dorpt ut Supra.

Gustaff Monpenne
Artollerie Capitain.

Att föreskrefne och assignerade och Ammunitions Pertzedlar riktigt äro lefwererade quitteras här medh d. 27 April a:o 1704.

And: Malmstedt.

Wälborne H:r Öfwerste och Commendant

Till Flåttans Equipperande requireras högnödigt som föllier Nembl:n

Fiorton Lissø. Musquett Kruuth.
Tijo Lø. Pistohle Kruuth
Fyra Storm Krantzar
Fyra Storm Spitzar
Een Ring Nährl trå wäger Sex M:r
Ett Tusende Flintsteenar.

Och emedan samma Pertzedlar widh Siöö Artollерiet eij äro tillgå, behagade Wälborne H:r Öfwersten och Commendanten dhem af förrådet här i fästningen gunstigst försträckia, som skall blifwa refunderat,

Dorpt d: 29 Aprill a:o 1704

C: G: Löschern von Hertzfeltt

And: Malmstedt.

R 2

Archelij Mästaren Lars Wästman uthlewerera åfwan-
stående Ammunitions Pertzedlar emoth behörigt quittens
Dorpt d: 30 Aprill A:o 1704

Carl Gustaff Skytte.

På andra sijdan assignerade fiorton L^o. Musquett
Kruuth, Tijo L^o. Pistohle Kruuth, fyra Storm Crantzar,
fyra Storm Spitzar, Een Ring Ståhlträå, och Ett Tusende
flintSteenar, äro riktigt lefwererade, och warda härmedh
quitterade, Dorpt d: 30 Aprill A:o 1704

And. Malmstedt.

Specification von denen die auf die Schiffe sollen
Commendiret werden, alss Herrn ObristeLieutenant:n Georg
Gustaff Wrangell, von dess H:r Obristen Thiesenhausens
Regiment, 1. Lieutenant, 1. fändrich, 6. unter Officerare,
50. Gemeine.

Von dess H:r Obristen undt Commendanten Skyttes
Regiment, 1. Capitain, 1. Lieutenant, 1. Fendrich, 6. unter
Officier, 100 Gemeine.

Von die 3. Battallions, 2. Capitains, 3. Lieut:s 3.
Fendrichz 6. unter Officiers 100 Gemeine.

Noch von jeden Regiment 2 Tambours, undt von
jeden Battallion 1. selbige sollen Morgen parat sein, undt
sollen Ihre Proviant pro Maj Monadt, nicht bey die Regi-
menter undt Battallions, sondern von der See Staat auff
die Schiffe bekommen, da mit alles am Freytag mitt Guthen
Flint-Gewähr zu Schiffe gehen können, von denen Commen-
dirten müssen Nahmentl. Specificationes von alle Corp:n
an H:r Major Müller gegen Morgen frü gegeben werden,
da mitt einen richtige Vertheilung der Manschafft auff
alle Schiffe geschehen kan, Datum Dörpt d: 25 Aprill
a:o 1704.

Carl Gustaff Skytte.

Specification und Vertheilung auff die 250. Gemeine von der Millitz wie sie auff die Flätte soll vertheilet werden.

Nembl:n

Bregantin Carolus.....	22	gemeine
Jacht Wachtmeister.....	22	dito
Jacht ULRIKA.....	19	dito
Kitz CarlsCrona.....	32	dito
Jacht Dorpat.....	19	dito
Jacht Victoria.....	15	dito
Jacht Viwat.....	15	dito
Gallei Narwa.....	21	dito
Kietz Ellefant.....	20	dito
Halbe Gallei Horn.....	13	dito
Dito Gallei Schlippenbach.....	13	dito
Dito Gallei Skytte.....	13	man
Dito Nummers.....	13	dito
Dito Strömfelt.....	13	dito

Dorpt d: 25 Aprill
a:o 1704

250 gemeine

C. G. Löschern von Hertzfeldt.

Lit: E:

Wälborne H:r Öfwerste och Commendant.

Wälborne Herr Öfwersten och Commendanten har iagh här igenom Tienstel:n skohlat wedh handen gifwa, det flättan nu klar blefwen, och tänker iagh dher om i herrans Nampn wedh först fogade tienlige Wind att gåå till Siööss; Men som högst är till beklaga, det wår Siöö Statz Cassa ärer icke halfft öres förråd, som hwark:n till kåstpenningar för Officerare eller annat hwadh nödigt woro kunde användas, och seer iagh intet Officerarne af dhen slätta Crediten dheer här hafwa på något sätt kunna upphållas,

uthan att dhe således stoorligen komma att lijda; hwarföre har hörsambst wij skohlat begära, om någre förrådz medell wedh guarnizonen tillfinnandes woro, Wälborne H:r Öfwersten och Commendanten då gunstigt täcktz detta wårt slätta tillståndh behierta, och oss så mycket medell försträckia, som till een paar Månaders kåstpenningar räckia kunde, Nembl:n 400 Rd:r à 64 w: hwilcka Penningar medh alldraförsta, och när någre inflyta kan, skohla tacksambl:n betahlte blifwa; Jagh försäckrar migh aldeles härom effter Wälborne herr Öfwerste och Commendantens förra goda Lyffta, och dheremoth stadigt framhårdar

Wälborne Herr Öfwerste och Commendantens
Hörsamste Tienare

C: G: Löschern von Hertzfeltt.

Förslag Vppå Aprill och Maj Månadz Frijfortähring för dhe här warande Öfwer och Under Officerare, samt andre betiente af Kongl. Ammirali[te]tzen Staten

Nembl:n

	Aprill		Maj		Summa	
	Sölf:r m:t		Sölf:r m:t		Sölf:r m:t	
	D:r	öre	D:r	öre	D:r	öre
Commendeur Carl Gustaff Löschern von Hertzfeltt.....	14	—	14	—	28	—
Capitain Eberhard Siewertz.....	14	—	14	—	28	—
Capitain Ludwich Joh: Taube...	14	—	14	—	28	—
Artoll: Lieut:n Carl Norman	10	—	10	—	20	—
ÖfwerLieut:s {Johan PijlCrona...	10	—	10	—	20	—
{Åke Holm.....	10	—	10	—	20	—
Lieutenant Johan Lindemeijer ...	10	—	10	—	20	—
Transport	—	—	—	—	164	—

		Aprill		Maj		Summa	
		Sölf:r m:t		Sölf:r m:t		Sölf:r m:t	
		D:r	öre	D:r	öre	D:r	öre
	Transport	—	—	—	—	164	—
Lieutenant:r	{ Albrecht Nummers.	10	—	10	—	20	—
	{ Jürgen Siewers.....	10	—	10	—	20	—
	{ Grels Bernstedt.....	10	—	10	—	20	—
	{ Andres Roselius.....	10	—	10	—	20	—
	{ Wilhelm Max	10	—	10	—	20	—
gör och Lieut:s tienst	{ Hindrich Lihlou	—	—	10	—	10	—
	{ Ewert Taube...	7	16	10	—	17	16
Constapl:	{ Jacob Magn: Bylou..	7	16	7	16	15	—
	{ Jacob Bierkopp.....	7	16	7	16	15	—
	{ Daniel Lejonstierna...	7	16	7	16	15	—
	{ Peer Styckelåda.....	7	16	7	16	15	—
	{ Johan Bergman.....	7	16	7	16	15	—
	{ Erich Langman.....	7	16	7	16	15	—
	{ Jockim Bock	7	16	7	16	15	—
	{ Hans Torson.....	7	16	7	16	15	—
	{ Micheel.....	7	16	7	16	15	—
	{ Anders Eegeling.....	7	16	7	16	15	—
	{ Jürgen Dougkowitz..	7	16	7	16	15	—
	{ Petter Strang.....	7	16	7	16	15	—
	{ Anders Brun.....	7	16	7	16	15	—
	{ Gabriel Duberg.....	7	16	7	16	15	—
	{ Abraham Lingreen...	7	16	7	16	15	—
Skieppare	{ Anders Isberg.....	7	16	7	16	15	—
	{ Truls Lijfanckar.....	7	16	7	16	15	—
	{ Johan Boman.....	7	16	7	16	15	—
	{ Bengt Långhäär.....	7	16	7	16	15	—
	{ Måns Ekelundh	7	16	7	16	15	—
	{ Thomas Steen.....	7	16	7	16	15	—
	Transport	—	—	—	—	606	16

	Aprill		Maij		Summa	
	Sölf:r m:t		Sölf:r m:t		Sölf:r m:t	
	D:r	öre	D:r	öre	D:r	öre
Transport	—	—	—	—	606	16
Skieppare { Petter Hevass	7	16	7	16	15	—
{ Oluff Orre	7	16	7	16	15	—
{ Samuel Barck	7	16	7	16	15	—
Civil Betiente						
Prädikanten H:r Lars Lekander	10	—	10	—	20	—
Esquadron skrif:n Lorens Giers	10	—	10	—	20	—
Skiepz Skrifwaren Christ:n Meinhardt	10	—	10	—	20	—
Barberare { Daniel Rouk	10	—	10	—	20	—
{ Johan Schutzhalter ...	10	—	10	—	20	—
{ Anders Pijhlquist	10	—	10	—	20	—
Af Timmer Staten						
Material Skrifware And: Malmstedt	10	—	10	—	20	—
Mäster Knächt	—	—	7	16	7	16
Summa D:r	—	—	—	—	799	—

Dorpt d: 30 Aprill

A:o 1704

C: G: Löschern
von Hertzfelt

L: Giers.

Weilen anitzo die Königl. Flotte Nach der Peipus zu gehen Siegenfertig[!] gleich woll aber zu beforderung Ihre Kongl. Maij:ts dienste annoch einige gellder, für die zu See gehende Officiers manquiren, und ohne dess-selben (wo

Sie nicht Crepiren sollen) nicht füglich ausgehen können, alls haben auff meines gethanes ansuchen d. H:r Rahtz verwanter Carsten Müller, undt d. H:r Rahtz verwanter Johan Lorentz Flach sich dahin Erklähret Zwey hundert R:thl. sage 200 D:r à 64 weisen für den See Staat, zu verschies- sen, welche Sie dem auch würcklich aussgezahlet, und hie mit gebührend quittiret werden, welche 200 R:dr Ich den hie mit gelobet, undt versprochen, von heute dato an binnen 3 Wochen an Ihm danckbahrlich wieder zu bezah- len. Zu mehrer uhrkundt undt festhaltung habe ich diese Obligation nicht allein eigenhändig unterschrieben, sondern auch mit meinen angebohren Pittschafft untersiegellet so geschen In Dorpat d: 2: Maij A:o 1704.

Carl Gustaff Skytte
L. S.

I anledning här af, har iagh till flåttans förnödenheet äfwanstående 200 R:thl emothtagit, som således quitteras, datum ut Supra

L: Giers

Lit: F:

Wälborne Herr Capitain.

Mycket wähl är migh bekant att Flåttan H:r Capitain är anförtrodd, och att iagh dherjempte alltjdh lembnat Siöö Wäsendet uthi des Conduite, men så hindrar migh alt så- dant intet af H:r Capitain att begiära, det han under tijden begifwer sikh till dheer orter som jagh finner nödigt wara till Kongl. Majj:ts tienst och Landetz defension; Nu har ju H:r Capitain för detta migh berättat, att fienden dher i Siön ingen Force äger, hwilcket migh dhen försäckring gifwit, att om han säckert sådant weeth, så är honom dess åter-

kombst, enär han till Siööss går ju alltjdh odisputerlig, twiflar han dherom, så är effter alt afseende H:r Capitains recognosceringar af intet wärde, eller på någon fast footh grundat, warandes dhen eendaste Nyttan för tijden af allt wårt företagande, att hafwa säcker effterrättellse om fiendens Contenance, som jagh lijkwähl af H:r Capitains variable ouverteurer intet bekomma kan, jagh lembnar fördenskull nu som förr uthi H:r Capitains egne Conduite och answar, huru wijda han sikh tilltroor att giöra een reesa åth Waskinarfwa; Skulle han willia resolvera sikh dher till, då Wäntar strax dess notice der om, emedan jagh på sådan händellse migh föresatt att minera fienden dersammastädes befindtliche kåstbahre Åhlfiske, I öfrigit förblif:r

H:r Capitains

dienstwillige

Tollek d: 6 Aug.

V. A. v. Schlippenbach.

a:o 1703.

A Monsieur

Monsieur Charles Gustav Löschern de Hertzfeltt, Capitain de Ammirall

à

Dorpt.

Lit: G:

Extract auss ein Capitain Löschers Schreiben, an den H:r General Major Schlippenbach in Aug. Monat 1703.

So kan alss ein Seeman es nicht verantworten, mich alldahin auff ein Legerwall vor die offenbahre See zu legen, und würde mir diesse unversichtigkeit, alss einen See verständigen, wen (wie höchst zu befürchten) ein Unglück

darauß entstehen würde, solches auff mir, alss der es besser sollte verstanden haben redundiren.

Lit: H:

Wälborne H:r Öfwerstens gunstige skrifwelse af d: 24. dito, jempte H:r General Major Schlippenbachs skrifwelse är migh d. 25. tillhanda kommen, och förnimmer af H:r General Majorens skrifwelse, att iagh straxt skaa begifwa migh till Waskanarfwa, och dher observera fiendens Contenance och Dessein, nu undrar migh stoorligen hwadh jagh medh flåtten dher ska giöra, och hwadh jagh dher kan uthrätta, wijste iagh något dher att uthrätta, och giöra fienden någon afbräck och hinder, skulle jagh medh lust det giöra, och dher liggia till anckars, men jagh kan det ringaste inte uthrätta der, medan man medh flåtten inte kan komma nemmare än een lijten mihl till Wasknarwaska Mynningen, och så frambt fienden will falla I Landet och attakera H:r General Majoren, så haaer han 100 legenheeter att gåå öfwer Wasknarwske Strömmen, och inte öfwer Siön.

Wälborne H:r Öfwerstens och Commendantens
Hörsamste Tienare

C: G: Löschern

Bregantien Carolus till *von Herzfelt.*
Anckars $\frac{1}{2}$ mihl ifrån
Allaskiwe d. 25 Aug.
Anno 1703.

Lit: I:

Wälborne H:r Öfwerste och Commendant.

I desse dagar haar inte särdeles passerat, att jagh kan effter min skyldigheet Rapportera Wälborne H:r Öfwerst:

uthan att wie liggia än på ett ställe före Storm och Contrarie Winn, unnantagandes I går, som war d. 26 Dito någorlunda Segellbart, haar der uth Commenderat 5. st:n uthaf våra lättaste fahrtyg, medh dhe ordres, att dhe skulle recognoscera långz medh fiendens Strandh, och wähl observera om dher skulle liggia några fiendtelige fahrtyg, hwar medh kan [!] kunna giöra någon Transport öfwer Siöön till Währ Strandh, så har desse åfwanbenembde 5: fahrtyg seglat långz medh Stranden på Oudo, och Waskanaruska sijdan, och ha warit så när långz medh Stranden, att fienden haa skutti medh Stycken och heela Salvor på dhe våra (och är Galleian Narwa medh några Styckekuhlor I genom skuten, och fått några Blesserade, hwar under Lieutenant Brummer af een Stycke kuhla illa blesserat, die andra är af handt Gewähr blesserat, och är Galleians sijda bräckat af Musquett kuhlor, denna noga Recognoscering måtte jagh giöra, medan H:r General Majoren Schlippenbach i des Continuerliga skrifwande befahrar, att fienden will giöra een Transport öfwer Siön till vår Strande på på Waskanaruska sijdan) Nu synes det wara omöijeligt; Medan fienden haar inga fahrtyg här uthi Stoora Peips uthan alla Pleskoska Siöön, och ändå måste jagh liggia och bry mej, här hwar dagh medh Storm och owäder i Stora Peips, och seer migh det ringaste inte kunna giöra fienden afbräck, uthan den ynckliga Winsten att fahrkåstar rihder sigh leck den eenna effter dhen andra dee 2:ne Kitzar äre blefne så läck. I Stormen, att dhe Continuerligen måste Pumpa, och folcket mycket Creperar, Emedan någre fahrkåstar inte på 2 à 3 dagar (inte) hafft een betta Bröo, uthan det lilla dhe har hafft, så är det bortskiämpet I Wattnet, af dhen Continuerliga Stormen, nu jagh will hoppas att våra ladjor lär snart komma ifrån Dorpt medh Proviant, die halfwa Galleier har inte hafft Warm Maat åth sitt folck så länge dhe haar warit uthe. Nytt förefaller intet uthan fienden har sin Strandh starck medh Infanterie och Cavallerie

besatt, så att han dherigenom måste förswaga sin armee,
 Sluteligen befaller jagh Wälborne H:r Öfwersten i dhen
 högstas beskydd, jempte een höersam hällssningh till Wäl-
 borne fru Öfwerstinnan medh stedz förblifwande

Wälborne H:r Öfwersten och Commendantens
 Hörsamste Tienare

C: G: Löschern

Bregantin Carolus till *von Hertzfeltt.*
 anckars 1 mijhl från
 Allatzkiwi d: 27 aug.
 a:o 1703.

P: S: detta inneslutne bref, behagade Wälborne H:r
 Öfwersten medh det första bortsända Ad[?] jempte H:r vice
 Ammiralens bref, och det Adresera på så een Orth, att det
 kan komma honom till handa.

Lit: K:

Ex Actis des Köngl. General Kr: ger: Riga
 d: 30 Januarij 1705.

Urtheil

Inn Sachen des H:r Magistri und Pastoris Andreae
 Willebrants, und dess ihme auff vergangene hoch Obrig-
 keitl. verordnung, assistirenden H:r Gen: Gouvern: Fiscal
 Johan:is Viti Spiessen klägern an ein theil, entgegen, u.
 wieder den H:r Krieges Fiscalen Sunnium Engewall be-
 klagten am andern theile, wegen gewaltsahmer überfalls mit
 Schlegeln u. Schelten bey Nächtlicher zeit in einen an der
 freyen heerstrasse zur sicheren beherbergung der reisenden
 erbaueten Stadts krüge, wird auff eingenommenne klage
 undt antwort, wie auch der benandten Zeugen Eydlich
 und gebührend eingeholete aussage, und dem jenigen, so
 Partes ferner deducendo, so wohl als sonst an und bey-
 gebracht, nach genauer verlesung der gesamten acten u.
 fleissiger Überleg- und Erwegung der Sachen, von dem

verordneten Königl. Gen: Krieges Gericht hie mit definitive für Recht erkandt.

Dem nach klagender seyten beygebracht worden, wass massen beklagter H:r Krieges Fiscalis Sunnius Engewall den H:r Magister und Pastor Andreas Willebrandt der nach übergabe der Stadt Dorpat an die Muskowiter, alss Ihr Königl. Maj:ten und dero Reiches jetzigen feinden, mit Leib und Lebens gefahr entkommen, und zur Auffsuch- und abholung der seinigen nach Rewall verreisset gewesen, auff der Rückreise aber inn einem der Königl: Stadt Pernau zu gehörigen u. an freyer heer Straase erbauetem Krüge sein Nachtlager genommen gehabt, da selbst d. 18 Sepr. a. p: alss am Sonntag abendts umb 10 uhr, da sich alle an bemeltem Orthe schon zur Ruhe begeben gehabt, klagender H:r Magister undt Pastor Andreas Willbrandt aber allein noch auf gewesen, und sein gebeth verrichtet, der gestallt überfallen, dass nach geöffneter Pforte, und wie Er seine anwesenheit vernommen, Er mit gefasstem Vorsatze in die Stube gekommen, Ihn wegen einer Schrifft, welche bey der in Dörpt verordneten Commission zur untersuchung der umbstände, wie die dasige Schiffs Flotte in des feindes hände gerahten überreicht worden, zur Rede gestellet, einen Teuffels diener geheissen, darauff ins Gesichte geschlagen, bey den haaren gefasset, zur Erden geworfen, mit füssen getreten, und biss in die kammer Thüre geschleppt, so dass Er hie durch im Gesichte Blau, hesslich geschwollen, und Blutrünstig geworden, auch über seinen arm klagen müssen, imgleichen auch nach Verrichtung dessen ihn einen beschissenen Priester geschollten, und bey verleugnung sothaner unthaten gesaget, der Teuffel hat den Schelm geschlagen, wie dann auch, dass so viel dar an nicht gelegen sey, das ein Priester ein Paar Ohrfeigen bekommen, undt beklagter H:r Krieges Fiscalis Sunnius Engewall bey gestehung des Facti zu seiner defension nichtz anders eingewandt, alss dass Er zu allem von

klägern H:r Magister und Pastor Andreas Willebrandt gereizet worden, und wass Er dergestallt gethan, von ihm auch nicht anders, alls ex justissimo dolore et Subito motu geschehen, angesehen klagender H:r Magister undt Pastor Andreas Willebrandt ihn beym eintritte in besagtem krüge auff entbietung eines guten Abendz, und abgestatteten Condolence wegen seines ruinierten zustandes mit unhöflichkeit begegnet, sagende er würde ihm nicht von Herten beklagen, Sie wären so guthe freunde nicht, und hätte Er seinen Schwieger sohn dem H:r Capitain Löwenstern als ein Schelm verklaget, da Er doch die gröste Ursache wäre, dass die Dörptsche flotte, in dass [!] feindes hände gerahten, und ob wohl Er ihn hie von abgeraten, dennoch sampt seiner frauen mit scheltworten, alls Schelm, Verräther Canaille etc. fortgefahren, worauff Er den allereerst zu geschlagen, solches aber in keinem Stücke erwiesen, sondern viel mehr klagender seiten, auss der von zeugen Eydtliche und gebührend eingenommenen ausssage klärlich dargegen dargethan worden, dass beklagter H:r kriegzFiscal Engewall, so balde Er ann obgesetzter zeit in bemellten krug gekommen, sein übellgesinnetes gemühte, wieder klägern H:r Magister und Pastor Andreas Willbrandt zu erkennen gegeben, und ohngeachtet Er von allen bösen vorhaben abgerahten worden, sich dennoch vermessen, ihn wegen einer schändtlichen Schrifft zu bezahlen, hier auff auch gleich nach der Stube zu gegangen, Ihn angeredet, undt geklagter maassen mit schlägen und schelten handtieret. Als wirdt beklagter H:r KriegzFiscalis Sunnius Engewall, da Er dergestallt und mit vorsatze klägern H:n Magister undt Pastor Andreas Willbrandt auff seinen rechtmässigen wegen, alls einen reissenden flüchtling in einem an der freyen heerstrasse zur sicheren beherbergung der reissenden erbaueten, und der Königl. Stadt Pernau zu gehörigen krüge, und Publicquen, wie auch Privilegierten Hausse, bey Nächtl. zeit, ohne daselbst gegebenen anlasse, zu wiedern dem

XXVII. Capit: Konungz B:— Wie auch XXI undt XXXV Edzöres B: L: L: gewaltsahmer weisse überfallen, inss gesichte geschlagen, bey den haaren gefasset, zur Erdén geworffen, mit füssen getreten, und geschleppt, so dass Er hiedurch im gesichte Blau, geschwollen, hesslich, undt Blutrünstig zugerichtet worden, auch über seinen Arm klagen müssen, Imgleichen auch einen Teuffels diener beschiesenen Priester und Schelm geschollten, auch sehr verächtl:e handtiret, nach jetzt angeführten Ihr Königl: May:ten allergerechtsam und heilsahmsten Gesetzen, alls wieder welche Er sich höchlich verbrochen, seiner Rechten handt, und aller beweglichen Güther zur gesetzmässigen theilung verlustig zu seyn, hiemit Condemniret, Imgleichen auch klagendem Theile die bey dem Process angewandte unkosten, welche auff 34 $\frac{1}{2}$: R:dr Albertz moderiret werden, zu refundiren veruhrtheilet

V. R. W.

Publicatum Rigæ d. 30
Januarij 1705 Salva Leutatione.

Lit. L.

Fördehning på Påsterne för Regimenterne och Bataillonerne uti för handen warande Belägringz tijdh.

1. Baron och öfwerste Magnus Gabriel von Tiesenhause hafwer medh sitt Regimente dess påst ifrån Tyska Porten på första och andra bastion dheras Förpallisaderingar och Courtiner.

2. Öfwersten och Commendanten Skyttes Regimente uppå dhen triedie och till den 4:de Bastion, derest Borgare wachten står, och ifrån den 4:de till och på Femte Bastion dheras förpallisaderingar och Courtiner sambt på Jacobsporten och Fossabreerne ifrån den andra till dhen Femte Bastion.

3. Ifrån Jacobsporten till Probst Rundeln inn emoth Pijntornet ÖfwersteLeutnant Hastfers Battaillon.

4. Dher ifrån och i Pijntornet ÖfwersteLeutnant Baron Berendt Wilhelm Taubes Bataillon till och på andra sijdan Ryska Porten och Corps de Gvardet.

5. Öfwerstel. Baron Wrangells Bataillon här ifrån till Tyska Porten.

Hwadh Artolleriet anbelanger så är i frammanstående min^r underdånigste Relation förmält huru och hwar officerrarne å Bastionerne och om kring påsterne hafft. Dess utom war dheth medh dheth inneblefne Siöstatz Folcket beblandat och förstärckt.

Lit. M.

Den 8 Junij A:o 1704 auff begehren, dess Wollgebohrnen H:r Obristen undt Königl. Commendantens Carl Gustaff Skyttens undt Verordnung E. E. Rahtz, H:r Rahtzverwanter Johan Lorentz Flach adjuncto Secretario die flüchtlinge vom Lande aufgezeichnet, so sich in der Stadt befinden. 1: Wie viel taugliche Manschafft darunter, 2:o wie viehl untaugliche, Ingl. Weiber und kinder, und 3:tio auff wie viel zeit ein jeder unterhalt mit den seinigen in vorrath hat.

	Ann Bauren	Taugl. manschafft so sich wehren können	Untaugl. Ingl. Weiber und kinder	Auff wie viel monadt unterhalt
1	Bey Höfwersche ann Bauerschafft....	11	8	—
2	Bey Casper Rautzius		2	1 1/2
3	Bey Meister Gaub	5	9	—
4	Bey H:r Pastor Schütz.....	2	7	—
5	Bey Andres Joh. Lind	—	4	1
6	Bey H:r Rahtzverwanter Morisin	1	4	—
	Transport	19	34	—

Ann Bauren		Taugl. man- schafft so sich wehren können	Urtäugl. Ingl. Weiber und kinder	Auff wie viel monat unter- hält
	Transport	19	34	—
7	Inn Sternstrahls hause.....	1	3	—
8	In fr. Capit. Willbrands hause.....	—	2	—
9	Bey H:r Pastor Schütz.....	5	12	1/4
10	Beym Meister Rosen.....	1	4	1/4
11	Bey Meister Hein Thielbar.....	1	2	—
12	In Rigemans hause, der amptman mit.....	16	20	1/4
13	Inn Oxensterns hause.....	1	4	—
14	Bey Meister Schnell.....	1	2	—
15	Bey Meister Sagelsdorff.....	1	1	—
16	Bey H:r Creutz Vogt Remahl.....	3	5	1/2
17	Bey Lucas Müllern.....	2	5	1/4
18	Bey Ellterman Weileb.....	3	—	—
19	Bey H:r Pastor GrotJohan.....	3	6	—
20	Bey H:r Magister Wilbrant.....	1	2	—
21	Bey H:r Hagdorn.....	1	4	—
22	Bey H:r Pästmeist:r Max.....	—	1	12dag
23	Bey H:r Inspector Qwist.....	2	2	—
24	Bey Meist:r Michel Rest.....	2	5	—
25	Bey H:r Rahtzverwandter Kropp.....	—	6	—
26	Bey EllterM:n Eberhardt auss Kor- bakull.....	1	9	1/2
	Dito Ein Wäber.....	3	7	1/4
27	Bey Johan Friedrich Hock.....	3	15	—
28	auff der grossen Gülde Stuben.....	—	3	—
29	In H:r Hagedorns hötzern hause bey H:r Pastor Qvist.....	1	3	—
30	Bey H:r Rittmeister Strahlbom.....	5	8	—
	Transport	76	165	—

Ann Bauren		Taugl. man- schafft so sich wehren können	Untaugl. Ingt. Weiber und kinder	Auf wie viel monat unter- halt
	Transport	76	165	—
31	Bey Harcke Hans.....	1	2	—
32	In H:r Lagman Ulrichz hause	8	15	1/2
33	In H:r Assessor Gramans hause bey Matth. Peykern.....	1	—	—
34	Bey H:r ProfwiantMeister Zilentz	—	3	—
35	Bey Meister Hans Borbig	—	4	2
36	beym ScharfRichter der heselausche Müller.....	2	2	1
37	Bey Christian Kettlern.....	1	7	1
38	Bey H:r Rahtz verwanten Johan Olrau Bey H:r Rahtz verwanter Hasenfellder Bengt Arberding.....	2	9	2
	Bey Hans Blesko amptman Sonnen- bach	1	4	1
	Bey H:r Assessor Kniffius amptman Kruse	1	4	1
	In H:r Assessor Eichlers hause ampt- mann Klinth	1	—	2
	In H:r Secret:r Hahls hause Ampt- man Martenson.....	1	4	4
	Bey Ellt: Hock Amptman Frietz	1	—	—
		97	221	—

Viele Bauren mit den ihrigen haben sich auch noch umb Wall herumb unter die Stücken geleet, welche nicht aufgezeichnet sein. Actum Dorpat Anno & Die ut supra

In Fidem

Philippus Kellner

Secr.

Lit. N.

Anno 1704 d. 18. Junij in der Dorptischen Belagerung, Lies der Wollgebohrne Herr Obrister u. Commandant Carl Gustaff Skytte die sämptl. herrn Regimentz Officiers zu sammen bescheiden, die Kl:n 3 nach Mittag da den auch sich einfunden,

H:r Baron undt Obrister Thiesenhausen

H:r Obristel:n H: Hastfer

H:r ObristeL:n Taube

H:r ObristeL:n Mejercrantz

H:r Major Löffling

H:r Major Magnus v. Brömsen

H:r Major Löwenburgh

H:r Major Möller

H:r Capit:n Glansbergh

Wobey auff orders dess H:r Commandanten der Audit. Blom auch zu gegen.

D. H:r Oberster undt Commandant proponierte dass Er die sämptl. Herrn Regimentz Officiere dess falls zu sammen ruffen lassen, dass sie mit Ihm überlegen mögten, ob die vor der Ruschen Thor auffgeworffene Batterie nicht nützlich sein sollte, weiln d. H:r Major Löffling, heute mit dem herrn Baron undt Obristen Thiesenhausen sein hauss vor bey geritten gekommen, undt gesaget dass solches nicht nutz, u. dass die arbeit so mit dem pfählendt zwischen die Rusche pfort und die Batterie nicht dem feinde widerständiglich were, weiln es sünfftig Ohrt; D. H:r Major erklärete sich, dass solches nicht so von Ihm gemeinet sey, sondern weil der Orth sünfftig, hat Er gemeinet dass auff ein so loses Wäreck nicht viel und über 3 Schoss nicht geschossen werden könnte, weiln die Balcken Sincken müssen, und dess falls habe Er da von gesprochen, ob der Solldaten arbeit, so Sie ins Wasser biss an den leib thun müsten, da ann zu wenden nöhtig were, Er hette aber damit nichts

Bösses gemeinet, u. verhoffete, dass seine meinung auch nicht so auffgenommen werden sollte, weilen Er nur seine gedancken geben wollen.

D. H:r ObristeL:t Mejercrantz, u. d. H:r Major Bröms sagten einhellig, das es inn dieser Belagerungz Zeit nicht auff der Solldaten Mühe undt Arbeit zusehen were, es mögte so schwer seyn alss es wollte, denn es ihre schuldigkeit were, u. keiner könnte sich dessen entziehen, Insonderheit stelte auch d. H:r Major Bröms denn H:r Major Löffling vor, dass dieses kein werck were, so man beständig haben wollte oder könnte, sondern in dieser feindtlichen gefahr, so fest als mögl. machen liesse.

Fortifications Capitain Glansberg brachte bey, dass dieses eine nützliche Arbeit were, den womit wollten sich die kahle Mauren von der Jacobz Pforte, biss an den Teutschen Thor defendiren, sonderl. da des feindes Geschütze auff dem Ruschen Thor gerichtet, u. Wenn die Rusche Thor so von sich selbst schwach übere haufen geschossen seyn wurde, wass wollte den dem feinde auf der seiten hinterlich sein, die Batterie u. die Wärcke könnte aber den Graben beschiessen und rein hallten.

H:r Baron u. Obrister Thiesenhausen sagte, Er were selber mit d. H:r Major Löffling daraussen gewesen, undt habe Er nicht von ihm vernommen, wie Er denn auch vermühtete, dass ein jeder von die anwesende herrn Regimentz Officierer gestehen müste, dass die Batterie, vor der Ruschen Thor nutzlich, die meinung aber wegen der sünfftigkeit des angelegten werckes habe Er gehabt, wo mit Er aber nicht bösses gemeinet. D. H:r Major Löffling wiederholte sein voriges, dass Ihm nicht übell aussgedeutet werden möge, wass Er in guther meinung discursivè zu rasoniren gemeinet.

D. H:r Obrist. u. Commandant aber sagete, dass Er sich da für bewahret haben wollte, dass ihm nicht imputiret werden mögte, Er hatte wass unnützes angelegt. D. H:r

Major Bröms u. H:r Major Möller hetten die angelegten Wärcck auch von anfang gesehen, u. nichtz darauf zu sagen gehabt, u. Weilen d. H:r Major Löffling vermeinet dass man des Königes knechte hie mit unnöhtig Fatigiret, so bath d. H:r Obrist:e u. Commend:tn den H:r Baron u. Obrist:n Thiesenhausen u. die andern Reg: M:s Officie:r mit sich hin unter nache Wercke zu reiten u. judiciren, ob es nutz- od:r unnutzlich were, den Er den nahmen nicht auf sich haben wolte, dass Er wass unnutzes anlege.

Welches geschahe, u. weil es vor nutz- lich befunden wurde, so geschahe die vol- lenkommene ververtigung.

In fidem subscripsit

Gustaff Blom
Audit:r

Lit: O.

Monsieur le Colonell & Commandant.

Wenn diesses brieff angehen so können Sie die Sachen so Sie es wollen hin auss schicken mit Ihrem Tambour senden, der kan hier selber an den Obristen abgeben, welcher in den brieffen benent ist, undt unssern Tambour bitte nicht auff zu halten, wobey

Monsieur
Vott: Serveteur
Rudolff Felix Bauer.

Im Lager unter Oberster von S:r Zarischen May:ttē
Dorpt d: 21 Junij über ein Regiment Dragouner.
1704.

P: S: der herr ObristeLieut:n Marquart läst Sie dien- stel:n grüssen, wie auch der Rittemeister Konou, undt andern herrn Officier mehr, welche wir den 8 dieses gefangen auss Narfwa bekommen.

Lit: P:

Hochgeehrter herr, sehr Wehrter freundt.

Dieses geschiehet durch eine solliche occasion, die Ihnen zwar nicht willkommen sein wird, unter dessen habe solche gelegenheit doch nicht versäumen können, aller massen mich die höchste Noht dar zu zwinget; In dem in unser letzten unglückl. recontre, alss worin Ich unter andern auch bin gefangen worden, so rein aussgesogen bin, dass kaum mit dem leben mein leinen hosen und Wambss da von getragen. Ess habe mein H:r dennoch die güthe und mache es bey dem Wollgebo:e H:r Obristen undt Com-mendanten, dass auff dieses mein Schreiben mir meine alt grau Räck, wie auch dass appellblühte mit dem ledern Camsohl und die hossen in mein fellEysen an d. H:r Obristen herrn Johan Angler mögen abgefollget werden, welcher mir es Sancte versprochen p:t anhero zu verschaffen, mein H:r thue hierein sein fleiss, oder Ich weiss warhafftig nicht wass ich auff dem leibe legen soll, das übrige von meinen Sachen, geliebe mein H:r anzupacken, undt wohl verwahren zu lassen. Solte Es auch Gottes wille sein dass Dorpt überginge, undt dem H:r mit dem seinigen dass leben da von brächte, so melde dem H:r sich bey obgemälten H:r Obristen herrn Johann Anglern ann, alss ann welchem dem H:r Commendiret, im fall es zur über-gabe kommen sollte, der sellbige herr, wirdt Ihm mit allen billigen gesuch willig die hülfliche handtleisten, Schlüsslic:n empfehl, dem H:r in des höchsten Schutz undt verbl:e dessen dienst willigster diener

Albert Nummers.

P: S: dass fellEysen geliebe dem H:r zu versiegeln, und nebst einen kleinen offenen brieff, an den Wollge-bohrne H:r Obristen herrn Johan Anglern, wie auch einen ann mier Convoiren adieu.

Lit. R.

Opsatts på våra i vthfallet d. 28 Junij widh Dorpt
blefne Officerare och gemena item blesserade

Öfwerste Leutnanten Jurgen Johan Brandt } döde
Capitein Brookman }

Leutnant Frantzön dödh

Fendrick Wenigh dödh

Fendrick Staude dödh

Fendrick Peiker dödh

Capitein Leijonstierna blesserat

Capitein Zweiberg blesserat och fången

Capitein Schwengell desslijkest

Capitein Fritzberg war illa blesserat och blef effter
några dagar dödh

Leutnanten af det Skyttische Regimentet Frantzön blef
illa blesserat

Leutnant Haak war dödeligen blesserat och doo
i Riga

Gemena 30 döde förutan blesserade

Vthom detta manskap är en temmelig dehl både till
officerare och gemena i Stormningen blefne som man ej
förr än man får tahla medh officerarne af dhe andre Regi-
menter och Battaillonerne kan fullkombligen Specificera.

Lit: S.

Monsieur Colonell & Commandant,

Auff bitte diese beyde Capitains, so bey unss ge-
fangen seynd, hatt Ew: Excell:ce der felltmarschalck befohlen
einen Tambour abzusenden, wenn sie nun willen alss

Christen, so können Sie einen Tambour anhero senden,
der die Tohdten kent, so sollen Sie begraben werden

Wo bey seyn
Monsieur
Vott: Serveteur
R: F: Bauer.

d: 27 Junij 1704

P: S: Wen sie einen Tambour senden, so senden Sie
den Werck[!], welcher unser Tambour gehet, und nicht auff
unssere aproschen.

T.

HochgeEhrter hertzlieber H:r Vatter undt hertzliebe
frau Mutter.

Berichte meine liebe Elltern meinen Zustandt, dass
Ich recht übell blessiret bin in dieser action, wie auch zu
letzt gefangen bin worden, u. gleich zu dem feldtherrn
gebracht bin worden, wor auff der felltherr mihr gleich
verbinden lassen, und nach seinen Lager gesandt, worauff
mihr gleich ein honetter H:r Oberster zu sich genommen,
welcher mit nahme heist Baure, und ist ein Lieffländer,
welcher ein über auss honett Cavallier ist, undt mihr alles
guthes thuet, wass Er nur immer kan, und ist der feldt-
herr ein Brafwer herr, der die gefangenen recht woll hand-
tiret, und alles guthes thuet Allerliebste Elltern verlasset
mir nicht, sendet mir hoosen u. ein futterhembd, Paruk
und huth, wan Ich noch werd gesund werden, dass ich
noch ausskommen kan, sende mein schlüssell mit den
Trumschl. u. dass wenige Geldt wass ich habe mihr zu sen-
den; der hertzliebe H:r Vatter sey so güttig undt rede mit
meinen H:r Obristen wegen meine Monadtz Gage, dass
Er mir doch senden mag, d. H:r Vatter sende mir ein paar
— — — mein H:r Vatter der feltherr hat zu mihr gesaget,

dass es ihm recht sehr wundert, dass unsser H:r Obrister undt Commendant nicht mittleiden hatt, dass Sie Menschen Bluth so viel vergiessen wollen, wo mit Gott befohlen.

G: F: von Schwengeln.

U.

Mein Eigen Lovisgen.

Ich habe die gnade von den hiessigen Excell. undt General feldherr, dass wie erstl. hier gut tractiret werden, zum andern so Resolviret Euch anhero zu kommen mit fr. Mutter undt Kindt, weil Ihr noch die Pferde habt, ihr Excellence der feltherr ist so gühtig, und hat mir auff seinen Eydt versprochen Euch einen sicheren geleit zu Euer f: Mutter zu verschaffen, sonst wird es schlecht ausssehen in Dorpat, bittet nur den H:r Commend:n dass Er Euch auss passiren lest, ihr werdet die Stadt doch nicht secundiren können, Er wirdt auch wohl so gütig sein und Euch ausspassiren lassen, wir habens nicht gedacht, dass Er so starck hier sein sollte, allss ist es viel besser, dass Ihr ausskombt, es mögte sonst die Stadt mit Stürmen erobert werden; alls dann wirdt kein kindt im Wiegen nicht geschont, Ihre anschläge sind schon guth, den kein volck achten sie nicht, Ich hette es mir nicht einbillden können, dass man einen gefangenen so honett Tractiren sollte, wie unss jetzt geschieht, Gott lasse unss unsser lebetage nicht übelers gehen, saget auch meine Cammeraten die da lust haben mit mihr zu sprechen, dass Ihr Excell:ce der feltherr es unss zu lest, wann Sie auch hier im Lager kommen wollen, Sie müssen aber durch einen Tambour erstl. zu wissen geben, wann Sie anhero kommen wollen; Ihr Excellence der feltherr wollte mich auff Ehrlich Parohl gestern gleich hin ein senden, aber Ich durfft es nicht wagen, es mögte vielleicht der H:r Commendant mich nicht wieder

aussgelassen haben, alss dan währe Ich nach erobering der Stadt meines lebens verlustig gewesen, Mein blessiers hatt Gott lob nicht viel zu sagen, Ich werde wohl bald wieder genessen, Mein gefängniss ist bey d. H:r Obristen von Schweden, welcher mich auch honett tractiret, wollte wünschen dass d. H:r Commendant nur bey zeiten die Stadt eingeben wollte, Ehe alss man unschuldig Christen blut vergiessen wirdt, ich wolte wass mehres schreiben, die Zeit lest es nicht zu alss schliesse und empfehle Euch sämptl:e in den Schutz Gottes verbl:e

Ropkoij d: 29
Junij 1704

Euer getreuester
Zweijbergk.

P: S: grüsset alle guthe freunde adieu, vergesset nicht Pattkull u. Paulij, wie auch mein ObristLieut:t

Lit. W.

Hochgeehrter H:r Cantor, liebwehrter H:r Schwager.

Nachdem ich mich in denen dicken Wäldern und Morasten, nebst denen armen meinigen 3 Wochen auffgehalten, ist es mir recht miserabell ergangen; In dem Ich weder tag undt nacht, vor denen hungrigen Bauren, noch weniger vor denen strieffenden Parteien sicher gewesen; vor 8 tage wurde Ich so umgeben und gesucht dass ich von denen armen meinigen getrennet würde, 2 tage undt ein nacht würde ich im Walde gesucht u. gejaget, dass ich 36 stunde ungegessen und getruncken in morast biss über die knieh lauffen müste. Alss Ich ohnmüglich entrinnen konte, faste Ich mit Gott den allmächtigen die Resolution dass Ich mich in das lager begab, u. vor S:r Excell:ce dem Erl. hochgeb. herren General feldtmarschall, einen fussfall that, der mich gleich in seinen Schutz genommen, undt 100 woll mundirte Dragouner, die lauter Edelleute waren, mir mit gegeben, meine arme frau und kinder im Walde

auff zu suchen welche unss glücklich und woll mitt allen meinen vieh nach den Lager gebracht, allda Ich mit den Meinigen in ein recht fürstl: gezelt ein logiret worden, und woll accommodiret, 3 tage nach dem, bin Ich mit guter Convoy nach den dorffe Ahrale gebracht, dass mein vieh kan besser gewartet werden, allwo Ich vor die Bauren geprediget; auch wird mir alles reichlich gegeben auss den Lager, und kan mit wahrheit bezeugen, dass solche gnade undt gühte mir von denen freunden nicht wiederfahren, auss denen feinden aber hat der höchste Gott mir die besten freunde undt Wohltäther erwecket. Der gnädigste Gott im himmell vergelte Ihnen alles guthe, so sie an mir gethan, mit gute und Segen; derselbige grundgütige Gott wolle Euch allesampt in der Stadt geängstete Seelen trösten, u. unss bald von den krieg erlösen, dass wier unss in Friede und freude mit gesundtheit sprechen mögen. Dass weisse alltartuch, so Ich den freytag vor Pfingsten auss der lade genommen, weillen die leute Communiciren wollen, habe auff dem Fenster vergessen, nim es woll in acht, dass es nicht abhänden komme, auch mein ander Sachen, die bey dir stehen verwahre woll, Ich will höchlich danckbar sein. Deine liebste meine Schwester und deine liebe kinder, wie auch alle guthe freunde grüsse zu 1000 mahlen, der Ich euch sämptl. der gnade Gottes empf. undt verharre

M. H:r Schwagers

dienst schuldigster

Ahrala d. 28 Junij
a:o 1704.

Bernhardus Oldekopp.

P. S. Wo es mügl. so antwortete mir unter des Wollgeb:n H:r Obrist:n und Commend:s Couvert.

X.

Seiner Zahrischen May:tt Hochverordneter
feltmarschalls Excellence

Wirdt hie mit dienstl. bedancket vor die gethane Offerte unsere Todten zu begraben, welches in der gleichen fällen zu erwiedern willig bin, bittende derowegen nur alleine die gühte zu haben, und die Ordres zu stellen, dass unssere Todten auff diesser seiten der Aproschen geleet, u. wen Ich auss sende die Commendirten geliefert werden, übriges bitte auch dienstlich unssere gefangene honett zu handtieren, undt die mit gesandte Sachen ihnen zu stellen, undt ihnen dar über ein Schein oder quittung geben zu lassen; So bey unss ebener massen nicht manquiren soll, und Ich verbleibe

Ew: Excell:ce

dienstwilligster diener

Carl Gustaf Skytte.

Dorpt d: 29 Junij
1704.

Den begehrt weg, soll der Trummellschläger gehen.

Lit. Y.

Monsieur le Colonell & Commandant,

Auff order Ew. Excellence unseren feltmarschall, habe d. H:r Commendanten auff seinen brieff antworten müssen, und berichte dass auff ihre bitt alles soll geweren, Sie mögen nur einen Ober-Officier mit ein man zehn herauss senden, wen sie sehen werden, dass die unssrigen die Todten werden von unsser approschen abführen, so soll auch gleich vorher unsser Tambour dass spiel rühren, alss denn wirdt ein Ober Officier von unsser seit ihren Ober-Officier die Todten überlieffern, wie sonsten selten gebrauch ist, hierbey bittet auch Ew: Excell:ce der feltmarschallk sie wollen so gühtig sein. Ess ist hier ein Schuster, welcher vor zwey Jahr bey

Hummelshoff gefangen worden, der dient bey Ew: Excell:ce, und bittet umb sein Weib, wo es noch verhanden ist herauss zu lassen, wie auch hören wier dass Sie Einen von unsseren Solldaten, oder ist ein Trosskerl gefangen haben, so bittet Ebenfalls unsser feltmarschall Sie möchten Ihm herauss senden, und mögten von Ihre gemeine welche bey unss gefangen seyndt, da vor einen aussllassen wem Sie wollen wobey bin jeder zeit.

Monsieur

Vot: Serveteur

R. F. Bauer bestellter Obrist:r
von S:r Zarischen Majest:n
über dass leib Regiment Dragouner.

Unter Dorpt d: 28:

Junij a:o 1704.

P: S: Bitte meinen gewesenen Lieutenant itzigen Rittmeister Holde unbeschwert zu grüssen, wen Ihm wass hier auss unsserer anstehet ist zu dienen.

Lit. Z.

Monsieur le Colonell.

Ich dancke dienstl. vor die überlieferung unsserer todten, undt weil dar unter Officier die man Standes gebühr nach zu begraben gesonnen ist, So bitte nur bey S:r Excellence den herrn feltmarschall zu vermögen, dass einige stunde, so lange allss die begräbniss geschiehet stille undt mit dem Bombardiren aufgehöret wirdt, Ich will bey anfang mit die Trummell von Walle ein zeichen geben lassen, dess gleichen auch wen es zum Ende ist; den eingesandten fuhrman sende wieder hinauss, u. Wen S:r Excell:ce be-lieben sollten ihme wieder anhero zu senden, so will des Schusters Weib, so bey S:r Excell:e den H:r feldtmarschall dienet mit ihre haabseeligkeit wieder aussschicken, den

gefangenen Dragouner aber kan ich so lange mein gnädigster könig keine andere verordnung gemacht, mich nicht unterstehen auss zu tauschen. Sonst weil von den H:r Rittmeister Holde vernehme dass d. H:r Obrister Wein verlangt, so sende Ihme hie bey ein ancker so zu verlied zu nehmen bitte, und wann ihm da von mehr anstendig, soll es, weil wir gottlob vorrath haben, zu seinen diensten stehen. Ich schicke auch etwas gelt auss vor den H:r Capitain Schwengell undt Zweiberg, welches ihnen quittieren zu lassen, undt mir die quittencen zu zu senden, bitte, übrigen

Monsieur

Dorpt d: 30 Junij
1704.

Vostre Serveteur
C. G. Skytte.

N: 1.

Accords Puncta.

1. Begehret d. H:r Commendant, dass derselbe nebst der unter seiner Commendo in dieser Stadt befindtl. Königl. Schwedische milice so wohl bey der Artollerie u. Fortification als zu Ross- und fuss ohne einige unterscheid der Nationen, mit Paucken Trumpetten, klingenden Spiele, Brennenden Luntten, kugeln im Munde nebst 24 Schoss Pullver und Bley, Estandarten u. Fliegenden Fahnen 6. metallerne Canonen u. alles wass dar zu gehöret Ober- undt untergewähr, Sack u. Pack, frau undt kinder und gesinde bediente u. alle bagage ohne visitirung oder durchsuchung, auss zu ziehen, Wo bey ein unterhaltt für diesselbe nach Ih:r Königl. May:ten von Schweden Ordonance auff ein Monadt gerechnet werden muss u. solchen ausszug durch die Bresche, oder wor es sonsten am beqwämsten befunden wirdt geschehen möge.

2. Zu solchem abzuge verlangt d. H:r Commendant benöhtigste Schüsse, so woll vor die Artollerie denen kranken undt Blessirte, und den Officiers Bagage zu sampt den

Mohnadtz Proviant, welche innerhalb 8. tage oder wan möglich eher angeschaffet werden müsse.

3. Verlanget d. H:r Commendant, dass Er mit seiner Guarnizon den geradesten weg auff Rewall untergleitung einer sicheren Convoye auff Piep, u. Johannis kirchen u. so weiter durch die Ordinarie landtstrasse marschire.

4. Wird verlanget dass wen einige Officierer so ihre mobilien verkauffen oder deponiren wollten sich finden sollte, solches ihnen ohne einige hinderung verstattet oder künfftig nach gelegenheit abholen zu lassen freystehen soll.

5. Wirdt Expreste vorbehalten, u. bedungen, dass kein Solldat zu Ross u. fuuss hohes undt niedrigen Standes, unter wass vorwant es auch sein möge aufgehallten angegriffen oder einerley weise mit gewalt oder list debouchiret werden möge, und da auch jemandt der gemeine knechte zu desertiren trachten sollte, soll sein eigener oder negster Officierer in der gühte, oder wo solches nicht zu reiglich mit violence da von abzuhalten keines wegese gehindert undt molestiret werden.

6. Dass alle arrestanten u. Deliquenten mögen ungehindert unter arrest mit genommen werden.

7. Verlanget d. H:r Commendant, dass alle Ihrer Königl. May:ten von Schweden Unterthanen Adell, Königl. Civil bediente u. Priester Ampt u. landtleute, sampt Ihren Frauen, kindern u. gesinde, des gleichen ihre Mobilien u. haabe, gleichfalls ein ungehinderter abzug, unter sicherm geleite verstattet werde.

8. Desideriret d. H:r Commendant dass hiessiger Magistrat, nebst d. Priesterschaft u. gesampten Bürgern bey ihren P[r]ivilegiern Religion undt freyheiten, wie Sie solche von Ihr königl. May:t von Schweden allergnädigst erhalten geschützet, und ihnen solche ungekränckt gelassen werden mögen.

9. Fallss einige auss dem Raht, Priester und Bürgerschaft mit ihre haabseeligkeit von hier wegreissen wolten,

wo hin es wolle nach Rewall, Riga oder Pernau, dass ihnen solches unter sichern geleite verstattet werde, auch dass ihnen bey dem Einzuge Ihr Zaarischen May:ten Milice in dieser Stadt Imgleichen bey ihrer Abreise keine insolentien noch ungelegenheit zugefüget werd:n möge.

10. Solten noch einige auss des Magistrats Priester od:r Bürgerschafft mitteln sich befinden, so Ihre frauens kinder u. eigenthumb verschicket hetten, solche wieder hie her zu bringen verlangen, solches von Ihr Zaarischer May:ten seiten vergönnet werden mögte.

11. Verlanget d. H:r Commendant dass von Zaarischen May:t seiten versichert wirdt, falls die Vestung künfftig an Ihr Kl. May:te von Schweden wieder abgetreten werden sollte, selbige alss dan mit ihre Wercke unverdorben, sampt Artollerie, Ammunitions u. Gewehr Sorten in gleichen stande wie Sie anitzo empf:n werden, abgelief:t werden sollen, u. solches nach dem inventario so von gewissen dar zu verordneten männern geleet werden kan.

Carl Gustaff Skytte.

N. 2.

Antwort auf die verlangte accords Puncten von d. H:r Commendanten auss Dorpt.

1. Wier verwundern unss sehr, dass d. H:r Commendant solche anforderung machet, sinte mahl Ih:o gross Zarische May:ten Millice sich albereit in der Pforte befindet, und man genug zu thuhn hat, die selbe von ihren eyfer abzuhalten, Wan Er einen solchen accord were willens gewesen zu erhalten, hatte Er es eher suchen müssen, vor anitzo aber ist es zu späte; Umb nun Christl. zu handeln, so wirdt d. H:r Commendanten seinen Officieren der gantzen Guarnizon auch übrigens, wes standes Sie immer sein, nebst frau, und kindern auch hab und guth ein frejer abzuch ohne einige visitirung erlaubet, nebst einem Monadt Proviant, da bey alle Officirer von der Guarnizon mit ge-

währ 3 Compagnie; aber endtwerder zu füsse oder zu Pferde, nur allein, die andern aber nicht, mit über- und unter gewähr, auch sondern Pullver undt Bley auss Marschiren können.

2. Wass den andern Punct anlanget, so soll zu Ihren abzug, Schüsse, so viel hier können aufgebracht werden, gegeben werden.

3: Auch Soll d. H:r Commendant nebst seiner Guarnizon den geradesten Weg nach Rewall mitt einen sichern Convoye begleitet werden.

4: Den vierdten Punct betreffend soll sellbiger nach begären gehalten weren.

5. Auch soll keiner weder zu Ross noch zu fuhss, durch list oder gewallt aufgehallten werden, Im fall aber sich einige freiwillige finden mögten hier zu bleiben, denen sellben soll ein freyer wille gestattet werden.

6. Wass die arrestanten belanget, selbige soll d. H:r Commendanten frey haben ungehindert mit sich zu führen.

7. 8. 9. 10. Puncten sollen nach eingegebener Schrifftl. begeren behallten werden.

11. Vor den 11. punct, lassen wier den allerhögsten Sorgen, der alles zu künfftige Weiss.

12. Auff diese beantwortete puncten, hat d. H:r Commendant eine schleunige resolution undt antwort zu ertheilen, ob Er mit selbige zu frieden, Solte Ess lhn aber nicht anständig sein, so verlangen wier die Officieren aussgewächselst zu haben, Im fall die auch wächslung sollte verzögert werden, wirdt man darauff nicht warten, sondern den angefangenen Sturm fortsetzen.

13. Solten aber diese oberwehnte p: angenommen werden wirdt begeret, dass sondern einige aussrede unseren wachten auff alle Bastions, Rundelen u. Pforten Ihre Posten so fort mögen eingerümet werden, da durch allen obErwehrten Punct. ein vollkommenen gnüge geschehen wirdt.

L: S:

Boris Petrowitz Scheremethof

N. 3.

Diarium

Wass zeit wehrender Belagerung der Königl. Stadt Dorpat, an Bürgers leuten, vorstädtern undt lantleuten, durch die feindtliche Bomben undt Canonen seindt getödtet undt blessiret worden.

Todte.

d. 12 Junij 1704 Ein Bauer getödtet worden.....	1
d. 15 d:o 3 Bauers leute erschlagen worden	3
d. 19 d:o Ein Bürger nebst noch 3 Persohnen gethödtet worden.....	4
d. 23 d:o 4 Persohnen vom landegetödtet worden.....	4
d. 24. 1 Bauerdiene u. 2 Bauer Jungens erschlagen worden.....	3
d. 25 d:o 6 Bauersleute getödtet worden	6
d. 26 d:o Ein Bürger nebst 3 kindern erschlagen worden	4
Dito Ein Bauer Weib nebst des Lossbeckers dirne erschlagen worden	2
Dito 2 Schuster gesellen erschlagen worden	2
d. 27 d:o Bey die 15 Bauer leute, so hinn u. wieder an den mauren	

 Transport 29

B[|]essirte

d. 12 Junij 1704 Ein kindt Blessiret worden	1
d. 15 dito Ein kindt verwundet.....	1
d. 19 d:o Ein kindt Blessiret.....	1
d. 23 d:o 2 Bauers leute geqwetschet	2
d. 24 d:o 2 dirnen Blessiret	2
d. 26 d:o 1 Schuster gesell Blessiret	1
d. 27 d:o Ein vorstädter Blessiret	1
Dito der Tran[s]lateur Heer blessiret worden	1

 Transport 10

	Transport 29	
erschlagen	begraben	
worden	15	
Dito des Translateur Heer		
Tochter	erschlagen	
worden	1	
	Todte S. 45	

Transport 10

Blessirte S. 10Ad Mandatum Ampl.
senatus*Philippus Kellner.*

secret.

Diarium von d. 13 biss d. 26 Junij 1704.

Wass zeitwehrender belagerung der Königl. Stadt Dorpat die feindtliche Bomben undt Canonen an gebäuden und häusern für Schaden gethan.

d. 13 Junij 1704 Eine Bombe in sehl. Abraham Hop-pens hauss eingeschlagen, und dass gantze tach ruiniret.

Dito Bey Jürgen Hillen eingeschlagen, und das Brau-hauss ruiniret.

d. 14 25 & 26 dito 7 Bomben bey Meist:r Hein Thil-bar eingeschlagen, und dass tach nebst, nebst die Ober-sten gemächer Mawerwerck und Quartier hauss Hein dass Planckwerck und gehöfft ruiniret.

d. 16 & 23 bey Secr. Kellnern eingeschlagen, und die obersten gemächer, nebst allen fenstern eingeschlagen, item dass quartier hauss, Brunnen und Backhofen ruiniret.

d. 19 & 22 d:o bey H:r Burgmeist:r Remin 7 Bom-ben eingeschlagen, welche Schorstein die Obersten gemä-cher, hausstach, ofen, fenster u. boden gäntzlich ruiniret, auch unten eine Cammer.

d. 22 & 23 In Ellt. Christ:n Kettlers hauss eingeschla-gen und dass gantze vorhauss, nebst den Steinhauss rui-niret, auch die zwischen Mauer gespallten, und den Man-

tell vom Schorstein abgeschlagen, item einen Ofen eingeschlagen.

d. 23 Bey Meister Bartholomæus Schultz eingeschlagen, eine kleth, Schorstein, nebst dem vorhause ruiniret.

Eod. Bey Ellterm:n Jacob Kniepern eingeschlagen, Eine kammer ruiniret, und Brandmaur durchgeschlagen.

Eod. Bey Ellterman Cajus Krüger eingeschlagen und die gantze Wohnung ruiniret, Imgl. in die hinterste wohnung eingeschlagen, undt diesselbe gänzlich ruiniret.

d. 23 Bey H:r Rahtzverwandten Taborn eingeschlagen, und die Crambude, nebst dem keller ruiniret.

d. 18 & 20 Sept. bey Ellterm: Eberhard eingeschlagen 2 Stelle, den Saal, tack undt keller ruiniret, Item den krugh Beym hausse ebenfalls eingeslagen.

d. 23 In Ellt. Hocks hauss eingeschlagen, allda die obersten gemächer, Tach undt alle Fenster ruiniret. Von denen hintersten gemächer die Tächer abgeschlagen.

d. 26 Im Raathausse eingeschlagen, u. die Niedergerichtz Stube ruiniret.

Eod. fr. Rathtzverwantin Singelmannin ihre hauss und Tach von Bomben ruiniret worden, Imgl. lagen und fenster.

Von 14. biss 28. dito In die S:t Marien kirche über 50 Bomben eingefallen, und dass tach, die gewölwe, Cantzell und Stühle, gänzlich ruiniret.

Von 14. biss 28. d:o In die S:te Joh. kirche bey die 15 Bomben eingeschlagen, und dass Tag, die gewöllwe, wie auch etwas am Thuren ruiniret.

d. 23 biss 26 In H:r Rahtzverw. Hasenfelders beyde heusser 5 Bomben eingeschlagen, in dem einen hausse dass gantze Tach ruiniret, die erste lage durch geschlagen, die fensters meisten ruiniret, u. in dem andern hausse den giebel zerschlagen, den Schorstein, küche Treppe undt fenster auss, und die lage durchgeschlagen.

Dito dass alte Rahtzhauss, so gleichfalls H:r Rahtz-

verw. Hasenfelder zu gehörig totaliter ruiniret, dass kein mensch mehr dar inn wohnen kan.

d. 24 bey H:r Ellterman Singellman eine Bombe eingeschlagen, und seine Badstufwe überen hauffen geworffen.

d. 24 biss 27 8 Bomben in H:r Rahtzverw. Moresins hause eingeschlagen, allda alle gebäude, biss auff eine einzige Stube ruiniret, u. darin alles vieh getödtet. Imgl. eine neuwe Carossen gänzlich zerschmättert

dito bey H:r Rahtzverw. Müllern 3 Bomben eingeschlagen, u. oben den Saal ruiniret.

Eod. dass Stadzwage hauss von Bomben gantz ruiniret.

Dito 2 Steinerne Buden auff:m Marckte, nembl:n H:r Olraus u. H:r Qvisten seine von Bomben ruiniret.

d. 24 d:o In Jacob Virgins hauss 3 Bomben eingeschlagen, u. dass vorhauss, nebst dem Schorstein u. Stall ruiniret.

Eod. In Meister Büchelins hauss 2 Bomben eingeschlagen, wo durch dass gantze hauss ruiniret.

Eod. in M:r Knichens hauss 4 Bomben eingeschlag:n u. dass tach 2 lagen die ofen nebst den mauren ruiniret.

Dito Constapell Hausens hauss gänzlich ruiniret.

Dass Schwedsche kirchenhauss, wor in der uhrmacher wohnt, totaliter ruiniret.

In M:r Schnellens hauss 3 Bomben eingeschlag:n u. dass gantze hauss ruiniret.

In M:r Frantz Krügers hauss eingeschlagen, u. dass gantze hauss ruiniret.

In H:r Rautzi hauss 2 Bomben eingeschlagen, dass hinter gebäude nebst 2 Ofen, ein stück mauerwerck, u. den Stall ruiniret.

In M:r Weidens hauss eingeschlagen, u. die Stuben wandt ruiniret.

Bey M:r Jacob Moltreich 3 Bomben eingeschlagen, dass vorhauss Stube und kammer wie auch Stall ruiniret.

In Schwedischen Schulhausse 4 Bomben eingeschlagen, dass Tag, giebell, Stube u. Schiele nebst lagen ruiniret.

In Flemmingz hausse, worin d. H:r Stathhalter Strömfelt gewohnet, dass Tach, vorhauss nebst obersten gemächer, wie auch den Stall totaliter ruiniret.

Sehl. Oluff Staares hauss, worin sehl. Not. Mur gewohnet, gänzlich ruiniret.

d. 25 dito In Meister Magnus Colerus hauss eine Bombe, durchs tach eingeschlagen eine Stube und Cammer ruiniret.

In fr. Lucas Braasen hauss 4 Bomben eingeschlagen, und dass tach Stube und kammer, nebst den hinterhausse gänzlich ruiniret, wie auch den Schorstein eingeschlagen.

Dess H:r Creijssvogt Remahls hauss, gänzlich ruiniret.

Dito Lucas Müllern hauss totaliter Ruiniret, Bey H:r Rahtzverw. Kellnern 4 Bomben eingeschlagen, dass tach, Boden, eine kammer lage, Stall Badstube, und backhauss ruiniret.

In Meist:r Heins hauss eingeschlagen, u. dasellbe gänzlich ruiniret.

d:o in M:r Reckens hauss 5 Bomben eingeschlag:n u. dass höltzern hauss, nebst kammern ruiniret.

In Meister Sagstetz hausse 9 Bomben eingeschlagen, u. dass gantze vorhauss, nebst dem Bräu Schorstein, fenst:r thüren u. garten ruiniret.

Bey M:r Adam Krügern eine Bombe eingeschlagen, u. dass tach, nebst der Cammerlage, u. den Ofen rui[ni]ret.

Bey M:r Segelius eine Bombe eingeschlagen, dass vorhauss, fenster und Schorstein ruiniret.

Bey M:r Marten Andres 2 Bomben eingeschlagen, den Schorstein u. 2 ofen ruiniret.

Bey d. fr. Rathssverw. Deinin, 3 Bomben eingeschlagen, und dass vorhauss, nebst dem Keller undt hinterkammer ruiniret.

In d. fr. Rittmeisterin Stiernstrahlin hausse eine Bombe

eingeschlagen, u. die fenster, den Ofen, v. hintergebäude ruiniret.

Inn der groossen güllde Stube eingeschlagen und dass gantze Tach nebst einen Stück von Schorstein ruiniret.

Bey Meist:r Frisbieer eingeschlagen, u. dass gantze hauss ruiniret.

d. 25 Dito bey sehl. Jacob Matthies Wittwen eingeschlagen, und dass gantze hauss zerschmettert.

In Meist:r Jordans hauss eingeschlagen und die lage nebst der Wand ruiniret.

Inn Werner Hoppers hauss eingeschlagen, und die Stube u. kammer nebst dem Stall ruiniret.

In Sehl. Secr: Serlins hauss der Stall undt Badstube ruiniret.

In Meister Bliscous hauss 11 Bomben eingeschlagen, und dass gantze hauss nebst den garten ruiniret.

Inn H:r Assessor Kniffii hauss eingeschlagen, und alda dass hinter gebaude ruiniret.

In fr. Rathssverwandtin Valanderinn gewesenes hauss 3 Bomben eingeschlagen, und den krug vorn an der Strasse ruiniret.

Dito In fr. Dryanderschen hause eingeschlagen, u. die Stube ruiniret.

Graff Oxenstierns hauss gäntzlich ruiniret.

Inn H:r Pastor Virgins hauss eingeschlagen u. die Stube ruiniret.

Inn Palmbachs hause dass Tach u. Stube ruiniret.

Des H:r Professor Cameens hauss, gäntzlich ruiniret.

Inn sehl. H:r Professor Siöbergz hauss durchs Tach eingeschlagen, und eine Wand gantz ruiniret.

Elt. Christer Molleri hauss gäntzlich ruiniret.

Inn fr. Proto Not. Postlerin hause, dass tach u. Obersten gemächer ruiniret.

Meister Cordt Wittens hauss, gäntzlich übern hauffen geworffen.

D. 26 In Not. Clocowii hauss, unterschiedliche Bomben eingefallen, und dass tach nebst Wohnungen ruiniret.

Dass Academien hauss mehrentheils ruiniret.

In H:r Rahtzverwantr Hadedorns [!] hauss zum Tach eingeschlagen, u. die lage u. Stube ruiniret.

Inn Hans Wittens hauss eingeschlagen, und dass Tach eingeschlagen, und dass tach, Schorstein undt vorhauss ruiniret.

Inn H:r Pastor Willbrandtz hauss 9 Bomben eingeschlagen, und dass tach, die Schorsteine nebst oben gemächern ruiniret.

Inn H:r Rahtzv. Olaus hauss 4 Bomben Oben durchz tach eingeschlagen, und eine Cammer ruiniret.

Inn der kleinen Gülde Stube durchz tach eingeschlagen, und die Stube ruiniret.

In H:r Pastor Grot Johans kirchen hauss, zum tach eingeschlagen, undt die Stube ruiniret.

Inn Meister Vogells hauss 2 Bomben eingeschlagen, und dass gantze hauss ruiniret.

Inn H:r Commiss:n Husens hauss unterschiedl. Bomben eingeschlagen, und dass tach, wie auch oben, und unter gemächer gäntzlich ruiniret.

Inn M:r Borbigz hauss eine Bombe eingeschlag:n u. die obersten gemächer, wie auch die Brandmauer ruiniret.

Inn Meister Rosens hauss eine Bombe eingeschlagen, u. dass tach, Schorstein u. Stube ruiniret.

Dito die fr. Advocat Ruvnerin hauss, durch die Bomben ruiniret worden.

Der fr. gräfin von Oberpahlen hauss gäntzlich ruiniret.

Des H:r Cammerier Muræi hauss, durch die Bomben ruiniret.

Des H:r OberFiscal Landenbergz hauss zum theil ruiniret.

In H:r Pästmeist:r Maxens hauss eine Bombe in keller u. eine in Stall geschlagen, und alda ruiniret, item

die Oberste kammer, Tach und lagen durch geschlagen, wie auch fenster und Thüren ruiniret.

Inn H:r Assessor Gramans hauss unterschiedliche Bomben eingeschlagen, u. grossen Schaden gethan.

Bey H:r Burgermeister Bohlen die Obersten gemächer, und dass Tach von Bomben ruiniret.

Bey H:r Rahtzverw. Flachen die Bomben dem hause schaden gethan.

Dess ScharffRichters hauuss totaliter ruiniret.

Ellt. Christ:n Kettlers hauss meisten theils von Bomben ruiniret.

Bey Meister Gottlieb Trommern 3 Bomben ins forderste gebäude eingeschlagen, und die Vnderstube und küche, wie auch lage undt Tach ruiniret.

Sehl. Meister Magnus hauss gantz eingeschlagen.

Des Teutschen Kösters hauss gantz übere hauffen geschlagen.

Bey Secr:t:n Kellnern eine Bombe ein Stück von der Eck Mauer abgeschlagen.

Bey H:r Secr. Haal eine Bombe eingeschl:n.

In 3. Baraquen auff Thumb eingeschlagen und die selben ruiniret.

Ad mandatum Ampl.

Senatus

Philippus Kellner

secr.

Dorpt d. 28 Junij 1704.

Eine Bombe in M:r Nills Steeks gehöfft eingefallen, u. die Plancke eingeschlagen.

Dito in fr. Rahtzverwantin Schröderschen badstube 4 Bauer Weiber erschlagen u. 3 geqwetzschet worden.

Dito In fr. Rahtzverw.
Schröderschen Badstube eine
Bombe eingeschlagen.

Dito Ein kauffgesell im
aussfallen Blessiret worden.

Ad Mandatum Ampl.
Senatus
Philippus Kellner
secr.

Dorpt d. 29 Junij 1704.

Unter denen Bomben wel-
che in die Stadt geworffen
worden, eine in sehl. Ellt. Lucae
Brasens hauss eingeschlagen,
durch 3 lagen biss in Keller,
und allda den Keller ruiniret.

Ein Vorstädts Weib durch
eine Bombe getödtet u. 2
Weiber geqwetschet worden.

Ad Mandatum Ampl.
Senatus
Philippus Kellner
secr.

Donnerstag

Dorpt d. 30 Junij 1704.

Die vergangene Nacht in
Meistr Joel Güldemeisters
hauss eine Bombe einge-
schlagen, u. solches fast gänzt-
lich zernichtet.

Dito in Hr Secr. Serlins
stugu eingeschlagen.

D:o in Meister Adam Krü-
gers hauss eine Bombe ein-
geschlagen, u. den giebell,
wie auch die Stube ruiniret.

Morgens kl. 8 unter des
betthstunde eine dienst Weibe
von einen Bombe beyde
hände entzwey geschlagen
worden.

D:o ein Bauer Weib ge-
todtet worden.

Dito Nach Mittage ein al-
ter böddecker getödtet wor-
den.

D:o unten am Rathause einige Thüren entzwey geschlagen.

D:o In der morgenstunde in Rautzii hauss eingeschl:n u. dass hinter gebäude nebst dem Stall ruiniret.

D:o in Virgins hauss eingeschlagen, u. den bräuschorstein von oben biss unten zu eingeschlagen, auch den brau kessell gäntzlich ruiniret.

Ad mandatum Ampl.
senat.
Philippus Kellner
secret.

Freitag

Dorpat d: 1 Julij 1704.

Unter denen Bomben welcher in die Stadt eingeworffen worden eine in fr: Rathsve[r]w: Dainin hinter gebäude eingeschlagen, u. solches ruiniret.

Dito ein Stück von H:r Not: Clocous hauss mauer eingeschlagen worden.

Dito in Siderbergz hauss eingeschlagen u. die lage nebst dem Schorsteine ruiniret.

Dito In H:r Mag: Willbrandtz kirchen hauss ein-

d:o 2 Bauren erschlagen worden

d:o Ein Bauer Weib getödtet worden

Eine Bauer dirne beschädiget

d:o 2 Pracher Weiber u. Ein dirne am kopfe u. füssen beschädiget worden.

d:o der Pracher Cubbias tödlich beschädiget worden.

geschlagen durch dass tach
undt die eine lage.

Dito In Hans Wittens hauss
eingeschlagen, und dass vor-
hauss nebst dem Schorstein
ruiniret.

dito in fr: Rittm:r Stern-
strahlsche haus Tach ein-
geschl:n.

d:o bey Hind: Schlütern in
die kammer eingeschl.

Ad Mandatum Ampl:
senatus
Philippus Kellner.

Sonnab.

Dorpt d. 2 Julij 1704.

Heuser von Bomben Be-
schädiget worden.

Bey H:r Pastor Marcus
Schultzeningeschlag:n durch
dass Tach in keller hinunter.

Bey H:r Rahtzverw. Olrau
die Boden lage eingeschl. u.
die Boden zerschmettert,

Bey H:r LandtRichter von
Brömsen eingeschlagen, u.
einen korn kasten zerschmet-
tert.

In sehl. H:r Lieut:n Riege-
mans hauss eingeschl:n u.
ein Stube zerschmettert.

Dito In Flemmingz hause
den Stall ruiniret.

Todt undt Blessierte.

Ein vorstädtcher knecht
getödtet worden.

Dito ein vorstädter be-
schädiget worden.

d:o ein haussknecht be-
schädiget worden.

d:o 2 dirnen an Kopfe be-
schädiget worden.

d:o ein Bauer kerl getödet
worden.

In sehl. H:r Not: Mürrens
 hause die hinterste kammer
 ruiniret.

Dito In fr: Braaschen hause
 die Cammer ruiniret.

Dito bey Werner Hoffert
 die Stube eingeschlagen.

d:o fr. Höwerschen bude
 eingeschlagen worden.

Dito Rautzii Bude ruiniret.

Dito bey Ellterman Cajus
 Krügern die vorderste Stube
 ruiniret.

D:o 2 Bäcker Boden am
 marcke entzwey geschlagen.

Ad mandatum Ampl.
 senatus

Ph: Kellner.

sec.

Sontag Dorpat d. 3 Julij A:o 1704.

Bomben so schaden gethan.

Dito bey H:r Rahtzverw:
 Kroppen eingeschlagen, u.
 den boden ruiniret.

Dito bey M:r Petter von
 der Hude, der Schorstein ein-
 geschlagen.

Dito bey H:r Rahtzver-
 want:n Olrau im hinter ge-
 bäude eingeschlagen.

Dito Im kirchen hause
 worin d. H:r Obrister u. Com-

Dito 3 bauren beym brande
 beschädiget.

Item Ein vorstädter be-
 schädiget worden.

mendant wohnet Oben ins
Tach u. Stall eingeschlagen.

Dito 4. heusser abgebrandt
worden, alss 1:o dess looss-
beckers Jacob Moltreichs 2:o
M:r Jacob Hellmohtz, 3. M:r
Jochim Müllers och 4:o Ellt:
Molleri hauss

Ad mandatum Ampl:
senat.

Ph: Kellner.
sec.

Montag Dorpt d. 4 Julij A:o 1704.

Bomben schaden gethan.

In der nacht dass Material
hauss auf Schlossplatze ab-
gebrandt.

In Stadt Schuel hause ein-
geschlagen.

Bey Meist:r Barthel Stauben
zum tach eingeschlagen, u.
dass quartier hauss ruiniret.

Im backhause auf:m
Thumb eingeschlagen.

Bey M:r Schultzen einge-
schlagen, und dessen Stube
ruiniret.

Dito bey Hans Witten im
keller eingeschlagen

Beschädigte.

Ein Bauerkerl blessiret wor-
den.

Ad mandatum Ampl:
senatus

Philippus Kellner
secr:

Dorpt d. 5. 6. 7. & 8:de Julij 1704.

Wass die feindtlichen Bomben och Canonen fürscheiden gethan.

d. 5. & 6. der feindt stille gewesen.

d. 7. dito donnerstag gegen abent, der feindt angefangen zu Canoniren und zu Bombardieren.

Dito in der S:t Joh: Kirche 2 Bomben eingeschlagen, und das knaben Cor, wie auch etzliche Stühle u. bäncke in der kircke ruiniret.

Dito bey H:r Rahtzverwanten Hagedorn 2 Bomben, durchz dach in keller eingeschlagen.

Dito bey H:r Pästmeist:r Maxen in die 2 hinter kamern eingeschlagen.

Dito bey Ellterman Eberharden die badstube eingeschlagen.

Dito in Stadtz Schuel hausse in die Neue Stube eingeschlagen.

Dito In H:r Cammerier Murræi hinter gebaude eingeschlagen.

Dito Wilhelm Krusen seine bude am Marckte entzwey geschlagen.

d. 7 dito donnerstag Todte u. Blessirte.

dito der kleine güllde knecht erschlagen worden.

Dito ein Bauer Weib nebst einen kinde erschlagen worden.

Dito ein dirne u. ein kind uthur H:r Rahtzverw: Kropens Schorstein erschlagen worden.

Dito 2 Bauren u. ein kind blessiret worden.

Dito H:r Rântmeister Silentz mädgen beyde füsse, durch eine Canonen kugell entzwey geschossen worden.

Dito In H:r Assessor Gramans hausse die eine Stube, nebst der einen Wandt eingeschlagen,

Dito durch dass kircherhauss worinnend. H:r Obrister u. Commendant wohnt einige Canonen kugeln, durchz dach geschossen worden.

Bey Meister Schultzen eine Canone kugell, durchs tach geschlagen.

Dito bey Ellterman Singelman die Stube eingeschlagen.

Dito bey Commiss:n Husen ein Stück vom giebell abgeschlagen.

Dito bey dem handschumacher eingeschlagen, u. die Obersten gemächer ruiniret.

Dito beym büchsenmacher eine Bombe im keller eingeschlag:n.

Dito bey H:r Pastor Schützen ein Stück vom tache abgedeckt.

Dito eine Bombe bey H:r Rahtzverw: Kroppen den Schorstein eingeschlagen.

Dito bey fr: Rahtzverw: Singelmansche eingeschlagen, und die hofpforte zersplittert.

Dito bey fr: Hogedopschen 2 Ofwen eingeschlag:n.

Todte undt Blessierte.

Dito bey H:r Breijthorn
in dessen Cammer eingeschlagen.

Dito bey Magist. Willbrandt:n eine Bombe durchtztach und die lage durchgeschlagen.

Dito In Meist:r Dähns haus eingeschlagen, u. solches fast gantz ruiniert.

In Newen hof gerichtshausse in Schorstein eingeschlagen.

Dito bey dem organisten Medern eingeschlagen.

Dito bey H:r Assessor Graman in vorhausse eingeschlag:n.

Dito bey fr: Everhardschen ein Stück vom Tach abgeschl:n worden.

Dito In H:r lagman Ulrichshausse 2 Bomben im vorhausse eingeschlagen.

Dito bey H:r Rantmeist:r Silentz durch Schorstein eingeschlagen.

Dito bey Fr: Capitain Frischer eine kammer eingeschlagen.

Todte undt Blessierte.

d. 8 Febr.

Bey dem H:r Obrist:n u. Commend:t eine bauer dierne, geqwetschet worden,

Dito ein Bauer Junge vom feinde erschossen worden.

Ad mandatum Ampl.
senat.

Philippus Kellner.

secr.

Todte u: Blessierte

Dorpt d: 9 Julij 1704 Sonnab:

Dito in die S:t Marien Kirche 2 Bomben eingeschlagen.

Dito ein bauer dirn u. ein kindt getödtet worden.

Dito Ein bauer Weib beschädiget worden.

d. 10 Dito Sontag

Dito bey dem Wollgeb:n Hr:r Obrist:n u. Commend:n durch den Schorstein eingeschlagen, u. denselben nebst der küche ruiniret.

Ein vorStädter bey der arbeit Blessiret worden.

Eine Jungfer, Eine amme u. eine dirne beschädiget worden.

In M:r Johan Grossens hauss 2 Bomben eingeschl:n, u. solches gantz totaliter ruiniret.

Dito Ein Junge getödtet worden.

bey Ellterman Cajus krüger in seiner korn klette eingeschlagen.

Bey Hr:r Burgmeist:r Remin eine Bombe durck den Saal, in die unterste Stube eingeschlagen, undt solche ruiniret.

bey Hr:r Pastor GrotJohan ins tag eingeschlagen.

Bey dem Musicant:n Zum Tach eingeschlagen.

In d. S:t Joh: kirch:n 3 Bomben eingeschl:n u. viel Stühle verdorben.

Inn Hr:r Assessor Albinii hauss eingeschlagen.

bey Hr:r Rahtzverw: Müllern in die korn klette eingeschlagen.

bey Hr:r Magist:n Willbrandt in hause, wie auch in Stall eingeschlagen.

Dito bey Hindrich Schlütern ein Stück von tach eingeschlagen.

Bey Ellterman Weilep ein Stück vom Schorstein abgeschlagen.

bey Hr:r Rahtzverw: Hasenfelder den brunnen eingeschlagen.

In M:r Pohlens hinter gebäude eingeschlagen.

In Hr:r Bürgerm:r Bohlens vorhause eingeschlagen.

bey kacheln oben ins tach biss ins vorhause Eingeschl:n.

bey M:r Hawerland eine
Bombe eingeschlagen.

bey H:r landtRichter v.
Brömsen eine Bombe oben
zum tache eingeschlagen.

Bey M:r Gottlieb Drum-
mern eine Bombe in die
Stube eingeschlagen.

In des H:r BurgM:r Mei-
jers haus 5 Bomben einge-
schlagen alles ruiniret.

Ad Mandatum Ampl.
senatus

Philippus Kellner.
secret.

N: 4.

Groossmächtigster Zaar
Allernädigster Herr.

Ew. Grooss Zaarische May:tt werden auss beygefü-
ter abschrift unssern accorde Puncten allernädigst breyter
ersehen, welcher gestallt Ew: Grooss Zarische May:t Gene-
rall felst marschalck mit unss wegen Dorpt accordiret,
und selbigen mitt handt undt Siegell bestettiget u. be-
gläubiget: allein so klar u. deutlich auch der Buchstabliche
inhalt, itz angeregter accordz Puncten sich befinden, so
wenig haben Wier selbigen dennoch in einem stück genies-
sen mögen. Ich will umb Ew. Gross Zarische May:tt mit
dieser meine demütigste Supplique bey vertragung aller
meiner beschwerden, so diesen accordz Puncten, u. der-
sellben inhaltt Schuurstrax, zu wieder leuffen, umb die
weitleyfftigkeit zu übergehen, und da durch Ew: Grooss
Zaarische May:ten gedullt, nicht zu mässberuchen [!], und be-

lästig fallen, sondern allein nur dieses einzige in aller demütigste vorstellen, welcher gestallt S:r Königl. May:ten meines allergnädigsten Königes und Herrn Guarnizon bey acht Tage verlauff vermöge oft angezogenen accordz Puncten, Ersten undt dritten artic: auss Dorpt ab undt nach Rewall unter sicher Confoi marschiren, u. begleitet werden sollen; Wie aber dieser Punct uns gehalten worden ist leyder am tage in dem von S:r Königl. May:ten meines allergnädigsten Königes Guarnizon die Regiment, ober undt unterofficierer nebst gemeine von Ihren Regimentern undt Battallion abgeriessen und Separiret, ein theil und zwar des aller wenigste nach Riga gelassen, der rest aber hieher unter genauer aufsicht und Wache nicht anders als krieges gefangene geschleppt worden, Wie aber Groossmächtiger Zaar u. Herr aller völcker rechte nach, alle vertrage, Capitulationes undt accorden, in der gantze Wällt alls höglich u. bey gröster krafft gehalten, und mit macht bey behallten werden (wie den ja ohne diesses keine Menschliche Societät auch seyn u. feste bestehen können) unsere nach Riga freygelassene Cammeraten auch so weit es diesen punct Concerniret, den accord genossen, wier aber so wenig wie jene etwas so diesen accordz puncten zu gegen lieffern, verbrochen, noch sonst en particulaire wieder Ew: Grooss Zaarischen May:ten in einen stück gesündiget zu haben, in unserm gewissen und überzeiget befunden, als trage ich dass feste undt aller demütigste vertrauen zu Ew. grooss Zaarischen May:ten hohe gnade und gerechtigkeit, diesselben werden unss die krafft und Wärckung des mit handt u. Siegell wohlbedächtig zu gestelleten accordz Puncten allergnädigst undt gerechtsambst geniesen, undt solchem zu follge ohne fernere verzögerung mihr nebst alle hieher gebrachte S:r Königl. May:tt meines allergnädigsten Herrns Guarnizon, sie seyn militair oder Civil bediente auf freyen füsse zu stellen, und solche mit genugsahmen lebens Mitteln Convoy undt Schüsse versehen, nach Rewall mar-

schiren u. sicher Convoyeren lassen. Wie nun dieses der billigkeit, u. unsern accords Puncten gemäss. Ew: grooss Zaarischen May:ten Milice, auch in diesem fall dass jenige so schriftlich verfasset, u. mitt handt u. Siegell bestätigtet werden, dermahlen præterendiren und unstreytig erhalten werden, als getröste ich mihr allergnädigster und gerecht-samster Erhörung, da vor mit allem demütigsten danck und stäter rümlichen andäncken verharrende

Groossmächtigster Zaar u. Herr

Ew: Grooss Zaarische May:ten

demütigster diener

Carl Gustaff Skytte.

PERSONREGISTER *)

- d'ALBEDYHL, KRISTER, drabant, öfverste, gen.-major. 90, 112.
ALECZHINA?, rysk gen.-major. 203.
ALEXEJ PETROVITJ, rysk tronföljare. 270.
ANDREAS, ryttmästare vid valloscherna. 104.
ANGLER, JOHAN, rysk öfverste. 295.
AUGUST II af Saxen-Polen. 3 f., 17, 20, 23, 27, 35, 40 f.,
46, 49, 52, 54 f., 58, 62, 64, 67, 70 f., 74 f., 83, 90,
92, 94, 97, 99, 103 f., 105, 206.
AUGUST, kurprins af Saxen. 40.
BAREIT, sax. öfverste. 40.
BAUER, RUDOLF FELIX, rysk öfverste, gen.-löjtnant. 239, 245 f.
268, 294, 297, 302.
v. BEIJER, JOAKIM KRISTIAN, öfv.-löjtnant. 127.
BERENTZ, HENRIK, löjtnant? 163.
BERG, KRISTOFER, löjtnant. 254, 256.
BERGH, E. JOHAN, löjtnant? 163.
BERNSTEDT, GRELS, löjtnant. 279.
BJELKE, THURE, polsk partigångare af svensk härkomst. 178 f.,
183.
BIERNATZKY, anf. för kvartianer. 41.

*) I personregistret äro icke manskapslistans namn sid. 279 f. eller namnen på husägare i Dorpat Lit. M. samt Diariet N:o 3 (s. 307—324) medtagna, då de här finnas samlade hvar på sitt ställe.

I en del fall syns det nog att namnen blifvit mer eller mindre misshandlade af skrifvaren, men utg. har vanligen endast kunnat registrera, sällan rätta.

- BLOM, GUSTAF, auditör. 292 f.
BOHL, MIKAEL, borgmästare. 261.
BRANDT, JÜRGEN JOHAN, öfv.-löjtnant. 243 f., 246, 296.
BRANDT, polsk-saxisk general. 12, 24, 100, 204, 210.
BRAUSEN, sax. gen.-major. 49, 190.
BRESSANTIN, löjtnant. 25.
BROCKMAN, ERIK, kapten. 246, 296.
BRONISZ, PETRUS JACOBUS, konfed. marskalk. 26.
BRUCE, ROBERT, rysk gen.-major. 157, 159 f., 168.
BRUNNER, ryttmästare. 38 f.
BRUSIN, O. R., 163.
v. BRÖMSEN, MAGNUS, major. 225, 228, 235, 243 f., 261 f., 292.
v. BUCHWALDT, KRISTIAN ALBREKT, frih., öfverste. 21, 84, 95, 99, 101, 127.
v. BURGHAUSEN, ADOLF GOTTHARD?, kornett. 224.
CARL X GUSTAF. 12.
CARL XII nämnes på nästan hvarje sida i bokens förra del.
CLEONTI, vid valloscherna. 104.
CLERCK, LORENTZ, frih., öfverste, gen.-major, landshöfding. 129.
COMENTOWSKI, STANISLAUS, vojvod. 55, 212.
CREUTZ, LORENTZ, frih., major, öfv.-löjtnant. 7, 17.
CRIESBERG, löjtnant. 257.
DAHLBERG, ERIK, grefve, fältmarskalk, gen.-guvernör. 60.
DECKER, ELIAS, fortif.-kapten. 88.
DE LA GARDIE, AXEL JULIUS, grefve, guvernör, k. råd. 224, 226.
DIDRSZYCKI, polsk stallmästare. 206.
DOBROVITJ. 210.
DOLGORUKOV, GRIGORI FEODOROVITJ, knes. 207.
DOUGLAS, WILHELM?, grefve, kapten. 174.
DUDERBERG, major. 109.
DUWALL, CARL, frih., kapten. 256.
DÜCKER, CARL GUSTAF, frih., öfverste, general. 128.
DÖNHOF, STANISLAUS, littau. kammarherre. 203.
EHRENMARK, FILIP, ryttmästare. 65.
EHRENPREUS, NIKLAS, kapten. 60.

- EHRENROOTH, GUSTAF HENRIK, fänrik, major. 163.
EHRENSKÖLD, JOHAN, drabant. 5.
EICHSTEDT, sax. öfverste. 69.
ENGEWALL, SUNNIUS, krigsfiskal. 221, 285 f.
ENQUIST, ABRAHAM. 163.
D'EYSSENBACH, RIEDESEL, H. B., kapten. 205.
v. FERSEN, JOAKIM FREDRIK, frih., ryttmästare, öfverste. 38, 40.
FLACH, JOHAN LORENTZ, rådsförvandt. 289.
FOCK, GIDEON, öfv.-löjtnant, öfverste. 101.
FRANKENBERG, fältväbel l. löjtnant. 43.
FRANTZON, löjtnant. 296.
FREDRIK I af Preussen. 86, 92, 94, 192.
FRITZBERG, kapten. 296.
FRÖLICH, CARL GUSTAF, grefve, general, k. råd, guvernör. 60 f.,
224, 226.
FUNCK, JOHAN, kapten, öfv.-löjtnant. 25, 102.
FUNCK, THOMAS, kapten, öfverste, envoyé. 7 f., 36, 38.
FÜRSTENBERG. 18.
GALLE, korporal. 111.
GEMBITSKY, starost. 4, 6, 18 f., 28.
GENTZGEN, kapten. 258.
GEORG LUDVIG AF HANNOVER. 88.
GERSDORFF, sax. öfv.-löjtnant. 204.
GIERS, LORENTZ, skvadronskrifvare. 280 f.
GLANSBERG, LARS, kapten, 233, 255, 292.
GOLITZYN, MICHAÏL MICHAÏLOVITJ; knes. 212.
GRUDZINSKY, JOHANNES, regimentarius. 64, 81, 189.
GYLDENSTOLPE, EDVARD, grefve, kornett, kapten. 51.
GYLLENPAMP, FREDRIK, ryttmästare. 188.
GYLLENSPÅNG, HENRIK, kapten. 134 f., 163.
GYLLENSPÅNG, HENRIK JOHAN, löjtnant, d. föreg. son. 163.
GYLLENSTIERNA, NILS, frih., öfverste. 112.
GÖRTZ, HEINRICH WILHELM, öfverste. 93, 96, 102, 106 f., 110 f.
112 f., 193.
HAAK, löjtnant. 296.

- V. D. HAGEN, ALBRECHT OTTO, öfv.-löjtnant. 43, 52.
 HAINSKI, JOHAN KRISTIAN, rysk gen.-major. 190 f., 193, 198, 208 f.
 HAMILTON AF HAGEBY, HUGO JOHAN, frih., öfverste. 44, 64.
 HASTFER, HENRIK, öfv.-löjtnant. 222, 260, 288, 292.
 HAYN, HENRIK MATTIAS, kapten, major. 102.
 HEER, JOHAN, translator. 239, 242.
 V. HEINEN, MARTIN, major. 259, 261.
 HEINSKE, se HAINSKI.
 HJELM, NILS, öfverste. 108 f.
 V. HOLDEN, ERIK JOHAN?, ryttmästare. 244, 246, 302 f.
 HOLM, ÅKE, löjtnant. 278.
 HORN AF EKEBYHOLM, ARVID BERNHARD, grefve, gen.-löjtnant, k. råd. 48, 54 f., 78 f., 80.
 HORN AF RANTZIEN, CARL GUSTAF, öfverste. 38, 44, 76 f., 81.
 HORN AF ÅMINNE, CARL GABRIEL, frih., öfverste. 188, 191, 197, 202.
 HUMMERHJELM, ALEXANDER, frih., gen.-major, 66, 99.
 HÄRD, kapten. 35.
 HÄSTESKO AF MÅLA GÅRD, SAMUEL, löjtnant, kapten. 163.
 IVANOVITJ, knes. 190.
 JOHAN WILHELM AF SAXEN-GOTHA, svensk gen.-major. 4, 6.
 JOSEF I, tysk kejsare. 102.
 JÄGERSKÖLD, KRISTER, major. 102.
 KANEFEHR, MARTIN FREDRIK?, ryttmästare. 74 f.
 KELLNER, FILIP, sekreterare. 265, 291, 314 f.
 V. KEYSERLING, GEORG JOHAN, preussisk gesandt. 211.
 KINNART, öfv.-löjtnant. 270.
 KLITZING, kapten. 109.
 KOFFOT (KOSBOT?), sax. öfverste. 51.
 KORSCHESKY, polsk öfverste 189, 215.
 KOSBOT, sax. öfverste. 69.
 V. KRASSOW, ERNST DETLOV, frih., öfverste, gen.-major, gen.-löjtnant. 7, 11, 21, 38, 44, 61, 63, 87, 128, 173—215.
 KRUSE AF KAJBALA, CARL GUSTAF, frih., öfverste, gen.-major. 17.

- KÖHN, löjtnant. 228, 238.
 KÖNIGSHEIM, JULIUS HENRIK, öfv.-löjtnant. 24 f., 39.
 LAGERCRONA, ANDERS, frih., öfverste, gen.-major. 18.
 LANG, borgare. 262.
 LAUENSTEIN, sax. major. 92.
 LESZCZYNSKA, ANNA, f. JABLONOWSKA, STANISLAI moder. 42.
 LESZCZYNSKI, STANISLAUS, vojvod af Posen, sen. konung i Polen.
 20, 27, 41 f., 53 (se vidare under Stanislaus I).
 LEWENHAUPT, ADAM LUDVIG, grefve, general. 205, 211.
 LIHLOU, HENRIK, löjtnant. 279.
 LILLIEHÖÖK, GABRIEL, öfverste. 7, 17 f., 31, 53, 63, 84.
 LILLIENGRIP, öfv.-löjtnant. 94.
 LIND, kommissarie. 201.
 LINDEMEJER, JOHAN, skeppslöjtnant. 220 f.
 LINROTH, GUSTAF, kapten, gen.-adjutant. 97 f.
 LIPSKY, kastellan af Kalisz. 40.
 LOVISIN, NILS, frih., ryttmästare. 65.
 LOVISIN, OLOF, frih., kapten. 65.
 LUBOMIRSKI, HIERONYMUS, kronfältherre 55, 80, 82.
 LUBOMIRSKI, kronkammарherre. 62, 71.
 LUBOMIRSKI, furstar. 198, 210.
 LUHR, ANDERS?, fänrik 251.
 LYBECKER, GEORG, frih., gen.-major, gen.-löjtnant. 151, 153.
 LYDINGHIEM, HANS, öfv.-löjtnant 136, 138, 140, 144.
 LÅNGHÅR, skeppare. 233.
 LÖFFLING, GUSTAF, major. 233, 260, 292.
 LÖWENBURG, CARL GUSTAF, major. 260, 292.
 LÖWENSTERN (o: LEIJONSTIERNA *) kapten. 287, 296.
 LÖSCHERN v. HERZFELT, CARL GUSTAF, marinkapten. 219, 222,
 230, 274, 278, 280, 283, 285.
 MÅLMSTEDT, ANDERS, materialskrifvare. 274 f.,
 MANNSTEIN, ERNST, rysk öfverste. 146.

*) Ej upptagen bland ättemedlemmarna hos Anrep.

- MARDERFELT, ARVID AXEL, frih., öfverste, gen.-major. 4, 44, 48, 63, 99, 103, 175.
- MARSCHALK, CARL GUSTAF, frih., öfverste, gen.-löjtnant. 84, 94.
- MAX, WILHELM, löjtnant. 251, 258, 279.
- MAZEPA, IVAN STEPANOVITJ, kosackhetman. 206 f., 211.
- MEIJER, GUSTAF, löjtnant. 225.
- MEIJER, kapten. 256.
- MEIJERCRAINTZ, BARTHOLD, öfv.-löjtnant. 257, 260, 292.
- MEIJERFELT, JOHAN AUGUST, grefve, gen.-major, k. råd. 76 f.
- MELLIN, BERNHARD JOHAN, grefve, öfverste. 38, 58.
- MELLIN, JÜRGEN, grefve, fältmarskalk, k. råd, gen.-guvernör. 59, 85, 105, 187, 202.
- MENSJIKOV, ALEXANDER DANILOVITJ, furste 206 f., 210, 270 f.
- MENTSCHER (MENTZER?), J. 163.
- MILLENFELD, öfv.-löjtnant. 51.
- MOLLERUS, KRISTER, kyrkoföreståndare. 249.
- MONPENNE, GUSTAF, artillerikapten. 231, 236, 238, 240, 275.
- MORITZ, kapten-löjtnant. 65.
- MÜLLER, öfv.-löjtnant. 63.
- MÜLLER V. D. LÜHNEN, WILHELM BURCHARD, frih., öfverste. 84, 91.
- MÖLLER, KRISTIAN David, löjtnant. 256.
- MÖLLER, major. 261, 276, 292.
- MÖRNER, CARL GUSTAF, frih., gen.-major; sen. grefve, k. råd, fältmarskalk. 10 f.
- NANDELSTÄDT, JOHAN, löjtnant. 224, 234.
- NIEROTH, CARL, grefve, gen.-löjtnant, k. råd. 82, 93.
- NORMAN, CARL, löjtnant. 233, 258, 278.
- NUMMERS, ALBERT, löjtnant. 239, 279, 295.
- OGINSKI, GREGORIUS, starost. 205, 210, 213.
- OLDENKOPP, BERNHARD, pastor. 245, 266, 300.
- OPPELEN, sax. öfv.-löjtnant. 101.
- PALMENBACH, OTTG, drabant. 90.
- PASTELBERG, löjtnant, 238, 250, 253.
- PATKULL, DIDRIK FRIEDRICH, öfverste. 95, 99, 105.

- PATKUL, JOHAN REINHOLD. 69.
 PATKULL. 299.
 PAULI, kapten. 245 f., 299.
 v. PAYKUL, OTTO ARNOLD, sax. general. 93.
 PEIKER, fänrik. 296.
 PETER I af Ryssland. 62, 203, 205 f., 207, 210 f., 212, 237,
 266, 269 f., 271, 324.
 PETTERSON, löjtnant. 228, 238.
 PETERSOHN kornett. 43.
 PILCRONA, JOHAN, löjtnant. 278.
 PIPER, CARL, grefve, öfvermarskalk. 214.
 POCHY, polsk skattmästare. 205.
 POLANITSKY, kastellan. 214.
 PONIATOWSKI, STANISLAUS, polsk general. 80.
 POTKOMORSI, polsk anförare. 76.
 POTOCKI, JOSEF, vojvoda Kioviski. 101, 104 175 f., 179, 182,
 198.
 QUENSEL, M. G., kapten. 134, 163, 165, 167.
 QWISTBERGH, N., sekreterare. 148.
 v. RADHEN, ERNST BUGISLAUS, öfv.-löjtnant. 87, 180.
 RADOMISKI, general af Storpolen. 15 f., 19, 21.
 RADZIEJOWSKI, MIKAEL STEFAN, polsk kardinalprimas. 4 f., 15,
 18, 20, 23, 35, 53.
 RADZIWIŁ, polsk furste. 187.
 REDKENHOFF, kapten. 258.
 REHNSKÖLD, CARL GUSTAF, grefve, general, fältmarskalk. 3—121,
 126 f., 129, 180, 214.
 REMAHL, JOHAN, kretsfogde. 228.
 REMIN, JOHAN, borgmästare. 261.
 REUTER, HENRIK, öfv.-löjtnant. 61 f., 64, 74.
 RIBINSKY, polsk anförare. 104, 201 f., 203 f., 212, 215.
 RIDDER, rysk öfverste. 262 f.
 RIEDESEL, se d'Eyssenbach.
 ROGOSINSKY, starost. 38.
 ROSELIUS, ANDERS, löjtnant. 222, 230, 266, 279.

- ROTHLIEB, FILIP FREDRIK, öfv.-löjtnant, öfverste. 4 f., 42.
 RUDEBECK, BENGT, kapten. 68 f., 98.
 RÖNNE, CARL EVALD, rysk gen.-löjtnant. 190, 192, 203, 208,
 210 f., 271.
 SANDBECK, kapten. 173.
 SALISCH, polsk kapten. 179.
 SAPIEHA, BENEDIKT, littausk storskattmästare. 12.
 SAPIEHA, JOHANNES, starost af Bobruisk. 26 f., 49.
 SAPIEHA, KASIMIR, littausk storfältherre. 4, 10, 12, 14 ff., 19,
 25 f., 35, 39, 42, 210.
 SECCHIN? rysk brigadier. 133.
 SCHAMER, HANS SIGISMUND, sax. löjtnant. 91.
 v. SCHLIPPENBACH, WOLMAR ANTON, öfverste, gen.-major. 219 f.,
 222, 224, 226, 272, 282.
 SCHRÖDER, major. 63.
 v. D. SCHULENBURG, MATHIAS JOHAN, sax. gen.-löjtnant. 93.
 v. D. SCHULENBURG, DANIEL, sax. gen.-major, d. föreg. bror.
 185, 190, 204, 214 f.
 SCHULTZ, rysk öfverste. 190, 200.
 SIENIAVSKI, ADAM MIKOLAJ, kronfältherre. 203.
 SIENIAVSKA, ELISABETH, d. föreg. gemål. 207.
 SILNEUS, sekreterare. 69, 98.
 v. SINZENDORFF, FILIP LUDVIG, grefve, kejsarl. sändebud. 6, 102.
 SIWERTZ, EBERHARD, skeppskapten. 278.
 SIWERTZ, JÜRGEN, löjtnant. 279.
 SJEREMETIEV, BORIS PETROVITJ, rysk general, fältmarskalk. 177,
 262 f., 266, 299, 306, 324.
 SKYTTE, CARL GUSTAF, öfverste, general, guvernör 220—326.
 SMIGIELSKY, ADAM, starost. 101, 179, 182, 189, 190, 201.
 SÖBIESKY, ALEXANDER, polsk prins. 49, 51, 87.
 SOBIESKY, CONSTANTIN, polsk prins. 49 f., 206.
 SOBIESKY, LUDVIG JAKOB, polsk prins. 22 f., 43, 49 f.
 SPARRE, AXEL, frih., gen.-major, general. 99, 103 f.
 SPENS, JAKOB, frih., gen.-löjtnant; sen. grefve, k. råd, presi-
 dent. 4.

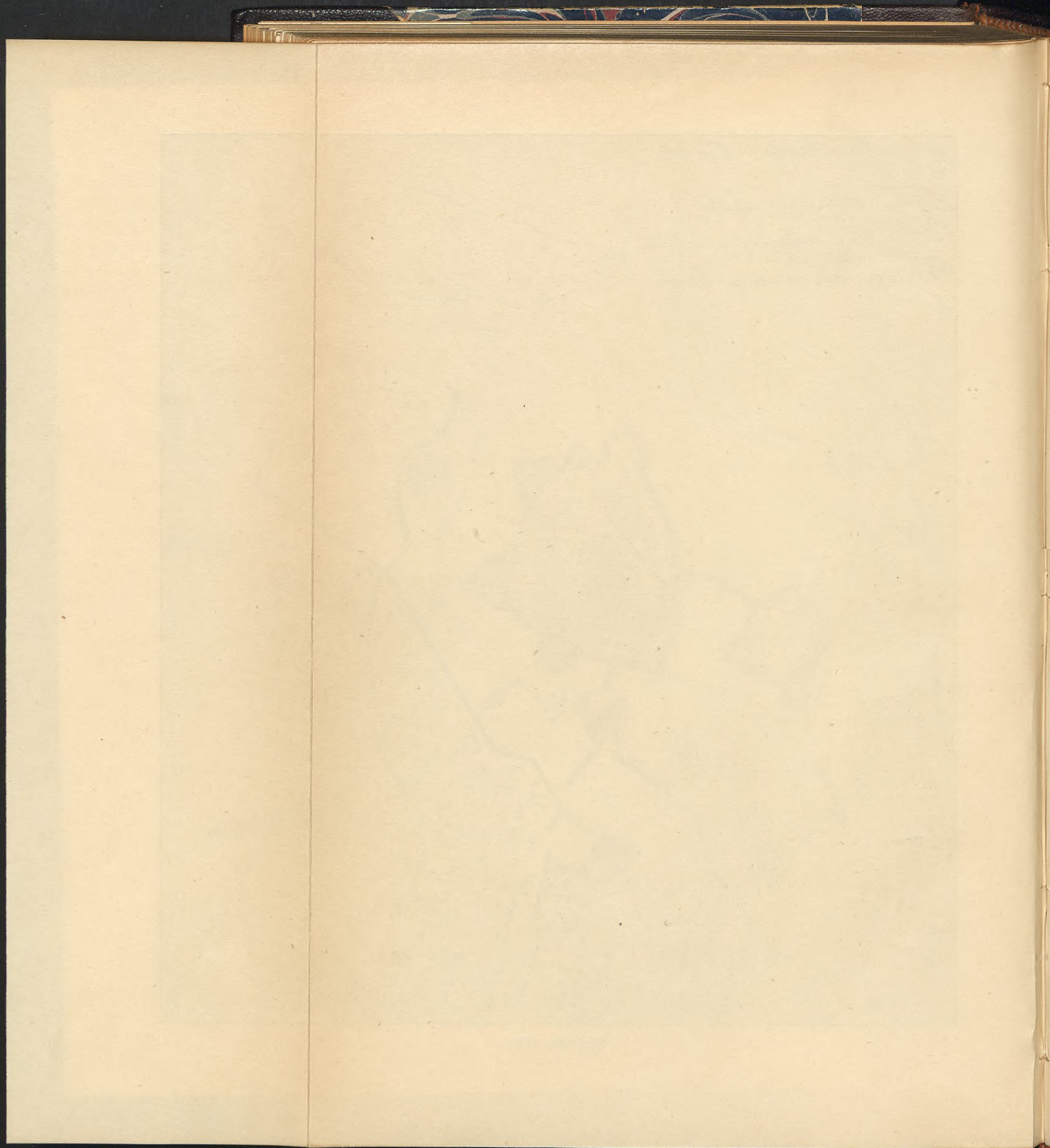
- SPÄNG, fänrik. 238.
- STACKELBERG, BERNDT OTTO, gen.-major. 205.
- STANISLAUS I. 76, 78, 82, 95, 210 f., 213.
- STAUDE, fänrik. 296,
- v. STEINAU, ADAM HEINRICH, sax. fältmarskalk. 40, 69.
- STEINBACH, OTTO REINHOLD, löjtnant. 250.
- STENBOCK, MAGNUS, grefve, gen.-löjtnant, k. råd, fältmarskalk. 87, 127.
- STRIJK, CARL GUSTAF, löjtnant. 257.
- STROKONSKY, polsk anförare. 104.
- STROMBERG, ALEXANDER, frih., gen.-major, gen.-löjtnant, landshöfding. 44, 56.
- STROMBERG, NILS, grefve, gen.-löjtnant, k. råd, gen.-guvernör. 73, 125—130.
- v. SCHWEDEN, rysk öfverste. 299.
- v. SCHWENDELN, GUSTAF FREDRIK, kapten. 245, 251, 258, 296, 298, 303.
- STIERNSCHANTZ, JOHAN, öfverste, kommandant. 133—170.
- STUART, JOHAN KRISTOFER, öfverste. 202.
- STYCKLÅDA, PEHR, konstapel. 233.
- SWIECICKI, NIKOLAUS, biskop af Posen. 5, 15.
- SWINARSKI, polsk partigångare. 101.
- SZARBEK, kastellan. 206.
- SZEMBEK, STANISLAUS, erkebiskop af Gnesen. 206 f.
- TARLO, voivod. 206.
- TAUBE, BERNDT WILHELM, frih., öfv.-löjtnant. 253, 258 f., 260, 262, 289, 292.
- TAUBE, EWERT, löjtnant. 279.
- TAUBE, GUSTAF ADAM, frih., öfverste. 106, 108 f.
- TAUBE, LUDVIG JOHAN, skeppskapten. 278.
- TAUBE, OTTO ERNST, kapten, öfv.-löjtnant. 134, 146, 163.
- v. TIESENHAUSEN, MAGNUS GABRIEL, frih., öfverste. 257, 259 f., 263 f., 268, 276, 292.
- v. TOLLSTEIN, ERIK, regementskvartermästare. 256.
- TRAMPE, ADAM FREDRIK, dansk, gen.-löjtnant. 3, 5.

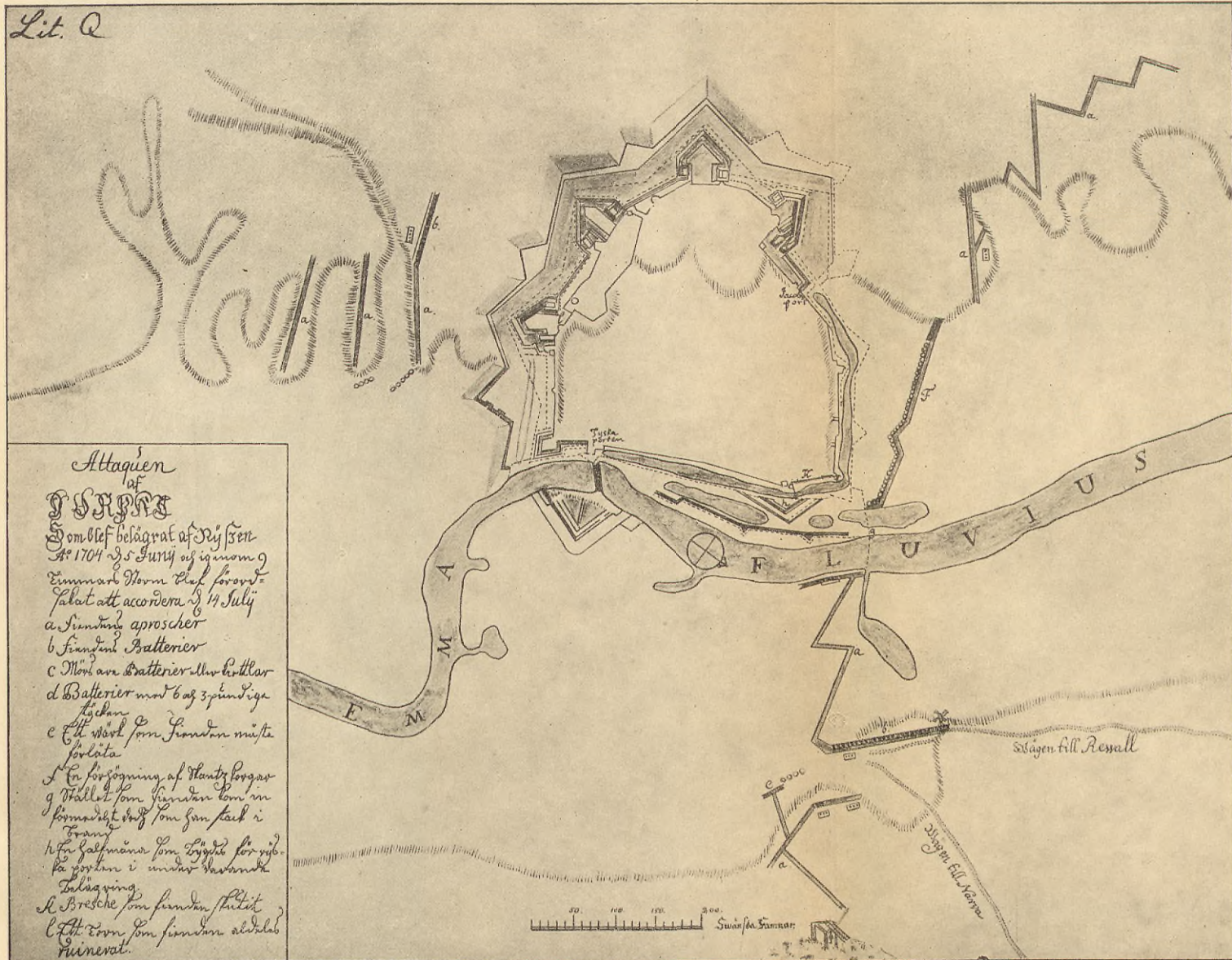
- TRAUTWETTER, BURCHARD, major. 109.
 TÖRNE, P. 163.
 v. UNGERN—STERNBERG, NILS ALEXANDER, frih., öfverste. 61 f.
 WACHTMEISTER, AF MÄLSÅKER, HANS, grefve, kornett. 107.
 WACKERBARTH, AUGUST KRISTOFER, sax. generalmajor. 90.
 WARTMAN, kapten. 257.
 WELLINGK, OTTO, grefve, gen.-löjtnant, k. råd. 269.
 WELLINGK, kapten. 257.
 WENIGH, fänrik. 296.
 WILLEBRANDT, ANDREAS, pastor. 261, 285.
 WINN, WILHELM VALENTIN, kapten. 226, 245.
 WISNIOVIECKI, MIKAEL KORYBUT, polsk furste. 25, 27, 30 f.,
 205, 210.
 WISOFSKY, polsk utskickad. 42.
 WOSKONSKY, rysk öfverste. 268.
 WRANGEL, GEORG JOHAN, öfv.-löjtnant. 8.
 WRANGEL, GEORG GUSTAF, frih., öfv.-löjtnant. 260, 270,
 276, 289.
 WRANGEL, HENRIK WILHELM, öfv.-löjtnant. 95, 101.
 WRANGEL, major. 260, 262.
 WRANGEL, sax. öfverste. 50.
 WULFRATH, CARL GUSTAF, öfv.-löjtnant. 64 f., 68.
 v. WÄHREN, rysk gen.-major. 268.
 ZAMMERN, JAKOB SEDEVITJ, rysk major. 268.
 v. ZWEIBERGK, JAKOB TÖNNES, kapten. 245, 296, 299, 303.
 ZYLICH, GUSTAF, frih. öfv.-löjtnant, gen.-major. 8, 19, 73, 77 f.,
 99, 184, 186, 197.
 ÖRNESTEDT, CARL GUSTAF, frih., öfverste, general. 82.
-

A. Staden (högst till höger del af förstad)
 B. Slottet.
 C. ön Lahn.
 D. E. F. tre små öar med redutter.
 H. Ravelin.
 L. Stiken, som ej är öfvergänglig för båtar
 medels spanstka ryttare o. h. v.
 P. Q. R. S. de ryska belägringsarbetena.

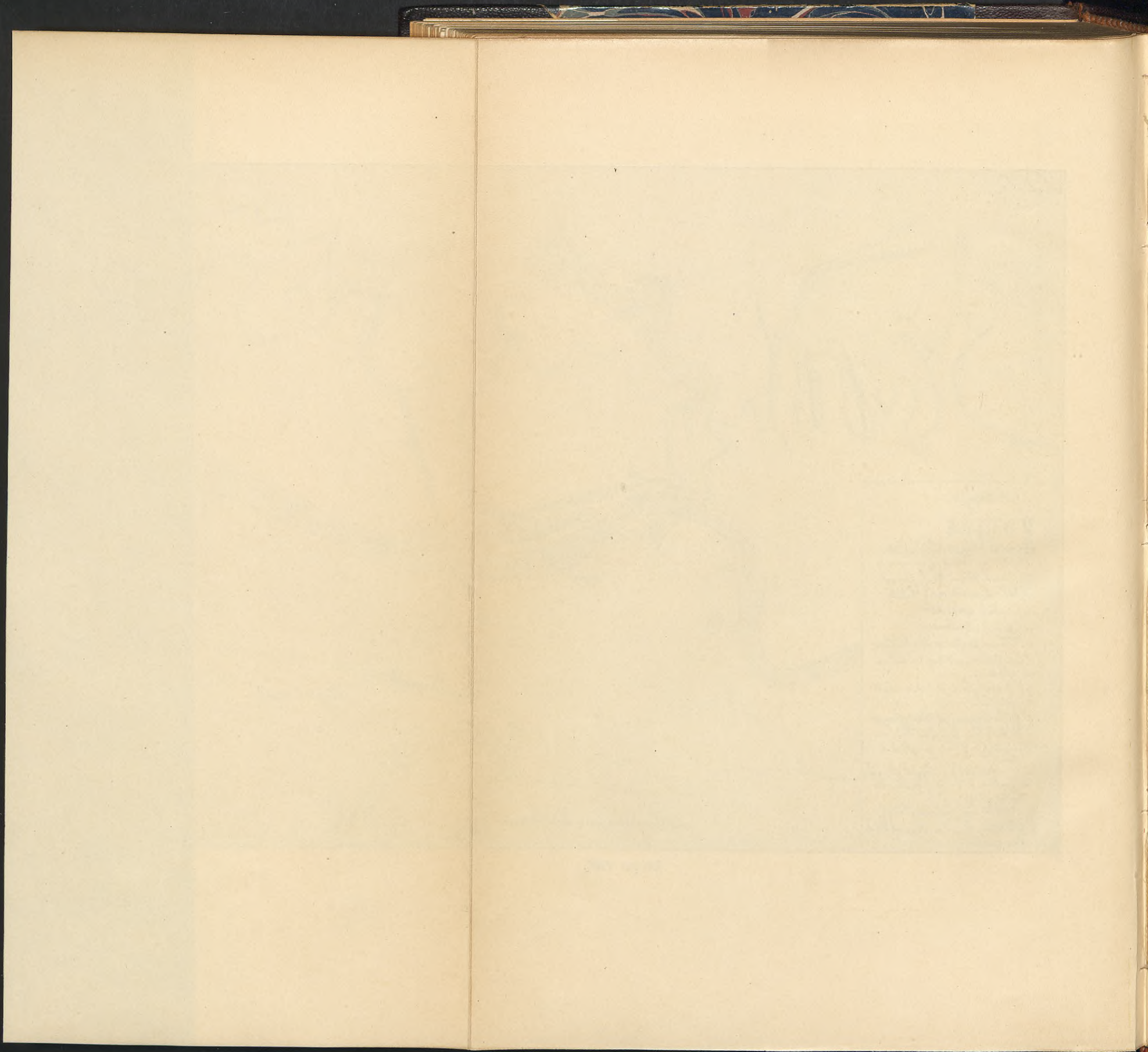

Kexholm 1710.

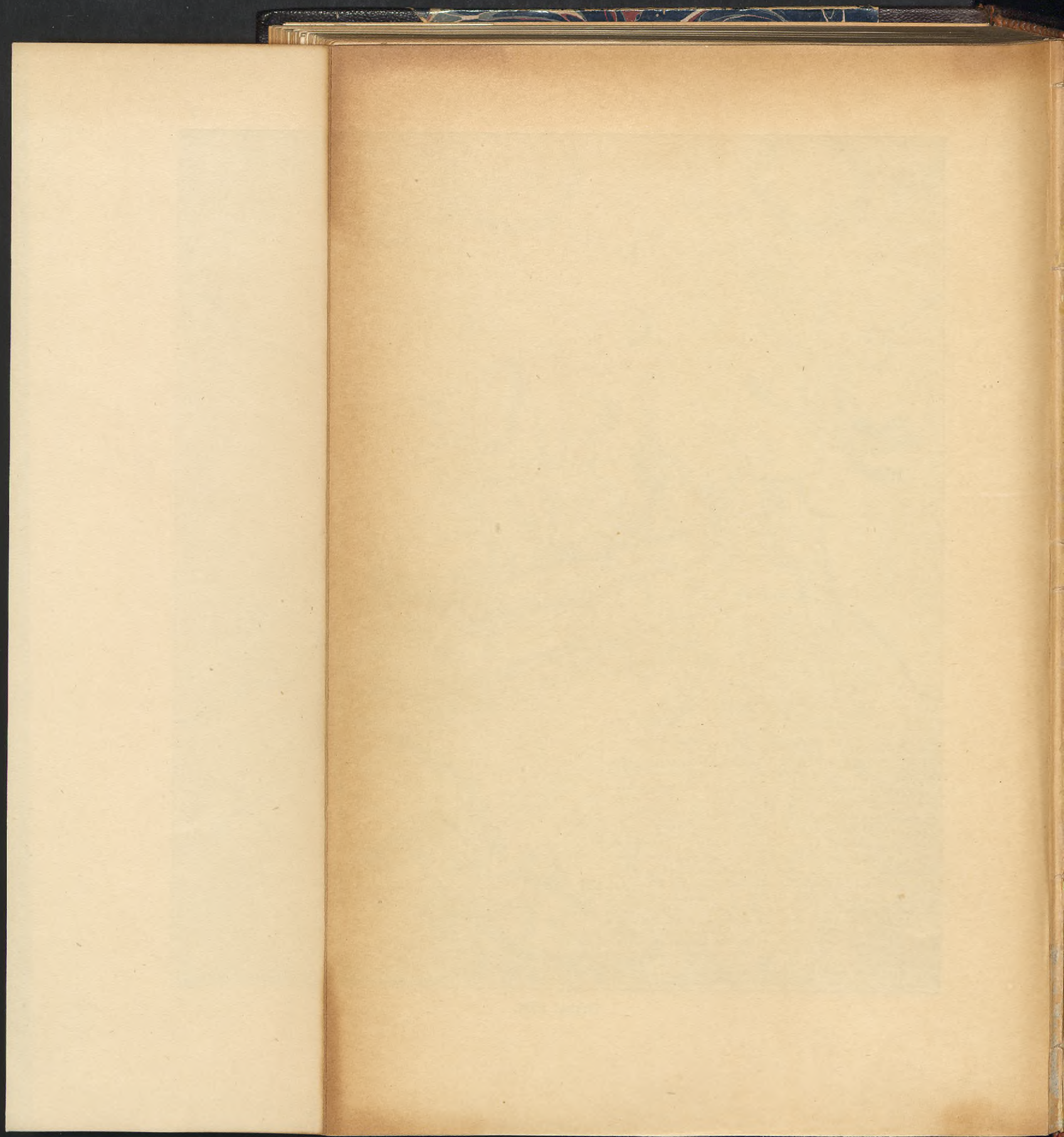

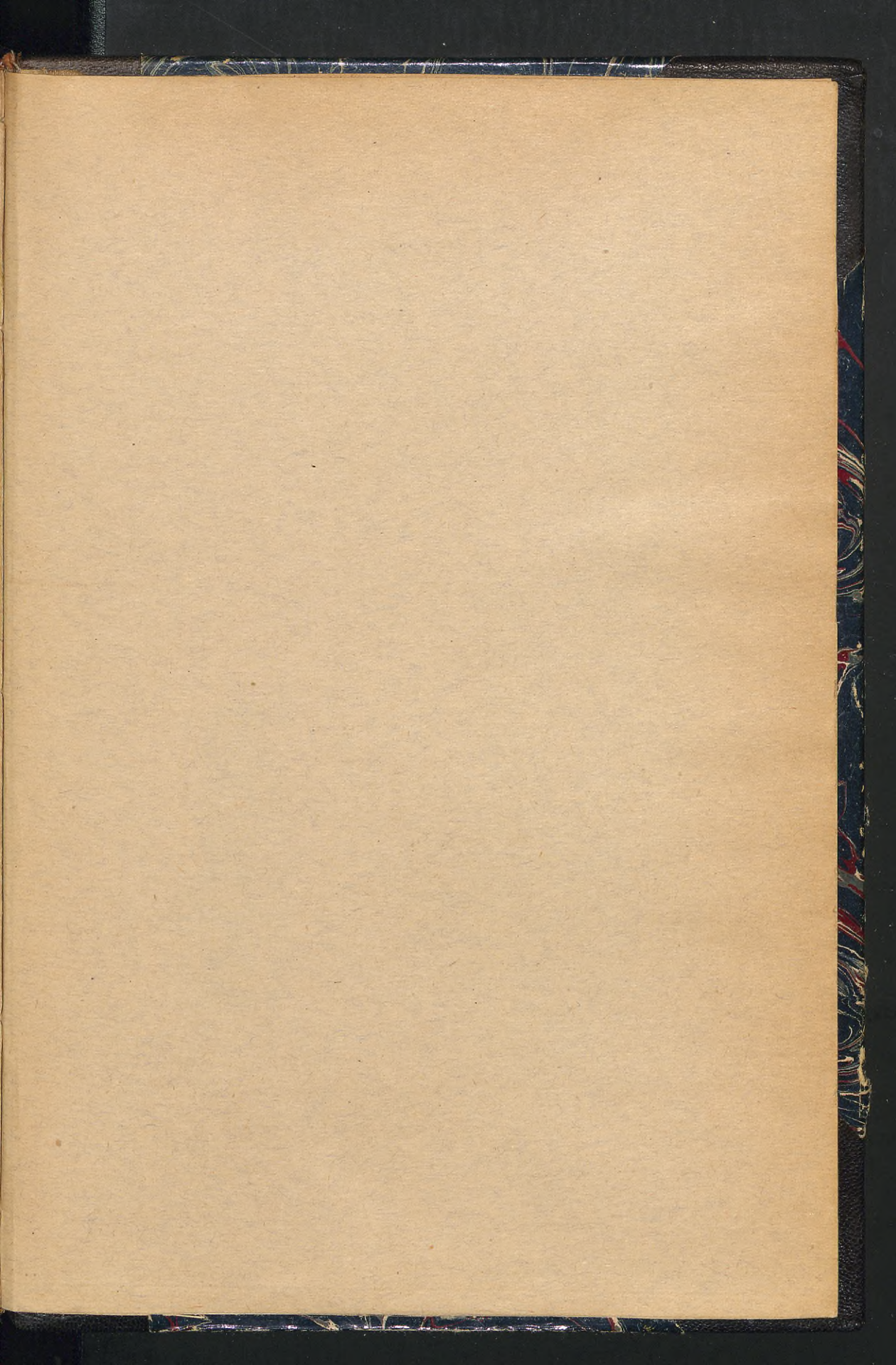
Dorpat 1704.

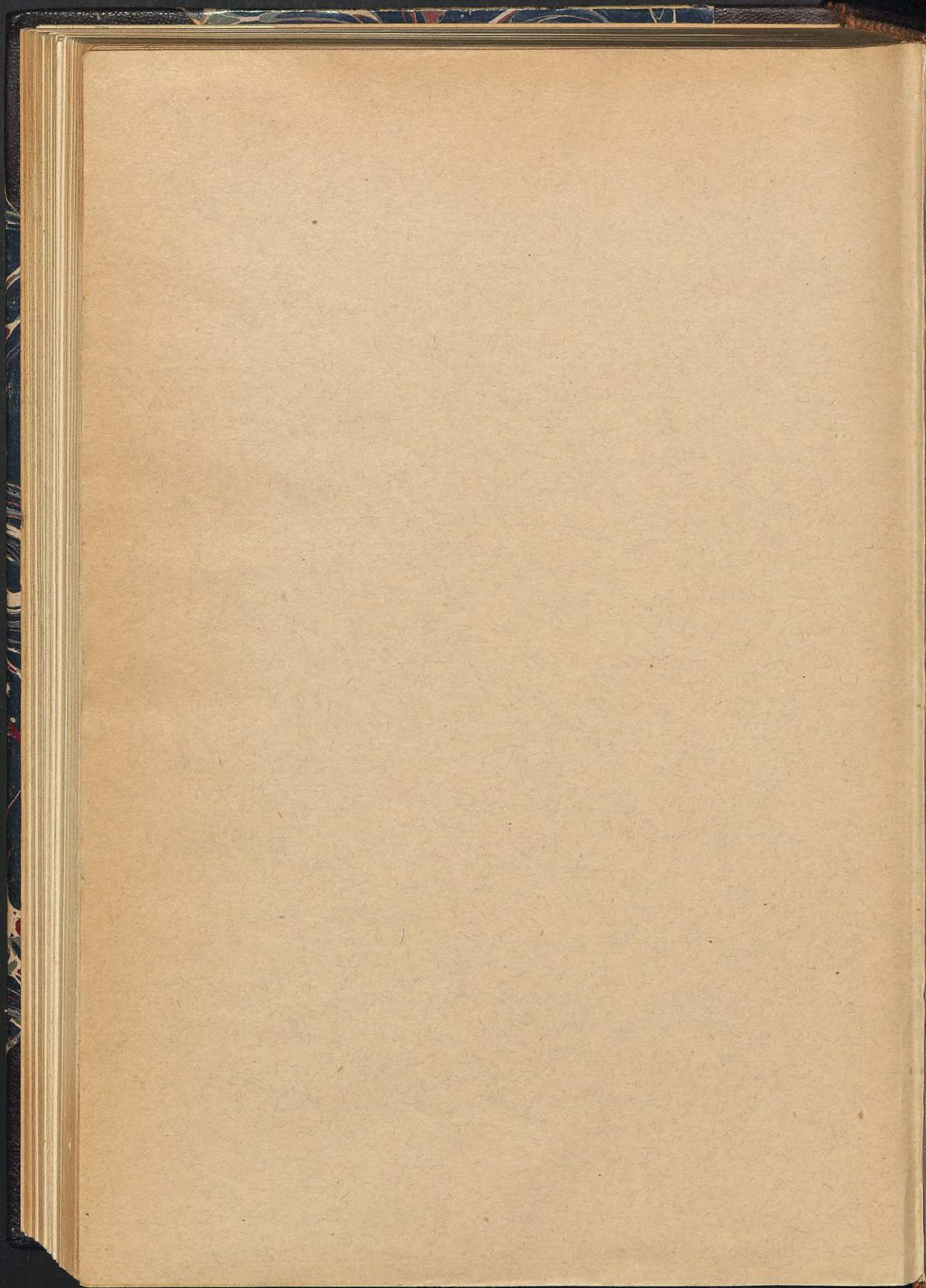

Dorpat 1704.

6000145132

Göteborgs universitetsbibliotek

